

посібник

додатки

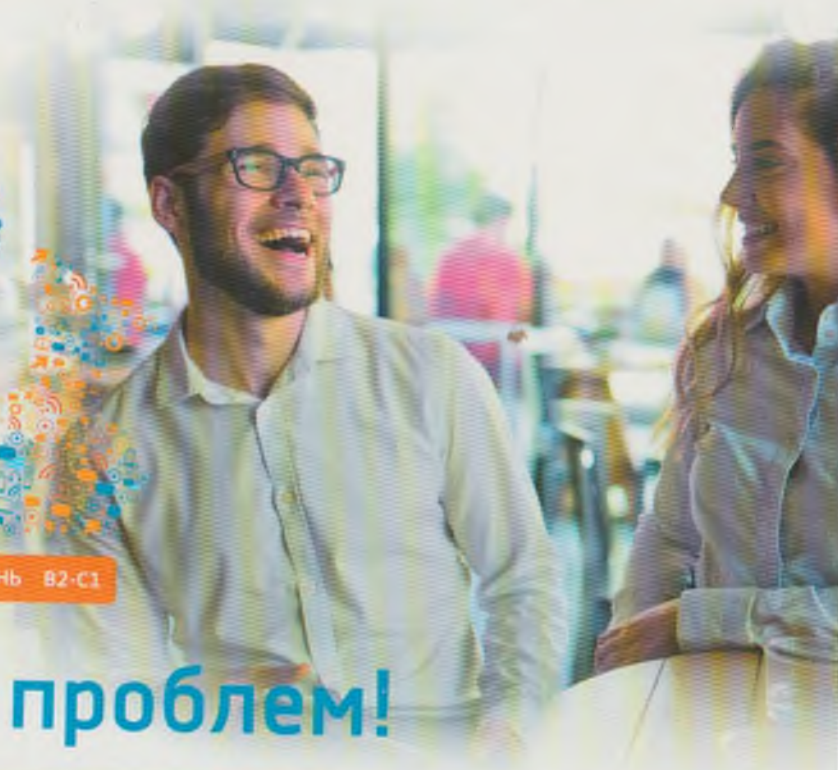
аудіо

синхронізація

СуперМемо

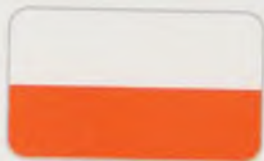

ВИСОКИЙ РІВЕНЬ В2-С1

Без проблем!

Польська

Мобільний
мовний
курс

SuperMemo
Since 1991

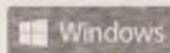
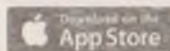
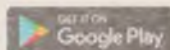
ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Ваш індивідуальний
код активації:

Використовуйте цей код для активації вашого курсу «Польська без проблем!» у додатках SuperMemo.com.

Щоб розпочати навчання за курсом «Польська без проблем!», необхідно активувати його. Для цього створіть акаунт на сайті www.SuperMemo.com і введіть код зі скретч-картки в поле АКТИВУЙТЕ СВІЙ КОД. Ви можете обрати мову викладу мультимедійного курсу (українську або російську), але будьте уважні — в подальшому змінити ваш вибір буде неможливо.

Потім завантажте додатки, якими ви бажаєте користуватися, та ввійдіть в акаунт, який ви створили. На сторінці www.SuperMemo.com/apps ви знайдете безкоштовні додатки для стаціонарних комп'ютерів на платформі Windows, а також посилання на безкоштовні мобільні додатки SuperMemo.com, які можна завантажити з App Store або Google Play.

Більш детальну інформацію щодо завантаження додатків, активації акаунта й користування курсом ви знайдете на сайті видавництва:
interactive.ranok.com.ua/SuperMemo

Академія Бізнесу та Інформаційних Технологій
України
Серія «Без проблем!»

Без проблем!

Мобільні телефони
Відомості про мобільні телефони

Початок роботи з мобільними телефонами

Academia Polonica dr Ewy Maśłowskiej w składzie:
Marzena Jasnos, Ewa Maśłowska
(redaktor naukowy), Agnieszka Pabiańczyk,
Marzena Suska, Anna Tokarska

Bez problemu! Polski

Mobile language course
Advanced B2-C1

SuperMemo
Since 1991

Академія Полоніка д-ра Еви Масловської
у складі Мажени Яснос, Еви Масловської
(науковий редактор), Агнешки Пабяньчик,
Мажени Суски, Анни Токарської

Польська без проблем!

Мобільний мовний курс
Високий рівень B2-C1

Переклад з англійської Ю. В. Клімової

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

УДК [811.162.1:37.016](07)

1153

Серія «Без проблем!»

Перекладено за виданням: *Bez problemu! Polski. Mobile language course. Advanced B2-C1 / Marzena Jasnos, Ewa Masłowska (redaktor naukowy), Agnieszka Pabianczyk, Marzena Suska, Anna Tokarska.* — Poznań : SuperMemo World sp. z o.o., 2009.

Переклад з англійської *Ю. В. Клімової*

Польська без проблем! Мобільний мовний курс. Високий рівень
П53 B2-C1 / Мажена Яснос, Ева Масловська, Агнешка Пабяньчик, Мажена
Суска, Анна Токарська ; пер. з англ. Ю. В. Клімової. — Харків : Вид-во
«Ранок», 2018. — 288 с. — (Серія «Без проблем!»).

ISBN 978-617-09-0232-0 (укр.)

ISBN 978-83-62322-24-4 (англ.)

Третя книжка з серії «Польська без проблем!» містить лексичний і граматичний матеріал, що відповідає високому рівню володіння польською мовою (B2-C1).

Видання складається з кількох тематичних розділів, ключів до вправ і словника. У кожному розділі є тексти й діалоги для читання, нова лексика, пояснення граматики та вправи для відпрацювання вивченого.

До посібника додається скретч-картка для безкоштовного* доступу до мультимедійного мовного курсу, який можна завантажити з сайту SuperMemo.com у вигляді додатків для мобільних пристроїв і стаціонарних комп'ютерів.

Для всіх, хто вивчає польську мову.

УДК [811.162.1:37.016](07)

Усі права захищені. Жодна частина цієї публікації не може бути використана без письмової згоди власника авторських прав.

*SuperMemo є зареєстрованою
торговою маркою SuperMemo World sp. z o.o.*

* Під «безкоштовним» мається на увазі придбання за 0,01 грн.

© Marzena Jasnos, Ewa Masłowska (redaktor naukowy), Agnieszka Pabianczyk, Marzena Suska, Anna Tokarska, 2009

© SuperMemo World sp. z o.o., 2009

© Видання українською мовою.

Оформлення.

ТОВ Видавництво «Ранок», 2018

ISBN 978-617-09-0232-0 (укр.)

ISBN 978-83-62322-24-4 (англ.)

Зміст

Урок 1. Не тільки Старувка й Вавель... • 7

Словосполучення типу *Europa Środkowo-Wschodnia/ Środkowowschodnia* • Синонімічні вирази типу *na północy i wschodzie (Polski), w północno-wschodniej (Polsce)* • Складні прикметники типу *XIX-wieczny/dziewiętnastowieczny* • Відмінювання географічних назв типу *Zakopane, Bystre, Chyżne* • Складні слова типу *wielokulturowy, różnorodny* • Стислі відомості про дієприкметники й дієприслівники

Урок 2. Польща! Біло-червоні! • 24

Складні прикметники, що мають у своєму складі числівник • Дієслова, що вживаються з давальним відмінком • Рахунок очків у спорті

Урок 3. Надходить ера столітніх • 36

Складні прикметники, що мають у своєму складі прислівник *ponad* • Конструкція *ta być* • Родовий відмінок числівників • *He?* або *Hu?* • Відмінювання збірних числівників *dwoje, troje, czworo* тощо • Дієслова зміни стану • Складні іменники типу *stulatek*

Урок 4. І ми не ликом шиті! Відкрій Польщу • 54

Заміна присвійних займенників *mój, twój, jej, jego, nasz, wasz, ich* присвійним займенником *swój/własny* • Singularia tantum • Значення і вживання слова *dwór* • Дієслова *wieść/wodzić* і *wieźć/wozić*

Урок 5. Політика, політика • 72

Конструкція *Ciekawi mnie to* (Мені цікаво) • Вирази *kandydat na posła/kandydat do parlamentu* • Конструкція *Popiera go 15 % zwolenników partii Mocni Razem* • Вираз *Z jednej strony..., z drugiej strony...* • Вираз *tyle..., co/tyle samo..., co*

Урок 6. В успіху багато батьків • 86

Відмінювання іменника *pieniądze* у множині • Дієвідмінювання дієслова *kraść* у теперішньому й минулому часах • Значення префіксів. Префікси дієслів

- Урок 7. Якби Коперник був американцем... • 101
 Значення дієслів *poddawać/poddać się* • Дієслова *poddawać/poddać się* + давальний відмінок • Різниця у значенні слів *współczesny* і *ówczesny* • Вживання дієслова *stanowić* • Словотвір: *bez* як прийменник і як префікс • Формальні вирази з родовим відмінком • Збірний числівник *obudwa*
- Урок 8. Чи може мода колись вийти з моди? • 118
 Pluralia tantum — відмінювання • Значення слова *państwo* • Розмовний стиль • Наголос у словах • Дієслова на позначення звичних дій
- Урок 9. Я люблю кіно! • 138
 Префікси *super-*, *ekstra-*, *mega-* • Прикметник *pelen/pelny* • Відмінювання окремих польських та іноземних прізвищ в однині • Відмінювання іноземних прізвищ, що закінчуються на приголосний • Вирази типу *otrzymać Oscara/otrzymać Złoty Glob*
- Урок 10. Дружини й коханки • 155
 Слова зі зменшувальним та збільшувальним значенням • Описові форми наказового способу • Різні значення слів, утворених від однієї основи • «Інгтимні» дієслова
- Урок 11. Вода, вогонь, земля, повітря • 168
 Різниця у значенні дієслів *umrzeć* і *zginąć* • Конструкції для повідомлення числових даних • Значення і вживання дієслів *przeżywać* і *przeżyć*
- Урок 12. Урок не лише історії • 185
 Відмінювання числівників у родовому й місцевому відмінках у датах • Віддієслівні іменники • Негипові форми інфілітива • Класифікація прийменників
- Ключі • 211
- Польсько-український словник • 224
- Українсько-польський словник • 256

Nie tylko Starówka i Wawel...

Не тільки Старувка й Вавель...

Test na dobry początek

---

1. Polska leży...
  - a) w Europie Wschodniej
  - b) w Europie Środkowo-Wschodniej
  - c) w Europie Zachodniej
2. Polska liczy obecnie...
  - a) 12 województw
  - b) 16 województw
  - c) 10 województw
3. Śląsk to region geograficzny...
  - a) w południowo-zachodniej Polsce
  - b) w północno-wschodniej Polsce
  - c) we wschodniej Polsce
4. Kaszubi to nazwa...
  - a) grupy etnicznej
  - b) kurortu w Bieszczadach
  - c) krainy jezior i lasów na wschodzie Polski
5. Największe mniejszości narodowe w Polsce to...
  - a) Słowacy i Ormianie
  - b) Niemcy i Białorusini
  - c) Ukraińcy i Tatarzy

6. Który opis nie dotyczy Zakopanego?
- Drugie pod względem wielkości miasto Podhala, nazywane często «zimową stolicą Polski».
  - XIX-wieczne uzdrowisko w Pieninach.
  - Kurort u stóp Tatr; słynie z piękną krajobrazu i oryginalnego folkloru.

Словник

Białorusin <i>m</i>	білорус
folklor <i>m</i>	фольклор
kraina <i>f</i>	край, земля, регіон
krajobraz <i>m</i>	ландшафт, пейзаж
kurort <i>m</i>	курорт
mniejszość <i>f</i>	меншість
Ormianin <i>m</i>	вірменин
Pieniny <i>pl</i>	Пеніни (<i>гірський масив</i>)
Podhale <i>n</i>	Подхале (<i>region</i>)
Tatar <i>m</i>	татарин
uzdrowisko <i>n</i>	курорт
województwo <i>n</i>	воєводство
XIX-wieczny <i>adj.</i>	який відноситься до 19-го століття

Вирази

grupa <i>f</i> etniczna	етнічна група
kraina <i>f</i> jezier i lasów	край озер і лісів
liczyć <i>v imperf.</i> ... lat	бути у віці ... років
mniejszość <i>f</i> narodowa	національна меншина
pod względem wielkości	відносно величини
region <i>m</i> geograficzny	географічний регіон
słynie <i>z</i> (+ <i>gen.</i>) piękna	відомий красою своїх пейзажів
krajobrazu	
u stóp (+ <i>gen.</i>) Tatr	біля підніжжя гір Татри

Вправи

Словник

dorzecze <i>n</i>	басейн річки
teren <i>m</i>	територія
zabudowa <i>f</i>	забудова
zamieszkany <i>pp</i>	заселений

ВПРАВА 1. Поєднайте назви та їх визначення.

- historyczna stolica Mazowsza .....
  - kraina jezior i lasów .....
  - modny kurort nad Bałtykiem .....
  - mniejszość narodowa w Polsce .....
  - czwarte pod względem wielkości miasto w Polsce .....
  - mieszkańcy regionu, na terenie którego leży Poznań .....
- (Sopot, Wrocław, Warmia i Mazury, Wielkopole, Płock, Białorusini)

ВПРАВА 2. Які вирази описують географічні місця, а які пов'язані з історичними й культурними характеристиками?

- XIV-wieczna zabudowa, b) w dorzeczu Wisły, c) zamieszkany przez mniejszości narodowe, d) na terenie województwa wielkopolskiego, e) w północno-wschodniej części regionu, f) słynie ze średniowiecznej katedry

Lokalizacja geograficzna	Charakterystyka historyczno-kulturowa

Грамматика

■ *Словосполучення типу **Europa Środkowo-Wschodnia/Środkowowschodnia***

У назвах типу **Europa Środkowo-Wschodnia**, що пишуться в даному випадку з великої літери (як назва регіону), другий елемент складається з двох прикметників (тут — **środkowy** і **wschodni**), поєднаних зв'язкою **o**. Дефіс указує на те, що обидва елементи складного прикметника рівнозначні. Значення цього словосполучення відрізняється від значення словосполучення **Europa Środkowowschodnia**. У першому випадку дефіс замінює сполучник **i**, який означає, що ми маємо на увазі країни як Центральної, так і Східної Європи. Написання ж без дефіса вказує на країни, розташовані в центральній частині Східної Європи.

Такі ж правила застосовуються до інших складних прикметників, наприклад **czzerwono-czarny**, **biało-czerwony** (складаються з двох кольорів), але **szaroniebieski** (блакитний з відтінком сірого), **jasnozielony**. У випадку складних прикметників важливо пам'ятати, що відмінюється лише другий елемент.

■ *Синонімічні вирази типу **na północy i wschodzie (Polski), w północno-wschodniej (Polsce)***

Для вказівки на географічне розташування використовуються дві синонімічні конструкції. Перша, вже відома тим, хто вивчає мову за нашими самовчителями, складається з прийменника **na** й іменників **północ** та **wschód** у місцевому відмінку. Власні назви завжди стоять у родовому відмінку (**na zachodzie Francji, na południu i wschodzie Rosji**). У другій конструкції з таким же значенням вживається прийменник **w** із прикметником (або складним прикметником) у місцевому відмінку, за яким іде власна назва також у місцевому відмінку (**w zachodniej Francji, w południowo-wschodniej Rosji**).

Словник

flaga *f*

прапор

odcień *m*

відтінок

ВІПРАВА 3. Виберіть правильно написані складні прикметники.

1. północna i wschodnia Polska
 a) północnowschodnia Polska   b) północno-wschodnia Polska
2. Środkowa i Wschodnia Europa
 a) Europa Środkowo-Wschodnia   b) Europa Środkowowschodnia
3. flaga w kolorach żółtym i czarnym
 a) żółtoczarna flaga   b) żółto-czarna flaga
4. brązowy o ciemnym odcieniu
 a) brązowo-ciemny   b) ciemnobrązowy
5. niebieski o jasnym odcieniu
 a) jasnoniebieski   b) jasno-niebieski
6. koprodukcja Polski i Rosji
 a) polskorosyjska koprodukcja   b) koprodukcja polsko-rosyjska

■ *Складні прикметники типу XIX-wieczny/ dziewiętnastowieczny*

Такі складні прикметники утворені з порядкового числівника (від 11 до 20) та прикметника *wieczny*, поєднаних зв'язкою *o*. Вони синонімічні діеприкметниковим зворотам типу *pochodzący z jedenastego wieku, zbudowany/założony w jedenastym wieku*.

Вправи

Словник

dzielo <i>n</i>	справа; твір
fabuła <i>f</i>	сюжет, фабула
opowiadać <i>v imperf.</i>	розповідати
powieść <i>f</i>	роман; повість
rynek <i>m</i>	ринок; ринкова площа
wznosić się <i>v imperf.</i>	підніматися, височіти (<i>напр., про будівлю</i>)

ВІПРАВА 4. Виберіть правильні складні прикметники.

- Nad rynkiem wznosi się ..... (XIV wiek) katedra.
  - czternastowieczna
  - czternasto-wieczna
  - czternaściewieczna
- W pobliżu miasta znajdują się dwa ..... (XIX wiek) cmentarze.
  - dziewięćnastowieczne
  - dziewiętnastywieczne
  - dziewiętnastowieczne
- To jeden z najpiękniejszych ..... (XVI wiek) kościołów w Polsce.
  - szesnastychwiecznych
  - szesnastowiecznych
  - szesnastych-wiecznych
- W ..... (XX wiek) powieści maleje znaczenie tradycyjnie rozumianej fabuły.
  - dwadziestowiecznej
  - dwudziestawiecznej
  - dwudziestowiecznej

5. Zamek jest dziełem grupy ..... (XIII wiek) architektów.
 a) trzynastowiecznych
 b) trzynastywiecznych
 c) trzynaściowiecznych
6. Książka opowiada o życiu dwóch znanych ..... (XIX wiek) pisarek.
 a) dziewiętnastowiecznych
 b) dziewiętnastowiecznych
 c) dziewiętnasto-wiecznych

■ Адміністративний поділ

powiat *m*

округ

gmina *f*

волесть

У Польщі трирівневий адміністративний поділ: воєводство (**województwo**), округ, або повіт (**powiat**), та волесть, або гміна (**gmina**). Назви адміністративних одиниць пишуться з малої літери: **województwo małopolskie**, **powiat poznański**, **gmina Sandomierz** (тут з великої літери, тому що це назва міста).

■ Регіони

Назви польських регіонів можуть бути виражені іменниками (**Mazowsze**, **Śląsk**, **Małopolska**) або іменниками з прикметниками (**Dolny Śląsk**, **Pomorze Zachodnie**). Вони пишуться з великої літери та відмінюються за відповідними моделями відмінювання іменників і прикметників. У відповідях на запитання **gdzie?** й **dokąd?** вони вживаються у місцевому або знахідному відмінку з прийменником **na**. Назви двох центральних регіонів, **Małopolska** й **Wielkopolska**, є винятками — вони вживаються в місцевому відмінку з прийменником **w** і в родовому відмінку з прийменником **do**.

Gdzie mieszkasz? — **Na Mazowszu/Śląsku/Warmii/Mazurach** (М. в.)
 — **W Małopolsce/Wielkopolsce** (М. в.)

Dokąd się wybierasz? — Na Mazowsze/Śląsk/Warmię/Mazury (3. v.)
— Do Małopolski/Wielkopolski (P. v.)

■ *Kaszubi та інші*

Назви національностей, етнічних груп та мешканців регіонів пишуться з великої літери, наприклад: **Ukraińcy, Kaszubi, Ślązacy**. Назви мешканців міста — з малої, наприклад: **wrocławianie, krakowianie, łodzianie**.

■ *Відмінювання географічних назв типу Zakopane, Bystre, Chyżne*

Географічні назви прикметникового типу відмінювання із закінченням -e у формі називного відмінка у формах орудного й місцевого відмінків мають закінчення **-em**.

Зразок відмінювання:

Н. в.	Zakopane
Р. в.	Zakopanego
Д. в.	Zakopanemu
З. в.	Zakopane
О. в.	Zakopanem
М. в.	Zakopanem

Вправи

Словник

krewni *m pl*
noblista *m*
odrębność *f*

рідня, родичі
нобелівський лауреат
особливість

plemię <i>n</i>	плем'я
posługiwać się <i>v imperf.</i>	користуватися
przewodnik <i>m</i>	провідник
przywędrować <i>v perf.</i>	прибути
przywilej <i>m</i>	привілей
Rzeczpospolita <i>f</i> (Polska)	Республіка (Польща)
rzeźbiarz <i>m</i>	скульптор
służba <i>f</i>	послуга
spolonizować <i>v perf.</i>	сполячити
status <i>m</i>	статус
szlachecki <i>adj.</i>	дворянський
wierny <i>adj.</i>	вірний
wioska <i>f</i>	село
współcześnie <i>adv.</i>	у теперішній час
występować <i>v imperf.</i>	виступати
wyznawca <i>m</i>	последовник
zachować <i>v perf.</i>	зберегти
zamieszkujący <i>pp</i>	заселений
Złota Orda	Золота Орда
zwany <i>pp</i>	називаний

ВІПРАВА 5. Виберіть правильне написання.

...atarzy (T, t), jedno z plemion ...ongolskich (M, m) zamieszkujących imperium zwane Złotą Ordą, przywędrowali na tereny dawnej ...olski (P, p) około XIV wieku. Za wierną służbę Rzeczpospolitej wiele ...atarskich (T, t) rodów otrzymało przywileje szlacheckie. Część ...atarów (T, t) spolonizowała się, część zachowała kulturową, organizacyjną i religijną odrębność. ...olscy (P, p) ...atarzy (T, t) są wyznawcami ...islam (I, i) i posługują się dialektem języka ...atarskiego (T, t). Obecnie żyje ich w ...olsce (P, p) około trzech tysięcy — między innymi w ...iałymstoku (B, b), ...orzowie ...ielkopolskim (G, g; W, w) i ...dańsku (G, g) oraz w dwóch wsiach ...ojewództwa ...odlaskiego (W, w; P, p), Bohonikach i ...ruszynie (K, k).

ВПРАВА 6. Впишіть пропущені закінчення.

1. Od 1886 roku Zakopa..., najwyżej położone miasto Polski, ma status uzdrowiska.
2. Pod koniec XIX wieku do Zakopa... zaczęli przyjeżdżać znani artyści, m.in. noblista Henryk Sienkiewicz i kompozytor Karol Szymanowski.
3. W Zakopa... mieszkał słynny pisarz, dramaturg i malarz — Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy).
4. Z Zakopa... związani byli również poeta Jan Kasprówicz, autor popularnych książek dla młodzieży Kornel Makuszyński czy, wspólnie, rzeźbiarz Władysław Hasior.
5. Na scenie teatru w Zakopa... występowała wielka aktorka Helena Modrzejewska.

ВПРАВА 7. Підкресліть правильну форму.

1. Moi krewni mieszkają niedaleko Bystre/Bystrego/Bystrem.
2. Jeszcze nie byłem w Chyżnym/Chyżnem/Chyżne.
3. Czy dostanę przewodnik po Zakopanem/Zakopanym/Zakopanego?
4. Słyszałam, że w Czarne/Czarnym/Czarnem jest dobry pensjonat.
5. To jest kilka kilometrów za Dobre/Dobrego/Dobrem.

Текст і словник

Gorąca piątka, czyli miejsca, które trzeba zobaczyć!

Wrocław

Zabytkowe miasto na Nizinie Śląskiej nad rzeką Odrą; ze względu na swoje malownicze położenie nazywane jest często «drugą Wenecją». Obok różnorodnych budowli z okresu średniowiecza, baroku i modernizmu

warto zobaczyć Dzielnicę Czterech Wyznań, gdzie o wielokulturowych i wieloreligijnych tradycjach miasta przypominają sąsiadujące ze sobą świątynie: katolicka, protestancka, prawosławna i żydowska.

Łódź

Położona w centralnej Polsce Łódź pełna jest starych fabryk i eklektycznych pałaców. Tu na przełomie XIX i XX wieku rodziły się i upadały wielkie fortuny, co uwiecznili w swoich powieściach nobliści Władysław Reymont («Ziemia obiecana») i Izrael Jozua Singer («Bracia Aszkenazy»). W latach swojej świetności Łódź była tygłem kultur i narodowości, o czym przypomina doroczny Festiwal Dialogu Czterech Kultur (polskiej, niemieckiej, rosyjskiej i żydowskiej). Dekadencki urok miasta fascynuje wielu artystów, w tym tak znanych jak reżyser David Lynch.

Sandomierz

Liczące 1000 lat miasto w województwie świętokrzyskim wyróżnia się przepięknym położeniem na siedmiu nadwiślańskich wzgórzach (stąd nazywane jest «małym Rzymem»). Urzeka niepowtarzalną atmosferą, różnorodnością widoków i zabytkową architekturą. Zwiedziwszy Sandomierz, warto wybrać się do pobliskiego Ujazdu, gdzie znajdują się najwspanialsze ruiny zamkowe w Polsce — Krzyżtopór.

Podlasie — mozaika kultur i narodowości

Najbardziej wielokulturowy i wieloetniczny region Polski, w którym żyją obok siebie Polacy, Białorusini, Ukraińcy i Tatarzy. Ci ostatni zamieszkują podlaskie wioski Bohoniki i Kruszyniany. Turyści przyjeżdżają tu, żeby obejrzeć zabytkowe drewniane meczety i mizary, czyli tatarskie cmentarze. Będąc na Podlasiu, nie wolno zapomnieć o odwiedzeniu Puszczy Białowieskiej, prastarego i unikatowego kompleksu leśnego, bogatego w rzadkie gatunki flory i fauny. Tylko tu można zobaczyć żyjące na wolności żubry.

Przełom Dunajca

Splyw Dunajcem przez Pieniny to niezapomniana przygoda i turystyczna atrakcja najwyższej klasy. Osiemnastokilometrowa trasa, którą turyści odbywają tradycyjnymi łodziami flisackimi, prowadzi przez najbardziej malownicze zakątki Pienińskiego Parku Narodowego.

Przy ładnej pogodzie podróż dostarcza widoków, które dosłownie zapierają dech w piersiach.

Словник

doroczny <i>adj.</i>	щорічний
dosłownie <i>adv.</i>	дослівно
flisacki <i>adj.</i>	призначений для рафтингу
katolicki <i>adj.</i>	католицький
malowniczy <i>adj.</i>	мальовничий
meczet <i>m</i>	мечеть
nadwiślański <i>adj.</i>	розташований над річкою Вісла
niewpowtarzalny <i>adj.</i>	неповторний
nizina <i>f</i>	низина
położenie <i>n</i>	положення
prastary <i>adj.</i>	давній
prawosławny <i>adj.</i>	православний
protestancki <i>adj.</i>	протестантський
przełom (rzeki) <i>m</i>	тіщина (річки)
rozmaitość <i>f</i>	розмаїття
różnorodny <i>adj.</i>	різноманітний
splyw <i>m</i>	рафтинг, сплав
świątynia <i>f</i>	храм, святиня
urzezać <i>v imperf.</i>	зачаровувати
uwiecznić <i>v perf.</i>	увічнити
wielokulturowy <i>adj.</i>	багатокультурний
wyznanie (religijne) <i>n</i>	віросповідання, релігія
wzgórze <i>n</i>	пагорб
zabytkowy <i>adj.</i>	історичний, старовинний
zwiedziwszy <i>pp</i>	відвідавши
żydowski <i>adj.</i>	єврейський
Вирази	
atrakcja f turystyczna najwyższej klasy	туристична принада вищого класу
bogaty adj. w (+ acc.) rzadkie gatunki flory i fauny	багатий на рідкісні види флори й фауни
dekadencki urok m	богемний (досл. декадентський) шарм

gorąca piątka (*coll.*)
 mozaika *f* kultur
 niezapomniana przygoda *f*
 rodzily się i upadaly
 sąsiadują ze sobą
 tygiel *m* kultur i narodowości
 unikatowy kompleks *m* leśny
 urzeka (+ *instr.*) atmosfera
 w latach swojej świetności
 warto wybrać się do... (+ *gen.*)
 wyróżnia się (+ *instr.*) położeniem
 zapiera dech w piersiach
 ze względu na... (+ *acc.*)
 żyją obok siebie

гаряча п'ятірка (*розм.*)
 мозаїка культур
 незабутня пригода
 вони з'явилися й зникали
 вони сусідять один з одним
 плавильний котел культур і народів
 унікальний лісовий комплекс
 зачаровує атмосферою
 у роки своєї слави
 варто відвідати (*щось*)
 виділяється розташуванням
 дух займає
 унаслідок (*чогось*)
 вони живуть пліч-о-пліч

Граматика

■ Складні прикметники типу *wielokulturowy*, *różnorodny*

Складні прикметники типу *wielokulturowy*, *różnorodny* складаються з двох частин, де перший прикметник означає другий.

Wielokulturowy означає «багатокультурний». І подібно до цього: *wieloreligijny* (багаторелігійний), *wielobarwny* (багатоколовий), *wieloznaczny* (багатозначний). *Różnorodny* означає «різноманітний». І подібно до цього: *różnokolorowy* (різноманітний), *różnojęzyczny* (різномовний), *różnokształtny* (різноманітної форми).

Вправи

Словник

cerkiew *f*
 jednolity *adj.*

церква
 однорідний

rozmaity *adj.*

synagoga *f*

urozmaicony *pp*

zróznicowany *pp*

різноманітний

синагога

різноманітний

диференційований

ВПРАВА 8. Доберіть синоніми до підкреслених слів.

1. zróznicowany wybór towarów — .....
2. dużo różnych atrakcji — .....
3. miasto wielu kultur i wyznań — .....
4. region zamieszkały przez wiele narodowości — .....
5. niebieskie, żółte, czerwone i różowe kwiaty — .....
6. rozmaite owoce — .....

urozmaicony, wielokulturowe, różnokolorowe, różnorodne,
wielonarodowościowy, różnorodnych, wielowyznaniowe

ВПРАВА 9. Правда (P) чи неправда (F)?

1. W Dzielnicy Czterech Wyznań sąsiadują ze sobą: meczet, synagoga, cerkiew i świątynia buddyjska.
2. XIX-wieczna Łódź została uwieczniona na kartach dwóch słynnych powieści.
3. Festiwal Dialogu Czterech Kultur odbywa się co dwa lata w Sandomierzu.
4. Sandomierz nazywany jest «małą Wenecją».
5. Podlasie to najbardziej jednolity etnicznie region Polski.
6. Spływ Dunajcem jest atrakcją turystyczną światowej klasy.

■ *Стислі відомості про дієприкметники
й дієприслівники*

Дієприкметник активного стану (imiesłów przymiotnikowy czynny)	Дієприкметник пасивного стану (imiesłów przymiotnikowy bierny)	Дієприслівник недоконаного виду (imiesłów przysłówkowy współczesny)	Дієприслівник доконаного виду (imiesłów przysłówkowy uprzedni)
Модель: -ący/-ąca/-ące będący urzekający idący	Модель: -ny, -ty zbudowany zamieszkaný położony otwarty zamknięty umyty	Модель: -ąc będąc zwiedzając jadąc	Модель: -wszy (після голосної), -wszy (після приголосної) zdziedziczył się powiedział poszedł zjadł
Утворюють- ся лише від дієслів недо- конаного виду. Відмінюються як прикметники.	Утворюють- ся лише від перехідних дієслів, напри- клад тих, які можуть ужи- ватися в па- сивному стані. Відмінюються як прикметники.	Утворюють- ся лише від дієслів недоко- наного виду. Не відмінюються.	Не відмінюються, вживаються в основному тільки у письмо- вому мовленні. Утворюються лише від дієслів доконаного виду.

Дієприслівник доконаного виду — це неособова форма дієслова, що описує дію, яка передує дії, вираженій присудком. Ці дієприслівники утворюються лише від дієслів доконаного виду, а саме від форми 3-ї особи однини чоловічого роду в минулому часі. Після голосної **-l** змінюється на **-wszy**, наприклад, **kupil** — **kupiwszy**, а після приголосної з'являється **-lszy**, наприклад, **poszedl** — **poszedlszy**.

Zwiedziwszy zamek, warto przejść się uliczkami Starego Miasta.

Відвідавши замок, варто пройти вулицями Старого Міста.

Przeczytawszy gazetę, Piotr wyszedł na balkon i podlał kwiaty.

Прочитавши газету, Пьотр вийшов на балкон і полив квіти.

Zjadłszy zupę, skosztowali regionalnych przysmaków.

З'ївши суп, вони скуштували місцеві делікатеси.

Вправи

Словник

charakteryzować się *v imperf.*

характеризуватися

dobiec *v perf.*

добігти

kafajka *f*

кафе (маленьке)

koronka *f*

мереживо

mieścić się *v imperf.*

знаходитися

nikogo *pron. (gen./acc. від nikt)*

нікого

przenieść *v perf.*

перенести

subtelny *adj.*

тонкий; витончений

zachwycać *v imperf.*

захоплювати

zlikwidować *v perf.*

ліквідувати

ВПРАВА 10. Замініть підкреслені вирази відповідними дієприслівниками доконаного виду.

1. Po zjedzeniu obiadu poszedł spać.

2. Po obejrzeniu filmu długo dyskutowali.

3. Po zwiedzeniu muzeum warto odpocząć w jednej z pobliskich kafejek.
4. Po napisaniu artykułu Marta zadzwoniła do przyjaciółki.
5. Kiedy dobiegli do domu, byli bardzo zmęczeni.
6. Kiedy przyszła na miejsce, zobaczyła, że nikogo tam nie ma.

ВПРАВА 11. Замініть дієслова утвореними від них дієприкметниками активного стану.

1. Miasto słynie z malowniczego położenia. ....
2. Obraz urzeka subtelną kolorystyką. ....
3. Książka wyróżnia się oryginalnym stylem. ....
4. Region charakteryzuje się wspaniałą przyrodą. ....
5. Zamek znajduje się kilka kilometrów za miastem. ....
6. Skansen mieści się na terenie parku narodowego. ....

ВПРАВА 12. Доповніть текст відповідними дієприкметниками й дієприслівниками.

..... (surfować) po internecie, znalazłam ..... (interesować) informację na temat tego ..... (zachwycać) miasteczka. Okazuje się, że w ..... (mieścić się) tam muzeum można obejrzeć ..... (urzekać) kolekcję starych koronek ..... (ogłądać) galerię zdjęć ..... (przedstawiać) koronki, zwróciłam uwagę na niezwykle bogactwo wzorów i barw. Niestety, ... (przeczytać) kolejną część artykułu, dowiedziałam się, że muzeum będzie ..... (zlikwidować), a kolekcja ..... (przenieść) w inne miejsce.

Polska! Biało-czerwoni!

Польща! Біло-червоні!

Текст і словник

Gorące tytuły prasowe dziennikarzy sportowych

Polscy koszykarze poznali rywali
 Pierwsze zwycięstwo po serii porażek
 Niemieccy pływacy wciąż liczą się w grze o finał
 Triumfatorzy biegu Konstytucji 3 Maja
 Na stadionie znowu więcej było kiboli niż kibiców
 Posypały się żółte i czerwone kartki
 Polska! Biało-czerwoni!

Словник

bieg <i>m</i>	біг
final <i>m</i>	фінал
kibol <i>m</i>	хуліган (<i>про спортивного фаната</i>)
koszykarz <i>m</i>	баскетболіст
plywak <i>m</i>	плавець
porażka <i>f</i>	поразка
posypać się <i>v perf.</i>	обрушитися (<i>про дощ, град</i>)
rywal <i>m</i>	суперник
seria <i>f</i>	серія
triumfator <i>m</i>	переможець
zwycięstwo <i>n</i>	перемога

Вирази

czerwona kartka *f*

gorący tytuł *m*

liczyć się *v imperf.* **w grze**

żółta kartka *f*

червона картка

передовий заголовок

вважатися у грі

жовта картка

Вправи

Словник

bohater *m*

kara *f*

maraton *m*

milośnik *m*

okazać się *v perf.*

okrzyk *m*

olimpiada *f*

pokonać *v perf.*

półfinał *m*

popatrzeć *v perf.*

przegrać *v perf.*

szalik *m*

szyja *f*

taktyka *f*

trasa *f*

uczestnik *m*

wokół *praep.*

wygrać *v perf.*

zabraknąć *v perf.*

zaufać *v perf.*

zawiązany *adj.*

zawodnik *m*

zwyciężyć *v perf.*

герой

покарання

марафон

любитель, ентузіаст

опинитися

крик

олімпіада

перемогти

півфінал

подивитися

програти

шарф

шия

тактика

траса

учасник

навколо

виграти

не вистачити

довірити, довіритися

зав'язаний

учасник змагань

перемогти

Вирази

mistrzostwa *n pl* świata

чемпіонати світу

wskazywać *v imperf.* na to, że

вказувати на те, що

ВПРАВА 1. Поєднайте заголовки з уривками.

Tytuły	Tekst
Polscy koszykarze poznali rywali	Wszystko wskazuje na to, że miłośnicy niemieckiego stylu pływania będą mieli na co popatrzeć. Niemcy nie mają zamiaru przegrać.
Pierwsze zwycięstwo po serii porażek	Pięciu zawodników z powodu kar za żółte i czerwone kartki nie zagra w półfinałach piłkarskich mistrzostw świata.
Niemieccy pływacy wciąż liczą się w grze o finał	Kibice tak długo czekali na tę chwilę, że gdy wreszcie ich drużyna zwyciężyła, nie mogli w to uwierzyć.
Triumfatorzy biegu Konstytucji 3 Maja	Najpoważniejszym rywalem Polski w eliminacjach do olimpiady okazali się Kubanczycy.
Na stadionie znowu więcej było kiboli niż kibiców	Pięciokilometrową trasę warszawskiego maratonu pokonało 1700 uczestników i wszystkich możemy nazwać bohaterami.
Posypały się żółte i czerwone kartki.	Biało-czerwoni nie zaufali taktyce swojego trenera i okrzyku «biało-czerwoni!» zabraknie na mistrzostwach.
Polska! Biało-czerwoni!	Można ich poznać po dwumetrowych szalikach zawiązanych wokół szyi.

ВПРАВА 2. Знайдіть зайве слово.

- piłkarz pływak koszykarz bohater
- zwycięzać wygrać przegrać triumfować
- mistrzostwa zawody olimpiada stadion
- rywal miłośnik fan kibic

Граматика

- *Складні прикметники, що мають у своєму складі числівник*

Складні прикметники типу **pięciokilometrowy, dwumetrowy, półtoragodzinny, dwudziestoczerogodzinny** завжди пишуться разом і відмінюються як звичайні прикметники. Ми вживасмо їх на позначення відстані й часу. Перший елемент — завжди числівник:

(1) **jedno-**, (2) **dwu-**, (3) **trzy-**, (4) **cztero-**, (5, 6, 7...) **pięcio-**, **sześć-**, **siedmio-**... **stugodzinny**.

Вправи

ВПРАВА 3. Доповніть речення правильними складними прикметниками. Напишіть числівники повністю.

(42 km) ..... maraton ukończyło tysiąc maratończyków.

(10 km) ..... biegi organizowane są od lat w wielu miastach Polski.

(2 h) ..... mecz między Francją a Hiszpanią obejrzały setki miłośników tenisa.

Zawodnicy (100 m) ..... dystans pokonują w mniej niż 10 sekund.

(1,5 h) ..... mecz zakończył się zwycięstwem Irlandii.

Zakończyła się (90 min.) ..... transmisja meczu piłki nożnej.

Текст і словник

Kibice kontra kibole

Kibic to ktoś, kto kocha sport lub wybraną dyscyplinę sportową. Zwykle jest wierny jednemu zespołowi na skalę lokalną i drużynie reprezentacji kraju na skalę międzynarodową. Jest w stanie pokonać setki kilometrów i spędzić wiele godzin kibicując swojej drużynie najpierw na eliminacjach a potem na różnego rodzaju zawodach: mistrzostwach, turniejach, igrzyskach olimpijskich, wyścigach. Prawdziwy kibic towarzyszy swoim zawodnikom nie tylko w dobrych, ale i w złych chwilach. Współczuje im porażek i gratuluje zwycięstw. To także ktoś, kto potrafi szanować i doceniać przeciwników.

A kibol? To na pewno ktoś, kto myśli, że jest kibicem, ale zamiast głośno śpiewać piosenki o swojej drużynie, dopingować zawodników do gry i współtworzyć wspaniałe widowisko, zazdrości zwycięstw innym, przeklina, wyzywa piłkarzy i kibiców drużyny przeciwnej, wszczyna awantury z policją, niejednokrotnie demoluje stadion i urządza niebezpieczne «zabawy» takie jak palenie szalików czy rzucanie racami.

Словник

demolować *v imperf.*

doceniać *v imperf.*

dopingować *v imperf.*

dyscyplina *f (sportowa)*

kibicować *v imperf.*

kontra *praep.*

niejednokrotnie *adv.*

przeciwnik *m*

przeklinać *v imperf.*

raca *f*

reprezentacja *f (np. kraju)*

rodzaj *m*

rzucać *v imperf.*

skala *f*

руйнувати

цінувати

заохочувати

дисципліна (*спортивна*)

уболівати (*за когось*)

проти

неодноразово

супротивник

проклинати

сигнальна ракета

збірна команда (*напр., національна*)

розряд, гатунок, вид

кидати

масштаб

towarzyszyć *v imperf.*

turniej *m*

urządzać *v imperf.*

widowisko *n*

współczuć *v imperf.*

współtworzyć *v imperf.*

wyścig *m*

wyzywać *v imperf.*

zazdrościć *v imperf.*

супроводжувати

турнір

починати, організовувати

шоу, видовище

співчувати

сприяти

гонки

обзивати

заздрити

Вирази

igrzyska *n pl olimpijskie*

na skalę lokalną/międzynarodową

towarzyszyć (+ *gen.*) w dobrych
i złych chwilach

wszczynać *v imperf.* awanturę

Олімпійські ігри

у місцевому/міжнародному
масштабі

бути з кимось у добрі й погані
часи

вчиняти скандал

Вправи

ВПРАВА 4. Виберіть правильну відповідь.

1. Prawdziwy kibic:
  - a) jest wierny swojemu krajowi
  - b) śpiewa piosenki patriotyczne
  - c) współtworzy widowisko sportowe
2. Przeciwnik w sporcie to:
  - a) kibol
  - b) przyjaciel
  - c) zawodnik innej drużyny
3. Wyścig to:
  - a) eliminacje do olimpiady

- b) konkurencja — kto pierwszy będzie na mecie?
c) coroczny turniej

4. Kibol:

- a) wszczyną awantury
b) sprzęta stadion
c) najgłośniej śpiewa

ВПРАВА 5. Розподіліть вирази за відповідними категоріями (спортивний уболівальник або хуліган).

wszczyną awantury, śpiewa piosenki, dopinguje swój zespół, współczuje porażek, zazdrości sukcesów przeciwnikowi, przeklina, wyzywa innych kibiców, jest agresywny, tworzy widowisko sportowe, pali szaliki, ogląda z zainteresowaniem zawody, rzuca racami

Co robi kibic?	Co robi kibol?

Граматика

■ Дієслова, що вживаються з давальним відмінком

Деякі важливі дієслова, що використовуються відносно спорту, вживаються з давальним відмінком. Запам'ятайте: **gratulować, dziękować, kibicować, współczuć, przyglądać się, zazdrościć, towarzyszyć** + давальний відмінок. Це стосується всієї іменної групи, тобто прикметників, числівників і займенників, а також іменників, наприклад:

Komu gratulują kibice?

Gratulują swojemu ulubionemu zespołowi, swojej najlepszej drużynie, swojemu rodzinnemu miastu.

Komu współczujesz?

Współczuję znanemu zawodnikowi, znanej zawodnicze, moim ulubionym sportowcom.

Давальний відмінок також уживається у виразах типу:

być bliskim, być wiernym, być drogim + давальний відмінок

Наприклад:

Drużyna bliska moim idealom.

Jestem wierny miejskiemu klubowi.

Pilka nożna jest droga mojemu sercu.

Вправи

ВІПРАВА 6. Доповніть речення правильними формами давального відмінка.

Z zainteresowaniem przyglądaliśmy się (ostatnie mistrzostwa).....

Muszę pogratulować (ten krakowski trener) ..... przejścia do finału.

Ten zawodnik jest wierny (swój klub) ..... od wielu lat. (Kto) ..... kibicujesz?

Zazdrościsz kondycji (maratończycy) .....?

Współczuję (wasza drużyna) ..... przegranej w turnieju.

Текст і словник

100 metrów w 10 sekund

Niemiecki sprinter Armin Hary, ze względu na swój biały strój w czasie startów, nazywany był «białą błyskawicą». 50 lat temu w Zurychu jako pierwszy na świecie przebiegł 100 m w 10 sekund, ustanawiając ówczesny rekord świata. Okoliczności pobicia tego rekordu były niezwykle. Stuosiemdziesięciocentymetrowy biegacz znany był ze swego błyskawicznego startu i, niestety, częstych falstartów. I tym razem w Zurychu było podobnie. Hary osiągnął metę w niewiarygodnym czasie 10 sekund, ale sędzia anulował

bieg, twierdząc, że zawodnik popełnił falstart, a on nie zdołał w porę biegu przerwać. Hary zażądał powtórzenia biegu, ale do tego potrzebna była zgoda co najmniej dwóch rywali, których udało mu się pozyskać. W powtórzonym biegu Hary znowu wygrał, a stopery pokazały czasy 10 sekund. Po obradach jury rekord świata uznano.

Spośród Polaków tylko Marianowi Woroninowi udało się w 1984 r. przebiec 100 m w 10 sekund. Był to wówczas rekord Europy, a do dziś jest rekordem Polski.

Словник

błyskawica <i>f</i>	блискавка
błyskawiczny <i>adj.</i>	блискавичний
chętny <i>adj.</i>	бажающий
niewiarygodny <i>adj.</i>	неймовірний
obrady <i>pl</i>	обговорення (<i>журі</i>)
okoliczność <i>f</i>	обставина
ówczesny <i>adj.</i>	тодішній
oznajmić <i>v perf.</i>	оголосити
powtórzenie <i>n</i>	повторення
pozyskać <i>v. perf.</i>	виграти
przebiec <i>v perf.</i>	пробігти (<i>відстань, дистанцію</i>)
sędzia <i>m</i>	суддя
spośród <i>praep.</i>	з-поміж
sprinter <i>m</i>	спринтер, бігун
stoper <i>m</i>	секундомер
strój <i>m</i>	спортивний інвентар, одяг
twierdzić <i>v imperf.</i>	стверджувати
uznać <i>v perf.</i>	упізнати
wówczas <i>pron.</i>	у той час
żądać <i>v imperf.</i>	вимагати
zatrzymać <i>v perf.</i>	зупинити
zdołać <i>v perf.</i>	змігти (<i>зробити щось</i>)
zgoda <i>f</i>	згода
zwany <i>adj.</i>	названий

Вирази

co najmniej

o jedną dziesiątą (sekundy)

pobić *v perf.* rekord

popelnić *v perf.* falstart

ustanawiać *v imperf.* rekord świata

w porę

принаймні

за одну десяту (секунди)

побити рекорд

зробити фальстарт

установлювати світовий рекорд

вчасно

Вправи

ВІПРАВА 7. Поєднайте синоніми.

przebiec dystans —

zwyciężyć —

pobić rekord —

oznajmić —

uznać —

błyskawicznie —

wówczas —

ustanowić rekord

poinformować

zaakceptować

w tym czasie

szybko

wygrać

pokonać dystans

ВІПРАВА 8. Підкресліть у тексті «100 metrów w 10 sekund» слова, що відносяться до спорту.

Граматика

■ Рахунок очків у спорті

У польській мові очки у спортивних змаганнях можуть бути подані у кілька способів:

1:0 — **jeden zero dla** + родовий відмінок (наприклад, **jeden zero dla Polski**);

1:1 — **jeden jeden, jeden do jednego, remis**.

Після прийменника **do** повинен уживатися числівник у родовому відмінку, наприклад:

jeden do dwóch, do trzech, do czterech, do pięciu...;

1:2 — **jeden do dwóch dla Polski**;

3:3 — **trzy do trzech**.

Вправи

ВПРАВА 9. Підкресліть правильний варіант.

Polska przegrała 5:8 (pięć i osiem, pięć do ośmiu, pięć ósmych)

Mecz zakończył się wynikiem 3:1 (trzy pierwsze, trzy do jednych, trzy do jednego) dla Wielkiej Brytanii.

Pierwszego seta wygrała drużyna z Warszawy 15:9 (piętnaście do dziewięciu, piętnaście dla dziewięciu piętnaście i dziewięć)

Remis 2:2 (dwóch do dwóch, dwa do dwóch, dwa do dwaj) nie był satysfakcjonujący dla żadnej drużyny.

Zwycięstwem 4:3 (cztery do trzy, cztery do trzech, cztery dla trzej) zespół zapewnił sobie awans do finału.

Kraków pokonał Gdańsk 6:5 (sześć do pięć, sześć do piątej, sześć do pięciu).

Текст і словник

Szkoda, że państwo tego nie widzą

Komentatorom sportowym zdającym na żywo relacje z imprez sportowych, zdarza się popełniać błędy językowe z powodu silnych emocji, presji czasu i stresu. Ich komentarze nie zawsze są na medal.

Np.

I znowu niecelne trafienie.

Piłkarz harował aż miło.

Piłka znalazła się w ciałach zawodników.

Oto ten moment przed momentem na ekranach.

Словник

harować *v imperf.*

важко працювати

komentator *m*

коментатор

niecelny *adj.*

невлучний

trafienie *n*

удар; попадання

zdarzać się *v imperf.*

траплятися

Вирази

aż miło

на повну силу

być na medal *m*

бути першокласною роботою (*досл.*
бути на медаль)

popelniać *v imperf.* błędy

припускатися помилок

presja *f czasu*

тиск часу

zdawać *v imperf.* relację na żywo

вести «живий» репортаж

Вправи

ВПРАВА 10. Замініть підкреслені слова словами з рамки таким чином, щоб виправити речення.

brawa, uderzenie, zawodniczka, meczu, metrów, tłumie

I znowu niecelne trafienie.

Piłka znalazła się w ciałach zawodników.

Słychać doping! Głośne hop hop!

Minuta doliczona do pierwszej połowy boiska.

Start na 50 kilometrów. to jest na długość dwóch basenów.

To jest najszybsza cyfra.

Nadchodzi era stulatków *Надходить ера столітніх*

Jak myślisz, ile jest w Polsce osób, które ukończyły 100 lat?

- a) około stu osób
- b) około tysiąca osób
- c) około dwóch tysięcy osób

Czy umiesz wymienić trzy, cztery miejsca na świecie, gdzie żyje najwięcej stulatków?

Текст і словник

Nadchodzi era stulatków

Uczni wiedzą już, jak wydłużyć ludzkie życie

Wiek XXI (dziewiętnasty) przejdzie do historii jako era stulatków. Jak wynika z danych demograficznych [...], na całym świecie rośnie liczba osób, które przekroczyły magiczną granicę stu [lat].

Szacuje się, że obecnie w Polsce żyje ok. 2 tys. stulatków, choć jeszcze 30 lat temu było ich 500 (pięciuset). Za 50 lat ma ich być dziesięć razy więcej. Mówienie o fenomenie stulatków nie jest przesadą i nie powinno dziwić, iż gerontologia, czyli badania nad starością, jest dzisiaj jedną z najprężniej rozwijających się dyscyplin naukowych [...].

[Dla długości życia] nie bez znaczenia jest również miejsce, w którym mieszkamy. Demografowie mówią wręcz o «stulatkowych zagłębieniach». Najwięcej ponadstuletnich obywateli żyje na japońskiej wyspie Okinawa, gdzie na 100 tys. mieszkańców przypada 34 (trzydziestu czterech) stulatków [...].

Джерело: Małgorzata Minta «Nadchodzi era stulatków», Dziennik, 06.06.2006.

■ Аббревіатури

ok.— okolo
tys.— tysiąc

біля, приблизно
тисяча

Словник

demograf *m*

демограф

dziwić *v imperf.*

дивувати

era *f*

ера

fenomen *m*

феномен

gerontologia *f*

геронтологія

iż *conj.*

що

magiczny *adj.*

магічний

nadchodzić *v imperf.*

надходити

obywatel *m*

громадянин

ponad *praep.*

понад

ponadstuletni *adj.*

якому більше ста років

przekroczyć *v perf.*

перевищити

przesada *f*

перевищення

przypadać *v imperf.*

припадати

stulecie *m*

столітній

szacować *v imperf.*

оцінювати

uczony *m*

вчений

wręcz *adv.*

прямо

wydłużyć *v perf.*

подовжити

wymienić *v perf.*

назвати, перерахувати

zagłębienie

тут: осередок, регіон із високою густотою певного населення

Вирази

badania *n pl nad starością*

дослідження старіння

dane *pl demograficzne*

демографічні дані

długość *f życia*

тривалість життя

dyscyplina *f* naukowa

jak wyniku z danych

jedna z najprężniej rozwijających się dyscyplin

liczba *f* osób

ludzkie życie *n*

na 100 tys. mieszkańców przypada 34 stuleć

nie bez znaczenia jest również to, że...

nie powinno dziwić

przejsz v *perf.* do historii

ukończyć v *perf.* ... lat

наукова дисципліна

виходячи з даних, як свідчать дані

одна з галузей, що розвиваються найшвидше

кількість людей

людське життя

на 100 тисяч мешканців припадає 34 столітні людини

немаловажно також те, що...

не повинно дивувати

стати історією

виповнитися ... років

■ Написання складних прикметників, що мають у своєму складі прислівник **ponad**

Складні прикметники із прислівником **ponad** пишуться разом, наприклад:

Człowiek, który ma **ponad sto lat** — **ponadstuletni człowiek**.

■ Конструкція **ma być**

Конструкція **ma być** означає **będzie, powinno być** по відношенню до чогось, що передбачається або заплановано, наприклад:

Za 50 lat ma być dziesięć razy więcej stuleć niż teraz.

Na spotkaniu ma być 10 osób.

Jutro ma być ciepło.

Така ж конструкція з дієсловом **mieć** у минулому часі означає **powinno było** по відношенню до чогось запланованого, але в результаті не здійсненого, наприклад:

Nie było jeszcze kuriera? Miał być między 10.00 a 12.00.

Nie ma jeszcze Ani? Miała być wcześniej!

Miało być dobrze, a jest jak zwykle!

Вправи

Словник

działać *v imperf.*

робити

kalkulować *v imperf.*

підраховувати

orientacyjnie *adv.*

приблизно

prężny *adj.*

активний, енергійний; пружний

wyliczyć *v perf.*

перерахувати

Вирази

podać *v perf.* kilka przykładów

навести кілька прикладів

ВПРАВА 1. Поедняйте слова з їх еквівалентами.

1. kalkulować orientacyjnie	a) ponadstuletni
2. działający, rozwijający się intensywnie	b) ma być
3. który ma więcej niż sto lat	c) prężny
4. podać parę przykładów, wyliczyć kilka rzeczy	d) szacować
5. jutro powinno być sto osób	e) wymienić

Граматика

- **Родовий відмінок числівників**
(порівняйте: A1-A2, урок 12, B1, урок 12)

Родовий відмінок числівників має вживатися після прийменника **około**:
W Polsce żyje około dwóch tysięcy stulatków, choć jeszcze 30 lat temu było ich pięciuset.

około + родовий відмінок

2—4	dwóch trzech czterech	(tysięcy, milionów, miliardów)
5—10	pięciu — dziesięciu	
11—19	jedenastu — dziewiętnastu	-nastu
20—40	dwudziestu — trzydziestu — czterdziestu (dwudziestu <u>jeden</u> , ale dwudziestu dwóch, trzech тощо)	-dziestu
50—90	pięćdziesięciu — dziewięćdziesięciu	-dziesięciu
100	stu	
200	dwustu	
300	trzystu	
400	czterystu	
500—900	pięciuset — dziewięciuset	-set
1000	tysiąca	
1000000	miliona	
1000000000	miliarda	

Вправи

Словник

Chiny <i>pl</i>	Китай
Hawaje <i>pl</i>	Гаваї
Kanada <i>f</i>	Канада
Nowa Szkocja <i>f</i>	Нова Шотландія (провінція Канади)
Sardynia <i>f</i>	Сардинія

ВПРАВА 2. Напишіть, скільки столітніх припадає на тисячу мешканців у кожній країні, і на основі цих даних складіть рейтинг.

W Nowej Szkocji w Kanadzie — 21/100 tys.

W Polsce — 7/100 tys.

Na Okinawie — 34/100 tys.

Na Sardynii — 16/100 tys.

W regionie Bama w Chinach — 24/100 tys.

Na Hawajach — 20/100 tys.

1. Na Okinawie na sto tysięcy mieszkańców przypada trzydziestu czterech stulatków.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

Граматика

Словник

brakować *v imperf.* (лише 3-тя ос. бракувати
одн.: **brakuje**)

■ *Ile? або Ilu?*

У запитаннях про кількість вживається займенник **Ile?** відносно нечоловічо-особових форм:

Ile jest tu kobiet/psów/rzeczy/dzieci?

та **Ilu?** відносно чоловічо-особових форм:

Ilu jest tu mężczyzn/mieszkańców/obywateli?

Із нечоловічо-особовими формами іменників числівники вживаються в називному відмінку:

Tu jest pięć kobiet/pięć psów/pięć książek/pięć piw.

Із чоловічо-особовими формами іменників числівники вживаються у родовому відмінку:

Tu jest pięciu mężczyzn/pięciu mieszkańców/pięciu obywateli.

Увага!

Із конструкціями **nie ma**, **nie będzie**, **nie było** або **brakuje** відносно когось або чогось завжди вживається займенник **Ілу** для всіх родів, за яким іде числівник у родовому відмінку:

- **Ілу mężczyzn nie ma dzisiaj w pracy?** — Nie ma pięciu mężczyzn.
- **Ілу kobiet nie będzie na zebraniu?** — Nie będzie dziesięciu kobiet.
- **Ілу osób nie było wczoraj na lekcji?** — Nie było czterech osób.
- **Ілу osób jeszcze brakuje?** — Brakuje dwóch, może trzech osób.
- **Ілу książek brakuje w bibliotece?** — Dwudziestu pięciu.
- **Ілу kin brakuje w tym mieście?** — Brakuje dwóch kin.
- **Ілу dzieci nie było w szkole?** — Nie było jednego dziecka/dwojga dzieci.

■ Відмінювання збірних числівників *dwoje, troje, czworo* тощо

Такі числівники відносяться до дітей (*порівняйте: А1, урок 2*), маленьких тварин і груп людей, у яких є принаймні один чоловік.

Н. в.	dwoje, troje, czworo (dzieci)
Р. в.	dwojga, trojga, czworga (dzieci)
Д. в.	dwojgu, trojgu, czworgu (dzieciom)
З. в.	dwoje, troje, czworo (dzieci)
О. в.	(z) dwojgiem, trojgiem, czworgiem (dzieci)
М. в.	(o) dwojgu, trojgu, czworgu (dzieciach)

Вправи

Словник

samodzielnie *adv.*

самостійно

uroczystość *f*

урочистість

zebranie *n*

збори

Вирази

**zajmować v imperf. wysokie
stanowisko(-a) (państwowe)**

займати високу посаду (в уряді)

ВІПРАВА 3. Іе? або Іи? Оберіть правильну форму.

..... kobiet w twoim kraju zajmuje wysokie stanowiska państwowe?

..... polityków było na tej uroczystości?

..... dzieci nie ma dzisiaj w szkole?

Czy wiemy, ... ojców samodzielnie wychowuje dzieci?

..... klientów ma ta firma?

..... osób było na spotkaniu?

..... pieniędzy potrzebujesz?

..... osób nie będzie na zebraniu?

Текст і словник

Polscy stulatkowie — Jak w zdrowiu dożyć stu lat?

Polscy stulatkowie nigdy nie byli otyli. Zawsze jedli dużo warzyw i owoców, a niewiele mięsa i tłuszczów zwierzęcych. Nie stronili od alkoholu, niektórzy całe życie popalali papierosy. Zawsze ciężko pracowali. Nie poddawali się jednak i potrafilili stawić czoła przeciwnościom losu — taki obraz życia najstarszych [spośród] seniorów wylania się ze wstępnej analizy wyników programu «Środowiskowe i genetyczne czynniki warunkujące długowieczność polskich stulatków». W Polsce żyje niecałe dwa tysiące stulatków. Najstarszy, który zgodził się na udział w programie, ma 111 lat. [...] W ankiecie wzięło udział ponad trzysta osób. Na pytanie, jak udało im się tak długo przeżyć, odpowiadali: «od dziecka dużo pracowałem», «wszystko w życiu mi się dobrze układało», «stale przebywam w otoczeniu przyrody»

Receptą na długowieczność jest — ich zdaniem — także «umiarkowanie w jedzeniu, dyscyplina, dużo ruchu, brak chorób». Mimo przeciwności losu, nigdy się nie załamywali. Do dziś są pełni optymizmu. Większość z nich przyznaje, że pomagała im głęboka wiara w Boga oraz życie w środowisku pełnym miłości i życzliwości [...].

Polscy stulatkowie nigdy także poważnie nie chorowali. Owszem, przechodzili grypcę, anginę, zapalenie płuc, niekiedy mieli wycinany wyrostek robaczkowy. Jeden ze stulatków w wieku 40 lat trafił do szpitala z podejrzeniem zawału. Potem jednak przez 50 lat nie odwiedzał lekarza. — Nawet jeżeli chorują, umieją sobie radzić z dolegliwościami. Kilku seniorów nigdy w życiu nie miało pobieranej krwi i chcą, żeby tak zostało do końca. Z tego powodu odmówili udziału w naszych badaniach. Wiekowi panowie całe życie popalali papierosy, panie sięgały po nie rzadko. Wszyscy lubili alkohol. Żaden z nich nie był jednak nigdy uzależniony[...]. Ich dietę cechował pewien niedobór białka i kalorii. Wielu stulatków przyznaje, że [nigdy] nie lubiło masła i innych tłuszczów zwierzęcych. Nigdy natomiast nie brakowało im warzyw i owoców. [...]

Джерело: Dorota Romanowska «Polscy matuzalemowie»,
Wprost 24 webpage.

Словник

angina <i>f</i>	ангіна
białko <i>n</i>	білок
brak <i>m</i>	брак
cechować <i>v imperf.</i>	характеризувати
długowieczność <i>f</i>	довговічність
dolegliwość <i>f</i>	хвороба
genetyczny <i>adj.</i>	генетичний
grypa <i>f</i>	грип
kaloria <i>f</i>	калорія
krw <i>f</i>	кров
niecały <i>adj.</i>	менш ніж; неповний
niedobór <i>m</i>	дефіцит, брак
niekiedy <i>adv.</i>	час від часу
niektórzy <i>pron.</i>	деякий
odwiedzać <i>v imperf.</i>	відвідувати
otoczenie <i>n</i>	оточення
otyły <i>adj.</i>	гладкий, огрядний
owszem <i>adv.</i>	звичайно
poddawać się <i>v imperf.</i>	здаватися, визнавати поразку

przebywać <i>v imperf.</i>	проводити (час)
przechodzić (+ <i>acc.</i>) (<i>np. grypę, anginę</i>)	хворіти (<i>напр., на грип, ангіну</i>)
przeżyć <i>v perf.</i>	пережити, прожити
przyznawać <i>v imperf.</i>	визнавати
ruch <i>m</i>	рух
senior <i>m</i>	людина, старша за віком
środowiskowy <i>adj.</i>	довкільний
stale <i>adv.</i>	постійно
uzależniony <i>pp od</i> (+ <i>gen.</i>)	залежний від
wiekowy <i>adj.</i>	давній
wielu <i>num.</i>	багато
wycinać <i>v imperf.</i>	вирізати
wylaniać się <i>v imperf.</i>	виникати
wyrostek <i>m robaczkowy</i>	апендикс
żaden <i>pron.</i>	жоден (+ <i>lm.</i>)
załamywać się <i>v imperf.</i>	надломлюватися; падати духом
zapalenie <i>n płuc</i>	запалення легень
życzliwość <i>f</i>	доброзичливість

Вирази

ciężko <i>adv. pracować</i>	важко працювати
czynnik <i>m warunkujący</i> (+ <i>acc.</i>)	визначний чинник
dobrze mi się układało (w życiu)	у мене все добре складалося (у житті)
dożyć <i>v perf. stu lat</i>	дожити до ста років
głęboka wiara <i>f</i>	глибока віра
Instytut <i>m Biologii Doświadczalnej</i>	Інститут експериментальної біології
nie stronili od alkoholu	вони не цуралися алкоголю
odmówić udziału w (+ <i>loc.</i>)	відмовлятися брати участь у
pelen optymizmu	сповнений оптимізму
pobierać <i>v imperf. krew</i>	брати кров
podejrzanie <i>n zawału</i>	підозра на серцевий напад
popalać <i>v imperf. papierosy</i>	палити (інколи) сигарети

poważnie *adv.* chorować
 program *m* badawczy
 przeciwność *f* losu
 radzić sobie *z* (+ *instr.*, *np.*
dolegliwościami)
 recepta *na* (+ *acc.*)
 długowieczność
 sięgać *v imperf.* po (+ *acc.*)
 papierosy/alkohol
 tłuszcz *m pl* zwierzęce
 trafić *v perf.* do szpitala
 umiar *m* w jedzeniu
 większość *f z* nich
 wstępna analiza *f*
 z tego powodu
 żyć w środowisku pełnym
 miłości

серйозно хворіти
 дослідницька програма
 бідкування, злигодні
 справлятися (*напр.*, *з недугою*)

рецепт довголіття

вживати сигарети/алкоголь

тваринні жири
 потрапити до лікарні
 помірність у їжі
 більшість з них
 попередній аналіз
 з цієї причини
 жити у дружньому середовищі

Вправи

Словник

znaleźć się *v perf.*

опинитися

Вирази

w starszym wieku

у похилому віці

ВПРАВА 4. Виберіть правильні синоніми з рамки.

przebywać, dobrze się układa, przechodzić anginę, trafić do szpitala, stronić od czegoś, wiekowy

- ktoś w starszym wieku, bardzo stary — .....
 być gdzieś — .....
 unikać czegoś — .....
 chorować na anginę — .....
 znaleźć się w szpitalu — .....
 wszystko jest dobrze, idzie dobrze — .....

Текст і словник

Co pomaga wydłużyć życie?

- **warzywa i owoce** — zawarte w nich antyoksydanty niszczą wolne rodniki
- **medytacje** — obniżają poziom kortyzolu i poprawiają ogólny stan organizmu
- **wysiłek fizyczny** — uruchamia procesy naprawcze DNA
- **wysiłek umysłowy** — podtrzymuje aktywność komórek nerwowych i obniża ryzyko demencji
- **wino, piwo, zielona herbata i czekolada** — zawarte w nich flawonoidy obniżają ciśnienie krwi, dzięki czemu zmniejszają ryzyko udaru mózgu
- **kochający partner** — jego obecność obniża ryzyko zawału serca, przyspiesza gojenie się ran i może skrócić hospitalizację
- **zmniejszenie liczby spożywanych kalorii** — uruchamia procesy naprawcze DNA; spowalnia metabolizm

*Джеперло: Małgorzata Minta «Nadchodzi era stulatków»,
 Dziennik, 06.06.2006.*

Словник

antyoksydant *m*
demencja *f*
fizyczny *adj.*
flawonoidy *m pl*

антиоксидант
 слабоумство
 фізичний
 флавоноїди

goić się *v imperf.*
 hospitalizacja *f*
 medytacje *f pl*
 metabolizm *m*
 niszczyć *v imperf.*
 obecność *f*
 obniżać *v imperf.*
 poprawiać *v imperf.*
 przyspieszać *v imperf.*
 rana *f*
 ryzyko *n*
 skrócić *v perf.*
 spowalniać *v imperf.*
 spożywać *v imperf.*
 umysłowy *adj.*
 uruchamiać *v imperf.*
 zawarty *pp*
 zmniejszać *v imperf.*

загоюватися
 госпіталізація
 медитації
 метаболізм
 нищити
 наявність
 понижувати, скорочувати
 покращувати
 прискорювати
 рана
 ризик
 скоротити
 уповільнювати
 споживати
 розумовий
 зрушувати
 який міститься
 зменшувати

Вирази

ciśnienie *n* krwi
 dzięki czemu
 komórka *f* nerwowa
 podtrzymywać *v imperf.*
 aktywność
 poziom *m* kortyzolu
 proces *m* naprawczy
 stan *m* organizmu
 udar *m* mózgu
 wolne rodniki *m pl*
 wysilek *m* fizyczny
 wysilek *m* umysłowy

кров'яний тиск
 завдяки чому
 нервова клітина
 підтримувати активність
 рівень кортизолу
 процес відновлення
 стан організму
 інсульт
 вільні радикали
 фізичне зусилля
 розумове зусилля

Вправи

ВПРАВА 5. У статті «Polscy stulatkowie» знайдіть речення, які описують корисний вплив чинників із наведеного списку.

- medytacje: *patagała im. głęboka wiara w Boga*
- warzywa i owoce: .....
- wysiłek fizyczny: .....
- wino, piwo, zielona herbata i czekolada: .....
- zmniejszenie liczby spożywanych kalorii: .....

Граматика

■ Дієслова зміни стану

У польській мові існує група дієслів, що описують зміну стану:

— спричинену зовнішніми факторами, наприклад:

Rząd chce podwyższyć podatki.— Уряд хоче підвищити податки.

Flawonidy obniżają ciśnienie.— Флавоноїди знижують кров'яний тиск.

— спричинену внутрішніми факторами, наприклад:

Człowiek starzeje się.— Людина старіє.

Liście żółkną.— Листя жовтіє.

Ці дієслова можуть бути як доконаного, так і недоконаного виду.

Допоміжні дієслова

czynić *v imperf.* (**czynić coś wyższym**) — робити (робити щось вищим)

następować *v imperf.* (**coś następuje później**) — надходити, наставати (щось настає пізніше)

спrawiać *v imperf.* (спrawiać, że coś następuje szybciej) — викликати (робити так, щоб щось наставало скоріше)

stawać się *v imperf.* (stawać się starszym) — ставати (ставати старшим)

Ці дієслова можуть бути як недоконаного, так і доконаного виду.

czynić coś:	niższym	=	obniżać/obniżyć
	wyższym	=	podwyższać/podwyższyć
	krótszym	=	skracać/skrócić
	dłuższym	=	wydłużać/wydłużyć
	mniejszym	=	zmniejszać/zmniejszyć
	większym	=	zwiększać/zwiększyć
	mocniejszym	=	wzmacniać/wzmocnić
	slabszym	=	osłabiać/osłabić
спrawiać, że coś następuje:		później	= opóźniać/opóźnić
		wolniej	= spowalniać/spowolnić
		szybciej або bardziej	pospiesznie
			= przyspieszać/przyspieszyć
stawać się:	starszym	=	starzeć się/zestarzeć się
	młodszym	=	młodnieć/odmłodnieć
	zdrowym	=	zdrowieć/wyzdrowieć

Вправи

Словник

kosmetologia *f*

косметологія

спrawić *v perf.*

зробити

występować *v imperf.*

виступати

Врази

czas *m* **reakcji**

час реакції

nadmierny stres *m*

надмірний стрес

należy spowodować *v perf.*
 odporność *f organizmu*
 oznaki *f/pl* starzenia się skóry
 przyjmowanie *n leków*
 publiczna służba *f zdrowia*

треба спровокувати
 опір організму
 ознаки старіння шкіри
 приймання ліків
 соціальна служба охорони здоров'я

ВПРАВА 6. Доповніть речення правильними формами дієслів докона-
 ного виду.

Приклад: Możemy sprawić, żeby nasze życie *było dłuższe*.

Możemy spróbować ~~wydłużyć~~ nasze życie.

1. Kosmetologia próbuje sprawić, aby oznaki starzenia się skóry występowały *jak najpóźniej*.
 Kosmetologia próbuje ..... procesy starzenia się skóry.
2. Ćwiczenia umysłowe sprawiają, że *szybciej* zapamiętujemy.
 Ćwiczenia umysłowe pomagają ..... proces zapamiętywania.
3. Przyjmowanie niektórych leków może sprawić, że czas reakcji jest *dłuższy*.
 Przyjmowanie leków może ..... czas reakcji.
4. Nadmierny stres może sprawić, że ryzyko choroby będzie *wyższe*.
 Nadmierny stres może ..... ryzyko choroby.
5. Gdy pacjent ma zbyt wysokie ciśnienie krwi, należy spowodować, by stało się ono *niższe*.
 Należy ..... ciśnienie krwi.
6. Należy spowodować, by czas oczekiwania na wizytę u specjalisty w publicznej służbie zdrowia był *krótszy*.
 Należy ..... czas oczekiwania na wizytę u specjalisty.
7. Warto robić wszystko, by odporność organizmu była *jak największa*.
 Warto robić wszystko, by ..... odporność organizmu.

Граматика

■ Складні іменники тину *stulatek*

Такі складні іменники містять інформацію про вік людини і вживаються лише стосовно людей, таким чином, ми можемо сказати **siedmiolatek** (**siedmioletnie dziecko**) про семирічну дитину, але **siedmioletni samochód** — про машину, якій сім років.

Їх перша частина утворюється від числівників (за правилами утворення складних прикметників: див. В1, урок 6), друга частина — **-latek** у чоловічому роді (наприклад, **sześciolatek**, **sześćdziesięciolatek**, **stulatek**, **nastolatek**) та **-latka** — в жіночому роді.

Важливо пам'ятати, що у множині є дві форми — чоловічо-особова й нечоловічо-особова (див. В2, урок 2), — тому можливі дві складні форми: **sześćdziesięciotkowic** (чоловічо-особова) або **sześćdziesięciotki** (нечоловічо-особова).

Вправи

Словник

ogień *m*

вогонь

pobrać się *v perf.*

побратися

uratować *v perf.*

врятувати

Вирази

w wieku ... lat

у віці ... років

zawiadomić *v perf.* straż
pożarnąзателефонувати до пожежної
службиzginąć *v perf.* w wypadkuзагинути внаслідок нещасного
випадку

ВПРАВА 7. Доповніть речення, вживаючи складні іменники типу **stulatak** у правильному відмінку.

1. Pracuję z ..... (osobami, które mają po 30 lat).
2. Dwóch ..... (mężczyzn mających po 18 lat) zginęło w wypadku.
3. Dyskutuje się, czy ..... (dzieci w wieku 6 lat) powinny iść do szkoły.
4. Dwie ..... (dziewczyny w wieku 20 lat) uratowały dziecko.
5. Pobrali się jako ..... (mężczyzna i kobieta w wieku 80 lat).
6. .... (chłopiec w wieku 12 lat) zawiadomił straż pożarną, gdy zobaczył ogień.

Nie wypadliśmy sroce spod ogona!

Odkryj Polskę

І ми не ликом шиті! Відкрий Польщу

Текст і словник

Kultura szlachecka

Janusz Tazbir, historyk i badacz dziejów kultury staropolskiej, tak oto pisze w swojej książce pt. *Kultura szlachecka w dawnej Polsce* na temat fenomenu kultury szlacheckiej: «Wzajemne wpływy Wschodu i Zachodu zazębiały się u nas, nigdy jednak się na siebie nie nakładając. Orient oddziaływał bowiem na sztukę dekoracyjną, ubiory czy broń, Zachód na literaturę, budownictwo, w pewnym stopniu naukę. Żaden z tych dwóch wielkich systemów nie wywierał natomiast istotnego wpływu na kształt ustrojowy Polski». Rzeczpospolita była bowiem jedynym na świecie państwem, w którym szlachta współrządziła z królem.

«Położona geograficznie na styku dwóch kultur, wschodniej i zachodniej, azjatyckiej i europejskiej, szlachecka Rzeczpospolita traktowała obie je jako pewne propozycje cywilizacyjne. Powstała w ten sposób forma pośrednia, wynik symbiozy kulturalnej.

Równocześnie w XVII w. kultura polska promieniuje na zewnątrz, i to w sposób o wiele silniejszy aniżeli w dobie renesansu. (...) Polski teatr był popularny na dworze moskiewskim, gdzie zresztą nasz język odgrywał w drugiej połowie XVII stulecia podobną rolę jak francuszczyzna w otoczeniu Marii Ludwiki na dworze polskim».

■ Аббревіатури

pt. (pod tytułem)
w. (wieku)

названий
століття

Словник

aniżeli <i>conj.</i>	ніж
azjatycki <i>adj.</i>	азіатський
badacz <i>m</i>	дослідник
bowiem <i>conj.</i>	тому що
broń <i>f</i>	зброя
budownictwo <i>n</i>	архітектура
cywilizacyjny <i>adj.</i>	цивілізаторський
dawny <i>adj.</i>	давній
dwór (<i>polski, moskiewski, brytyjski, itd.</i>)	двір (<i>польський, російський, британський тощо</i>)
dzieje <i>pl</i>	історія
europski <i>adj.</i>	європейський
francuszczyzna <i>f</i>	французька мова
geograficznie <i>adv.</i>	географічно
historyk <i>m</i>	історик
oba <i>m</i> (<i>obie f</i>)	обидва (обидві)
oddziaływać <i>v imperf. na (+ acc.)</i>	впливати на
odkryć <i>v perf.</i>	відкрити
Orient <i>m</i>	схід
otoczenie <i>n</i>	оточення
państwo <i>n</i>	державна
pewny (<i>jakiś</i>) <i>pron.</i>	певний (якийсь)
pogranicze <i>n</i>	прикордонна зона
położony <i>pp</i>	розташований
popularny <i>adj.</i>	популярний
powstać <i>v perf.</i>	виникнути

promieniować <i>v imperf.</i> na (+ <i>acc.</i>)	впливати на
propozycja <i>f</i>	пропозиція
równocześnie <i>adv.</i>	одночасно
stulecie <i>n</i>	століття
system <i>m</i>	система
szlachta <i>f</i>	шляхта (<i>дворянство</i>)
ubiór <i>m</i>	одяг
ustrój <i>m</i>	державний устрій
wplyw <i>m</i>	вплив
wschodni <i>adj.</i>	східний
Wschód <i>m</i>	схід
współrzędzić <i>v imperf.</i> z (+ <i>instr.</i>)	правити спільно з
zachodni <i>adj.</i>	західний
Zachód <i>m</i>	захід
zazębiać się <i>v imperf.</i>	поєднуватися, змикатися
zresztą <i>part.</i>	зрештою
Вирази	
kształt <i>m</i> ustrojowy	форма правління
na styku	на стику
na zewnątrz	зовні
nakładać się <i>v imperf.</i> na siebie	збігатися
nie wypaść <i>sroce</i> spod ogona	бути не ликом шитим
odgrywać <i>v imperf.</i> podobną/ważną rolę	грати таку ж/важливу роль
Rzeczpospolita szlachecka	шляхетська республіка
symbioza <i>f</i> kulturalna	культурний симбіоз
sztuka <i>f</i> dekoracyjna	декоративне мистецтво
w dobie renesansu	в епоху Ренесансу
w drugiej połowie XVII wieku	у другій половині 17 століття
w pewnym stopniu	певною мірою
wywierać <i>v imperf.</i> istotny wplyw na (<i>np. moje życie</i>)	мати істотний вплив на (<i>напр., моє життя</i>)

Вправи

Словник

mocno <i>adv.</i>	сильно
szczególnie <i>adv.</i>	особливо
zachodnioeuropejski <i>adj.</i>	західноєвропейський
znawca <i>m</i>	експерт, знавець

Вирази

dziedzina <i>f</i> życia	сфера життя
leżeć <i>v imperf.</i> na pograniczu dwóch kultur	знаходиться на межі двох культур
nie tylko..., lecz także...	не тільки..., але й...

ВПРАВА 1. Позначте правильний варіант: правда, неправда або невідомо.

	Prawda	Falsz	Nie wiadomo
1. Janusz Tazbir jest znawcą fenomenu kultury polskiej.			
2. Wschód i Zachód oddziaływały na różne dziedziny życia w Rzeczypospolitej szlacheckiej.			
3. Na system polityczny Rzeczypospolitej szlacheckiej szczególnie oddziaływał ustrój zachodnioeuropejski.			
4. Rzeczpospolita szlachecka leżała na pograniczu kultury europejskiej i azjatyckiej.			
5. Kultura polska w XVII w. bardzo mocno oddziaływała nie tylko na dwór moskiewski, lecz także na inne dwory.			

Граматика

Словник

dzielić <i>v imperf.</i>	ділити
naiwność <i>f</i>	наївність
ogromny <i>adj.</i>	величезний
stać <i>v imperf.</i>	стояти
wykupić <i>v perf.</i>	викупити
zadziwić <i>v perf.</i>	здивувати
zaniedbać <i>v perf.</i>	занедбати

Вирази

odrobić (+ acc.) pracę domową зробити домашню роботу

- **Заміна присвійних займенників *mój, twój, jej, jego, nasz, wasz, ich* присвійним займенником *swój/własny***

У польській мові присвійні займенники чоловічого, жіночого, середнього родів, чоловічо-особової й нечоловічо-особової форм **mój, twój, jej, jego, nasz, wasz, ich** часто замінюються відповідною формою займенника **swój**. Це трапляється постійно, тому шоразу можна замінювати займенник словом **swój**. Поляки скажуть **Mamy swoje powody** замість **Mamy nasze powody**.

Проте важливо пам'ятати, що така заміна не завжди можлива.

Присвійний займенник **swój** може вживатися лише в тому випадку, коли він відноситься до граматичного підмета, наприклад:

Mam swoją (= moją) książkę,

тобто книга, яка мені належить. (Особовий займенник **ja** є підметом у цьому реченні; це домисловий підмет, на який указує форма дієслова

mam, тому присвійний займенник **swoją** вживається правильно, бо він відноситься до підмета.) Проте в реченні **Mam twoją książkę** присвійний займенник **twoją** не пов'язаний з підметом, тому він не може бути заміненний займенником **swoją**.

Також займенник **swój** не може вживатися для заміни іншого присвійного займенника в 3-й особі однини або множини.

Наприклад, речення **Piotr kocha swoją żonę** й **Piotr kocha jego żonę** мають два різні значення. Відповідно:

Piotr ma żonę, którą kocha. = **Piotr kocha swoją żonę.**

Piotr kocha żonę Adama. = **Piotr kocha jego żonę.**

Займенник **swój** можна замінити синонімічним займенником **własny**, наприклад, замість **Rodzice kochają swoje dzieci** можна сказати **Rodzice kochają własne dzieci**.

Запам'ятайте! Займенники чоловічого, жіночого й середнього роду однини і множини **mój, twój, swój** мають дві форми — повну й коротку — подібно до особових займенників, наприклад:

Р. в.:

mojego, twojego, swojego або **mego, twego, swego** ojca/domu;
mojej, twojej, swojej або **mej, twej, swej** wolności;
moich, twoich, swoich або **mych, twych, swych** rodziców, radości;

Д. в.:

mojemu, twojemu, swojemu або **memu, twemu, swemu** ojcu/domowi;
mojej, twojej, swojej або **mej, twej, swej** wolności;
moim, twoim, swoim або **mym, twym, swym** rodzicom, radościom;

З. в.:

mojego, twojego, swojego або **mego, twego, swego** ojca;
mój, twój, swój dom;
moją, twoją, swoją або **mą, twą, swą** wolność;
moich, twoich, swoich або **mych, twych, swych** rodziców;
moje, twoje, swoje або **me, twe, swe** radości;

О. в.:

moim, twoim, swoim або **mym, twym, swym** ojcem/domem;
moją, twoją, swoją або **mą, twą, swą** wolnością;
moimi, twoimi, swoimi або **mymi, twymi, swymi** rodzicami, radościami;

М. в.:

moim, twoim, swoim або **mym, twym, swym** ojcu/domu;
mojej, twojej, swojej або **mej, twej, swej** wolności;
moich, twoich, swoich або **mych, twych, swych** rodzicach, radościach.

Оскільки немає чіткого правила щодо вживання коротких і повних форм присвійних займенників, теоретично вони взаємозамінні. Проте в розмовному мовленні повні форми більш уживані (наприклад, **Widziałeś gdzieś moje okulary? Powiedz swojej siostrze, żeby...**), тоді як короткі форми притаманні формальному й літературному варіантам мови (**Ojcie! Ostre noże topisz w sercu syna twego!***).

Питальні/Відносні присвійні займенники, такі як **czyj, jaki, który**, відмінюються як прикметники.

Іменники жіночого роду, що закінчуються на м'які приголосні **-ść, -li** і **-ż**, наприклад **miłość, waleczność, radość, sól, młodzież**, відмінюються так само, як іменник **wolność**:

Н. в.:	wolność
Р. в.:	wolności
Д. в.:	wolności
З. в.:	wolność
О. в.:	wolnością
М. в.:	wolności

Запам'ятайте! Після букви **-ż** йде буква **-y**, а не **-i**, наприклад: **młodzieży**, а не ***młodzieży**.

Вправи

Словник

armia <i>f</i>	армія
Azja <i>f</i>	Азія
Bóg <i>m</i>	Бог
chrześcijański <i>adj.</i>	християнський
czyn <i>m</i>	дія
doprowadzić <i>v perf.</i>	привести до

* Цитата з «Zemsta», театральної комедії графа Олександра Фредро.

ideologia <i>f</i>	ідеологія
mit <i>m</i>	міф
muzułmański <i>adj.</i>	мусульманський
niezwykłość <i>f</i>	особливість
odrębność <i>f</i>	відокремленість; особливість
pochodzenie <i>n</i>	походження
podkreślić <i>v imperf.</i>	підкреслити
pogodny <i>adj.</i>	радісний
prywatą <i>f</i>	егоїзм
przodek <i>m</i>	предок
przywiązany <i>adj.</i>	прикріплений
raj <i>m</i>	рай
rodowód <i>m</i>	родовід
ród <i>m</i>	рід
Slowianie <i>m pl</i>	слов'яни
starać się <i>v imperf.</i>	старатися, намагатися
starożytny <i>adj.</i>	давній
szlachcic <i>m</i>	дворянин
szlachetność <i>f</i>	дворянство
świadczyć o (+ loc.) <i>v imperf.</i>	свідчити про
turecki <i>adj.</i>	турецький
tworzyć <i>v imperf.</i>	творити
uznawać (+ acc.) za (+ acc.) <i>v imperf.</i>	визнавати (<i>когось кимось</i>)
waleczność <i>f</i>	хоробрість, відвага
wojowniczy <i>adj.</i>	агресивний, войовничий
wyjaśnienie <i>n</i>	з'ясування
wywodzić się z/od (+ gen.) <i>v imperf.</i>	походити з/від
wyższość <i>f</i>	вищість
zaskakujący <i>pp</i>	дивовижний

Вирази

do schyłku wieku	до кінця століття
doprowadzić do upadku (+ gen.)	призводити до занепаду
dowodem na to miał być fakt, że...	доводом на користь цього був той факт, що...

jednostki <i>f/pl</i> szlacheckie	дворяни
naród <i>m</i> wybrany	обраний народ
owo przekonanie nabierało cech religijnych	це переконання носило релігійний характер
Rzeczpospolita <i>f</i> Obojga Narodów	Річ Посполита Обох Народів
sól <i>f</i> ziemi	сіль землі
stan <i>m</i> szlachecki	дворянський стан
taki mit należy łączyć z	цей міф слід пов'язувати з
to wiązało się z przeświadczeniem, że...	це було пов'язано з переконанням, що...
w ten sposób	таким чином
wywodzić <i>v imperf.</i> swe pochodzenie od	походити від
wziąć <i>v perf.</i> górę	взяти гору
za wszelką cenę	будь-якою ціною
złota wolność <i>f</i> szlachecka	золота шляхетська вільність

ВІПРАВА 2. Напишіть правильну форму присвійного займенника **swój**.

1. Czy twoi nauczyciele są mili? Opowiedz mi o ..... nauczycielach.
2. Jej naiwność jest ogromna. .... naiwnością zadziwiła wszystkich.
3. Wasz ogród jest bardzo zaniedbany. Dlaczego zaniedbaliscie ..... ogród?
4. Babcia poszła do apteki. Niestety, nie wykupiła wszystkich ..... lekarstw.
5. Michał nie odrobił pracy domowej. On często zapomina o ..... obowiązkach.
6. Anna i Karol są wesołymi, lecz spokojnymi ludźmi. Nie wyrażają głośno ..... radości.
7. Matka kocha ..... syna.
8. Widzę, że masz jakieś problemy. Opowiedz mi o ..... problemach.

9. Ich samochód jest brudny. Ciekawe, dlaczego nie umyli ..... samochodu?
10. Tam stoją nasze rowery. Jutro jedziemy ..... rowerami na wycieczkę.

ВПРАВА 3. Оберіть правильний займенник.

Sarmatyzm*

Każdy naród tworzy mit 1. jego/swych świętych przodków. W ten sposób stara się podkreślić 2. jego/własną odrębność i niezwykłość.

W tradycji polskiej taki mit należy łączyć z sarmatyzmem — ideologią i kulturą polskiej szlachty (od XVI do schyłku XVIII wieku), która wywodziła 3. jej/swe pochodzenie nie od Słowian, lecz od starożytnego wojowniczego rodu Sarmatów. Byli też tacy przedstawiciele stanu szlacheckiego, którzy uważali, że 4. ich/swój rodowód wywodzi się bezpośrednio z czasów biblijnych, a dowodem na to — 5. ich/swoim zdaniem — miał być fakt, że Bóg w raju rozmawiał z Adamem i Ewą właśnie po polsku. Owo przekonanie szlachty o wyższości 6. swego/jej narodu nabierało w sarmackim społeczeństwie cech religijnych — wiązało się z przeświadczeniem, że Polacy (wtedy za Polaków szlachta uznawała tylko przedstawicieli 7. własnego/jej stanu) są narodem wybranym, którego zadaniem jest obrona chrześcijańskiej Europy przed muzułmańską Azją.

Zwycięstwo króla polskiego Jana III Sobieskiego nad armią turecką pod Wiedniem w roku 1683 znalazło zatem u szlachty 8. swoje/jego zaskakujące wyjaśnienie.

Ciekawe, jaka jest 9. twoja/swoja opinia na ten temat? ...

ВПРАВА 4. Повторіть відмінювання іменників. Поставте іменник з дужок у правильний відмінок.

Cechy szlachećcia Sarmaty

Typowy szlachećcie Sarmata był tak przywiązany do złotej ..... (wolańść) szlachećkiej, że gotów był jej bronić za wszelką cenę, nawet za cenę ..... (wierność) ojczyźnie. Kiedy prywata wzięła górę nad ..... (miłość) do ojczyzny,

* **Sarmatyzm** (Sarmatism або Sarmatianism) — ideologia, kultura i sposób життя польського дворянства у 17 й 18 століттях. Польський дворянин того періоду називається **Sarmata**.

doprowadziła w roku 1795 do upadku jednego z najpotężniejszych państw ówczesnej Europy, jakim była Rzeczpospolita Obojga Narodów.

O ..... (szlachetność) obywatela świadczą jego czyny. (Sól) ..... ziemi są jednostki szlachećne. Cenią one ..... (uczciwość) i ..... (mądrość).

Граматика

Словник

cechować się (+ *instr.*) *v imperf.*

характеризуватися

chlubić się (+ *instr.*) *v imperf.*

пишатися, гордитися

faworyzować *v imperf.*

бути прихильним

gawędziarz *m*

оповідач

hucznie *adv.*

гучно

wszelki *adj.*

усякий

Вирази

biała broń *f*

холодна зброя

brać czynny udział w (+ *loc.*)

брати активну участь у

cechuje go gawędziarski styl wypowiedzi

він природжений оповідач

■ *Singularia tantum*

У польській мові є декілька іменників, які вживаються лише у формі однини — так званій **singularia tantum**. Вони зустрічаються в усіх родах (чоловічому, жіночому й середньому) і можуть бути злічуваними та незлічуваними, наприклад: **woda, powietrze, srebro, mleko, mąka, ogrzewanie, bohaterstwo, wolność, miłość, równość, szlachta, magnateria, arystokracja, młodzież**.

Вони вживаються тільки з дієсловами у формі однини, тому неправильно говорити: ***młodzież są**, ***szlachta byli**. Слід говорити: **młodzież jest, szlachta była** тощо.

Вправи

ВПРАВА 5. Оберіть потрібне дієслово й поставте його у відповідну форму минулого часу.

Cechy szlachty:

Szlachta (chlubić się/lubić) ..... wolnością. Świetnie (posługiwać się/robić) ..... białą bronią. (mieć/cechować się) ..... gawędziarskim stylem wypowiedzi. (faworyzować/uwielbiać) ..... podróże. Chętnie i hucznie (planować/obchodzić) ..... wszelkie uroczystości rodzinne. Na własny koszt (brać/organizować) ..... czynny udział w życiu publicznym kraju. (charakteryzować się/charakteryzować) ją ..... megalomania.

ВПРАВА 6. Поєднайте синоніми.

1. chlubić się	a) cechować się
2. faworyzować	b) obchodzić
3. uczestniczyć	c) preferować
4. charakteryzować się	d) brać udział
5. celebrować	e) chwalić się

Текст і словник

Czy mieszkańcy dworu szlacheckiego wychodzili na dwór?

Oczywiście, że mieszkańcy dworów, jak również mieszkańcy zamków, pałaców i chłopskich chat wychodzili na dwór, czyli na zewnątrz budynku. Tak we współczesnej polszczyźnie określa się miejsce pod gołym niebem, ale nie w całej Polsce. Na przykład mieszkańcy Małopolski (czyli też Krakowa) wychodzą nie na dwór, lecz na pole, mimo że słowo to w polszczyźnie ogólnej oznacza miejsce uprawy — pole np.: ziemniaków czy truskawek. A zatem Małopolanie nie na dworze, lecz na polu podziwiają wschody i zachody słońca.

Szlachcic Sarmata mieszkał we dworze, czyli tak nazywanym majątku ziemskim, i do dworu wracał po licznych wojażach. W skład dworu wchodził zarówno budynek mieszkalny gospodarza, jak i zabudowania gospodarcze.

W XVII w. dwór jako budynek mieszkalny został wyodrębniony z całego kompleksu budynków gospodarczych i był nazywany także dworkiem (pod warunkiem, że był to budynek mniej okazały).

Dwory często sytuowane były na wzniesieniach i w otoczeniu starych drzew. Początkowo oprócz funkcji mieszkalnych pełniły one, podobnie jak zamki, także funkcje obronne.

Słowo «dwór» w odniesieniu do średniowiecznego systemu monarchicznego oznacza również siedzibę lub rodzinę i otoczenie władcy czy magnata, np. dwór królewski, książęcy, magnacki, francuski.

Словник

chata <i>f</i>	хата
chłopski <i>adj.</i>	селянський
dworek <i>m (dim.)</i>	невелика садиба
gospodarz <i>m</i>	господар
kompleks <i>m</i> budynków	комплекс будівель
liczny <i>adj.</i>	численний
magnat <i>m</i>	магнат
Małopolanin <i>m</i>	житель Малої Польщі
Małopolska <i>f</i>	Мала Польща (<i>region na pівденному сході Польщі</i>)
okazały <i>adj.</i>	вражаючий
określać <i>v imperf.</i>	описувати
oznaczać <i>v imperf.</i>	означати; означувати
pałac <i>m</i>	палац
podziwiać <i>v imperf.</i>	захоплюватися
pole <i>n</i>	поле
siedziba <i>f</i>	помешкання, житло
słowo <i>n</i>	слово
średniowieczny <i>adj.</i>	середньовічний
sytuować <i>v imperf.</i>	розташовуватися
władca <i>m</i>	правитель
wojaż <i>m</i>	подорож
współczesny <i>adj.</i>	сучасний

wyodrębnić *v perf.*
wzniesienie *n*
zamek *m*

виокремити, виділити
пагорб, узвишшя
замок

Вирази

być na dworze
dwór *m* (szlachecki, magnacki,
książęcy, królewski)
majątek *m* ziemski
miejsce *n* uprawy
mieszkać *v imperf.* we dworze
pełnić *v imperf.* funkcję/funkcje
pod gołym niebem
pod warunkiem, że...
podobnie jak (+ *nom.*)
polszczyzna *f* ogólna
system *m* monarchiczny
w odniesieniu do
wchodzić w skład (+ *gen.*)
wschód *m* słońca
wychodzić/wyjsc na dwór
zabudowania *pl* gospodarcze
zachód *m* słońca
zarówno..., jak i...

бути надворі
масток (дворянина, магната, князя,
короля)
земельна власність
орна земля
жити в маєтку
виступати у функції
просто неба
за умови, що...
як і...
загальна польська мова
монархічна система
відносно (чогось)
входити у склад
схід сонця
виходити/вийти надвір
господарські споруди
захід сонця
так само..., як і...

■ Значення і вживання слова *dwór*

Коли **dwór** = надворі, не під дахом, говоримо:

być na (+ *M. v.*) **dworze**;

iść/wychodzić na (+ *3. v.*) **dwór**.

Коли **dwór** = земельна власність або маєток, говоримо:

być/przebywać we (+ *M. v.*) **dworze**;

iść/jechać do (+ *P. v.*) **dworu**.

Коли **dwór** = двір короля або дворянина, сім'я й господарство, говоримо:

być/przebywać na (+ М. в.) **dworze**;

jechać na (+ З. в.) **dwór**.

■ Дієслова *wieść/wodzić i wieźć/wozić*

Словник

ciężarówka <i>f</i>	вантажівка
piasek <i>m</i>	пісок
wóz <i>m</i>	віз
wzdłuż <i>adv.</i>	вздовж
żwir <i>m</i>	гравій

wieść *v perf.* — **wodzić** *v imperf.* = вести, вказувати шлях, наприклад:

Wiódł drużynę przez góry i doliny.

Droga wiodła wzdłuż rzeki.

Wiele razy wodził swą armię do ataku.

wieźć *v perf.* — **wozić** *v imperf.* = перевозити людей або товар із використанням транспорту, наприклад:

Cieżarówki woziły żwir i piasek z nad rzeki.

Co rano wożę dzieci (samocho-dem) do szkoły.

Będzie wiózł nas dziś ten wóz.*

Вправи

Словник

brzozowy <i>adj.</i>	березовий
gaj <i>m</i>	гай

* З пісні Карін Станек «Autostop».

Moskal <i>m</i>	росіянин (<i>зневажл., заст.</i>)
niewielki <i>adj.</i>	невеликий
oficer <i>m</i>	офіцер
pagórek <i>m</i>	пагорб
podmurować <i>v perf.</i>	підмурувати
przebywać <i>v imperf.</i>	перебувати, проводити час
przystosować <i>v perf.</i>	пристосувати
rozkazać <i>v perf.</i>	наказати
ruchomy <i>adj.</i>	рухомий
sztab <i>m</i>	штаб (<i>військ.</i>)
szuflada <i>f</i>	шухляда
urządzenie <i>n</i>	прилад, пристрій
warowny <i>adj.</i>	зміцнений
wieść <i>v imperf.</i>	вести (<i>заст.</i>)
zapięcie <i>n</i>	застібка
zaryglować <i>v perf.</i>	заперти на засув

Вирази

broń <i>f palna</i>	вогнепальна зброя
budować/stawiać zamki na lodzie	будувати повітряні замки (<i>досл.</i> замки на льоду)
budynek stoi (= jest, znajduje się)	будівля стоїть (= <i>знаходиться</i>)
lipowa aleja prowadziła do (+ gen.) domu	липова алея вела до будинку
prasa donosi o (+ loc.) skandalu	преса повідомляє про скандал
przewód <i>m lufy</i>	отвір дула гармати
snuć <i>v imperf. marzenia</i>	мріяти
sztab stoi (= stacjonuje) w (+ loc.) z drzewa (= z drewna)	штаб стоїть у (<i>військ.</i>) дерев'яний (<i>досл.</i> з дерева)
załadować <i>v perf. naboń</i>	зарядити патрон
zamek <i>m błyskawiczny (suwak)</i>	застібка-блискавка
zamek <i>m broni palnej</i>	затвор вогнепальної зброї
zamek <i>m obronny</i>	укріплений замок
zamek <i>m od drzwi</i>	двірний замок

ВПРАВА 7. Прочитайте уривок із польського народного епосу «Pan Tadeusz» Адама Міцкевича й оберіть правильне значення слова **dwór** у кожному випадку.

1. «sztab stał we dworze» — .....
2. «Na pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,
Stał dwór szlachecki z drzewa, lecz podmurowany» —
.....
3. «rozkazał oficer Moskali (...) szlachtę wieść na dwór» —
.....
  - a) szlachecki dom mieszkalny na wsi (dworek)
  - b) miejsce pod gołym niebem
  - c) majątek ziemski

ВПРАВА 8. Оберіть правильний варіант для кожного речення (один із варіантів слід використати двічі).

1. Prasa donosi o licznych skandalach ..... brytyjskim.
2. Cały dzień spędziliśmy .....
3. .... prowadziła aleja lipowa.
4. Wyjdź ze mną ..... pograć w piłkę.
5. .... nie było właściciela.
  - a) na dwór
  - b) do dworu
  - c) na dworze
  - d) we dworze

ВПРАВА 9. Слово **zamek** має багато значень у польській мові. Поєднайте слова з першої колонки з реченнями з другої, щоб з'ясувати значення цього слова.

1. zamek błyskawiczny	a) urządzenie do zamykania lub otwierania czegoś za pomocą klucza
2. zamek np. od drzwi, szuflady	b) rodzaj zapięcia, suwak
3. zamek pistoletu, karabinu	c) ruchoma część broni palnej służąca np. do zaryglowania przewodu lufy po załadowaniu naboju
4. zamek obronny	d) snuć marzenia/plany nierealne do spełnienia
5. budować/stawiać zamki na lodzie	e) średniowieczna mieszkalna budowla warowna lub kompleks architektoniczny złożony z budynków mieszkalnych i gospodarczych, przystosowany do obrony

Polityka, polityka *Політика, політика*

Діалог і словник

Co tam, panie, w polityce?

Jola: O Boże, znowu oglądasz te gadające głowy? Masz zdrowie!

Piotr: Ciekawi mnie to po prostu.

Jola: Co w tym ciekawego? Dwóch facetów od piętnastu minut skacze sobie do oczu...

Piotr: Oni ze sobą dyskutują, poza tym to nie są «faceci» tylko kandydaci na posłów.

Jola: Ten z wąsami to lewica czy prawica?

Piotr: Lewica. Ten drugi jest z prawicy.

Jola: Żaden nie wydaje mi się zbyt przekonujący.

Piotr: Nie? Przecież głosowałaś na lewicę.

Jola: Tak, ale to było cztery lata temu. Rozczarowali mnie.

Piotr: To na kogo będziesz głosować?

Jola: Jeszcze się zastanawiam. A ty?

Piotr: Ja tradycyjnie zagłosuję na liberałów.

Jola: Widzę, że mają u ciebie spory kredyt zaufania.

Piotr: Nie wszystkie ich poczynania akceptuję, ale uważam, że mają pomysł na gospodarkę, no i są w stanie utworzyć większościowy rząd.

Jola: Ale ostatnie sondaże wskazują na spadek ich popularności.

Piotr: Nie dowierzam sondażom.

Jola: Pożyjemy, zobaczymy. Najważniejsze, żebyśmy nie wybrali jakichś oszołomów.

СЛОВНИК

facet *m (coll.)*gospodarka *f*lewica *f*liberal *m*oszołom *m (coll.)*poczynania *pl*prawica *f*przecież *part.*przekonujący *pp*rozczarować *v perf.*utworzyć *v perf.*wąsy *m pl*zagłosować *v perf.*хлопець (*розм.*)

економіка

ліве крило (*політ.*)

ліберал

дивак (*розм.*)

захід, починання; дії

праве крило (*політ.*)

адже, бо; все-таки

переконливий

розчарувати

утворити

вуса

проголосувати

Вирази

być w stanie coś zrobić

Ciekawi mnie to.

Co tam, panie, w polityce?

gadające głowy *f pl*kandydaci *m pl* na posłów

Masz zdrowie!

mieć u kogoś kredyt zaufania

Na kogo będziesz głosować?

Nie dowierzam (+ *dat.*)

sondażom

Pożyjemy, zobaczymy

skakać *v imperf.* sobie do oczusondaże wskazują na... (+ *acc.*),
że...spadek *m* popularnościwiększościowy rząd *m*

бути в змозі щось зробити

Мені це цікаво.

Що там відбувається в політиці,
пане?«балакучі голови» (*телев.*)

кандидати в депутати

Ну й здоров'я маєш!

мати кредит довіри

За кого ти будеш голосувати?

Я не довіряю опитуванням.

Поживемо — побачимо.

сваритися (*досл.* стрибати один
одному в очі)

опитування вказують на.../, що...

спад популярності

уряд, сформований більшістю

Граматика

Словник

denerwować (się) <i>v imperf.</i>	нервувати(ся)
intrygować <i>v imperf.</i>	інтригувати
martwić (się) <i>v imperf.</i>	хвилювати(ся), переживати
polityczny <i>adj.</i>	політичний
szokować <i>v imperf.</i>	шокувати
uszcęśliwiać <i>v imperf.</i>	ощасливллювати
zaskakiwać <i>v imperf.</i>	дивувати

■ Конструкція *Ciekawi mnie to* (Мені цікаво)

Такі вирази, як **interesuje mnie**, **ciekawi mnie** складаються з дієслова доконаного чи недоконаного виду у формі 3-ї особи однини або множини і відповідного іменника чи присвійного займенника у знахідному відмінку (або в родовому у випадку заперечних речень). Короткі форми займенників вживаються після дієслова (наприклад: **Cieszy cię ta wiadomość?** **Martwi go sytuacja polityczna w kraju.**), а повні — перед дієсловом і на початку речення (наприклад: **Czy ciebie naprawdę interesuje tylko praca?** **Jego zawsze wszystko denerwuje**). Ці вирази завжди потребують уживання підмета в називному відмінку. Вони часто синонімічні реченням зі зворотними дієсловами (наприклад: **Interesuję się polityką = Interesuje mnie polityka**) або з пасивними дієприкметниками (наприклад: **Jestem znudzony tym filmem = Znudzil mnie/Nudzi mnie ten film**). Деякі незворотні дієслова також утворюють такі вирази, наприклад **uszcęśliwil mnie**, **zaskakuje go**, **szokuje ich** тощо. Проте важливо пам'ятати, що ці вирази відрізняються своєю структурою від тих, які містять зворотні дієслова, наприклад: **Interesuję się literaturą** (домисловий підмет — **ja**, додаток в орудному відмінку — **literaturą**), але **Interesuje mnie literatura** (підмет — **literatura**, додаток у знахідному відмінку — **mnie**).

У складнопідрядних реченнях цей тип головного речення зазвичай стоїть перед підрядним з'ясувальним, наприклад:

Zastanawia nas to, że premier nie przyszedł na konferencję.
Dziennikarzy interesowało, kto zostanie nowym ministrem.
Martwię się, co teraz zrobisz.

Вирази, що вживаються зі зворотними або незворотними дієсловами:

Дієслово		Однина	Множина
interesuje nudzi fascynuje zastanawia denerwuje cieszy martwi	+	mnie cię/ciebie go/jego ją je	nas was ich je

Вирази, що вживаються лише з незворотними дієсловами:

Дієслово		Однина	Множина
ciekawi intryguje zaskakuje szokuje uszcęśliwia	+	mnie cię/ciebie go/jego ją je	nas was ich je

Деякі приклади синонімічних виразів у пасивному стані:

interesuje mnie — jestem zainteresowany/a;

fascynuje mnie — jestem zafascynowany/a;

zaskakuje mnie — jestem zaskoczony/a;

szokuje mnie — jestem zszokowany/a.

Вправи

Словник

bezrobocie *n*

безробіття

bieda *f*

біда, лихо

konserwatysta *m*
 ludowy *adj.*
 opozycja *f*
 samorządowy *adj.*
 wpadka *f (coll.)*

консерватор
 народний
 опозиція
 самоврядний
 похибка, помилка (розм.)

Вирази

przed wszystkim
 sztuka *f* współczesna
 wolny rynek *m*
 wyjść *v perf.* na jaw

передусім
 сучасне мистецтво
 вільний ринок
 виявитися

ВПРАВА 1. Заповніть пропуски словами з рамки.

kto, dlaczego, że, skąd, jak, co

- a) Ciekawi mnie, ... w tej sytuacji zrobi rząd.
- b) Jako cudzoziemców zaskakuje nas to, ... Polacy tak dużo wiedzą o swojej historii.
- c) Nie zastanawia cię, ... dopiero teraz ta sprawa wyszła na jaw?
- d) Wszystkich nas intryguje pytanie, ... będą głosować posłowie opozycji.
- e) Interesuje ich, ... jest odpowiedzialny za ten skandal.
- f) Zastanawia mnie, ... to nagle zainteresowanie moją osobą.

ВПРАВА 2. Перефразуйте речення, використовуючи синонімічні вирази зі зворотними дієсловами.

1. Podobnie jak mojego męża pasjonuje mnie polityka i historia.
2. Naprawdę interesuje cię sztuka współczesna?
3. Co pana tak denerwuje?
4. Zastanawia nas, kto wygra wybory samorządowe.
5. Wyniki ostatnich sondaży martwią lidera konserwatystów.
6. Przeciwników premiera ucieszyła jego polityczna wpadka.

WIPRAWA 3. Obierić odpowiednie hasło dla każdej partii.

- a) prawicowa — .....
 b) lewicowa — .....
 c) liberalna — .....
 d) ludowa — .....
 e) zielonych — .....
 f) feministyczna — .....
 g) nacjonalistyczna — .....

Polityka jest kobieta

«Nie» dla żywności modyfikowanej genetycznie

Stop imigrantom

Bogata wieś — bogate miasto

Razem przeciwko biedzie i bezrobociu

Tradycja, rodzina, religia

Przede wszystkim wolny rynek

Текст і словник

«O nich się mówi...»

Adam Nowak — kandydat na posła z ramienia partii **Mocni Razem**

Nowa twarz lewicy i ulubieniec mediów. Młody, przystojny, elokwentny. Na każdy temat potrafi mówić dużo i gładko. Jedni cenią tę jego umiejętność, drudzy nazywają go «mistrzem lania wody». Ostatnie sondaże wskazują, że popiera go 35 % zwolenników partii **Mocni Razem**.

Jerzy Michalak — kandydat na posła z ramienia partii **Nowa Droga**

Radykał i ekscentryk, przez wielu komentatorów uważany za politycznego osołoma. Na tę niepochlebłą etykietkę zapracował sobie w poprzedniej kadencji, kiedy to kilkakrotnie wywołał w sejmie gorszące awantury. W swojej partii ma tyle samo zwolenników, co przeciwników.

Beata Walicka — kandydatka na posłankę z ramienia partii **Niezlomni**

Partyjna lokomotywa wyborcza, numer 1 na liście warszawskiej. Walicka ma opinię twardej zawodniczki i przoduje w sondażach przedwyborczych. Uchodzi za osobę skuteczną i wpływową. Trudno do końca przewidzieć,

jak potoczy się jej kariera. Z jednej strony Walicka ma szansę, by odnieść spektakularny sukces wyborczy, z drugiej jej popularność może zagrozić pozycji dotychczasowych partyjnych liderów.

Словник

dotychczasowy *adj.*

elokwentny *adj.*

gładko *adv.*

gorszący *pp*

kilkakrotnie *adv.*

niepochlebny *adj.*

partyjny *adj.*

popierać *v imperf.*

poprzedni *adj.*

posłanka *f*

potoczyć się *v perf.*

przeciwnik *m*

przodować *v imperf.*

radykał *m*

uchodzić *v imperf. za (+ acc).*

wpływowy *adj.*

wyborczy *adj.*

zwolennik *m*

попередній

чіткий; красномовний

гладко

неналежний

багаторазово

несприятливий

партійний

підтримувати

попередній

депутат (*жінка*)

розвинулись

опонент, супротивник

очолювати

радикал

вважати

впливовий

виборчий

прихильник

Вирази

jedni..., drudzy...

kandydat z ramienia partii...

lanie n wody

lokomotywa wyborcza

nowa twarz lewicy

trudno przewidzieć

twarda zawodniczka *f(coll.)*

tyle samo, co

одні..., інші...

кандидат у ... партію

пуста балаканина

(*досл. переливання води*)

провідний кандидат

нове обличчя лівих

складно передбачити

сильний суперник

стільки ж, як

ulubieniec mediów

улюбленець засобів масової
інформації

wywołać awanturę
z jednej strony..., z drugiej
strony...

почати сварку
з одного боку..., з іншого боку...

zagrozić (+ *gen. np. jej*) pozycji
zapracował sobie na etykietkę...

загрожувати (*напр., її*) положенню
він заслужив собі ярлик...

Граматика

Словник

burmistrz *m*

мер

członek *m*

член

deklarować *v imperf.*

заявляти, декларувати

duchowieństwo *n*

духовенство

elektorat *m*

електорат

europosel *m*

член Європейського парламенту

narzekać *v imperf.*

жалітися

nawiedzony *pp*

фанатичний

podwyżka *f*

зростання

rozstanie *n*

розставання

senat *m*

сенат (*верхня палата парламенту
Польщі*)

szefostwo *n*

лідерство

tchórz *m*

боягуз

twierdzić *v imperf.*

стверджувати

zapowiadać *v imperf.*

передвіщати

zarząd *m*

правління, рада (*директорів*)

Вирази

rada *f nadzorcza*

спостережна рада

źródło benzyna *f*

подорожчання бензину

■ *Вирази kandydat na posła/kandydat do parlamentu*

Іменник **kandydat**, так само як і дієслово **kandydować**, потребує вживання відповідної прийменниково-іменної групи. Якщо ми акцентуємо увагу на людині, яка добивається положення або посади, то вживаємо прийменник **na** й іменник у знахідному відмінку, наприклад:

kandydat/kandydować + na + prezydenta/europosła/burmistrza/członka rady nadzorczej.

Якщо ми хочемо підкреслити насамперед установу чи орган, у яких хтось зацікавлений, слід вживати прийменник **do** з іменником у родовому відмінку, наприклад:

kandydat/kandydować + do + sejmu/senatu/zarządu/rady nadzorczej.

■ *Конструкція Popiera go 15 % zwolenników partii Mocni Razem*

Такі вирази часто вживаються для інформування про дані будь-яких опитувань, рейтингів та оглядів. Конструкція дуже характерна, і її слід запам'ятати. Через числівник присудок вживається у 3-й особі однини (середнього роду в минулому часі), незважаючи на вид або час дієслова, а підмет стоїть у родовому відмінку множини. Виняток зустрічається тоді, коли підмет є збірним іменником (наприклад, на позначення групи людей або предметів як єдиного цілого), який:

а) взагалі не має множини (так звані *singularia tantum*, наприклад, **młodzież, duchowieństwo, szlachta, szefostwo**), б) рідко вживаються у множині (наприклад, **broń, elektorat, społeczeństwo**). У таких випадках підмет вживається в родовому відмінку однини, наприклад, **50 % polskiego społeczeństwa deklaruje zadowolenie ze swoich zarobków**. У таких словосполученнях, як **15 %**, іменник завжди приймає форму **procent**, наприклад: **2 % — dwa procent. 13 % — trzynaście procent, 45 % — czterdzieści pięć procent. 50,5 % — pięćdziesiąt i pół procent.**

■ *Wyraz Z jednej strony..., z drugiej strony...*

Цей вираз уживається для зіставлення двох аспектів якогось питання або переліку двох характеристик людини чи предмета. Ці дві групи повинні розділитися комою, якщо тільки друга не є окремим реченням (див. останній приклад).

Приклади:

Z jednej strony Piotr narzeka, że nie ma pracy, **z drugiej** nie robi nic, aby ją znaleźć.

Z jednej strony chciałbym tam pojechać, **z drugiej** boję się rozstania z rodziną.

Minister twierdzi, że w tym roku nie będzie już żadnych podwyżek. **Z drugiej strony** rząd zapowiada, że w grudniu zdrożeje benzyna.

Подібні конструкції:

Jedni uważają go za bohatera, **drudzy** za tchórza.

Jedni go kochają, **drudzy** nienawidzą.

Przez **jednych** jest ceniony, przez **drugich** krytykowany.

■ *Wyraz tyle..., co/tyle samo..., co*

Цей вираз уживається для порівнянь і складається з займенника з числовим значенням **tyle** та займенника **co**, кома розділяє ці дві групи.

Наприклад:

Mam **tyle samo** pieniędzy, **co** ty.

Poparło go **tyle samo** osób, **co** jego rywala.

«Oszółom» znaczy **tyle, co** człowiek nawiedzony, fanatyk.

Вправи

Словник

barwny *adj.*

кольоровий, барвистий

broń *m*

зброя

brylować *v imperf.*

виділятися

działacz <i>m</i>	активіст
hojnie <i>adv.</i>	рясно, щедро
klótnia <i>f</i>	сварка
krasomówczy <i>adj.</i>	красномовний
manifestacja <i>f</i>	демонстрація
nadzwyczaj <i>adv.</i>	надзвичайно
narazić się <i>v perf.</i> na (+ <i>acc.</i>)	наразитися на
nawijać <i>imperf.</i> (<i>coll.</i>)	теревенити (<i>розм.</i>)
nienawidzić <i>v imperf.</i>	ненавидіти
nieprzewidywalny <i>pp</i>	непередбачуваний
nieustępliwość <i>f</i>	непоступливість
oligarchiczny <i>adj.</i>	олігархічний
pejoratywnie <i>adv.</i>	зневажливо
pogląd <i>m</i>	погляд
pokonać <i>v perf.</i>	перемогти
poprzeć <i>v perf.</i>	підтримати
postać <i>f</i>	постать
potocznie <i>adv.</i>	розмовно
równo <i>adv.</i>	рівно
rozwlekły <i>adj.</i>	багатослівний; розтягнутий
społeczeństwo <i>n</i>	суспільство
spór <i>m</i>	суперечка
stoleczny <i>adj.</i>	столичний
światopogląd <i>m</i>	світогляд
sytuować się <i>v imperf.</i>	розташовуватися
waleczność <i>f</i>	хоробрість
wygadany <i>pp</i>	гострий на язик
zakręcony <i>pp</i> (<i>coll.</i>)	божевільний (<i>розм.</i>)
zarazem <i>adv.</i>	одночасно
zwariowany <i>pp</i>	божевільний
zwodzić <i>v imperf.</i>	обманювати

Вирази

gruba ryba (*coll.*)важлива персона, велике набе
(досл. товста риба)

mniejsze zło <i>n</i>	менше зло
opowiadać się przeciwko (+ <i>dat.</i>)	бути проти (<i>чогось</i>)
opowiadać się za (+ <i>instr.</i>)	бути за (<i>щось</i>)
scena <i>f</i> polityczna	політична арена (<i>досл.</i> сцена)
w gruncie rzeczy	насправді, по суті
wzbudzać <i>v imperf.</i> kontrowersje	викликати дискусію

ВПРАВА 4. Прочитайте уважно кожне речення та з тексту «O nich się mówić» виберіть політика, який підпадає під опис.

- Jedna z najbarwniejszych i zarazem najbardziej kontrowersyjnych postaci na scenie politycznej.
- Wyróżnia się talentem krasomówczym.
- Uchodzi za politycznego fanatyka.
- W wyborach startuje z listy stołecznej.
- Ma opinię nadzwyczaj wygadanego.
- Bryluje w mediach.
- Prowadzi w sondażach przedwyborczych.
- Był posłem poprzedniej kadencji.
- Ta osoba ma zapewnić sukces wyborczy swojej partii.

ВПРАВА 5. Прочитайте текст «O nich się mówić» ще раз та визначте, які речення правильні (P), які — неправильні (F), які — невідомо (NW).

- Adam Nowak już po raz drugi kandyduje do sejmu.
- Kandydat lewicy może liczyć na poparcie większości kobiecego elektoratu.
- Adam Nowak uważany jest za politycznego awanturника.
- Jerzy Michalak wzbudza duże kontrowersje.
- Michalak uchodzi za politycznego ekstremistę.
- Kandydujący na urząd prezydenta Jerzy Michalak ma tyle samo zwolenników, co przeciwników.
- Beata Walicka to nowa twarz polskiej prawicy.
- Jest prawdopodobne, że słynąca ze skuteczności i waleczności Walicka odniesie spektakularny sukces wyborczy.
- Z jednej strony Walicka ma szansę pokonać politycznych rywali, z drugiej może narazić się liderom własnej partii.

ВІПРАВА 6. Оберіть вираз, який відповідає визначенню.

1. Osoby dużo i często występujące w telewizji to potocznie...
a) oszołomy   b) gadające głowy   c) mistrzowie lania wody
2. Mówić lub pisać dużo, rozwlekle i często nie na temat, to inaczej...
a) lać wodę   b) nawijać   c) gadać
3. O osobie nieprzewidywalnej, zwariowanej możemy wyrazić się pejoratywnie...
a) pozytywnie zakręcony   b) awanturnik   c) oszołom
4. Polityk, który startuje w wyborach z numerem jeden, to...
a) radykał   b) lokomotywa wyborcza   c) nowa twarz
5. Polityk lub sportowiec wyróżniający się walecznością i nieustępliwością to
a) radykał   b) twardy zawodnik   c) gruba ryba

ВІПРАВА 7. Заповніть пропуски правильними формами дієслів та іменників.

Według ostatniego sondażu w najbliższych wyborach parlamentarnych 35 % ..... (Polacy) ..... (poprzcę) kandydatów PO*. Na PiS** ..... (zagłosować) prawdopodobnie 25,4 % ..... (dorosły obywatel). Z sondażu wynika również, że na SLD*** ..... (oddac) swoje głosy blisko 17 % ..... (wyborcy).

ВІПРАВА 8. Закресліть одну або дві неправильні відповіді.

1. **Większość** ankietowanych to: 10 %, 50 %, 59 %.
2. **Ponad połowa** respondentów to: 50 %, 52 %, 54 %.
3. **Blisko połowa** duchowieństwa to: 35 %, 48,5 %, 47,9 %.
4. **Równo połowa** Polaków to: 50 %, 66 %, 11 %.
5. **Zdecydowana mniejszość** społeczeństwa to 67 %, 13 %, 42 %.

* PO = Platforma Obywatelska («Громадянська платформа») — ліберальні консерватори.

** PiS = Prawo i Sprawiedliwość («Закон і правосуддя») — праві.

*** SLD = Sojusz Lewicy Demokratycznej («Демократичний лівий союз») — соціал-демократи.

ВПРАВА 9. Утворіть прикметники від поданих іменників.

Rzeczownik	Przymiotnik
opozycja	partia opozycyjna
partia	..... spór
polityka	..... kłótnia
wybory	prawo .....
konserwatysta	..... światopogląd
liberał	..... poglądy
lewica	..... polityk
prawica	prasa .....
radykał	..... działacz
feminista	..... manifestacja
nacjonalista	hasła .....
demokracja	..... wybory

ВПРАВА 10. Заповніть пропуски в тексті, використовуючи слова з рамки.

politycy, budżetowe, wybieramy, kampanie, przeciwko, polityka, wybory, za, partiach, rankingach, wyborców, głosować, oligarchiczne

Co ..... powraca ta sama melodia — nie ma na kogo ....., znów ..... mniejsze zło, opowiadamy się ..... komuś lub czemuś, a nie ..... kimś lub czymś (...). Polska ..... zbiera jak najgorsze opinie, ..., jako grupa, nisko sytuują się w ..... zaufania i prestiżu. O ..... politycznych mówi się, że są niedemokratyczne w swej wewnętrznej strukturze, ..., że stają się prywatnymi armiami wyposażonymi hojnie w ..... pieniądze, które wydają nie na prace programowe, ale na ..... mające w gruncie rzeczy zwodzic .....

Джерело: Janina Paradowska «Dlaczego nasze partie przenika niemoc i pustka», Polityka, 18.09.2010.

Sukces — podobno ma wielu ojców *В успіху багато батьків*

Текст і словник

Show czy biznes

Sama sława to jeszcze za mało. Sprobowały więc sił w biznesie. Ich przepis na sukces? Odwaga plus szczęście do ludzi. Pięć celebrytek zdradza sekrety swoich firm.

Jeszcze kilkanaście lat temu biznesowe eksperymenty polskich gwiazd kończyły się najczęściej klapą. Splajtował choćby dom mody «Szu», zbankrutowała firma odzieżowa «KK». Najwięcej porażek zaliczyli znani ludzie, którzy próbowali zainwestować swe zyski z ekranu czy sceny w biznes restauracyjny. (...) Głośne fiasko bardzo intensywnie promowanej serii kosmetyków «Sza» na dobre podważyło tezę, że znane nazwisko może pomóc w biznesowym sukcesie.

(...) Najlepsza lekcja biznesu? Porażka. Nigdy nie popełnisz już tych samych błędów. Ewa Wachowicz podkreśla, że zawsze miała szczęście do ludzi. Z jednym zastrzeżeniem. Tego «wyjątkowego» współnika poznała jako młodzianka dziewczyna, świeżo po wygranych wyborach Miss Polonia. Namawiał ją na spółkę akcyjną, nie bardzo wiedziała «z czym to się je», ale dobrze brzmiało, więc w to weszła. Straciła sporo pieniędzy. Później wiele razy wspominała sobie, jaka była naiwna. Teraz umowy czyta po sto razy.

*Джерело: Zofia Fabianowska-Micyk «Show czy biznes»,
Sukces, 07.08.2010.*

Словник

brzmieć <i>v imperf.</i>	звучати
celebrytka <i>f</i>	знаменитість (жінка)
fiasko <i>n</i>	фіаско
młodziutki <i>adj.</i>	молоденький
naiwny <i>adj.</i>	наївний
namawiać <i>v imperf.</i>	переконувати
odwaga <i>f</i>	відвага
odzieżowy <i>adj.</i>	для одягу, одєжний
splajtować <i>v perf.</i>	заспати невдачі
wspólnik <i>m</i>	партнер, спілєник
zastrzeżenie <i>n</i>	застереження
zdradzać <i>v imperf.</i>	показувати; зраджувати

Вирази

głoŃne fiasko <i>n</i>	гучна поразка
kończyć <i>v imperf.</i> się kłapa	закінчуватися нещастям
podobno <i>ma</i>	ніби/здається
podważyć <i>v perf.</i> tezę	заперечити тезу
popelniać <i>v imperf.</i> blędy	припускати помилок
sama sława <i>f</i>	одна слава
spółka <i>f</i> akcyjna	акціонерне товариство
szczeście <i>n</i> do ludzi	везіння на людей
wejść <i>w</i> (+ <i>acc.</i>) (Wchodzę <i>w</i> to!)	бути зацікавленим (Я — за!)
z <i>czym</i> to się <i>je</i>	у чому справа (досл. з чим це їдять)
zaliczyć <i>v perf.</i> porażkę	заспати поразки

Вправи

ВПРАВА 1. З поданих слів утворіть речення.

1. Spróbował — sił — w — swoich — restauracyjnym — biznesie.
2. Nikomu — zdradzaj — nie — tajemnicy — sukcesu — swojego.

3. Przedstawienie — nie — tylko — odniosło — nie — sukcesu, — powie-
dzieć — ale — można — nawet, — że zakończyło — klapą — się.
4. Trudno — komukolwiek — będzie — twoją — podważyć — tezę.
5. Czasownik — jest — «splajtować» — potoczny — bardziej — od —
«zbankrutować» — czasownika.
6. Sława — nie — wcale — pomaga — prowadzeniu — w —
własnego — biznesu.

ВПРАВА 2. Доберіть до підкреслених слів або фраз синоніми з рамки.

nie popelnia się, zaliczyłem, zbankrutowała, podkreśla, nie wiem
z czym to się je, namawia

1. Nie mam pojęcia, jak zabrać się za rozwiązanie tego problemu =
2. Spółka Marka źle zainwestowała pieniądze i wszystko straciła =
3. Wspólnik zawsze akcentuje potrzebę rozwoju =
4. Zwykle nie powtarza się tych samych błędów =
5. Piotr zachęca mnie do otwarcia własnego biznesu =
6. Mam na swoim koncie zarówno sukcesy, jak i porażki =

Граматика

Словник

ciulać *v imperf.*

dziedziczyć *v imperf.*

gubić *v imperf.*

kraść *v imperf.*

nieruchomość *f*

obracać *v imperf.*

rompażać *v imperf.*

prać *v imperf.*

przegrywać *v imperf.*

заощаджувати (*zpowi*)

успадковувати

губити

красти

нерухомість

пускати в оборот

накопичувати

прати

програвати

przelewać <i>v imperf.</i>	переказувати (<i>зрощи</i>)
rozdawać <i>v imperf.</i>	роздавати
rozmieniać <i>v imperf.</i>	розмінювати
śmierdzić <i>v imperf.</i>	смердіти
szastać <i>v imperf.</i>	сипати грошима
trwonić <i>v imperf.</i>	марнотратити
wygrywać <i>v imperf.</i>	вигравати
wyłożyć <i>v perf.</i>	викласти
wymieniać <i>v imperf.</i>	обмінювати (<i>напр., валюту</i>)
zachęcać <i>v imperf.</i>	заохочувати
zbierać <i>v imperf.</i>	збирати (<i>напр., для добродійності</i>)
zwinąć <i>v perf.</i>	згорнути

Вирази

pożyczać (+ <i>dat., np. bratu</i>) <i>v imperf.</i>	позичати (<i>напр., брату</i>)
pożyczać od (+ <i>gen., np. brata</i>) <i>v imperf.</i>	позичати (<i>напр., у брата</i>)

■ Co można robić z pieniędzmi?

Дієслово + знахідний відмінок

zarabiać/wydawać/pomnażać/inwestować/tracić/gubić/wygrywać/
przegrywać/oszczędzać/
zbierać/przelewać/pożyczać/wyłożyć/trwonić/rozdawać/wyrzucać/
wymieniać/rozmieniać/
kraść/dziedziczyć/ + **pieniądze**

Дієслово + орудний відмінок

obracać/szastać + **pieniędzmi**

У розмовному мовленні:

ciulać/zwinąć/pruć + знахідний відмінок (**pieniądze**)

Відмінювання іменника *pieniądze* у множині

Важливо пам'ятати про те, що в цьому іменнику чергуються голосні *ę* та *ą* в деяких відмінках.

Н. в.	pieniądze
Р. в.	pieniędzy
Д. в.	pieniądzom
З. в.	pieniądze
О. в.	pieniężmi
М. в.	pieniężach

Вправи

Словник

datek <i>m</i>	пожертва
dziedzic <i>m</i>	спадкоємць
dziedziczny <i>adj.</i>	спадковий
dziedzina <i>f</i>	галузь (<i>напр., науки</i>)
oszczędnie <i>adv.</i>	бережливо
oszczędności <i>f pl</i>	заощадження
oszczędzać <i>v imperf.</i>	заощаджувати
pożyczka <i>f</i>	позика
przelew <i>m</i>	переказ (<i>грошовий</i>)
wydatek <i>m</i>	видаток
wygrać <i>v perf.</i>	виграти
wygrana <i>f</i>	виграш
wylewka <i>f</i>	довга промова

Вирази

z (+ *instr.*, *np. komornikiem*)
to nie przelewki

це така морока (мати справу)
з (*напр., управляючим*)

ВІПРАВА 3. Доповніть речення правильними формами іменника **pieniądze** у множині.

1. Przestańmy mówić ciągle tylko o .....
2. Z ..... czy bez i tak wyjedziemy w tę podróż.
3. Na szczęście nigdy w życiu nie brakowało mi .....
4. Przedsiębiorcy często inwestują ..... na giełdzie papierów wartościowych.
5. Zastanawiam się czy nie zainwestować trochę ..... w nieruchomości.
6. Dżentelmeni o ..... nie rozmawiają, po prostu je zarabiają.

ВІПРАВА 4. Заповніть пропуски правильною формою слова **pieniądze**.

1. Wielkie firmy obracają .....
2. Nie każdy umie oszczędzać .....
3. O ..... trzeba umieć rozmawiać.
4. To dzięki ..... rodziców mógł otworzyć działalność.
5. .... nie śmierdzą.
6. Inwestorzy czasami też się mylą i nie są pewni, jak pomnażać swoje .....

ВІПРАВА 5. Оберіть правильне слово.

1. Przelewać pieniądze na konto. = Robić przelewki/przelew/wylewkę.
2. Iść do banku po pieniądze na kredyt. = Wziąć pożyczkę/pożyczył/pożyczenie.
3. W tym miesiącu muszę wydać sporą sumę. = W tym miesiącu mam sporo wydatek/wydatków/datków.
4. Nie zawsze trzeba oszczędzać w banku. = Nie zawsze trzeba mieć oszczędzanie/oszczędnie/oszczędności w banku.
5. Wygrać milion złotych to wielka sprawa. = Wygrana/Wygra/Wygranych miliona złotych to wielka sprawa.
6. To jest prawdziwy bogacz, odziedziczył wielki majątek. = On ma wielki majątek, jest naprawdę dziedziczny/dziedzicem/dziedzina pełną gębą.

Грамматика

■ Дієвідмінювання дієслова *kraść* в теперішньому й минулому часі

Дієслово **kraść** належить до нечисленної групи дієслів, основа яких змінюється при дієвідмінюванні.

Дієвідмінювання в теперішньому часі:

kradnę

kradniesz

kradnie

kradniemy

kradniecie

kradną

Дієвідмінювання в минулому часі:

kradłem   kradłam

kradłeś   kradłaś

kradł   kradła   kradło

kradliśmy   kradłyśmy

kradliście   kradłyście

kradli   kradły

Інші дієслова, що дієвідмінюються за цим зразком:

У минулому часі: **ukraść** (*v perf.*) — **ukradłem, ukradłaś** і т. д.;
paść (*v perf.*) — **padłem, padłaś** і т. д.

У простому майбутньому часі: **ukraść** (*v perf.*) **ukradnę, ukradniesz**
і т. д.; **paść** (*v perf.*) — **padnę, padniesz** і т. д., а також їх префіксальні
похідні **porpaść, upaść, wpaść** і т. д.

■ Діалог і словник

Plotki o cudzej kieszeni

Piotr: Podobno Kasper odziedziczył parę groszy po dziadku. Wiesz coś na ten temat?

Tomek: Ładnych mi parę groszy! To jest podobno okrągły milion.

- Piotr: Ciekawe, co zamierza zrobić z tym majątkiem?
 Tomek: Ja na jego miejscu wyjechałbym w podróż życia.
 Piotr: Chyba zwariowałeś, czasy takie niepewne, lepiej te pieniądze w coś włożyć.
 Tomek: W skarpetę? Czy może w jakąś wypasioną brykę?
 Piotr: Samochód to nie jest przecież inwestycja. Nieruchomości, lokata kapitału na giełdzie to co innego. A tak w ogóle to Kacper powinien to uczcić, nie uważasz?
 Tomek: Oczywiście, ale może już się z niego zrobił dusigrosz.
 Piotr: To chodź, wydusimy z niego chociaż na piwo, zanim zaczniesz wyrzucać swoje pieniądze w błoto.
 Tomek: Tak jest, od postawienia nam po piwie na pewno nie popadnie w długi. A może nawet pomożemy mu wymyślić jakiś biznes.
 Piotr: Kacper raczej nie lubi ryzyka, więc chyba nie zdecyduje się na rozkręcenie własnego interesu. A wiesz, kto nie ryzykuje, ten nie ma.
 Tomek: Tak mówią. Jedno jest teraz pewne, Kacper jest przy forsie.

Словник

lokata <i>f</i>	внесок
mylić się <i>v imperf.</i>	помилятися
podobno <i>adv.</i>	мабуть
przedsiębiorca <i>m</i>	підприємець
upaść <i>v perf.</i>	упасти
wpaść <i>v perf.</i>	потрапити
wymyślić <i>v perf.</i>	вигадати
zwariować <i>v perf.</i>	збожеволіти
Вирази	
być przy forsie	бути з грошима
czudza kieszeń <i>f</i>	чужа кишень (= гроші або витрати)
czasy takie niepewne	такі мінливі часи
okrągły milion <i>m</i>	круглий мільйон

papiery <i>m pl</i> wartościowe	ценні папери
parę groszy	дрібні гроші (<i>досл.</i> пара грошей)
pełną gębą	абсолютно
popaść <i>v perf.</i> w długi	влізти в борги
postawić <i>v perf.</i> piwo	поставити пиво комусь
rozkrećć <i>v perf.</i> własny interes	організувати власний бізнес
trzymać <i>v imperf.</i> pieniądze	тримати гроші в панчосі
w skarpecie	(<i>досл.</i> у шкарпетці)
włożyć <i>v perf.</i> pieniądze w	вкласти гроші в
Wydusimy z niego pieniądze	Ми візьмемо з нього
na piwo.	гроші на пиво.
wypasiona bryka (<i>coll.</i>)	чудова машина
wyrzucać <i>v imperf.</i> pieniądze	кидати гроші на вітер
w błoto	(<i>досл.</i> у бруд)
zrobił się z niego dusigrosz	він перетворився на скнару

Вправи

Словник

bagno <i>n</i>	болото
owalny <i>adj.</i>	овальний
rajstopy <i>pl</i>	колготки

ВПРАВА 6. Визначте, правда (P) чи неправда (F)? виправте неправильні твердження.

1. Popaść w długi to znaczy być długo poza domem.
2. Rozkrećć własny interes to zrobić kampanię reklamową.
3. Uczcić sukces to znaczy celebrować.

4. Mieć parę groszy to znaczy mieć pieniądze.
5. Nieruchomości to działki, domy, mieszkania.
6. Włożyć w coś pieniądze to zainwestować.
7. Wyrzucić pieniądze w błoto to znaczy kupić drogi samochód.

ВПРАВА 7. Замініть підкреслене слово у кожному виразі так, щоб він став правильним.

1. owalny milion
2. postanowić piwo
3. wyrzucać pieniądze w bagno
4. trzymać pieniądze w rajstopach
5. skończyło się klapka
6. parę złotówek

Граматика

■ Значення префіксів. Префікси дієслів

Префікси використовуються для утворення дієслів, значення яких відрізняється від вихідних дієслів. Префікси надають нове категоричне значення цій групі дієслів, утворених за їх допомогою. У наведених прикладах можна побачити, що незалежно від значення дієслів префікси надають їм певних спільних характеристик.

Приклади:

ni- може мати значення «більш», «цілком», «повністю»: **pracować się, nacieszyć się, nagrać, narobić;**

po- може мати значення «небагато», «мало», «на короткий період часу» або припускати, що хтось хоче продовжити робити щось чи

не заперечує проти отримання чогось більше: **pozarabiać, potracić, poczytać, porobić;**

roz- надає значення розділення або розширення низки чогось: **rozdawać, rozkraść, rozmnożyć, rozwodzić się, rozkręcić, rozbudować;**

wy- надає значення виходу (у тому числі в переносному значенні): **wydawać, wypożyczać, wynajmować, wychodzić, wydać;**

w- описує дію, спрямовану всередину: **wpaść, wkraść się, wnieść, wchodzić;**

do- має значення додавання до чогось або збільшення чогось: **dokładać, doinvestować, dorobić, dokończyć;**

przy- вказує на тісний зв'язок і співіснування або прихід «сюди» звідкись, прибуття чи перебування «тут»: **przyjść, przynieść, przygotować, przywrócić, przywieźć;**

prze- описує дорогу або рух із пункту А до пункту Б: **przechodzić, przelewać, przeczytać, przewieźć, przeprowadzić się.**

Усі ці префікси можуть приєднуватися до одного й того самого основ-ного дієслова та утворювати низку похідних дієслів із різними значеннями. Приєднання префікса не лише змінює основне значення дієслова, але в той же час робить його дієсловом доконаного виду, а це означає, що від одного дієслова недоконаного виду може утворитися ціла низка дієслів доконаного виду, що описують різні дії, залежно від окремих префіксів.

Дієслово **iść** (іти) та зміни в його значенні при вживанні з префіксами.

1) iść — wejść

Proszę wejść do środka budynku.

Увійдіть до будинку, будь ласка.

2) iść — wyjść

Na papierosa proszę wyjść na zewnątrz.

Будь ласка, вийдіть надвір, якщо ви хочете палити.

3) iść — dojść/przejsć

Najpierw proszę dojść do skrzyżowania a potem przejść przez ulicę.

Спочатку дійдіть до перехрестя, а потім перейдіть через дорогу.

4) iść — przyjść

Proszę przyjść do mnie jutro po południu.

Будь ласка, прийдіть мене відвідати завтра по обіді.

5) iść — rozejść się

Proszę nie robić zbiegowiska, proszę się rozejść!

Прошу не товпитися, розійдіться, будь ласка!

Дієслово **prowadzić** (вести) і зміни в його значенні при вживанні з префіксами.

1) prowadzić — naprowadzić

Starsza pani bez trudu naprowadziła policję na ślad przestępcy.

Літня жінка легко направила поліцію на слід злочинця.

2) prowadzić — poprowadzić

Sam prezes poprowadzi dzisiejsze spotkanie.

Президент сам очолить сьогоднішнє засідання.

Piłem piwo, więc czy możesz poprowadzić samochód?

Я пив пиво, не міг би ти повести машину?

3) prowadzić — rozprowadzić

Moja firma rozprowadza gazety po księgarniach i kioskach.

Моя фірма поширює газети по книгарнях та газетних кіосках.

4) prowadzić — wyprowadzić

Dwa razy dziennie wyprowadzam psa na spacer.

Двічі на день я виводжу собаку на прогулянку.

5) prowadzić — wprowadzić

Dyrektor finansowy wprowadził pewne zmiany do umowy.

Фінансовий директор вніс певні зміни в договір.

Muszę wprowadzić nowego kolegę do naszego zespołu w pracy.

Я мушу представити нового колегу нашому колективу.

6) prowadzić — doprowadzić

Osoby konsekwentne zawsze doprowadzają sprawy do końca.

Послідовні люди завжди доводять справу до кінця.

7) prowadzić — sprowadzić

Chciałbym sprowadzić do Polski rzadki model samochodu z USA.

Я хотів би імпортувати в Польщу рідкісну модель автомобіля з США.

- 8) prowadzić — przeprowadzić
 Ojciec przeprowadza dziecko przez ulicę.
 Батько переводить дитину через дорогу.
 W tym miesiącu przeprowadziliśmy kilka rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami do pracy.
 У цьому місяці ми провели кілька співбесід із претендентами на роботу.
- 9) prowadzić — przyprowadzić
 Przyprowadzę na spotkanie mojego znajomego.
 Я приведу на зустріч мого знайомого.

Ці нові дієслова у свою чергу утворюють наступні пари похідних із використанням різних суфіксів, наприклад **-ić** : **-ać** для дієслів, утворених від **prowadzić**:

rozprowadzić (v perf.) : **rozprowadzać** (v imperf.) тощо.
 (Порівняйте: A1-A2, урок 10, B1, урок 10.)

Вправи

Словник

dokładać v imperf.

докладати, додавати; підкладати

giełda f

фондова біржа

kapitał m

капітал

prowadzić v imperf.

вести

spółka f

компанія, суспільство

Вирази

działalność f gospodarcza

підприємницька діяльність

fundusz m inwestycyjny

інвестиційний фонд

korzystać v imperf. z chwili/z życia

насолоджуватися моментом/життям

stanąć v perf. na nogi

вестати на ноги

ВПРАВА 8. Доповніть речення у простому майбутньому часі дієсловами з правильним префіксом.

1. Paweł (roz- po- do- trwonić) ..... oszczędności całego życia w ciągu kilku miesięcy.
2. Kiedy Kaśka i Olka (na- wy- roz- kręcić) ..... własną działalność gospodarczą, konkurencja przestanie spać spokojnie.
3. Gdzie wy (na- do- roz- zbierać) ..... tyle informacji o funduszach inwestycyjnych?
4. Teraz korzystaj z chwili, jeszcze się w życiu (roz- w- na- oszczędzać) ..... *
5. Oni nie mają dość pieniędzy, więc rodzice (wy- do- w-łożyć) ..... im do mieszkania.
6. Spółka stanie na nogi, jeśli inwestorzy (do- wy- na-łożyć) ..... swój kapitał.
7. (ja) (roz- w- po- grać) ..... trochę na giełdzie, jeśli będę miał czym.

Текст і словник

Cytaty o pieniądzach

Pieniądze szczęścia nie dają, lecz każdy chce to sprawdzić osobiście. *Stefan Kisielewski*

Гроші не приносять щастя, але кожен хоче перевірити це особисто.

Wszystko, co można dostać za pieniądze jest tanie. *Erich Maria Remarque*

Усе, що можна дістати за гроші, є дешевим.

Innych nie sędzę, sam też lecę na pieniądze. *Jan Izydor Sztudynger*

Я не суджу інших, я й сам прагну грошей.

Abu poznać się z rodziną, wystarczy się wzbogacić. *Julian Tuwim*

Щоб улізнати свою родину, достатньо розбагатіти.

Dług pieniężny i dług wdzięczności to dwie różne rzeczy. *Cyceron*

Грошовий борг і борг удячності — дві різні речі.

Словник

osobiście *adv.*

особисто

pazerny *adj.*

жадібний

wzbogacić się *v perf.*

розбагатіти

zamożny *adj.*

багатий

Вирази

dług *m wdzięczności*

борг удячності

lecieć na (+ *acc.*) (*coll.*)

прагнути, добиватися

Вправи

ВПРАВА 9. Поедняйте слова і вирази з їх синонімами з рамки.

być pazernym, być zamożnym, wyjść na prostą, pracować na własny rachunek, zafundować, oceniać

1. stanąć na nogi — .....
2. lecieć na pieniądze — .....
3. prowadzić działalność gospodarczą — .....
4. postawić — .....
5. być przy forsie — .....
6. sądzić — .....

Gdyby Kopernik był Amerykaninem... Якби Коперник був американцем...

Текст і словник

Warto mieć oczy szeroko otwarte

«Warto mieć oczy szeroko otwarte i nie poddawać się rutynie. Bo ona, choć potrzebna, zabija postęp. Trzeba o tym pamiętać. To jedyny sposób, żeby od czasu do czasu wyłamać się z rygorów przyzwyczajenia i zrobić krok naprzód». Te słowa wypowiedział współcześnie żyjący wybitny polski astronom — Aleksander Wolszczan. Idea przesłania zawartego w jego słowach jest tak uniwersalna, że prawdopodobnie przyświeca każdemu wielkiemu odkrywcy.

Словник

choć *conj.*

odkrywca *m*

postęp *m*

prawdopodobnie *adv.*

przesłanie *n*

przyzwyczajenie *n*

rutyna *f*

szeroko *adv.*

uniwersalny *adj.*

wybitny *adj.*

хоча

першовідкривач

прогрес, розвиток

імовірно

повідомлення, послання

звичка

рутина

широко

універсальний

видатний

wypowiedzieć *v perf.*
zabijać *v imperf.*

виразити, вимовити
убивати

Вирази

jedyny sposób *m*

єдиний спосіб

poddawać się *v imperf.* rutynie

піддаватися рутині

przyświeca (+ *dat.*, *np. nam*) idea

керує ідея (*напр., нами*)

współcześnie *adv.* żyjący

сучасник (*про людину*)

wyłamać się *v perf.* z rygorów

вийти за рамки

zrobić *v perf.* krok naprzód

зробити крок уперед

■ Значення дієслів *poddawać/poddać się*

Словник

lenistwo *n*

лінощі

presja *f*

тиск

przestać *v perf.*

припинити (*робити щось*)

skapitulować *v perf.*

здатися, капітулювати

ulec *v perf.*

поступитися

walczyć *v imperf.*

боротися

wola *f*

воля

załamać się *v perf.*

надломитися; впасти духом

■ Дієслово *poddać się*

Poddać się значить **ulec** (поступитися), **przestać walczyć** (припинити боротися), **skapitulować** (здатися), наприклад:

Armia poddała się.

Nigdy się nie poddawaj!

Це дієслово також може означати **załamać się** (надломитися; впасти духом) (див. урок 3), наприклад:

Nie poddawali się i zawsze potrafili stawić czoła przeciwnościom losu.

■ Дієслова *poddawać/poddać się* + давальний відмінок

Словосполучення *poddać się czemuś* (де *czemuś* вказує на давальний відмінок) означає «піддатися, поступитися, дозволити комусь або чомусь узяти контроль». Воно зазвичай вживається в таких виразах:

poddać się	— rutynie — lenistwu — nastrojowi — czyjejs woli — presji środowiska/rodziny
-------------------	--

Наприклад: **Nie należy poddawać się rutynie.**

Вправи

Словник

całkowicie *adv.*

цілком

kompletnie *adv.*

повністю

przeciwstawić się *v perf. (+ dat.)*

опиратися (чомусь)

przełamać *v perf.*

переломити

Вирази

Ogarnęła (лише 3-тя особа) *ją*
melancholia.

Її охопила меланхолія.

ВИПРАВА 1. Поєднайте кожне речення з його коротким еквівалентом із дієсловом **poddać się**.

1. Nie lubił rutyny, ale nie próbował jej przełamać.
2. Nie chciał walczyć z chorobą.

3. Zrobiła to, czego oczekiwało środowisko.
4. Zrobił to, czego chciała matka.
5. Ogarnęło ich lenistwo; na urlopie nie musieli z nim walczyć.
6. Ogarnęła ją melancholia, której nie umiała się przeciwstawić.
7. Kompletnie się załamał.
  - a) Poddał się całkowicie.
  - b) Poddali się lenistwu.
  - c) Poddała się melancholii.
  - d) Poddał się rutynie.
  - e) Poddał się chorobie.
  - f) Poddała się presji środowiska.
  - g) Poddał się woli matki.

1	2	3	4	5	6	7
d						

Текст і словник

Dwie koncepcje

Z dzisiejszego punktu widzenia fakt, że Słońce stanowi centrum naszego układu planetarnego, a Ziemia obiega Słońce obracając się wokół własnej osi, jest bezsporny. Od czasów starożytnych po renesans w astronomii panowało jednak przekonanie, iż centrum wszechświata stanowi nieruchoma Ziemia. Po raz pierwszy myśl o centralnej pozycji Słońca zrodziła się w II w. p.n.e. w głowie greckiego uczonego Arystarcha. Idea ta — jako niezgodna z ówczesnym stanem wiedzy i nie dość uzasadniona naukowo — została jednak odrzucona i zapomniana aż do czasów Kopernika.

■ Аббревіатури

p.n.e. (przed naszą erą)

до нашої ери

Словник

nieruchomy <i>adj.</i>	нерухомий
niezgodny <i>adj. z (+ instr.)</i>	не згодний з; невідповідний
obiegać <i>v imperf.</i>	обертатися
odrzucony <i>pp</i>	відкинутий
oś <i>f</i>	вісь
Słońce <i>n</i>	Сонце
stanowić <i>v imperf.</i>	становити; постановляти
wiedza <i>f</i>	знання
wszechświat <i>m</i>	всесвіт
zapomniany <i>pp</i>	забутий
Ziemia <i>f</i>	Земля

Вирази

aż do czasów (+ gen.) Kopernika	до часів Коперника
bezsportny fakt <i>m</i>	незаперечний факт
centralna pozycja <i>f</i>	центральне положення
obracać się <i>v imperf. wokół</i>	обертатися навколо
od czasów starożytnych	з давніх часів до епохи
po renesans	Відродження
panowało przekonanie <i>n</i>	панувало переконання
po raz pierwszy	уперше
układ <i>m</i> planetarny	планетарна система
uzasadniony <i>pp</i> naukowo	науково обґрунтований
z dzisiejszego punktu widzenia	із сучасної точки зору
zrodzić się <i>v perf. w czyjejś głowie</i>	народитись у чийсь голові

■ Різниця між *współczesny* та *ówczesny*

Współczesny означає «сучасний, характерний для нашого/теперішнього часу, існуючий у наш час» тощо: **Współczesna nauka przynosi wiele nowych odkryć.**

Ówczesny означає «тогочасний, такий, що жив чи існував у період, про який ідеться»:

Teoria Arystarcha była niezgodna z ówczesnym stanem wiedzy.

Від прикметників **ówczesny** та **współczesny** можуть утворюватися прислівники **ówcześnie** й **współcześnie**, наприклад: **współcześnie** żyjący astronom.

Вправи

Словник

komunikować się *v imperf.*

narzędzie *n*

powstały *pp*

wystawiający *pp*

спілкуватися

знаряддя, засіб

створений

який виставляється

Вирази

druga wojna *f* światowa

moda *f* nakazuje

nosić *v imperf.* fryzurę

Друга світова війна

мода диктує

носити зачіску

ВПРАВА 2. Впишіть слова **współczesny**, **ówczesny**, **współcześnie** у правильній формі.

1. .... do komunikowania się używamy Internetu.
2. Internet to ..... narzędzie komunikacji.
3. W XIX w. o prawa kobiet walczyły ..... feministki.
4. Galeria wystawiająca obrazy powstałe po II wojnie światowej to galeria sztuki .....
5. W XVIII w. kobiety nosiły bardzo skomplikowane fryzury, bo tak nakazywała ..... moda.

■ Вживання дієслова *stanowić*

Stanowić coś означає **być czymś** (бути чимось). Такі речення синонімічні:
Oni stanowią (+ *З. в.*) **zgodną parę** — **Oni są** (+ *О. в.*) **zgodną parą**.
 Запам'ятайте, що **stanowić** вживається зі знахідним відмінком, а **być** — з орудним.

Stanowić coś вживається з виразом у родовому відмінку й означає «бути частиною чогось», наприклад:

Słońce stanowi centrum Układu Słonecznego.— **Słońce jest centrum Układu Słonecznego.**

Stanowisz część naszej rodziny.— **Jesteś częścią naszej rodziny.**

Вправи

Словник

determinacja <i>f</i>	рішучість
konflikt <i>m</i>	конфлікт
podstawa <i>f</i>	підстава
sila <i>f</i>	сила
społeczeństwo <i>n</i>	суспільство
tolerancja <i>f</i>	толерантність
zaufanie <i>n</i>	довіра
źródło <i>n</i>	джерело

Вирази

integralna część <i>f</i>	невід'ємна частина
poważny problem <i>m</i>	серйозна проблема
zgrany zespół <i>m</i>	згуртована/зіграна команда

ВІПРАВА 3. Перепишіть речення, замінюючи виділений вираз дієсловом **stanowić** у необхідній формі.

1. Oni są zgranym zespołem.
2. Jesteśmy integralną częścią społeczeństwa.

3. Brak tolerancji *jest* źródłem konfliktów.
4. Determinacja *jest* podstawą sukcesu.
5. Brak pieniędzy na badania *jest* poważnym problemem.
6. Zaufanie *jest* siłą tego związku.

Текст і словник

Przełom kopernikański

Przełom nastąpił w XVI w., gdy Kopernik w pracy «O obrotach sfer niebieskich» przedstawił teorię heliocentryczną i poparł ją solidnymi obliczeniami matematycznymi. Słynne dzieło trafiło wkrótce na nie mniej słynny «Indeks ksiąg zakazanych», jednak proces udowadniania słuszności zaprezentowanej teorii był kontynuowany przez Galileusza i Keplera, a w XVII w. został przypieczętowany odkryciami Newtona. Aż trudno uwierzyć, że od momentu, kiedy po raz pierwszy pojawiła się koncepcja heliocentryczna do czasu, kiedy ostatecznie ją uznano, minęło blisko dwa tysiące lat.

Словник

kontynuować *v imperf.*

minąć *v perf.*

nastąpić *v perf.*

odkrycie *n*

ostatecznie *adv.*

planeta *f*

pojawić się *v perf.*

przypieczętować *v perf.*

teoria *f*

udowadniać *v imperf.*

wykazać *v perf.*

продовжувати

минути, пройти

настати, відбутися

відкриття

остаточно

планета

виникнути

прикласти печатку; підкріпити;
припечатати

теорія

доводити

показати

zaprezentować *v perf.*

Вирази

aż trudno uwierzyć *v perf.*

Indeks *m* **ksiąg zakazanych**
koncepcja *f* **heliocentryczna**

nie mniej słynny *adj.*

O obrotach sfer niebieskich
obliczenia *n pl* **matematyczne**

przełom *m* **kopernikański**

sfery *f pl* **niebieskie**

słuszność *f* **koncepcji**

trafić *v perf.* **na indeks**

представити

важко повірити

«Список заборонених книг»

геліоцентрична теорія

не менш знаменитий

«Про обертання небесних сфер»

математичні обчислення

революція Коперника

небесні сфери

точність концепції/теорії

погратити до чорного списку

Текст і словник

Drugi pogrzeb Kopernika

Mikołaj Kopernik, pochowany niegdyś bezimiennie, doczekał się w maju 2010 uroczystego pogrzebu w katedrze we Fromborku. «Był człowiekiem ogromnej wiedzy i wielkiego cierpienia [...]. Dopiero po śmierci uznano jego wielkość w dążeniu do prawdy» — powiedziano podczas uroczystości. Następnego dnia włoska prasa relacjonowała: «Kopernik zrehabilitowany, Kościół urządził mu pochówek godny bohatera!»

Pogrzeb był uroczysty, ale czy na pewno na miarę wielkości Kopernika?

«Władze państwowe pogrzeb jednego z największych uczonych w dziejach potraktowały jako wydarzenie lokalne. Dlatego [skala wydarzenia] była niewielka, choć pojawili się przedstawiciele kilku zagranicznych telewizji»

— napisała polska dziennikarka.

— Gdyby Kopernik był Amerykaninem, to media by dziś Ziemię poruszyły...

— westchnął fotograf obecny na pogrzebie.

Джерело: М.Рогозінська «Други погріб Коперніка»,
Річчозполіта, 24.05.2010.

Словник

cierpienie <i>n</i>	страждання
doczekać się <i>v perf.</i>	дочекатися
niegdyś <i>adv.</i>	колись
pogrzeb <i>m</i>	похорон
relacjonować <i>v perf.</i>	відзвітувати, повідомити
uroczysty <i>adj.</i>	урочистий
westchnąć <i>v perf.</i>	зітхати
zrehabilitowany <i>pp</i>	реабілітований
Вирази	
dążyć <i>v imperf. do prawdy</i>	шукати правду
dopiero part. po (jego) śmierci	тільки після його смерті
godny adj. bohatera	гідний героя
na miarę wielkości	пропорційно величині
pochowany pp bezimiennie	похований у безіменній могилі
poruszyć <i>v perf. niebo i ziemię</i>	зі шкіри лізти (<i>досл.</i> зрушити небо й землю)
skala f wydarzenia	масштаб події
urządzić <i>v perf. pochówek</i>	поховати
uznano jego wielkość f	його велич визнана
w dziejach	в історії
władze f pl państwowe	державна влада
wydarzenie n lokalne	окремий випадок

■ **Словотвір:** *bez* як прийменник і як префікс

Bez вживається як прийменник *bez*, тоді за ним іде іменник у родовому відмінку, який означає, що комусь або чомусь не вистачає чогось, наприклад: **kawa bez cukru, dziecko bez rodziców.**

Bez- також може вживатися як префікс прикметника або прислівника, наприклад: **bezsporne fakty, pochowany bezimiennie.**

Словник

działanie *n*

дія

Вирази

budzić *v imperf.* **spór/spory**

викликати суперечку/суперечки

Вправи

ВІПРАВА 4. Доповніть речення словами з рамки.

bezczenny, bezczenna, bezsporny, bezspornie, bezcelowe, bezcelowo, bezskutecznie, bezskuteczna

1. Działanie bez celu — ..... działanie.
2. Rzecz tak droga, że jest bez ceny — ..... rzecz.
3. Fakt, który nie budzi sporu — ..... fakt.
4. Walka bez skutku — ..... walka.

Граматика

■ Формальні вирази з родовим відмінком

Вирази, що містять родовий відмінок, такі як **człowiek ogromnej wiedzy, człowiek wielkiego serca, człowiek honoru, człowiek czynu**, вживаються у реченнях у формальному стилі, що містять визначення в родовому відмінку. Такі речення (наприклад, **Był człowiekiem ogromnej wiedzy i wielkiego cierpienia**) синонімічні складнопідрядним реченням із займенником **który** (наприклад, **Był człowiekiem, który miał ogromną wiedzę, który wiele wycierpiał**).

Словник

czyn *m*

дія, вчинок

honor *m*

честь

wycierpieć *v perf*

вистраждати, витерпіти

Вправи

ВПРАВА 5. Утворіть правильні вирази з родовим відмінком від кожної фрази.

1. człowiek, który ma wielkie serce — .....
2. człowiek, który ma ogromną kulturę — .....
3. człowiek, dla którego najważniejszy jest honor — .....
4. człowiek, dla którego ważny jest czyn — .....

Текст і словник

Wkład współczesnych polskich astronomów w badanie kosmosu

Polscy naukowcy od lat z powodzeniem uczestniczą w poszukiwaniu planet spoza układu słonecznego. **Bohdan Paczyński**, pracujący nad błyskami gamma, jako jeden z pierwszych wysunął hipotezę, iż pochodzą one spoza naszej Galaktyki. Jest współtwórcą metody fotometrycznej poszukiwania planet pozasłonecznych. Zainicjował powstanie projektu OGLE (The Optical Gravitational Lensing Experiment), w ramach którego naukowcy z Uniwersytetu Warszawskiego pod kierunkiem **Andrzeja Udalskiego** opracowali sposób «masowego odkrywania planet».

Aleksander Wolszczan, stosując metodę obserwacji pulsarów, odkrył w 1992 r. wraz z Kanadyjczykiem Dalem Frailem, pierwszy pozasłoneczny układ planetarny, zaobserwowany wokół pulsara odnaniezonego dwa lata wcześniej. W 2008 r. obaj naukowcy byli kandydatami do Nagrody Nobla.

W 2005 roku **Maciej Konacki** odkrył pierwszą planetę, nad którą wschodzą aż trzy słońca. Planeta jest oddalona od Ziemi o 149 lat świetlnych.

Словник

galaktyka <i>f</i>	галактика
kosmos <i>m</i>	космос
obaj <i>num.</i>	обидва
obserwacja <i>f</i>	спостереження
oddalony <i>adj.</i>	віддалений
odnaleźć <i>v perf.</i>	знайти
pulsar <i>m</i>	пульсар
spoza <i>praep.</i>	поза, через
stosować <i>v imperf.</i>	застосовувати
wkład <i>m</i>	внесок
współtwórca <i>m</i>	співавтор
zainicjować <i>v perf.</i>	ініціювати

Вирази

blysk <i>m gamma</i>	спалах гама-променів
lata <i>n pl świetlne</i>	світлові роки
metoda <i>f fotometryczna</i>	фотометричний метод
od lat	протягом багатьох років
opracować <i>v perf. sposób</i>	розробити метод
planeta <i>f pozasłoneczna</i>	планета поза Сонячною системою
pod kierunkiem (+ <i>gen.</i>)	під керівництвом
w ramach projektu	у рамках проекту
wysunąć <i>v perf. hipotezę</i>	висунути гіпотезу
z powodzeniem	з успіхом

Граматика

Словник

mężatka <i>f</i>	заміжня жінка
-------------------------	---------------

■ Збірний числівник *obydwa*

Obydwaj naukowcy byli kandydatami do Nagrody Nobla.

Збірний числівник **obydwa** — **obydwaj** — **obydwie** — **obydwoje** означає, що інформація стосується двох людей чи об'єктів у реченні. У нього також є дві форми: повна й коротка (короткі форми вживаються у розмовному мовленні).

obydwa/oba

= **i jeden, i drugi (komputer, pies)** — для іменників нечоловічо-особової форми

= **i jedno, i drugie (ciastko)** — для іменників середнього роду

obydwaj/obaj

= **i jeden, i drugi (profesor)** — для іменників чоловічо-особової форми

obydwie/obie

= **i jedna, i druga (aktorka, gazeta)** — для іменників жіночого роду

obydwoje/oboje

= **i kobieta, i mężczyzna; i to dziecko, i tamto** — для чоловіка і жінки або двох дітей

Приклади:

— **Zjadłeś ciastko z kremem czy z owocami?**

— **Obydwa!/Oba!**

— **Był tu Marek czy Wacek?**

— **Obydwaj./Obaj.**

— **Mężatką jest Ala czy Ola?**

— **Obydwie./Obie.**

— **Kto ci pomagał, Piotr czy Marta?**

— **Obydwoje./Oboje.**

Вправи

ВПРАВА 6. Доповніть речення правильною формою числівника *obydwa*.

1. .... kobiety urodziły się tego samego dnia.
2. .... małżonkowie mieli własne firmy.
3. .... uczelnie mają wybitnych absolwentów.
4. .... studenci dostali zagraniczne stypendia.
5. .... odnieśli sukces — on w biznesie, ona w sztuce.
6. .... koty spały.

ВПРАВА 7. Оберіть правильний варіант.

1. Znam oboje — *i ją, i jego/i Anię, i Ewę.*
2. Obie *zdania/formy* są poprawne.
3. Chętnie zwiedzimy oba *galerie/muzea.*
4. Obaj *bracia/dzieci* kochają matkę.
5. Oba *okulary/płaszcz*e były drogie.

Діалог і словник

Czy znajdziemy drugą Ziemię?

Odpowiedź na to pytanie znajdziemy w wywiadzie, jakiego udzielił Tomaszowi Ulanowskiemu Aleksander Wolszczan:

TU: *Po pana odkryciu we Wszechświecie zaroilo się nagle od planet [...].*

AW: Znamy już ponad 230 planet, a odkrycia nowych zdarzają się tak często, że stały się rutyną. Jednak Układ Słoneczny jest ciągle wyjątkowy. Nowo odkrywane układy planetarne wyglądają zupełnie inaczej. [...]

- TU: *Kto finansuje poszukiwania drugiej Ziemi?*
- AW: W Ameryce to przede wszystkim NASA i National Science Foundation, ale pilnie poszukujemy też innych źródeł, prywatnych sponsorów. [...]
- TU: *Czy ta planeta to będzie rzeczywiście glob bliźniaczo podobny do naszego?*
- AW: Nie, skądże. Będzie podobny do Ziemi pod względem masy. Będzie znajdował się w pasie tzw. ekosfery...
- TU: *Czyli?*
- AW: Na tyle daleko od gwiazdy, że jej ciepło nie spali powierzchni planety, i na tyle blisko, że nie będzie ona skuta lodem. Warunkiem jest istnienie wody w stanie ciekłym. [...]
- TU: *A jeżeli gdzieś tam w otchłani znajdziemy życie inteligentne?*
- AW: To, niestety, mało prawdopodobne. Nawet jeśli jakaś obca cywilizacja istnieje, to wcale nie musi używać tych samych metod komunikacji, znajdować się na tym samym etapie rozwoju, co my albo blisko nas w przestrzeni. Kontakt z nią byłby bardzo trudny, może wręcz niemożliwy. [...]
- TU: *Kiedyś powiedział pan, że wszystko, co się panu udało w astronomii, było wynikiem niestandardowego myślenia...*
- AW: Te moje planety wyglądały początkowo jak wynik niedokładnej analizy. Warto więc mieć oczy szeroko otwarte...

Джерело: інтерв'ю з сайту AstroNEWS, 21.01.2008.

■ Аббревіатури

tzv.— tak zwany

так званий

■ Словник

cywilizacja *f*

цивілізація

ekosfera *f*

екосфера (*заселена зона*)

finansować *v imperf.*

фінансувати

glob *m*

глобус

otchłań <i>f</i>	безодня, прірва
początkowo <i>adv.</i>	спочатку
powierzchnia <i>f</i>	поверхня
przestrzeń <i>f</i>	простір
skądże <i>inter.</i>	анітрохи
spalić <i>v perf.</i>	спалити
sponsor <i>m</i>	спонсор
udzielić <i>v perf.</i>	приділити, надати

Вирази

bliźniaczo <i>adv.</i> podobny	майже ідентичний
gdzieś tam	десь там
mało prawdopodobne <i>adj.</i>	малоймовірно
na tyle (+ <i>adj./adv.</i>)	настільки
pod względem masy	відносно маси
skuty lodem	скутий льодом
stan m ciekły	рідкий стан
układ m pozasłoneczny	поза Сонячною системою
wyglądać <i>v imperf.</i> jak (+ <i>nom.</i>)	виглядати як
zarość się <i>v perf.</i> od (+ <i>gen.</i>)	заповнитися чимось

Джерела: Вікіпедія, сайти eioba, AstroNEWS та ін.

Nie może moda wyjść nigdy z mody?

Чи може мода колись вийти з моди?

Текст і словник

Trendy

«Szafiarki też ulegają modom. Białe tenisówki, czarne rajstopy, krótka rozkloszowana spódnica, obcisły T-shirt, wymięta kurtka, niedbale zamotany szalik i potarmoszone włosy to styl skandynawski» — pisze Karolina Domagalska w «Wysokich Obcasach» — sobotnim dodatku do «Gazety Wyborczej». W swym artykule dziennikarka przybliży czytelnikom styl życia szafiarek — «właścielek wirtualnych szaf» — jak je określa.

Szafiarki to dziewczyny i kobiety, które prezentują swój niepowtarzalny styl ubierania, wklejając w internetowych blogach własne zdjęcia w różnych kombinacjach ubrań. Są więc zawsze trendy i zawsze na bieżąco, mimo że niektórzy, widząc ich projekty, mogą pomyśleć, że takie zestawienie ciuchów, materiałów czy dodatków pasuje jak kwiatek do kożucha (czyli w ogóle nie pasuje i jest oznaką złego smaku, a nawet totalnego bezguścia). Lecz na szczęście o gustach się nie dyskutuje.

«Mam swój styl, ale czasem te trendy po prostu siedzą w głowie. Gdy idę do lumpeksu, też wyciągam rzeczy, które gdzieś już widziałam. Czasem mam ochotę nie oglądać żadnych gazet, nie chodzić do sklepów, żeby być nieskażoną, ale przecież tak się nie da» — zwierza się jedna z szafiarek. «Nieszczęsne okulary — coż mogłam zrobić, kiedy zwyczajnie strasznie mi się spodobały? Ja nie mam ambicji, żeby być modną» — dodaje Sztynwiara,

opowiadając o tym, jak zdobyła najnowszy hit mody — kujońskie okulary z grubymi oprawkami zasłaniające pół twarzy.

Джерело: Karolina Domagalska «Szafiarki», Wysokie Obcasy, 30.06.2008.

СЛОВНИК

ambicja <i>f</i>	амбіції
artykuł <i>m</i>	стаття
biżuteria <i>f</i>	коштовності, ювелірні вироби
ciuch <i>m (coll.)</i>	одяг
czytelniczka <i>f</i>	читачка
dodatek <i>m (np. apaszka)</i>	аксесуар (<i>напр., шарф</i>)
kombinacja <i>f</i>	комбінація
kujon <i>m (coll.)</i>	зубріння
kurtka <i>f</i>	куртка
lumpex <i>m (coll.)</i>	магазин уживаного одягу
materiał <i>m</i>	матеріал, тканина
moda <i>f</i>	мода
modny <i>adj.</i>	модний
naprawdę <i>part.</i>	насправді
niedbale <i>adv.</i>	недбало
nieskażony <i>adj.</i>	бездоганий; неспотворений
nieszczęsny <i>adj.</i>	нещасливий
niezmienny <i>adj.</i>	незмінний
obcas <i>m</i>	підбор
obcisły <i>adj.</i>	тісний
oprawki <i>f pl</i>	оправа
potarmoszony <i>pp (coll.)</i>	скуйовджений
prezentować <i>v imperf.</i>	показувати
przybliżyć <i>v imperf.</i>	наближати
spodobać się <i>v perf.</i>	сподобатися
strasznie <i>adv.</i>	жахливо
styl <i>m (np. ubierania, życia)</i>	стиль (<i>напр., одягу, життя</i>)

tenisówki *f pl*

ubranie *n*

wirtualny *adj.*

wklejać *v imperf.*

wyciągać *v imperf.*

wymięty *adj.*

zamotany *pp (coll.)*

zasłaniać *v imperf.*

zdożyć *v perf.*

zestawienie *n*

zwierzać się *v imperf.*

zwyczajnie *adv.*

легкі парусинові черевики на
гумовій підшві

одяг

віртуальний

вклеїти

витагувати

пом'ятий

загорнутий

заслоняти

здобути

зіставлення

випливати душу

просто

Вирази

być na bieżąco z (+ *instr.*)

być oznaką złego smaku

O gustach się nie dyskutuje.

pasować *v imperf.* jak kwiatek
do kożucha

rozkloszowana spódnica *f*

tak się nie da

totalne bezguście *n*

ulegać *v imperf.* modzie

wyjść *v perf.* z mody

бути в курсі

бути ознакою поганого смаку

Про смаки не сперечаються.

виглядати смішно, невідповідно
(*досл.* пасувати як квітка до
кожуха)

розкльошена спідниця

так не може бути/не можна вчиняти

абсолютний несмак

піддаватися моді

вийти з моди

■ Культурологічний аспект

Gazeta Wyborcza — jeden z najpopularniejszych polskich dzienników.

Wysokie Obcasy — sobotni dodatek do Gazety Wyborczej, mocno feministyczny, śledzący najnowsze trendy w społeczeństwie, kulturze i polityce oraz kształtujący opinię publiczną, zwłaszcza współczesnych kobiet.

Словник

dodatek <i>m</i> (do gazety)	додаток (до газети)
feministyczny <i>adj.</i>	феміністичний
kształtować <i>v imperf.</i>	формувати
sobotni <i>adj.</i>	суботній
śledzić <i>v imperf.</i>	стежити

Вирази

opinia <i>f</i> publiczna	громадська думка
---	------------------

Вправи

Словник

cienki <i>adj.</i>	тонкий
drobny <i>adj.</i>	дрібний
farbowany <i>adj.</i>	фарбований
firmowy <i>adj.</i>	фірмовий
garnitur <i>m</i>	костюм
gracja <i>f</i>	грація
koralowyy <i>adj.</i>	кораловий
kosztowny <i>adj.</i>	коштовний
krzywy <i>adj.</i>	кривий
kwiatowy <i>adj.</i>	квітковий
niewygodny <i>adj.</i>	незручний
niezwykly <i>adj.</i>	незвичайний
ośniewający <i>pp</i>	засліплюючий
perfumy <i>pl</i>	духи
pośdlugi <i>adj.</i>	середньої довжини
stylowy <i>adj.</i>	стильний
sylwetka <i>f</i>	фігура

<i>szeroki</i> <i>adj.</i>	широкий
<i>szpilki</i> <i>f pl</i>	високі підбори, шпильки
<i>ślubny</i> <i>adj.</i>	весільний
<i>usta</i> <i>pl</i>	рот
<i>uśmiech</i> <i>m</i>	посмішка
<i>w kant</i> <i>adj.</i>	з напрасованими стрілками (<i>брюки</i>)
<i>wieczorowy</i> <i>adj.</i>	вечірній
<i>zaokrąglony</i> <i>adj.</i>	округлий
<i>zgrabny</i> <i>adj.</i>	стрункий
<i>zmysłowy</i> <i>adj.</i>	почуттєвий

ВПРАВА 1. Поєднайте слова з тексту, що вживаються у розмовному мовленні, з їх формальними еквівалентами.

lumpeks, hit, ciuchy, kujońskie, szafiarka, strasznie

1. ubrania, zwłaszcza kobiece — .....
2. właścicielka wirtualnej szafy — .....
3. sklep z używaną odzieżą — .....
4. bardzo — .....
5. udany pomysł — .....
6. wielkie, ciężkie i niezgrabne (o oprawkach okularów) — .....

ВПРАВА 2. Поєднайте іменники з рамки з прикметниками, які їх описують.

gracja, szpilki, biżuteria, garnitur, perfumy, usta, sylwetka, spodnie, uśmiech, strój, włosy, nogi

1. wieczorowy, sportowy, domowy — .....
2. złota, kosztowna, oryginalna — .....
3. olśniewający, tajemniczy, szeroki — .....
4. czerwone, niewygodne, stylowe — .....
5. kwiatowe, drogie, ekskluzywne — .....
6. niezwykła, naturalna, wielka — .....
7. długie, zgrabne, krzywe — .....

8. prosta, zaokrąglona, drobna — .....
9. dżinsowe, wąskie, w kant — .....
10. ślubny, firmowy, elegancki — .....
11. zmysłowe, wąskie, koralowe — .....
12. półdlugie, farbowane, cienkie — .....

Граматика

■ *Pluralia tantum* — відмінювання

Словник

nożyce, nożyczki <i>pl</i>	ножиці
sanie, sanki <i>pl</i>	сани, санки
schody <i>pl</i>	сходи
wujostwo <i>pl</i>	тітка й дядько
zaręczyny <i>pl</i>	заручини

Деякі польські іменники вживаються лише у формі множини — так званій *pluralia tantum*.

Вони можуть бути нечоловічо-особової форми, наприклад:

(te stare) **drzwi**, (te markowe) **perfumy**, (te modne) **spodnie**, (te ładne) **rajstopy**, (te stare) **sanki/sanie**, (te drogie) **okulary**, (te ostre) **nożyczki/nożyce**, (te popularne) **imieniny**, (te) **urodziny**, (te) **zaręczyny**, (te ruchome) **schody**, (te koralowe) **usta**.

Деякі чоловічо-особові форми іменників також уживаються у *pluralia tantum*, незважаючи на те, що вони формально стоять в однині, наприклад:

(ci nasi) **wujostwo**, (ci mili) **państwo**.

Н. в.	drzwi	sanie	usta	imieniny
Р. в.	drzwi	sań	ust	imienin
Д. в.	drzwiom	saniom	ustom	imieninom
З. в.	drzwi	sanie	usta	imieniny
О. в.	drzwiami	saniami (sańmi)	ustami	imieninami
М. в.	drzwiach	saniach	ustach	imieninach

Н. в.	nożyczki	okulary	schody	spodnie
Р. в.	nożyczek	okularów	schodów	spodni
Д. в.	nożyczkom	okularom	schodom	spodniom
З. в.	nożyczki	okulary	schody	spodnie
О. в.	nożyczkami	okularami	schodami	spodniami
М. в.	nożyczkach	okularach	schodach	spodniach

Словник

bliźnię *n*

brew *f*

drożdże *pl*

ferie *pl*

kość *f*

obcęgi *pl*

ostrzy *adj.*

plecy *pl*

wczasy *pl*

zaloty *pl*

zarobek *m*

близнюк

брова

дріжджі

короткі шкільні канікули

кістка

кліщі

гострий

плечі; спина

відпочинок

залицяння

заробіток

Вирази

ruchome schody *pl*

ескалатор

Вправи

ВПРАВИ 3. Викресліть слово або слова, які не є *pluralia tantum* (їх може не бути в рядку, бути одне чи більше).

- plecy, brwi, wczasy, wakacje, ferie,
- kości, dzieje, drożdże, bliźnięta, widelce,
- Węgry, Ateny, Czechy, Niemcy, Chiny,
- Tatry, Alpy, pobory, zarobki, zaloty,
- Węgrzy, Czesi, Niemcy, ludzie,
- lata, dni, muzea, logo,
- schody, obcęgi, perfumy;

Граматика

Вирази

państwo *pl* Kowalscy

пан та пані Ковальські

państwo *n* polskie

держава Польща

■ Значення слова *państwo*

Запам'ятайте, що іменник **państwo** може вживатися як в однині, так і у множині, але в кожному випадку у нього різні значення. Він уживається виключно в однині, якщо є формою ввічливості при звертанні до подружжя або групи людей, наприклад:

Czy państwo (= Пан та пані або група людей, у якій є хоча б один чоловік) **mają dzieci?**

Увага! З ним уживаються дієслова в **3-й особі множини** (не в 2-й особі!), наприклад:

Czy zostali państwo poinformowani?

Niech państwo siadają.

Jak już państwo słyszeli...

Як синонім слова **kraj** (країна чи держава) слово **państwo** може виступати в однині чи множині та вживатися з дієсловами в однині (для однієї країни) й у множині (для більш ніж однієї), наприклад:

Państwo polskie (= держава Польща) **ma ponad 1000 lat.**

Nie wszystkie państwa europejskie (= європейські країни) **mają dostęp do morza**.

Відмінювання слова **państwo** залежить від його значення. Порівняйте:

Відмінок	Люди обох статей	Країна	
	Лише одина	Одина	Множина
Н.	państwo Nowakowie i Kowalscy	państwo polskie	państwa europejskie
Р.	państwa Nowaków i Kowalskich	państwa polskiego	państw europejskich
Д.	państwu Nowakom i Kowalskim	państwu polskiemu	państwom europejskim
З.	państwa Nowaków i Kowalskich	państwo polskie	państwa europejskie
О.	państwem Nowakami i Kowalskimi	państwem polskim	państwami europejskimi
М.	państwu Nowakach i Kowalskich	państwie polskim	państwach europejskich

Вправи

ВПРАВА 4. Залежно від контексту напишіть правильну форму слова **państwo**.

1. Zastanówmy się nad stanem naszego .....
2. O ..... Kowalskich oglądaliśmy ostatnio ciekawy reportaż.
3. Następnym razem poinformujemy ..... nieco wcześniej.
4. Jakie reformy w ..... są potrzebne?
5. Czy smakowała ..... pizza?
6. Każde ..... ma własną historię i tradycję.
7. Czy wszyscy ..... znają historię swojego .....?

Словник

bezguście <i>n (coll.)</i>	несмак
dobra <i>adv. (coll.)</i>	добре, гаразд
fajny <i>adj. (coll.)</i>	крутий, класний
komp <i>m (coll.)</i>	комп'ютер
lecę <i>(coll.)</i>	я лечу, я прагну (<i>розм.</i>)
Nara! <i>(coll.)</i>	Побачимось!
obciach <i>m (coll.)</i>	ганьба, сором
odlotowy <i>adj. (coll.)</i>	класний, фантастичний (<i>розм.</i>)
ściema <i>f (coll.)</i>	обман

Вирази

iść na całość	зі шкіри лізти
iść z buta	іти пішки
mieć czegoś po dziurki w nosie	бути ситим по горло (<i>досл.</i> мати щось до ніздрів)
mieć fiola na punkcie (+ gen.)	божеволіти, мати пунктик
nie mieć zielonego pojęcia	не мати гадки
odnośnie do (+ gen.)	відносно (<i>чогось</i>)
sila / wyższa	форс-мажор
w cudzysłowie	у лапках
w każdym razie	в будь-якому випадку
z innej beczki	до речі, з іншого боку (<i>досл.</i> з іншої бочки)
Zamknij się! <i>(coll.)</i>	Замовкни! (<i>розм.</i>)
zrobić się v perf. na bóstwo	вирядитися (<i>досл.</i> зробитися божеством)

■ Розмовний стиль

Усене мовлення може бути формальним або повсякденним. Повсякденне мовлення характеризується розмовним стилем, передусім уживанням колоквіалізмів (розмовних слів і виразів) та сленгу, наприклад **ok**, **dobra**, **nara**, **obciach**, **fajny**, **super**, **lecę**, **ściema**, **komp**, **odlotowy**, **bezguście**, **zamknij się**, **seksbomba**, а також надто частим уживанням слова **strasznie**

(страшенно) в значенні **bardzo** (strasznie fajne/ładne, strasznie drogi, strasznie mi się podoba тощо).

Таке мовлення часто включає дуже яскраві вирази для опису реальності, наприклад: **mieć fiola na punkcie...**, **zrobić się na bóstwo**, **iść z buta**, **z innej beczki**, **nie mieć zielonego pojęcia**, **mieć czegoś po dziurki w nosie**, **sila wyższa**, **iść na całość**.

У розмовному мовленні також переважає синтаксис складнопідрядних речень; у ньому уникають вживання часток і часто вживають граматично неправильні конструкції, такі як: **jak państwo wiecie** (замість **jak państwo wiedzą**), **w każdym bądź razie** (замість **w każdym razie**), **odnośnie tego** (замість **odnośnie do tego**), **w cudzysłowiu** (замість **w cudzysłowie**), **bez cudzysłowia** (замість **bez cudzysłowu**), **na dworzu** (замість **na dworze**), **na mieście** (замість **w mieście**) тощо.

Ще одна характеристика розмовного мовлення — заміна 1-ї та 2-ї особи множини, наприклад **zrobiliśmy**, **kupiliśmy**, **napisaliście**, **opracowywaliście**, **mielibyśmy**, конструкціями **myśmy zrobili/kupili**, **wyście napisali/opracowywali** тощо.

Приклади:

Czy to wy **przygotowywaliście** tę kolekcję? = (розм.) Czy to **wyście** **przygotowywali** tę kolekcję?

My już **skończyliśmy** pracę na dziś. = (розм.) **Myśmy** już **skończyły** pracę na dziś.

У розмовному мовленні частки умовного способу **-bym**, **-byś**, **-by**, **-byśmy**, **-byście**, **-by** часто відокремлені від основного дієслова. Ми говоримо, наприклад:

bym poszedł/poszła	замість	poszedłbym/poszłabym
byś poszedł/poszła		poszedłbyś/poszłabyś
by poszedł/poszła		poszedłby/poszłaby
byśmy poszli/poszły		poszlibyśmy/poszłybyśmy
byście poszli/poszły		poszlibyście/poszłybyście
by poszli/poszły		poszliby/poszłyby

Також: **chcę**, **żebyś to zrobił/żebyście to zrobili** тощо.

■ Наголос у словах

Оскільки частки **-bym**, **-byś**, **-by**, **-byśmy**, **-byście**, **-by** відокремлювані, вони залишаються ненаголошеними. Через це лише основа дієслова в умовному способі є наголошеною. Наголос падає на передостанній склад відповідно до загального правила польської мови (**po-szli**, **czy-ta-li**).

Унаслідок цього в 1-й та 2-й особах множини наголос падає на четвертий склад від кінця:

po-szli-byś-my,

czy-ta-li-byś-my,

а в 1-й, 2-й і 3-й особах однини та 3-й особі множини наголос падає на третій склад від кінця, наприклад:

po-szedł-bym	czy-ta-ła-bym
po-szedł-byś	czy-ta-ła-byś
po-szedł-by	czy-ta-ła-by
po-szli-by	czy-ta-ły-by

Третій склад від кінця також є наголошеним у деяких запозиченнях, зокрема в тих, які закінчуються на **-yka**, **-ika**, наприклад:

fi-zy-ka,

ma-te-ma-ty-ka,

gra-ma-ty-ka,

e-lek-tro-ni-ka,

re-pub-li-ka,

lo-gi-ka,

а також у 1-й, 2-й особах множини минулого часу:

pi-sa-liś-my,

mi-pi-sa-łyś-cie,

pi-se-czy-ta-liś-my,

czy-ta-łyś-cie.

Вітам'ятайте! При вираженні побажань частки **-bym**, **-byś**, **-by**, **-byśmy**, **-byście**, **-by** відокремлюються від дієслова й приєднуються до **że**, наприклад:

Chciałabym, żebyś się nie spóźniał.

Proszę, żebyście się nie spóźniali.

Żebyś wiedziała!

Żeby tylko zdały ten egzamin!

Важливо: у випадках, коли хтось хоче/наказує/просить, щоб інша людина зробила щось, конструкція **chcę, że to zrobilibyś/proszę, że to zrobilibyście** завжди неправильна.

Словник**bulwers** *m (coll.)***ciacho** *n (coll.)***laska** *f (coll.)***podziw** *m***szacun** *m (coll.)***z buta** *(coll.)***zbulwersować** *v perf.*шок, гнів (*від bulwersować*)ласий шматок (*досл. торт*) (*розм.**про гарного чоловіка*)пташка (*розм. про жінку*)

захоплення

повага (*від szacunek*)пішки (*досл. в черевиках*)

шокувати, викликати обурення

Вправи

ВІПРАВА 5. Поєднайте слова з рамки з їх розмовними еквівалентами.

dobrze, na razie, w porządku, atrakcyjna dziewczyna, komputer, osoba pozbawiona talentu, osoba/rzecz pozbawiona gustu, szacunek (z podziwem), na piechotę, oburzenie, kłamstwo, kompromitacja, idę, atrakcyjny mężczyzna

1. nara/narka — .....
2. szacun — .....
3. bulwers — .....
4. bezguście — .....
5. obciach — .....

6. dobra — .....
7. spoko — .....
8. z buta — .....
9. beztalencie — .....
10. laska — .....
11. ciacho — .....
12. leceę — .....
13. ściema — .....
14. komp — .....

ВІПРАВА 6. Перепишіть речення розмовним стилем польської мови та виправте помилки.

1. Wykonajcie państwo projekt na za tydzień. ....
2. Dobra. Dziękuję pani za wiadomość. ....
3. W każdym bądź razie jesteśmy umówieni. ....
4. Myśmy jeszcze nie przygotowali tej oferty. ....
5. Czyście już skończyli? ....
6. Co wyście zrobili? ....
7. Myśmy o niczym nie wiedzieli. ....
8. To zdanie należało zapisać w cudzysłowie. ....
9. Staś jest na dworzu. ....
10. Nie mam żadnych uwag odnośnie tego tekstu. ....

Текст і словник

Jak cię widzą, tak cię piszą

Moda rządzi się wyłącznie własnymi prawami. Szczególnie moda ulic dużych miast. Jej styl wyznaczają nie wielcy styliści — kreatorzy mody, lecz zwykli

ludzie, śpieszący się do pracy lub przechadzający się w wolnych chwilach po ulicach, galeriach, parkach. Czasami myślę sobie, że tak właśnie być powinno, że to dobrze, że moda ulicy nie przejmuje się trendami wyznaczonymi przez projektantów w Mediolanie, Paryżu czy Nowym Jorku. «Myśmy już dawno doszły do wniosku — mawiają moje koleżanki — że w stylu ulicznym nie obowiązuje pojęcie «*passé*», **lecz wszystkie chwytysą dozwolone, pod warunkiem, że jest się sobą**».

«Mody przemijają, styl jest wieczny» — zwykł mawiać Yves Saint-Laurent. Nie trzeba zatem bywać na galach i pokazach mody czy pijać szampana i zajadać się kawiozem, by mieć (nie: miewać) własny styl, by się wyróżniać, wyglądać inaczej. Zasada jest prosta: wystarczy być ubranym, nie przebranym.

Словник

kawior <i>m</i>	ікра
klamstwo <i>n</i>	неправда
kompromitacja <i>f</i>	компрометація
kreator <i>m</i>	дизайнер
oburzenie <i>n</i>	обурення
pojęcie <i>n</i>	поняття
pozbawiony <i>pp</i>	позбавлений
przebrać się <i>v perf.</i>	убратися, одягнутися
przechadzać się <i>v imperf.</i>	прогулюватися
przemijać <i>v imperf.</i>	проходити
stylista <i>m</i>	стиліст
śpieszyć się <i>v imperf.</i>	поспішати
wieczny <i>adj.</i>	вічний
wyłącznie <i>part.</i>	виключно
wyróżniać się <i>v imperf.</i>	виділятися
wyznaczyć <i>v perf.</i>	визначити
zajadać się <i>v imperf.</i>	наїдатися
zwyczajowo <i>adv.</i>	традиційно

Вирази

być sobą

dojść *v perf. do wniosku*

galeria / handlowa

Jak cię widzą, tak cię piszą.

na piechotę

pokaz *m mody*

rządzić się *v imperf. własnymi
prawami*

wszystkie chwytły (są) dozwolone
zwykl mawiać *v imperf.*

бути собою

дійти до висновку

торговельна галерея

Яким тебе бачать, таким ти

видаєшся. (*досл.* вони пишуть
тебе так, як бачать тебе)

пішки

показ мод

керуватися власними правилами

усі засоби добрі

він звик говорити

Граматика

Словник

gwizdać *v imperf.*

свистіти

■ Дієслова на позначення звичних дій

Деякі польські дієслова вживаються виключно для опису повторюваних або звичних дій (наприклад, **chodzić, jeździć, bywać, czytać**). Це так звані **дієслова звичних дій**, особливий вид недоконаних дієслів, зосереджених на *повторенні* вираженої дії.

Дієслова звичних дій утворюються за допомогою суфіксів **-ywa-**, **-owa-**, **-a-**, **-i-**, іноді з одночасним чергуванням в основі, наприклад: **e : a, ó : a**.

Найважливішою їх характеристикою є те, що дія, яку вони описують, *повторюється час від часу*, наприклад:

Jan czasami **bywa** bardzo złośliwy.

Lubię chodzić na spacery do Łazienek, ale zawsze, kiedy jest mi smutno, **chadzam** do Ogrodu Saskiego.

Zazwyczaj на початку jesieni **miewam** depresję (тобто: mimo że normalnie jej nie mam).

W weekendy zwykle **czytuję** książki.

Jesienią **chadzamy** do kina przynajmniej raz w tygodniu.

Крім того, дієслова недоконаного виду можуть також виражати ту саму дію, що й дієслова звичних дій, якщо з ними вживаються прикметники або інші вирази часу, що передбачають повторюваність, такі як **zwykle**, **często**, **czasami**, **od czasu do czasu**, **niekiedy**, **zawsze**, **nigdy** тощо.

Наприклад:

Zawsze **wracam** do domu późno.

Ania zazwyczaj **nie** nosi zegarka.

Na święta **często** dawaliśmy sobie symboliczne prezenty.

W weekendy zwykle **czytam** książki.

Latem **młodzież** jeździ na koncerty po całej Polsce.

Таку ж якість можна зустріти у загальних твердженнях, таких як накази або заборони, які містять характерний зміст «завжди» або «ніколи», навіть якщо такі слова й не вживаються в реченні. Повторюваний характер дії зрозумілий із загального змісту речення, а не з виразів часу.

Наприклад:

Nie pozwalam ci u nich **bywać**.

Tu nie wolno **plywać**.

W teatrze **nie należy** gwizdać/pogwizdywać.

Дієслова, що виражають емоційне ставлення до дії, такі як **lubić**, **woleć**, **preferować**, **kochać**, **nienawidzić**, можуть сполучатися з дієсловами недоконаного виду:

kocham śpiewać,

lubię czytać,

wolę plywać,

nienawidzę prasować.

uwielbiam grać w tenisa,

або з дієсловами звичних дій, якщо треба підкреслити, що дія повторюється *нерегулярно*, наприклад:

Lubię czytywać i pisywać wiersze.

Wolę grywać w pokera niż w brydża.

Але вони ніколи не вживаються з дієсловами доконаного виду.

На закінчення можна сказати, що в польській мові повторювані дії можуть бути виражені дієсловами звичних дій або дієсловами недоконаного виду (див. впр. 7 та 8). Ці твердження відрізняються від тих, які виражені за допомогою дієслів доконаного виду, наприклад:

W piątki zwykle jadamy/jemy na mieście, ale dzisiaj zjemy w domu.

Rzadko w swoim życiu pisałem/pisywałem listy, za to wczoraj napisałem aż dwa.

Часто вживані дієслова звичних дій

Правильні дієслова	Дієслова звичних дій
być	bywać
mieć	miewać
grać	grywać
czytać	czytywać
pisać	pisywać
widzieć	widywać
spać	sytać
mówić	mawiać (ó : a)
iść	chodzić, chadzać
jechać	jeździć
lecieć	latać (e : a)
biec	biegać
jeść	jadać (e : a)
pić	pijać

Вправи

Словник

brydż <i>m</i>	бридж (карткова гра)
celebryta <i>m</i>	знаменитість
dystyngowany <i>adj.</i>	елегантний, витончений
migrena <i>f</i>	мігрень
poker <i>m</i>	покер (карткова гра)
śmieci <i>m pl</i>	сміття
wychowawczyni <i>f</i>	класний керівник, вихователька
zanieczyszczać <i>v imperf.</i>	забруднювати
zazwyczaj <i>part.</i>	зазвичай
złośliwy <i>adj.</i>	злий

Вирази

chadzać <i>v imperf.</i> własnymi drogami	іти своїм шляхом, своєю дорогою
grać <i>v imperf.</i> na giełdzie	грати на біржі
grać <i>v imperf.</i> w kasynie	грати в казино
Nosił wilk razy kilka, ponieśli i wilka.	Що посієш, те й пожнеш.
sprawić (+ <i>dat.</i>) niespodziankę	здивувати
sprawić (+ <i>dat.</i>) zawód	підводити когось

ВПРАВА 7. Виберіть правильну форму дієслова в кожному реченні.

1. Ostatnimi czasy Agata nie **spi/nie sypia** zbyt dobrze.
2. W młodości niezwykle rzadko **jadłem/jadałem** w restauracji.
3. Niekiedy Krzysiek **miewa/ma** silne migreny.
4. Celebryci **lubią być/być** na dystyngowanych przyjęciach.

5. Robert zazwyczaj raz w miesiącu czytuje/czyta nekrologi.
6. Ostatnio nie widzimy/nie widzimy się zbyt często.
7. Koty lubią iść/chadzać własnymi drogami.
8. Czy młodzi ludzie chętnie grają/grywają w karty?

ВПРАВА 8. Доповніть речення дієсловами з рамки.

nie mów, spotykam, nosił, wygrywają, grają, dawać, myć, nie pływam, lata, kupować, sprawiał, wywozić

1. Anna i Darek znów wygrali w brydża. Wszyscy wiemy, że oni mają szczęście i często .....
2. Brat Kingi jest doświadczonym pilotem. Już prawie pół wieku ..... po całym świecie.
3. Żeby wygrać, trzeba grać. Dlatego jedni zwyczajowo ..... w kasynie, inni na giełdzie.
4. Piotr sprawił mi ostatnio niespodziankę. Szkoda tylko, że przedtem często ..... mi zawód.
5. Czy spotkałyście może ostatnio na mieście naszą wychowawczynię? Ja zawsze ..... ją w metrze.
6. Często dostaję od ciebie różne prezenty. Ty chyba bardzo lubisz je .....
7. Śmieci zanieczyszczają środowisko naturalne. Nie należy więc ..... ich do lasu.
8. .... wilk razy kilka, ponieśli i wilka.
9. Lubię pływać. Niestety, ostatnio ..... już tak szybko jak dawniej.
10. Nienawidzę ..... nowych ubrań!
11. Nigdy ..... «nigdy»!
12. Zawsze ..... zęby po jedzeniu!

Kocham kino!

Я люблю кіно!

Діалог і словник

Może skoczmy do kina?

Piotr: Kochanie, może skoczmy do kina?

Jola: A grają coś ciekawego?

Piotr: Blisko nas grają hiszpański horror, podobno niezły.

Jola: Nie, dziękuję bardzo. Wolałabym coś bardziej odprężającego.

Piotr: To może miałabyś ochotę na film akcji?

Jola: Raczej nie. Wiesz, że nie przepadam za pościgami i strzelaninami.

Piotr: No więc co proponujesz?

Jola: Może poszlibyśmy na jakiś wzruszający melodramat?

Piotr: O, nie! Tylko nie to. Żadnych amerykańskich wyciskaczy też, błagam!

Jola: Wobec tego chodźmy na jakąś lekką komedię.

Piotr: Prawdę mówiąc, wolałbym dobry thriller albo kryminał.

Jola: Mam już dość tych historii o seryjnych mordercach. Wiesz, co? Zostańmy lepiej w domu i obejrzymy nasz serial.

Piotr: Superpomysł! Nie ma jak opera mydlana. Biegnę po chipsy.

Словник

---

blagać *v imperf.*

благати

dreszczowiec, thriller *m*

трилер

film <i>m</i> akcji	бойовик
film <i>m</i> grozy, horror	фільм жахів
kryminal <i>m</i>	детектив
melodramat <i>m</i>	мелодрама
odprężający <i>pp</i>	який розслаблює
pościg <i>m</i>	погоня (<i>сцена</i>)
serial <i>m</i>	серіал
strzelanina <i>f</i>	стрілянина (<i>сцена</i>)
superpomysł <i>m</i> (<i>coll.</i>)	чудова ідея
wzruszający <i>adj.</i>	зворушливий, хвилюючий

Вирази

lekka komedia <i>f</i>	легка комедія
Może skoczmy do kina?	Може, сходимо (<i>досл.</i> заскочимо) у кіно?
nie ma (to) jak...	немає нічого краще, ніж...
opera <i>f</i> mydlana	мильна опера
przepadać <i>v imperf.</i> za (+ <i>instr.</i>)	обожнювати
seryjny morderca <i>m</i>	серійний убивця
wobec tego	у такому випадку
wyciskacz <i>m lez</i>	слізливий фільм

Діалог і словник

O czym jest ten film?

- Ewa: Wiesz, wczoraj byłam na ciekawym filmie.
 Jola: Na jakim?
 Ewa: Na «Smaku wiśni» — to taki kameralny irański dramat.
 Jola: Ładny tytuł. Kto jest reżyserem?
 Ewa: Abbas Kiarostami, on jest znany w świecie, dostał dużo nagród.
 Jola: O czym jest ten film?
 Ewa: Fabuła jest prosta, ale jednocześnie zagadkowa. To historia mężczyzny, który chce się zabić i w związku z tym szuka człowieka, który wykona dla niego pewną pracę.

- Jola: Brzmi intrygująco...
- Ewa: Nie opowiem ci wszystkiego, bo może się na to wybierzesz. W każdym razie warto — świetne aktorstwo, pomysłowy scenariusz, ascetyczne zdjęcia. Piękna, poruszająca opowieść.
- Jola: Akcja rozgrywa się w Iranie?
- Ewa: Tak, główny bohater mieszka gdzieś koło Teheranu.
- Jola: Tylko czy to wszystko nie jest trochę hermetyczne?
- Ewa: Nie, cała historia jest uniwersalna i naprawdę wciągą.

Словник

aktorstwo <i>n</i>	акторська гра
ascetyczny <i>adj.</i>	аскетичний
gdzieś <i>adv.</i>	десь
hermetyczny <i>adj.</i>	герметичний, закритий
irański <i>adj.</i>	іранський
jednocześnie <i>adv.</i>	одночасно
kameralny <i>adj.</i>	затишний
opowieść <i>f</i>	оповідання, історія
poruszający <i>pp</i>	хвилюючий
scenariusz <i>m</i>	сценарій
wciągać <i>v imperf.</i>	втягати
wykonać <i>v. perf.</i>	виконати
zabić się <i>v perf.</i>	вбити себе
zagadkowy <i>adj.</i>	загадковий

Вирази

Akcja rozgrywa się...	Дія відбувається...
Brzmi intrygująco...	Звучить цікаво...
główny bohater <i>m</i>	головний герой
O czym jest ten film?	Про що цей фільм?
smak <i>m wiśni</i>	смак вишні
w związku z tym	у зв'язку з цим
wybrać się <i>v perf.</i> na film	зібратися в кіно

Текст і словник

Kino na Oscara

«Pianista», jeden z najgłośniejszych filmów ostatnich lat, to pełen epickiego rozmachu, poruszający dramat w reżyserii Romana Polańskiego, twórcy m.in. «Lokatora», «Chinatown», «Dziecka Rosemary». Film jest ekranizacją wojennych wspomnień polskiego pianisty żydowskiego pochodzenia, Władysława Szpilmana (wybitna, nagrodzona przez Amerykańską Akademię Filmową rola Adriena Brody'ego). Scenariusz napisał słynny brytyjski dramaturg, Ronald Harwood. Za zdjęcia odpowiedzialny był Paweł Edelman (nominacja do Oscara), a ścieżkę dźwiękową do filmu stworzył sławny kompozytor, Wojciech Kilar. Obraz Polańskiego zdobył uznanie zarówno krytyków filmowych, jak i widzów na całym świecie. Oprócz Oscarów za reżyserię, scenariusz i główną rolę męską otrzymał też, między innymi, Złotą Palmę na festiwalu w Cannes i Europejską Nagrodę Filmową.

Словник

ekranizacja *f*

екранізація

krytyk *m*

критик

stworzyć *v perf.*

створити

widz *m*

глядач

wspomnienie *n*

пам'ять, спогад

Вирази

Amerykańska Akademia *f*
Filmowa

Американська кіноакадемія

Europejska Nagroda *f* / Filmowa
główna rola *f* męska

європейська кінопремія

головна чоловіча роль

jeden z najgłośniejszych filmów

один з найвідоміших фільмів

nominacja *f* do Oscara

номінація на «Оскар»

pełen epickiego rozmachu

сповнений епічного розмаху

ścieżka *f* dźwiękowa
zdobyć *v perf.* uznanie
Złota Palma *f*

саундтрек
отримати визнання
«Золота пальмова гілка»
(нагорода)

Вправи

Словник

dłużyć się *v imperf.*

dojrzewanie *n*

dreńty *adj.*

kapitałny *adj.*

kiczowaty *adj.*

kiepski *adj.*

kultowy *adj.*

mroczny *adj.*

odprężyć *v imperf.*

odradzać *v imperf.*

oparty *pp*

przeciętny *adj.*

przeróżać *v imperf.*

recenzja *f*

rozśmieszać *v imperf.*

stanowczo *adv.*

taki sobie *pron.*

uspokajać *v imperf.*

widowiskowy *adj.*

wystawny *adj.*

wzruszać *v imperf.*

znakomicie *adv.*

затягуватися, тривати

дозрівання

нудний, банальний

капітальний

кітчєвий

поганий

культовий

похмурий

розслабляти

відговорювати

заснований

посередній

вражати

рецензія

смішити

категорично

так собі, нічого особливого

заспокоювати

видовищний

розкішний

зачіпати (емоційно)

варто уваги, примітно; чудово

Вирази

dla miłośników gatunku	для любителів жанру
efekty <i>m pl</i> specjalne	спеціальні ефекти
hollywoodzka superprodukcja <i>f</i>	голлівудська суперпродукція
mrozić <i>v imperf.</i> krew w żyłach	леденити кров у жилах
nudny <i>adj.</i> jak flaki z olejem	дуже нудний, дуже нецікавий (досл. нудний як рубець з олією)
osadzony <i>pp</i> w egzotycznej scenerii	знятий в екзотичній місцевості
trzymać <i>v imperf.</i> w napięciu	тримати в напрузі
w gwiazdorskiej obsadzie	за участю зірок
zwrot <i>m</i> akcji	поворот сюжету

ВІПРАВА 1. Викресліть невідповідні слова й вирази.

- a) komedia — bawi, przeraża, odpręża
- b) thriller — intryguje, trzyma w napięciu, uspokaja
- c) dramat — porusza, rozśmiesza, wzrusza
- d) horror — mrozi krew w żyłach, wciąga, nudzi
- e) film akcji — zaskakuje, dłuży się, ekscytuje

ВІПРАВА 2. Доберіть синоніми до поданих прикметників.

świetny —

- a) taki sobie   b) znakomity   c) przeciętny   d) doskonały

beznadziejny —

- a) fatalny   b) rewelacyjny   c) kapitalny   d) kiepski

oryginalny —

- a) banalny   b) pomysłowy   c) niebanalny   d) niepowtarzalny

ciekawy —

- a) wciągający   b) intrygujący   c) nudny   d) pasjonujący

nudny —

- a) nieinteresujący   b) nieciekawý   c) zaskakujący   d) zabawny

ВПРАВА 3. Спираючись на діалог «Może skoczmy do kina?», визначте правильні (P) й неправильні речення (F). Виправте неправильні речення.

1. Piotr wolałby obejrzeć melodramat niż horror.
2. Jola nie lubi horrorów.
3. Piotr nie przepada za kinem akcji.
4. Jola uwielbia sceny pościgów i strzelanin.
5. Piotr ma ochotę na trzymający w napięciu film.
6. Jola z przyjemnością wybrałaby się na melodramat albo komedię.
7. Jola jest fanką dreszczowców.
8. Oboje kochają seriale kryminalne.

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

ВПРАВА 4. Прочитайте діалог «O czym jest ten film?» і виберіть рядки, які найкраще підходять до опису фільму «Smak wiśni».

- a) intrygujący, świetnie zagrany dramat
- b) widowiskowe kino z Iranu
- c) ascetyczna w formie, kameralna historia
- d) pełen humoru i zwrotów akcji film dla całej rodziny
- e) prosty, ale i zagadkowy obraz
- f) pełna efektów specjalnych hollywoodzka superprodukcja
- g) uniwersalna historia w reżyserii nagradzanego twórcy z Iranu
- h) osadzony w egzotycznej scenerii, kiczowaty melodramat

ВПРАВА 5. Прочитайте міні-рецензії до фільмів. Які з них позитивні, а які — негативні?

- a) Mroczny thriller, który trzyma w napięciu od pierwszej do ostatniej minuty. Nie tylko dla miłośników gatunku.
- b) Znakomicie zagrana i niebanalna opowieść o dojrzewaniu. Zdecydowanie polecamy.
- c) Pełen rozmachu, ale nudny jak flaki z olejem epicki dramat o wojnie i miłości. Wyłącznie dla fanów reżysera.
- d) Kultowy obraz z rewelacyjną rolą Umy Thurman. Trzeba koniecznie zobaczyć.
- e) Oparta na faktach historia z czasów drugiej wojny światowej. Fatalna reżyseria i dętwę aktorstwo. Stanowczo odradzamy.

- f) Wystawna superprodukcja w gwiazdorskiej obsadzie. Warto się wybrać.

Recenzje pozytywne (+)	Recenzje negatywne (-)

Граматика

■ Префікси *super-*, *ekstra-*, *mega-*

Такі запозичені префікси вказують на максимальний ступінь якоїсь характеристики або феномена й дуже популярні серед авторів рекламних оголошень, підлітків та молоді. **Super** та **ekstra** означають «дуже, у найвищому ступені, занадто», **mega** — «виключно великий, важливий, значущий». Як префікси, вони опиняються на першому місці в складних словах, таких як **superprodukcja**, **superpomysl**, **superseksowny**, **ekstrafilm**, **ekstrazabawa**, **megahit**, **megagwiazda**, **megawydarzenie** тощо. Вони пишуться разом з іменниками (загальними назвами), прикметниками й прислівниками.

У молодіжному сленгу **super** та **ekstra** вживаються також самостійно як прислівники або невідмінювані прикметники, наприклад: **W Paryżu jest super. Kolacja była super. Wyglądasz ekstra. Wieczór był ekstra.** А також у вигуках: **Jedziesz na Karaiby? Super!** Важливо пам'ятати, що надто часте вживання таких слів може розглядатися як інфантильність і відбивати бідність словника мовця.

Вправи

Словник

fajny *adj.*

klimatyczny *adj. (coll.)*

крутий, класний (*розм.*)

який викликає спогади (*розм.*)

niesamowity *adj.*

odlotowy *adj. (coll.)*

pierwszorzędny *adj.*

rewelacja *f*

надзвичайний

класний (*розм.*)

першокласний

сенсація

Вирази

kolejny odcinek *m*

Nie przegap.

poza tym

wszystko wypada (+ *adv., np.*
wspaniale)

наступний епізод

Не прогав.

крім того

в результаті все виявилось (*напр.,*
чудово)

ВІПРАВА 6. Замініть популярні розмовні слова словами з рамки.

niesamowite, rewelacja, kapitalnie, znakomici, sugestywną,
świątecznym, pełno, pierwszorzędny

Wczoraj byłem na superfajnym filmie. Megawrażenie, mówię ci! Full efektów specjalnych, superfajni aktorzy i humor też ekstra. No i te odlotowe zdjęcia!

Poza tym Morricone zrobił naprawdę klimatyczną muzykę, więc wszystko razem wypada super.

ВІПРАВИ 7. Доповніть текст правильними складними словами з префіксом **super-**.

1. Wypróbuj koniecznie nasz nowy ..... (szampon).
2. Już od jutra w ofercie naszego banku ..... (konto) dla kobiet.
3. Skorzystaj z ..... (okazja) i wygraj ..... (nagroda)!
4. Marzysz o lepszym i wygodniejszym samochodzie? Nie czekaj, kup nową ..... (szybka) i ..... (komfortowa) hondę w ..... (cena).
5. Nie przegap, już za chwilę kolejny odcinek ..... (serial) «Dr House»!

Словник

charyzma <i>f</i>	харизма
kubek <i>m</i>	кубок

■ Прикметник **pełen/pełny**

Прикметник **pełen** означає «такий, що містить багато чогось, абсолютно повний» і в чоловічому роді вживається також у формі **pełen**. Значення ідентичне, але **pełen** має різні форми в називному й знахідному відмінках, а також завжди потребує додатка (повний **чого?**), наприклад:

Film jest pełen akcji.
Piotr dawniej był pełen energii.
aktor pełen charyzmy.
kieliszek pełen wina.
portfel pełen pieniędzy.
autobus pełen ludzi.

Pełen і **pełny** взаємозамінні, якщо тільки після визначення не йде родовий відмінок. У цьому випадку слід казати:

Mam pełny portfel.	а не	Mam pełen portfel. (немає родового відмінка)
Kubek jest pełny.	а не	Kubek jest pełen. (немає родового відмінка)
Hotel był pełny.	а не	Hotel był pełen. (немає родового відмінка)

Запам'ятайте!

Pełen + родовий відмінок — обов'язково, тоді як **pełny** + родовий відмінок — не обов'язково.

Форми жіночого роду **pełna** і середнього роду **pełne** вживаються так само, як і форма чоловічого роду **pełny**.

Вправи

Словник

antyki m pl	антикваріат
bak m	бензобак
błąd m	помилка
komplet m	комплект
perypetie f pl	перипетії
przygoda f	пригода

ВПРАВА 8. Закресліть речення і словосполучення, в яких прикметник *pełen* вжито неправильно.

1. Bak jest pełny. Bak jest pełen.
2. Piotr jest pełen życia. Piotr jest pełny życia.
3. dom pełen gości, dom pełny gości
4. pełny program na jutro, pełen program na jutro
5. pełny komplet, pełen komplet
6. pełny przygód, pełen przygód
7. pełny wątpliwości, pełen wątpliwości

ВПРАВА 9. Доповніть вирази словами з дужок у родовому відмінку.

1. tekst pełny... (błędy)
2. film pełen... (przemoc)
3. mieszkanie pełne... (cenne antyki)
4. wieczór pełen... (różne atrakcje)
5. człowiek pełny... (wady)
6. książka pełna... (zabawne perypetie)

Граматика

■ Відмінювання окремих польських та іноземних прізвищ в однині

Відмінювання польських прізвищ, що закінчуються на **-ski, -cki, -dzki**, на **приголосний** або **-а** та **-о**

— Польські прізвища, що закінчуються на **-ski, -cki, -dzki** в чоловічому роді та **-ska, -cka, -dzka** в жіночому, відмінюються так само, як прикметники.

— Прізвища чоловіків, що закінчуються на приголосний, наприклад **Kowal, Lis, Mrożek, Jachowicz**, відмінюються так само, як іменники чоловічого роду на позначення істот, тоді як прізвища жінок, що закінчуються на приголосний або голосний **-о**, залишаються незмінними.

— Прізвища чоловіків, що закінчуються на **-о** після твердого приголосного, наприклад **Jagiello, Fredro, Moniuszko**, відмінюються в однині як іменники жіночого роду.

— Прізвища чоловіків і жінок, що закінчуються на голосний **-а**, наприклад **Janda, Wajda, Kosa**, відмінюються за зразком іменників жіночого роду.

Н. в.	Kowalska Kowalski	Nowak (ж. р./ч. р.)	Jagiello (ж. р./ч. р.)	Janda (ж. р./ч. р.)
Р. в.	Kowalskiej Kowalskiego	pani Nowak pana Nowaka	pani Jagiello pana Jagiełły	pani/pana Jandy
Д. в.	Kowalskiej Kowalskiemu	pani Nowak panu Nowakowi	pani Jagiello panu Jagielle	pani/panu Jandzie
З. в.	Kowalską Kowalskiego	panią Nowak pana Nowaka	panią Jagiello pana Jagiełę	panią/pana Jandę
О. в.	Kowalską Kowalskim	panią Nowak panem Nowakiem	panią Jagiello panem Jagiełłą	panią/panem Jandą
М. в.	Kowalskiej Kowalskim	pani Nowak panu Nowaku	pani Jagiello panu Jagielle	pani/panu Jandzie

Зверніть увагу на те, що кличний відмінок польських прізвищ як чоловічого, так і жіночого роду збігається з формою називного відмінка.

Але треба запам'ятати, що ця форма звертання вважається грубою й неввічливою, тому вона не може вживатися в розмові або листуванні. Коли потрібно привернути чиюсь увагу, краще вживати форми ввічливості **Proszę pani!**, **Proszę pana!**, **Proszę państwa!** або звертатися на ім'я (наприклад: **Pani Agnieszko!**, **Panie Michale!**).

Те саме стосується листування: при звертанні до знайомої людини слід уживати її ім'я (**Pani Barbaro!**, **Panie Piotrze!**). При листуванні з незнайомими людьми або з людьми, з якими ми мало знайомі, треба вживати вирази **Szanowny Panie!**, **Szanowna Pani!**, **Szanowni Państwo!**

■ *Відмінювання прізвищ іноземного походження, що закінчуються на приголосний*

Чоловічі прізвища іноземного походження (наприклад, англійські, німецькі, французькі чи іспанські), що закінчуються на приголосний, відмінюються так само, як і польські такого типу, тобто відповідно до зразку відмінювання іменників на позначення істот чоловічого роду, наприклад:

Chaplin — filmy **Chaplina**,

Spielberg — wywiad ze **Spielbergiem**,

Chabrol — artykuł o **Chabrolu**,

Almodóvar — nagroda dla **Almodóvara** тощо.

Жіночі прізвища іноземного походження не відмінюються.

■ *Культурологічний аспект*

Tadeusz Kościuszko (1746—1817) — polski bohater narodowy, generał, uczestnik walk niepodległościowych w Polsce i Ameryce Północnej.

Krystyna Janda — wybitna polska aktorka filmowa i teatralna, laureatka Złotej Palmy za rolę w filmie «Przesłuchanie».

Jerzy Skolimowski — polski reżyser filmowy, twórca m.in. filmów «Bariera», «Fucha», «Essential Killing».

Wisława Szymborska — światowej sławy polska poetka, laureatka Nagrody Nobla.

Andrzej Wajda — jeden z najwybitniejszych polskich reżyserów filmowych (m.in. «Kanał», «Popiół i diament», «Człowiek z marmuru», «Katyń»), współtwórca polskiej szkoły filmowej, laureat honorowego Oscara.

Wojciech Has — polski reżyser filmowy, twórca m.in. filmów «Jak być kochaną?», «Rękopis znaleziony w Saragossie» i «Sanatorium pod Klepsydrą».

Словник

general <i>m</i>	генерал
honorowy <i>adj.</i> (<i>np. tytuł</i>)	почесний (<i>напр., титул</i>)
laureat <i>m</i>	лауреат
laureatka <i>f</i>	лауреатка
współtwórca <i>m</i>	співзасновник
Вирази	
bohater <i>m narodowy</i>	національний герой
poetka <i>f światowej sławy</i>	всесвітньо відомий поет
uczestnik <i>m walk niepodległościowych</i>	борець за волю

Вправи

ВПРАВА 10. Спираючись на контекст, визначте, правильно (P) чи неправильно (F) виконано відмінювання імен та прізвищ. Змініть їх, якщо це необхідно.

1. biografia Marii Skłodowskiej-Curie
2. film w reżyserii Romana Polańskiego
3. płyta z muzyką Fryderyka Chopinem
4. pomnik Tadeusza Kościuszko
5. najnowsza rola Krystyny Janda
6. rozmowa z Jerzym Skolimowskim
7. jajko Kolumb
8. nagroda dla Wisławy Szymborską
9. artykuł o Andrzeju Wajda
10. przegląd filmów Wojciecha Hasa

ВПРАВА 11. Виберіть правильну форму поданих прізвищ.

1. Uwielbiam filmy Ingmara...
  - a) Bergman
  - b) Bergmana
  - c) Bergmanem
2. Porozmawiajmy o nowej komedii Woody'ego...
  - a) Allena
  - b) Allenowi
  - c) Allenem
3. Ukazał się wywiad z Pedro...
  - a) Almodóvarze
  - b) Almodóvarem
  - c) Almodóvara
4. Na ekrany kin wchodzi najnowsza produkcja Luca...
  - a) Besson
  - b) Bessona
  - c) Bessonie
5. Amerykanie realizują remake filmu Alfreda...
  - a) Hitchcockowi
  - b) Hitchcockiem
  - c) Hitchcocka

■ *Випази муну **otrzymać Oscara**/ **otrzymać Złoty Glob***

Після дієслів **otrzymać, dostać, zdobyć** назва призу чи нагороди виступає в знахідному відмінку. Для іменників, ідентичних іменам та прізвищам, таких як **Oscar, Cezar, Nobel, Pulitzer** тощо, вживається знахідний відмінок іменників чоловічого роду на позначення істот:

otrzymać Oscara,

zdobycь Cezara,

dostać Nobla тощо.

Назви нагород і премій типу **Złoty Niedźwiedź** або **Złoty Lew** приймають такі ж форми, наприклад:

film zdobył Złotego Lwa/dostał Złotego Niedźwiedzia.

Інші назви нагород чоловічого роду відмінюються як іменники чоловічого роду на позначення неістот, тоді як назви жіночого й середнього родів відмінюються як іменники жіночого й середнього родів, наприклад:

aktor otrzymał Złoty Glob,

aktorka zdobyła Złotą Palmę,

artysta dostał Kryształowe Serce.

Цим виразам синонімічні конструкції з орудним відмінком, такі як film nagrodzony (+ *instr.*) Oscarem/Złotym Globem/Złotą Palmą.

Словник

Cezar *m*

«Сезар» (премія)

Kryształowe Serce *n*

«Кришталеве серце» (нагорода польського Червоного Хреста)

Złoty Glob *m*

«Золотий глобус» (нагорода)

Złoty Lew *m*

«Золотий лев» (нагорода)

Złoty Niedźwiedź *m*

«Золотий ведмідь» (нагорода)

Вправи

Словник

fikcyjny *adj.*

вигаданий

kencja *f* (aktorska)

подача (акторська)

operator *m*

оператор

wykonawca *m*

актор, виконавець

Врази

nielegalny imigrant *m*

нелегальний іммігрант

welić się *v perf.* w rolę

грати роль

zimna wojna *f*
Złoty Smok *m*

холодна війна
«Золотий дракон» (*нагорода*)

ВПРАВА 12. Прочитайте текст «Kino na Oscara» ще раз і виправте речення.

1. «Pianista» to tytuł głośnego filmu w reżyserii Krzysztofa Kieślowskiego.
2. Akcja «Pianisty» rozgrywa się w czasach zimnej wojny.
3. Film opowiada fikcyjną historię polskiego pianisty żydowskiego pochodzenia.
4. Scenariusz filmu jest oparty na wojennych wspomnieniach Romana Polańskiego.
5. Za zdjęcia do filmu operator Paweł Edelman otrzymał Oscara.
6. W rolę głównego bohatera wcielił się, nagrodzony za tę kreację Złotą Palmą, Adrien Brody.
7. Obraz zdobył trzy Oscary — za muzykę, scenariusz i główną rolę męską.

ВПРАВА 13. Доповніть речення словами з дужок у правильному відмінку.

1. Polski reżyser nagrodzony ..... (Oscar)!
2. Al Pacino po raz kolejny otrzymał ..... (Złoty Glob) dla najlepszego aktora.
3. Czy nowy film gwiazdy francuskiego kina zdobędzie ..... (Cezar)?
4. Szukający dokument o nielegalnych imigrantach nagrodzony ..... (Złoty Smok).
5. Dziennikarze zastanawiają się, czy kontrowersyjny dramat dostanie ..... (Złota Palma).

Żony i kochanki Дружини й коханки

Текст і словник

Dawniej, czyli romanse królów

«Don Juanem» na polskim tronie był panujący u nas od 1697 roku elektor saski August Mocny. [...] Augusta cechował bujny temperament miłosny, od wczesnej młodości miał niezliczone romanse. W jego biografii erotycznej spotykamy tak arystokratki jak proste dziewczęta: zarówno Niemki, jak i Polki, Szwedki, Włoszki, Turczynki. [...] Hołdując haremovym obyczajom posiadał ponadto pomniejsze, często zmieniane miłośnice. W jego charakterze występowała bowiem dążność do ciągłych zmian, szukał coraz nowych nałożnic, którymi dość szybko się nudził. Nie miał, naturalnie, trudności z ich znalezieniem.

*Джерело: Zbigniew Kuchowicz «Miłość staropolska»
Wydawnictwo Łódzkie, 1982.*

Словник

arystokratka *f*

dążność *f*

dziewczę *n*

miłosny *adj.*

panować *v imperf.*

pomniejszy *adj.*

аристократка

бажання, спрямованість (*літ.*)

дівчина (*літ.*)

любовний

панувати

менший

pościel *m*
tron *m*

постіль
трон

Вирази

bujny temperament *m*
holdować *v imperf.* haremowym
obyczajom

бурхливий темперамент
слідувати звичаям гарему

Вправи

Словник

cesarz *m*

імператор

Вирази

przysługiwało (+ *gen.*) mu prawo у нього було право/він мав право

ВПРАВА 1. Поєднайте слова з рамки з їх визначеннями.

miłośnica, nałożnica, harem, elektor

- Dzisiaj nazwiemy ją kochanką — .....
- Grupa żon i konkubin jednego, zwykle dobrze sytuowanego mężczyzny — .....
- Dawniej kobieta żyjąca bez ślubu z mężczyzną stojącym wyżej od niej w hierarchii — .....
- Niemiecki książę, któremu przysługiwało prawo wybierania cesarza — ..... (np. brandenburski, saski, etc.)

ВПРАВА 2. Виберіть правильну відповідь.

- August Mocny był:
  - elektorem saskim i królem Polski
  - elektrykiem saskim
  - kochankiem królowej

2. August Mocny miał:
  - a) liczone romanse
  - b) niezliczone romanse
  - c) nieliczne romanse
3. Nałożnica to:
  - a) piękna pościel na łóżku
  - b) aktorka na dworze króla
  - c) kochanka mężczyzny stojącego wyżej w hierarchii społecznej
4. Kochankami króla Augusta Mocnego były:
  - a) tylko arystokratki
  - b) zarówno artystki, jak i proste dziewczęta
  - c) zarówno arystokratki, jak i proste dziewczęta

Граматика

Словник

baba <i>f</i>	баба (зневажл.)
buzia <i>f</i>	личко (змени.)
lapka <i>f</i>	лапка (змени.)
lebek <i>m</i>	голівка (змени.)
maluch <i>m</i>	малюк
mordka <i>f</i>	мордочка (змени.)
pyszczek <i>m</i>	мордочка (змени.)
sloneczko <i>n</i>	сонечко
staruch <i>m</i>	старий (зневажл.)
szyjka <i>f</i>	шийка (змени.)
uparciuch <i>m</i>	упертюх (розм.)

■ Зменшувальні й збільшувальні слова

Зменшувальні й збільшувальні слова складають значну частину словотвору в польській мові, оскільки вони можуть утворюватися від іменників, прикметників та прислівників. Зменшувальні зазвичай називають менший варіант об'єкта, описаного основним словом

(наприклад, **nosek** — носик, **chłopczyk** — хлопчик), та використовуються для вираження ніжності стосовно дітей або маленьких тварин, домашніх тварин та істот, які мають вигляд маленьких та беззахисних, а також у родині, між друзями та, звісно, у спальні. Вони можуть виражати ніжність, поблажливість чи гумор.

Збільшувальні, як правило, називають більший варіант об'єкта, описаного основним словом (наприклад, **nochal** — носище, **chłopisko** — мужик), але зі зневажливим відтінком, тому вони не можуть широко застосовуватися. Вони також можуть виражати поблажливість, гумор або навіть високу оцінку, але частіше використовуються для вираження зневажання або інших сильних негативних емоцій.

Зменшувальні та збільшувальні слова утворюються за допомогою додавання певних формантів (зазвичай суфіксів) до основи слова. Нижче наведено кілька прикладів.

Зменшувальні:

-**ка**: *kobietka* (kobieta), *kochaneczka* (kochanka), *dziewczynka* (dziewczyzna), *nóżka* (noga), *rączka* (ręka), *żoneczka* (żona);

-**ик/-ук**: *chłopczyk* (chłopak), *romansik* (romans), *flircik* (flirt), *temperamentcik* (temperament);

-**ек**: *synek* (syn), *syneczek* (synek), *kochaneczek* (kochanka), *charakterek* (charakter), *piesek* (pies), *paluszek* (palec), *maluszek* (maluch);

-**ко**: *słonko* (słońce), *słoneczko*, *łóżeczko* (łóżko).

Збільшувальні:

-**ско**: *dziewczynisko* (dziewczyzna), *chłopaczysko* (chłopak), *chłopisko* (chłop), *psisko* (pies), *babsko* (baba);

-**идло**: *romansidło* (romans), *filmidło* (film);

-**уч**: *uparciuch* (uparty), *paluch* (palec), *staruch* (stary), *maluch* (mały).

При утворенні зменшувальних слів важливо пам'ятати про можливі зміни основи, наприклад:

ch : **sz**

paluch — *paluszek*, *maluch* — *maluszek*;

g : **ż**, **o** : **ó**

noga — *nóżka*;

k : **cz**, **ę** : **ą**

ręka — *rączka*.

В описах дітей, маленьких тварин та в інтимних ситуаціях часто вживаються зменшувальні й збільшувальні назви частин тіла, наприклад:

rażka, nóżka, szyjka, buzia (також частини тіла тварин: **pyszczek, łapka, mordka, łeppek**).

Крім того, зменшувальні назви тварин зазвичай використовуються для вираження ніжності (у кличному відмінку). Відносно жінок це зазвичай назви маленьких тварин: **myszko!** (Н. в. — **mysz**), **rybko!** (Н. в. — **ryba**), **ptaszku!** (Н. в. — **ptak**). Відносно чоловіків уживаються назви великих та/або хижих тварин: **tygrysku!** (Н. в. — **tygrys**), **misiu!** (Н. в. — **miś**), **lewku!** (Н. в. — **lew**).

Вправи

Словник

małeńki *adj.*

маленький

szeptać *v imperf.*

шепотіти

ВПРАВА 3. Напишіть основні форми, від яких утворені зменшувальні та збільшувальні слова.

1. romansidło — .....
2. flirtik — .....
3. paluszek — .....
4. brzuszek — .....
5. nosek — .....
6. nóżka — .....
7. tygrysek — .....
8. konisko — .....

ВПРАВА 4. Виберіть правильне слово для даного контексту.

1. To był tylko krótki, niewinny (flirt/flircik).
2. Kochanek szepcze komplementy do (ucha/uszysk/uszka).
3. Dzieci mają małeńkie (usteczka/usta).
4. Nie pokazuj tego swoim grubym (paluszkciem/placem/paluchem).
5. To nieelegancko tak mówić, ale on ma naprawdę olbrzymi (nochal/nosek/nos).
6. Jej synek to bardzo miły (chłopak/chłopczyk/chłopaczysko).

Текст і словник

Dzisiaj, czyli romanse celebrytów

Znany polski aktor Paweł Kochanowski i jego ukochana Maria Czarnowiecka nie staną jednak na ślubnym kobiercu. Jak informuje prasa bulwarowa, para, choć nadal w sobie zakochana, ma kłopoty z wiernością. Paweł jest rozchwytywany nie tylko przez producentów i reżyserów filmowych, ale też przez młode aktorki, pragnące ogrzać się w ramionach przystojnego aktora i jednocześnie w blasku jego sławy.

— Nie wierzę plotkom i ufam mojemu narzeczonemu, jednak z sakramentalnym «tak» jeszcze zaczekam. Niech Paweł udowodni, że na zawsze pozostanę tą jedyną i że on nigdy nie nadużyje mojego zaufania — wyznaje Maria.

Jednak, jak twierdzą złośliwi, nie tylko Paweł powinien to udowadniać. Maria ma słabość przede wszystkim do sportowców. Nieraz widywano ją w towarzystwie znanego piłkarza, a w przeszłości miała na koncie kilka płomiennych romansów.

— Lepiej niech każdy zajmie się swoim życiem i pożyciem. Maria i ja bardzo się kochamy i na pewno obronimy się przed pokusami. Na razie zamiast związku małżeńskiego wybieramy związek nieformalny — komentuje aktor.

Словник

płomienny *adj.*

гарячий, пристрасний

podrywać *v imperf.*

залицятися

pokusa *f*

спокуса

pozostać *v perf.*

залишитися

pożycie *n*

співжиття

pragnący *pp*

прагнучий

rozchwytywany *pp*

запитаний

ukochany *pp*

коханий

widywać *v imperf.*

бачити

wyznawać *v imperf.*

визнавати

Вирази

mieć słabość do

nadużyć *v perf.* zaufania

ogrząć się *v perf.* w blasku sławy

postawić *v perf.* na swoim

prasa *f* bulwarowa

sakramentalne «tak»

stanąć *v perf.* na ślubnym kobiercu

związek *m* małżeński

związek *m* nieformalny

мати słabkość do

złowжити довірою

нагрітися в променях слави

наполягти на своєму

бульварна преса

сакраментальне «так»

побратися (*досл.* стати на весільний килим)

шлюб

цивільний шлюб

Вправи

ВІПРАВА 5. Доповніть речення словами з рамки.

sakramentalne «tak», rozchwytywana, pokusami, udowodnić, płomiennych

1. Czy oni naprawdę zdecydowali się na ślub i na ..... do końca życia?
2. Uwielbiam czytać historie ..... romansów znanych ludzi.
3. Ta książka stała się bestsellerem i jest ..... przez czytelników.
4. Nie wierzę mu, musi mi ..... swoją wierność.
5. Nasza miłość obroni się przed wszystkimi .....

ВПРАВА 6. Замініть або виправте слова з дужок.

1. Ludzie pragną się ogrzać w (ogniu) ..... jego sławy.
2. Ona ma (zdolność) ..... do sportowców.
3. Jak pisze (presja) ..... bulwarowa, zdecydowali się na rozwód.
4. Mąż nigdy nie (zużył) ..... mojego zaufania.
5. Widziano ją w (towarzyszeniu) ..... znanego polityka.
6. To jest ciekawy temat dla reżyserów teatralnych i (filmowanych) .....
7. Miała na (kancie) ..... kilka głośnych romansów i niewinnych (filtrów) .....

Граматика

■ Описові форми наказового способу

Для утворення наказового способу для 3-ї особи однини і множини (on, ona, ono, oni, one) вживається частка **niech** у сполученні з особовими формами дієслова. Цей вид наказового способу вживається у формальному мовленні разом із формами звертання **pan, pani, państwo**.

Приклади

Прохання та/або побажання, безпосередньо адресовані іншим людям:

Niech państwo wejdą!

Niech pan przestanie podrywać moją żonę!

Niech pani przestanie flirtować!

Прохання, передані через третю особу:

Powiedz mu, niech do nas przyjdzie!

Niech wezmą ślub!

Daj jej znać, niech do mnie zadzwoni.

Ці форми можуть уживатися в 1-й особі однини (ja) як побажання або накази, спрямовані на себе:

Niech wreszcie odpoczne!
Niech wreszcie się w kimś zakocham!

Наказовий спосіб уживається в порадах (**Niech pani przeczyta.**), проханнях про щось (**Niech mi pan pomoże.**), указівках чи наказах (**Niech pan przestanie!**) та ввічливих виразах (**Niech państwo usiądą.**).

Форми наказового способу з **niech** можуть викликати труднощі під час уживання, тому мовець повинен бути обережним, щоб не образити людей, яким ці форми адресовані. Зазвичай непрямі форми є більш безпечними, тобто можна попросити когось передати повідомлення адресату, наприклад:

Przekaż im, niech przyjdą po południu.
Powiedz mu, niech kupi po drodze mleko.

Дуже популярна фраза, що виражає трохи роздратоване прийняття та/або дозвіл (наприклад, після тривалого і стомливого обговорення), яка також побудована на цій формі наказового способу. Вона складається з частки **niech** з особовим займенником у давальному відмінку і слова **będzie**:

Niech wam będzie, zrobimy jak chcecie.
 Нехай буде по-вашому, ми зробимо, як ви хочете.

Niech ci będzie, umiesz postawić na swoim.
 Нехай буде по-твоєму, ти вмієш наполягти на своєму.

Zgadzam się, niech im będzie.
 Я згодний, нехай зроблять так.

Вправи

ВІПРАВА 7. Складіть зі слів речення.

- Niech — mi — powie, — pan — powinnam — co — zrobić.
- Niech — wejdzie — do — pani — środka.
- Niech — pani — mi — mówi, — nie — mam — co — zrobić.
- Niech — będzie, — chyba — ci — masz — rację.
- Niech — przestanie — tak — pan — dużo — pracować.

Граматика

■ *Різні значення слів, утворених від однієї й тієї ж основи*

Деякі прикметники в польській мові утворені від однієї й тієї ж основи, але мають абсолютно різні значення. Схожість утворення часто викликає труднощі їх уживання в тих, для кого польська мова не є рідною.

Приклади:

owocny (плодючий, ефективний);

owocowy (фруктовий);

dziecinny (дитячий — *типовий або характерний для дитини*);

dziecięcy (дитячий — *такий, що належить дитині*);

bajkowy (казковий, *напр., кінець, характерний для казки*);

bajeczny (казковий — *неймовірний, міфічний*);

wieczorny (вечірній — *такий, що відбувається ввечері або пов'язаний з цією частиною доби*);

wieczorowy (вечірній — *майже завжди про одяг (strój wieczorowy) або заняття (szkola wieczorowa, kursy wieczorowe)*);

pamiętny (пам'ятний — *незабутній*);

pamiętkowy (пам'ятний — *напр., про сувенір на згадку*);

pamiętliwy (злопам'ятний);

burzliwy (неспокійний, бурхливий);

burzowy (штормовий — *такий, що відноситься до атмосферного явища*).

Вправи

ВПРАВА 8. Виберіть правильне слово для кожного речення.

1. To był ciepły, pary i (burzliwy/burzowy) dzień.

2. To był (burzliwy/burzowy) romans.

3. To było (owocne/owocowe) spotkanie.
4. Lubię sok (owocny/owocowy).
5. Na zakończenie spotkania zrobili sobie (pamiątkowe/pamiętne) zdjęcie.
6. Dla ich związku to było (pamiętne/pamiątkowe) lato.
7. (Bajkowy/bajeczny) świat dziecięcych marzeń.
8. Spędzili noc w (bajecznym/bajkowym) hoteliku.
9. Założyła piękną (wieczorową/wieczorną) suknię.
10. W (wieczornych/wieczorowych) wiadomościach mówiono o tym wydarzeniu.

Текст і словник

Aforyzmy o miłości i zdradzie.

Mężowie dzielą z żonami obowiązki, a z kochankami fantazje. *Lidia Jasińska*

Чоловіки завжди діляться обов'язками зі своїми дружинами, а фантазіями — з коханками.

Z kobietami jest jak z perfumami: testując wiele, trudno wybrać właściwą. *Lidia Jasińska*

Гі жінками — як з духами: багато пробуючи, важко вибрати відповідну. Przyjaciel męża jest zawsze wrogiem żony, o ile nie jest jej kochankiem. *Magdalena Samozwaniec*

Друг чоловіка завжди є ворогом його дружини, якщо тільки він не її коханець.

Mężczyźni nie doceniają nigdy swoich żon. Pozostawiają to zwykle innym. *Oscar Wilde*

Чоловіки завжди недооцінюють своїх дружин. Вони зазвичай залишають це для інших.

Kobiety są jak przekład: piękne nie są wierne, wierne nie są piękne. *George Bernard Shaw*

Жінки — як переклади: якщо гарні, то невірні, а якщо вірні, то негарні.

Miłość jest grą, kto pierwszy powie «kocham» przegrywa. *Greta Garbo*
Кохання — це гра, хто перший скаже «люблю», той програє.

Mężczyznę można «wykastrować» jednym zdaniem: «Wolę, abys był moim przyjacielem, niż kochankiem». *Woody Allen*

Чоловіка можна «каструвати» одним реченням: «Я хочу, щоб ти був моїм другом, а не коханцем».

Miłość jest jak jad żmii. Leczy lub zabija. *Valeriu Butulescu*
Кохання — як зміїна отрута. Або лікує, або вбиває.

Словник

aforyzm *m*

афоризм

jad *m*

отрута

pozostawiać *v imperf.*

залишати

przekład *m*

переклад

współżyć *v imperf.*

мати любовний зв'язок

wykastrować *v imperf.*

каструвати

zdrada *f*

зрада

żmija *f*

змія

Вправи

ВПРАВА 9. Спираючись на цитати про кохання та зраду, напишіть, правильне (P) чи неправильне (F) речення.

1. Zdaniem Shawa piękne kobiety zdradzają.
2. Przyjaciół męża nie jest wrogiem żony, jeśli jest jej kochankiem.
3. Według Garbo ten wygrywa, kto pierwszy wyznaje miłość.
4. Butulescu porównuje miłość do jadu żmii.
5. Zdaniem Jasińskiej mężowie mają obowiązki wobec kochanek.

■ «Інтимні» дієслова

całować się *v imperf.*

całować w (+ *acc.*) usta, policzek,
rękę

dotykać się

dotykać (+ *gen.*) twarzy, włosów

pieścić się

pieścić (+ *acc.*) ciało, brzuch,
piersi, uda

kochać (+ *acc.*)

kochać się = obdarzać się miłością

kochać się = uprawiać seks

współżyć/żyć ze sobą

цілуватися

цілувати в губи, щоку, руку

торкатися

торкатися обличчя, волосся

пестити один одного

пестити тіло, живіт, груди, стегна

кохати

кохатися = дарувати кохання один
одному

кохатися = займатися коханням

мати любовний зв'язок, жити разом

Вправи

ВПРАВА 10. Доповніть речення словами з рамки.

współzyją, całowaliśmy się, dotyka, uprawiać, kochaliśmy się

1. Od wielu lat mieszkają razem i ..... ze sobą.
2. Lubię jak mój chłopak ..... moich włosów.
3. Pierwszy raz ..... w usta na szkolnej wycieczce.
4. W czasie miodowego miesiąca ..... na plaży przy blasku księżyca.
5. Według sondazy coraz więcej uczniów zaczyna ..... seks.

Урок 11

Woda, ogień, ziemia, powietrze *Вода, вогонь, земля, повітря*

Текст і словник

Woda, ogień, ziemia, powietrze

Cztery żywioły, niezbędne człowiekowi do życia i przyjazne w normalnych warunkach, mogą stać się groźną, niszczycielską siłą, gdy wymykają się spod kontroli. Mogą spowodować straty, zniszczenia, ofiary. Gdy rzeki występują z brzegów, gdy płoną lasy, drży ziemia lub gdy wichura zmiata wszystko z powierzchni ziemi — mamy do czynienia z klęskami żywiołowymi. Alarmujące wieści o tych zjawiskach płyną z mediów nieustannie:

Biblijna powódź zalewa południe Australii. *sfora.pl*

Pożar w Grecji osiąga monstualne rozmiary. *gazeta.pl*

Wichury i ulewy przejdą nad Polską, najsilniej wiać będzie na Pomorzu. *sfora.pl*

Niszczycielskie burze szaleją w Niemczech. *twoja pogoda.pl*

Dramatyczna sytuacja w Rosji — ogień zbliża się do Moskwy. *wiadomości.wp.pl*

Trąba powietrzna szaleje nad Polską. Są ranni, dwie osoby nie żyją. *alert24.pl*

Znowu zatrzęsała się ziemia w Iranie. *sfora.pl*

Huragan zabił dziesiątki ludzi i spowodował szkody materialne. *wiadomości.wp.pl*

Podnosi się stan wody w polskich rzekach. *gazeta.pl*

Словник

biblijny <i>adj.</i>	біблійний
burza <i>f</i>	буря, шторм
dziesiątki <i>f pl</i>	десятки
gdy <i>conj.</i>	коли
groźny <i>adj.</i>	грізний
huragan <i>m</i>	ураган
nicustannie <i>adv.</i>	постійно
ofiara <i>f</i>	жертва
ogień <i>m</i>	вогонь, полум'я
plonąć <i>v imperf.</i>	горіти
plynąć <i>v imperf.</i>	текти
Pomorze <i>n</i>	Помор'я
powietrze <i>n</i>	повітря
powódź <i>f</i>	повінь
pożar <i>m (np. lasu)</i>	пожежа (<i>напр., лісова</i>)
ranny <i>adj./m</i>	поранений
rozmiary <i>m pl</i>	площа, розміри
strata <i>f</i>	утрата
szaleć <i>v imperf.</i>	бушувати
ulewa <i>f</i>	злива
utrudniać <i>v imperf.</i>	ускладнювати
wiać <i>v imperf.</i>	дути
wichura <i>f</i>	сильний вітер
zabić <i>v perf.</i>	убити
zalewać <i>v imperf.</i>	заливати
zbliżać się <i>v imperf.</i>	наближатися
zjawisko <i>n</i>	явище, феномен
zniszczenie <i>n</i>	знищення
znowu <i>adv.</i>	знов
żywiol <i>m</i>	стихія

Вирази

alarmujące wieści *f pl*dramatyczna sytuacja *f*drży ziemia *f*

dwie osoby nie żyją

klęska *f żywiołowa*mieć do czynienia z (+ *instr.*)niezbędny *adj.* do życianiszczyielska siła *f*osiągać *v imperf.* monstrualne

rozmiary

podnosi się stan wody

szkody *f pl* materialnetrąba *f* powietrzna

ulewy przejdą nad Polską

wymykać się *v imperf.* spod

kontroli

występować *v imperf.* z brzegówzatrzęsła się ziemia *f*zmiatać *v imperf.* z powierzchni

ziemi

тривожні новини

драматична ситуація

дрижить земля

дві людини загинули

стихийне лихо

мати справу з

необхідний для життя

нищівна сила

досягати жахливих розмірів

підіймається рівень води

матеріальні збитки

вихор, смерч

зливи пройдуть над Польщею

виходити з-під контролю

виходити з берегів

почався землетрус

змітати з поверхні землі

Вправи

Словник

atmosferyczny *adj.*grad *m*intensywny *adj.*kataklizm *m*oberwanie *n* chmuryOcean *m* Indyjski

атмосферний

град

інтенсивний

катаклізм

проливний дощ, злива

Індійський океан

podwodny *adj.*
 stracić *v perf.*
 strażak *m*
 trzęsienie *n* ziemi
 ucierpieć *v perf.*
 układać *v imperf.*
 ulewny *adj.*
 utknąć *v perf.*
 utonąć *v perf.*
 wciągnąć *v perf.*
 wulkan *m*
 wybuch *m*
 wzdłuż *praep.* (+ *gen.*)
 wzrosnąć *v perf.*
 zerwać *v perf.*
 zniszczony *pp*
 zostać *v perf.* bez (+ *gen.*)

підводний
 втрагати
 пожежник
 землетрус
 потерпіти
 укладати
 ливний
 застряти
 потонути
 засмоктати
 вулкан
 вибух
 вздовж
 збільшитися, зрости
 зірвати, зламати
 знищений
 залишитися без

Вирази

akcja *f* ratownicza
 cofające się fale
 jedna osoba *f* zginęła
 katastrofalny *adj.* w skutkach
 liczba *f* zabitych i zaginionych

рятувальні дії
 хвилі, що відступають
 одна людина загинула
 який має катастрофічні наслідки
 кількість загиблих та зниклих
 безвісти

linia *f* energetyczna
 odnieść *v perf.* obrażenia
 ofiary *f pl* śmiertelne
 paraliz *m* lotniczy
 powalone drzewa
 setki zaginionych
 tysięcy, a nawet więcej
 uznać (+ *acc.*, *kogoś*) za
 zaginionego
 w inny sposób *m*

лінія електропередачі
 отримати травми
 людські жертви
 параліч повітряного сполучення
 повалені дерева
 сотні зниклих
 тисяча і навіть більше
 визнати (*когось*) зниклим
 в інший спосіб

według oficjalnych danych
worki *m pl* z piaskiem
zabici i ranni
zostać *v perf.* bez dachu nad
głową

за офіційними даними
мішки з піском
убиті й поранені
залишитися без даху над головою

ВПРАВА 1. Оберіть правильну категорію для кожного явища. Це **k.ż.** —
klęska żywiołowa або **i.z.a.** — **intensywne zjawisko atmosferyczne?**

1. powódź k.ż.
2. wichura .....
3. huragan .....
4. ulewa .....
5. pożary lasów .....
6. trzęsienie ziemi .....
7. grad .....
8. oberwanie chmury .....

ВПРАВА 2. Поєднайте кожну ситуацію з правильним словом або виразом.

powódź, pożar, tsunami, wichura, każda klęska

1. Trwa dramatyczna akcja ratownicza.— .....
2. Ludzie układają worki z piaskiem wzdłuż brzegów.— .....
3. Jedna osoba zginęła, zerwane linie energetyczne, zniszczone samochody i powalone drzewa.— .....
4. Setki zaginionych mogły utonąć po wciągnięciu ich przez cofające się fale.— .....
5. Strażacy mają nadzieję, że uda im się opanować sytuację.— .....

ВПРАВА 3. Поднайте описи зі стихійними лихами.

1. Trzęsienie ziemi na Haiti, styczeń 2010
  2. Tsunami, grudzień 2004
  3. Powódź w Brazylii, styczeń 2011
  4. Wybuch wulkanu na Islandii, kwiecień 2010
- a) Paraliż lotniczy w Europie po wybuchu wulkanu. Odwołano tysiące lotów, na lotniskach utknęły dziesiątki tysięcy pasażerów. ....
  - b) Podwodne trzęsienie ziemi na Oceanie Indyjskim. Liczba zabitych i zaginionych wynosi co najmniej 294 tysiące. Kilka milionów straciło dach nad głową. ....
  - c) Kataklizm okazał się jednym z najbardziej niszczycielskich trzęsień ziemi w historii ostatnich stu lat: zginęło ok. 230 tysięcy ludzi. Około trzech milionów ludzi mogło ucierpieć w inny sposób: odniosło obrażenia lub zostało bez dachu nad głową. ....
  - d) Do 785 wzrosła liczba ofiar śmiertelnych katastrofalnych w skutkach ulewnych deszczy. Władze obawiają się, że ofiar śmiertelnych może być tysiąc, a nawet więcej. Według oficjalnych danych, 400 osób uznaje się za zaginione. ....

Джерела: Interia.pl, wikipedia.pl, tvn.24.pl, PAP.

Текст і словник

Kłęska głodu

Rosnące ceny żywności na świecie oraz susze spowodowały w Afryce Wschodniej największy od ośmiu lat kryzys żywnościowy.

W Etiopii 4 mln ludzi stanęło w obliczu głodu — wynika z informacji etiopskiego rządu. Jednak agencje pomocowe mówią o **10 milionach głodujących**. Nie sposób określić dokładnej liczby ludzi, którzy zmarli z głodu w Etiopii. W latach 1984-85 w kraju tym z głodu zmarło około miliona ludzi.

Джерело: Afryka.org (з «The Times», 20.08.2008).

Словник

Etiopia *f*
pogłębić *v perf.*

susza *f*

wskutek *praep. (+ gen.)*

Вирази

agencja *f pomocowa*

dokładna liczba *f*

klęska *f głodu*

kryzys *m żywnościowy*

nie sposób określić *v perf.*

niedostatek *m żywności*

stanąć *v perf. w obliczu głodu*

zmarli z głodu

Ефіопія

поглибити

засуха

висновок, результат

гуманітарна організація

точна кількість

голод

продовольча криза

неможливо визначити

нестача їжі

зіткнутися з голодом (*досл. стояти перед лицем голоду*)

померлі від голоду

Текст і словник

Katastrofa lotnicza

10 kwietnia 2010 r. pod Smoleńskiem rozbił się polski samolot prezydencki. W katastrofie zginęło 96 osób. Zginał Prezydent RP Lech Kaczyński, zginęła małżonka prezydenta — Maria Kaczyńska, zginęli posłowie i senatorowie; zginęły osoby, które chciały uczcić pamięć polskich oficerów zamordowanych w 1940 roku w Katyniu.

■ *Абревіатури*

RP — Rzeczpospolita Polska

Республіка Польща

Словник

małżonka <i>f</i>	дружина
prezydencki <i>adj.</i>	президентський
rozbić się <i>v perf.</i>	розбитись
senator <i>m</i>	сенатор
zamordowany <i>pp</i>	убитий

Вирази

katastrofa <i>f lotnicza</i>	авіакатастрофа
pod (+ instr.) Smoleńskiem	під Смоленськом
uczczyć <i>v perf. minutą ciszy</i>	вшанувати хвилиною мовчання
uczczyć <i>v perf. pamięć (+ gen., np. poległych)</i>	вшанувати пам'ять (напр., загиблих)

■ Різниця у значенні дієслів *umrzeć* і *zginąć*

Словник

śmierć <i>f</i>	смерть
------------------------	--------

Вирази

umrzeć <i>v perf. po ciężkiej chorobie</i>	померти після серйозної хвороби
umrzeć <i>v perf. śmiercią naturalną</i>	померти своєю смертю
zginąć <i>v perf. w katastrofie</i>	загинути в катастрофі
zginąć <i>v perf. w wypadku</i>	загинути внаслідок нещасного випадку
zginąć <i>v perf. w zamachu</i>	загинути внаслідок замаху

При згадці про чиюсь смерть уживається слово **umrzeć**, якщо смерть настала з природних причин, наприклад, **umarł/zmarł śmiercią naturalną, zmarł po ciężkiej chorobie** (**umarł** є синонімічним слову **umarł**, але більш формальним). Якщо смерть була раптовою й/або відбулася за несподіваних обставин, вживається слово **zginąć** (**w wypadku, w katastrofie, w zamachu**).

Грамматика

Вирази

według szacunków UNESCO

за оцінками ЮНЕСКО

■ Конструкції для повідомлення числових даних

Нижче наведені конструкції, що вживаються для надання інформації, що містить числові дані.

Для іменників нечоловічо-особової форми:

Підмет		Присудок			
		Теперішній час <i>być/ginąć</i>		Минулий час <i>być/zginąć</i>	
jedna	osoba	jest	ginie	była	zginęła
dwie — trzy — cztery	osoby	są	giną	były	zginęły
pięć	osób	jest	ginie	było*	zginęło*

Для іменників чоловічо-особової форми:

Підмет		Присудок			
		Теперішній час <i>być/ginąć</i>		Минулий час <i>być/zginąć</i>	
jeden	górnik	jest	ginie	był	zginął
dwaj — trzech — czterej	górnicy	są	giną	byli	zginęli
або: dwóch — trzech — czterech	górników	jest	ginie	było*	zginęło*
pięciu	górników	jest	ginie	było*	zginęło*

* Якщо підмет стоїть у родовому відмінку, дієслово приймає форму 3-ї особи середнього роду в минулому часі (див. також Урок 5), наприклад:

Okolo trzech milionów ludzi mogło ucierpieć w inny sposób — odniosło obrażenia lub zostało bez dachu nad głową.

Według szacunków UNESCO w XX w. wskutek powodzi na świecie mogło stracić życie ok. 9 mln osób. *Echoforever*

Вправи

Словник

eksplozja <i>f</i>	вибух
górnik <i>m</i>	шахтар
mróz <i>m</i>	мороз

Вирази

kopalnia <i>f</i> węgla	вугільна шахта
plac <i>m</i> budowy	будівельний майданчик
pod gruzami	під уламками
przejście <i>n</i> dla pieszych	пішохідний перехід
w wyniku (+ <i>gen.</i>)	у результаті
zamach <i>m</i> terrorystyczny	терористична атака

ВІПРАВА 4. Доповніть кожне речення правильним словом із рамки.

zginął, zginęła, zginęło, zginęli, zginęły

1. W wypadku ..... dwie osoby.
2. W czasie świąt w wypadkach na drogach ..... 24 osoby.
3. W kopalni węgla w USA ..... 25 górników.
4. W pożarze ..... trzy młode kobiety.
5. Dwaj mężczyźni ..... pod gruzami domu.
6. W zamachu terrorystycznym w Moskwie ..... 38 osób.
7. W zamachu na WTC ..... ponad 3 tysiące osób.

8. Robotnik ..... na placu budowy.
9. Na lotnisku Domodedowo w Moskwie w wyniku eksplozji ..... kilkadziesiąt osób.
10. Kobieta ..... na przejściu dla pieszych.

ВПРАВА 5. Спираючись на контекст, оберіть правильне дієслово: **zginęło** або **zmarło**.

1. Ile osób ..... ostatniej zimy z powodu mrozów?
2. Ile osób ..... w czasie powodzi w Polsce w 1997 roku?
3. Ile osób ..... wskutek epidemii grypy?
4. Ile osób ..... w wypadkach drogowych w ostatni weekend?
5. Ile osób ..... z powodu głodu?
6. Ile osób ..... w pożarach lasów?

Текст і словник

Przeżycie katastrofy

Przeżycie katastrofy jest — obok wojny — źródłem największych urazów psychicznych w życiu człowieka. Nieubłaganie zmienia sposób widzenia i przeżywania świata, a samo życie zaczyna dzielić się na przed i po katastrofie.

Szum deszczu dochodzący z otwartego okna, bębnienie kropli o szybę, pluskanie wody w rynnach — dźwięki mile, znane i swojskie — tracą swój pogodny i leniwy wakacyjny kontekst. Osoby, które przeżyły powódź, będą już zawsze słyszeć i reagować na deszcz nieco inaczej. Najpierw wsłuchają się w jego intensywność, potem pozornie zajęte czymś innym, będą śledzić długość i przebieg opadów. Później postarają się, by nie przegapić prognozy meteorologicznej w TV, której oglądanie stanie się dla

nich czymś obowiązkowym. Za każdym razem, kiedy okaże się, że miały do czynienia tylko z gwałtowną ulewą, odczują ulgę, niezrozumiałą dla tych, którzy powodzi nie przeżyli. Intensywność, z jaką przeżywa się dotychczas obojętne bodźce, które po powodzi stały się sygnałem zagrożenia, jest jednym z objawów zaburzeń pourazowych.

*Джерело: Katarzyna Komorowska «Potoc psychologiczna po powodzi»,
Witryna Wiejska.*

Словник

bodziec <i>m</i>	стимул
dochodzący <i>pp z (+ gen.)</i>	лунающий з
dzielić się <i>v imperf.</i>	ділитися
dźwięk <i>m</i>	звук
intensywność <i>f</i>	інтенсивність
kontekst <i>m</i>	контекст
niesco <i>adv.</i>	дещо
nieubлагanie <i>adv.</i>	невблаганно
niezrozumiały <i>adj.</i>	незрозумілий
objaw <i>m</i>	симптом
obojętny <i>adj.</i>	байдужий
opady <i>m pl</i>	опад
po <i>praep.</i>	після
postarać się <i>v perf.</i>	постаратися
pozornie <i>adv.</i>	певно
przegapić <i>v perf.</i>	пропустити
przeżycie <i>n</i>	досвід
reagować <i>v imperf.</i>	реагувати
rynna <i>f</i>	водостік, ринва
słyszeć <i>v imperf.</i>	чути
swojski <i>adj.</i>	знайомий
śledzić <i>v imperf.</i>	стежити

Вирази

bębienie *n* **kropli deszczu**

o **szybę**

gwałtowna ulewa *f*

odczuć *v perf.* **ulgę**

pluskanie *n* **wody**

prognoza *f* **meteorologiczna**

przebieg *m* **opadów**

sposób *m* **widzenia**

i **przeżywania świata**

stać się *v perf.* **czymś**

obowiązkowym

sygnał *m* **zagrożenia**

szum *m* **deszczu**

uraz *m* **psychiczny**

wsluchać się *v perf.* **w (+ acc.)**

za każdym razem

zaburzenia *n pl* **pourazowe**

zajęty *pp* **czymś innym**

стук крапель дощу по віконному

склу

сильна злива

відчути полегшення

плескіт води

метеорологічний прогноз

цикл опадів

спосіб пізнання

й сприйняття світу

стати чимось обов'язковим

сигнал погрози

шум дощу

травма

вслухатися в

щоразу

посттравматичний стрес

зайнятий чимось іншим

■ Значення і вживання дієслів **przeżywać** i **przeżyć**

Словник

noworodek *m*

przetrwać *v perf.*

przetrwanie *n*

новонароджений

вижити, пережити

виживання

Вирази

po odejściu męża

przeżyć *v perf.* **zawód (miłosny)**

після того, як пішов чоловік

пережити (любовне) розчарування

Przeżyć може означати **przetrwać** (пережити), наприклад, **Katastrofę przeżyła tylko jedna osoba.**

Форма доконаного виду **przeżyć** вживається в даному випадку частіше, форма недоконаного виду може вживатися лише в загальних твердженнях, наприклад:

Wiele noworodków nie przeżywa jednego dnia.

Багато новонароджених не переживають навіть одного дня.

Rzadko kto przeżywa katastrofy lotnicze.

Рідко хто виживає після авіакатастрофи.

Przeżywać/przeżyć також може означати «відчувати», коли почуття дуже сильне й/або триває довго, наприклад:

Maria i Jan bardzo przeżywali śmierć syna.

Марія і Ян дуже сильно переживали смерть сина.

Ta kobieta przeżyła wielki zawód po odejściu męża.

У цієї жінки було розбите серце після того, як чоловік залишив її.

Іменник **przeżycie** вживається так само, його значення:

а) **przetrwanie** (виживання):

To była walka o przeżycie (або: **walka o przetrwanie**).

Це була боротьба за виживання.

б) **silne uczucie** (сильна емоція):

Spotkanie z idolem muzyki pop było dla nastolatki wielkim przeżyciem.

Зустріч з ідолом поп-музики була для підлітка сильним переживанням.

Вправи

Словник

dramat *m*

драма, трагедія

dynamiczny *adj.*

динамічний

entuzjastyczny *adj.*

сповнений ентузіазму

gasić *v perf.*

гасити

gra *f*klócić się *v imperf.*ignorować *v imperf.*mediator *m*oklaski *m pl*okrzyk *m*pensja *f*pozwalać *v imperf.*reakcja *f*rozstawać się *v imperf.*spontanicznie *adv.*targać *v imperf.*upadek *m*wybuchnąć *v perf.*zasnąć *v perf.*

гра

сваритися

ігнорувати

посередник

оплески

крик, окрик

зарплата

дозволяти

реакція

розставатися

спонтанно

томити

занепад

вибухнути

заснути

Вирази

nie dać po sobie poznać

(+ *gen.*, *np. rozczarowania*)

odmienne natury

świat *m* biznesutraktować *v imperf.*(+ *acc.*, *np. go*) jak (+ *acc.*)wpaść *v perf.* do pokoju

не показувати

(напр., розчарування)

несумісні натури

світ бізнесу

ставитися (напр., до нього) як

увірватися до кімнати

ВПРАВА 6. Визначте, в якому значенні слова **przeżycie** й **przeżyć** уживаються в кожному реченні, обведіть **E**, якщо це **emocje**, або **P**, якщо це **przetrwanie**.

1. Przeżył prawdziwy dramat.

E P

2. Dziecko przeżyło upadek z trzeciego piętra.

E P

3. Przeżycia tego dnia nie pozwalały jej zasnąć.	E P
4. Trudno jest przeżyć za najniższą pensję.	E P
5. Przeżył ogromny stres.	E P
6. Jakoś przeżyłem ten dzień.	E P
7. Przeżyli.	E P
8. Mocno przeżyła to spotkanie.	E P

ВІПРАВА 7. Доповніть речення відповідними виразами з рамки.

burza oklasków, burza uczuć, burzliwy związek, wulkan energii, żywiołowa reakcja

1. Spotykali się ze sobą i rozstawali; kochali się i kłócili; to był .....
2. Anna jest osobą niezwykle dynamiczną, to po prostu .....
3. Gdy pianista zakończył grę, po chwili ciszy wybuchła .....
4. Entuzjastyczne okrzyki podczas koncertu to ..... publiczności.
5. Nie dał niczego po sobie poznać, mimo że targała nim .....

ВІПРАВА 8. Подіайте вирази з їх визначеннями.

a) zmniejszyć dystans w kontakcie z drugą osobą	1. być w swoim żywiole
b) zachować się spontanicznie	2. gasić pożar
c) robić coś z pasją	3. zareagować żywiołowo
d) być mediatorem w konflikto- wej sytuacji	4. przełamać lody

ВПРАВА 9. Доповніть речення порівняннями з рамки.

**jak woda i ogień, jak powietrze, jak burza, jak ryba w wodzie,
jak dwie krople wody**

1. Maria wpadła do pokoju .....
2. Muzyka jest mu potrzebna do życia .....
3. Są podobni do siebie .....
4. W świecie biznesu czuje się .....
5. Ona go ignoruje — traktuje go .....
6. Ewa i Marta mają odmienne natury, są .....

Lekcja nie tylko historii

Урок не лише історії

Który (jest) dzisiaj?

Piąty (+ gen.) grudnia, drugi marca, jedenasty września тощо.

Рідко:

Którego dzisiaj mamy? (+ gen.)

Piątego grudnia, drugiego stycznia, jedenastego kwietnia тощо.

Kiedy to było?

To było 7.11.1867 r. (siódmego listopada tysiąc osiemset szesćdziesiątego siódmego roku) — w Warszawie przy ul. Freta 16 urodziła się Maria Skłodowska.

Дати: пор. А1-А2, урок 10.

Граматика

- Відмінювання числівників у родовому й місцевому відмінках у датах

Прийменник + рік

Прийменник	Рік
w	число на позначення десятків та одиниць — в місцевому відмінку; число на позначення тисяч і сотень залишається незмінним: tysiąc dziewięćset <u>dziewięćdziesiątym</u> <u>dziewiątym</u> roku

Приклади:

w tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym roku;

w tysiąc dziewięćset czterdziestym piątym roku;

w dwa tysiące dziewiątym roku.

Прийменник + місяць + (прийменник) + рік

Прийменник	Місяць у місцевому відмінку	Рік	Прийменник + рік
w	styczniu lutym marcu kwietniu maju czerwcu lipcu sierpniu wrześniu październiku listopadzie grudniu	число на позначення десятків та одиниць — у родовому відмінку; число на позначення тисяч і сотень залишається незмінним: dwa tysiące dziesiątego roku, tysiąc siedemset osiemdziesiątego dziewiątego roku і т. д.	число, на позначення десятків та одиниць — у місцевому відмінку; число на позначення тисяч і сотень залишається незмінним: w dwa tysiące dziesiątym roku, w tysiąc siedemset osiemdziesiątym dziewiątym roku і т. д.

Приклади:

w sierpniu tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego dziewiątego roku;

w październiku w tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym dziewiątym roku;

w marcu tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego roku;

w grudniu w tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym roku;

w listopadzie w dwa tysiące jedenastym roku.

Прийменник + день + місяць + рік

Прийменник (варіативно)	День (варіативно) в родовому відмінку	Місяць у родовому відмінку	Рік
od, do, około або без приймєнника	pierwszego, piętnastego, dwudziestego ósmego і т. д.	stycznia lutego marca kwietnia maja czerwca lipca sierpnia września października listopada grudnia	число на позначення десятків та одиниць — у родовому відмінку; число на позначення тисяч і сотень залишається незмінним: dwa tysiące <u>dziesiątego</u> roku, tysiąc <u>dziewięćset</u> <u>dziewięćdziesiątego</u> <u>dziewiątego</u> roku і т. д.

Приклади:

od czwartego czerwca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego pierwszego roku;

do siedemnastego września tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego roku;

od pierwszego do piętnastego lutego dwa tysiące jedenastego roku;

około dwudziestego piątego lipca tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego szóstego roku;

trzydziestego pierwszego maja dwa tysiące trzeciego roku.

Вправи

Словник

bezapelacyjnie *adv.*

białaczka *f*

czysty *adj.*

pierwiastek *m*

polon *m*

powtórny *adj.*

prestizowy *adj.*

profesura *f*

promieniotwórczość *f*

promieniotwórczy *adj.*

przyznać *v perf.*

rad *m*

wydzielić *v perf.*

zdolny *adj.*

рішуче

лейкемія

чистий

елемент

полоній

повторний

престижний

професура

радіоактивність

радіоактивний

визнати

радій

відділити, виокремити

обдарований

Вирази

Akademia *f* **Nauk**

grono *n* **członków**

magazyn *m* **naukowy**

mieć **romans** *z* (+ *instr.*)

na cześć (+ *gen.*)

odrzuć *v perf.* **wniosek**

przewagą **dwóch głosów**

przybrać *v perf.* **nazwisko** (+ *gen.*)

męża, żony

przyjąć *v perf.* **wniosek**

tragicznie **zmarły** *adj.*

wszech czasów

wydział *m* **nauki**

Академія наук

сукупність членів (*організації*)

науковий журнал

мати роман з

на честь

відхилити пропозицію

з перевагою в два голоси

взяти прізвище чоловіка, дружини

прийняти пропозицію

трагічно загиблий

усіх часів

галузь науки

wyznaczyć <i>v perf.</i> na następcę/ następczynię	призначити наступника
literacka Nagroda Nobla	Нобелівська премія з літератури
Nagroda Nobla w dziedzinie chemii	Нобелівська премія з chemii
Nagroda Nobla w dziedzinie ekonomii	Нобелівська премія з ekonomii
Nagroda Nobla w dziedzinie fizjologii lub medycyny	Нобелівська премія z fizjologii або medycyny
Nagroda Nobla w dziedzinie fizyki	Нобелівська премія z fizyki
Nagroda Nobla w dziedzinie literatury	Нобелівська премія z literatury
pokojowa Nagroda Nobla	Нобелівська премія miuru

ВПРАВА 1. Виберіть правильну дату в кожному випадку.

Madame Curie

1. To było 26.07.1895 r. (dwudziestego szóstego lipca/lipcu tysiąc osiemset dziewięćdziesiątego piątego/dziewięćdziesiątym piątym roku) — Maria Skłodowska wyszła za mąż za zdolnego fizyka Piotra Curie i przybrała jego nazwisko.
2. To było w lipcu w 1898 r. (tysiąc osiemset dziewięćdziesiątego ósmego/dziewięćdziesiątym ósmym roku) — Maria i Piotr odkryli pierwszy pierwiastek promieniotwórczy, który na cześć ojczyzny Marii nazwali polonem.
3. To było w 1903 r. (tysiąc dziewięćset trzecim/trzeciego roku) — Maria jako pierwsza kobieta w historii otrzymała stopień doktora fizyki. W tym samym roku otrzymała też wraz ze swym mężem Piotrem Curie i Henrim Becquerelem Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki za badania nad promieniotwórczością.
4. To było w 1911 r. (tysiąc dziewięćset jedenastym/jedenastego roku) — Maria otrzymała po raz drugi Nagrodę Nobla, ale tym razem już samodzielnie i w dziedzinie chemii — za wydzielenie czystego radu.

5. To było 13.05.1906 r. (trzynastego maja/trzynastym maju tysiąc dziewięćset szóstego / szóstym roku) — Maria została oficjalnie wyznaczona na następczynię tragicznie zmarłego męża Piotra na stanowisko kierownika badań Wydziału Nauki Uniwersytetu Paryskiego (Sorbonny). Niedługo potem — w 1908 r. (tysiąc dziewięćset ósmym / ósmego roku) władze uczelni przyznały jej pełną profesurę.
6. To było 23.01.1911 r. (dwudziestego trzeciego/dwudziesty trzeci stycznia tysiąc dziewięćset jedenastego/jedenastym roku) — odbyło się głosowanie nad przyjęciem Marii lub dwóch innych kandydatów (mężczyzn) do grona członków Akademii Nauk. Niestety, po powtórnyim głosowaniu wniosek o przyjęciu madame Curie został odrzucony (przewagą dwóch głosów) — tylko dlatego, że była kobietą. Pierwszą kobietę przyjęto do Akademii dopiero w roku 1979 (tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego dziewiątego/ siedemdziesiątym dziewiątym).
7. To było w latach: 1910—1911 (tysiąc dziewięćset dziesięć/dziesiątym — tysiąc dziewięćset jedenaście/jedenastym) — Maria miała romans z fizykiem Paulem Langevinem.
8. To było 4.07. 1934 r. (czwartego lipca/czwartym lipcu tysiąc dziewięćset trzydziestego czwartego/trzydziestym czwartym roku) — Maria umarła na białaczkę.
9. To było w czwartek 2.07.2009 r. (drugiego lipca/drugi lipiec dwa tysiące dziewiątego/dziewiąty roku) — prestiżowy magazyn naukowy *New Scientist* doniósł, że w rankingu na największego uczonego wszech czasów wśród kobiet zwyciężyła bezapelacyjnie Maria Skłodowska-Curie!

Текст і словник

Humor językowy

Lekcja chemii. Nauczycielka wzywa Jasia do odpowiedzi.

— Powiedz mi, Jasiu, jaki pierwiastek chemiczny ma symbol As.

— Już, zaraz ... mam to na końcu języka — odpowiada Jasio.

— To radzę ci to szybko wypluć, bo jest to pierwiastek silnie trujący — mówi nauczycielka.

Словник

silnie *adv.*
trujący *pp*
wypluć *v perf.*

сильно
 отруйний
 выплюнути

Вирази

humor *m* językowy
mieć coś na końcu języka

мовний гумор
 крутитися на язичі (*досл.* мати щось на кінці язика)

symbol *m* pierwiastka
 (*np.* *As = arsen*)

символ елемента (*напр.*, *As = миш'як*)

wzór *m* chemiczny (*np.* *H₂O*)
wzywać *v imperf.* (+ *acc.*, *np.* *uczni*) **do odpowiedzi**

хімічна формула (*напр.*, *H₂O*)
 викликати (*напр.*, *учня*) до дошки

Вправи

Словник

bolszewik *m*
cud *m*
przywódca *m*
współzałożyciel *m*

більшовик
 диво
 лідер
 співзасновник

Вирази

bitwa / rozegrała się
odnieść *v perf.* zwycięstwo
odzyskać *v perf.* niepodległość
przyjąć *v perf.* chrzest
uchwalić *v perf.* konstytucję

битва розігралася
 здобути перемогу
 отримати незалежність
 прийняти християнство
 ухвалити конститутію

Unia / Europejska
utracić v perf. niepodległość
w pigulce
wybrać v perf. (+ acc., np.
robotnika) na prezydenta

Європейський союз
 утратити незалежність
 двома словами, коротко
 обрати (напр., робітника) прези-
 дентом

ВПРАВА 2. Доповніть дати, записавши числа буквами. Їх частини вже написані.

Historia Polski w pigulce

1. W (966) dziewięćset ..... roku polski książę Mieszko I przyjął chrzest.
2. (1683) Tysiąc ..... osiemdziesiątego ..... roku król polski Jan III Sobieski odniósł zwycięstwo nad armią turecką pod Wiedniem.
3. (3.05.1791) ..... maja tysiąc ..... dziewięćdziesiątego ..... roku uchwalono w Polsce pierwszą w Europie konstytucję.
4. W (1795) tysiąc siedemset ..... roku Polska utraciła niepodległość, a (11.11.1918) jedenastego ..... tysiąc dziewięćset ..... roku ją odzyskała.
5. (15.08.1920) ..... tysiąc dziewięćset ..... roku rozegrała się zwycięska dla Polaków bitwa z bolszewikami (tzw. cud nad Wisłą), która przeszła do historii jako 18. najważniejsza bitwa w dziejach świata.
6. (1.09.1939) Pierwszego ..... dziewięćset trzydziestego ..... roku Niemcy hitlerowskie napadły na Polskę i rozpoczęła się II wojna światowa.
7. (17.09.1939) ..... września tysiąc .... dziewiątego roku Polskę zaatakowała Rosja sowiecka.
8. W (1980) ..... dziewięćset ..... roku powstała Solidarność, której współzałożyciel i pierwszy

przywódca Lech Wałęsa w (1983) tysiąc dziewięćset
..... roku
dostał pokojową Nagrodę Nobla, a w (1990) tysiąc dziewięćset
..... został wybrany na prezydenta Rzeczypospolitej Pol-
skiej.

9. Od (1.05.2004) ..... dwa tysiące
..... roku Polska jest członkiem Unii Europejskiej.

■ *Культурологічний аспект*

Cud nad Wisłą (bitwa warszawska) — bitwa stoczona w dniach 13—25 sierpnia 1920 r. w czasie wojny polsko-bolszewickiej; uznana za 18. przełomową bitwę w historii świata, ponieważ zadecydowała ona o nierozprzestrzenieniu się rewolucji komunistycznej na Europę Zachodnią oraz o zachowaniu przez Polskę niepodległości.

Словник

hitlerowski <i>adj.</i>	гітлерівський
komunistyczny <i>adj.</i>	комуністичний
napaść <i>v perf. na (+ dat.)</i>	напасти на
przełomowy <i>adj.</i>	переломний
rewolucja <i>f</i>	революція
rozprzestrzeniać się <i>v imperf.</i>	поширюватися
sowiecki <i>adj.</i>	радянський
zaatakować <i>v perf.</i>	атакувати; напасти
zadecydować <i>v perf.</i>	вирішити

Вирази

stoczyć <i>v perf. bitwę</i>	дати битву
zachować <i>v perf. niepodległość</i>	зберегти незалежність

■ Культурологічний аспект

Solidarność — ogólnopolski związek zawodowy utworzony w 1980 r. w celu obrony praw pracowników, do 1989 r. również jeden z głównych ośrodków masowego ruchu oporu przeciwko rządowi komunistycznym w Polsce i — jak się później okazało — ważny czynnik implikujący działania antykomunistyczne w ówczesnej Europie, jak np. upadek muru berlińskiego.

Словник

antykomunistyczny <i>adj.</i>	антикомуністичний
czynnik <i>m</i>	чинник
implikować <i>v imperf.</i>	викликати
masowy <i>adj.</i>	масовий
ogólnopolski <i>adj.</i>	всепольський
ośrodek <i>m</i>	центр
przeciwko (+ <i>dat.</i>) <i>praep.</i>	проти

Вирази

prawa <i>n pl</i> pracowników	права робітників
ruch <i>m</i> oporu	рух опору
rządy <i>m pl</i> komunistyczne	комуністичний уряд
upadek <i>m</i> mur berlińskiego	падіння Берлінської стіни
w celu (+ <i>gen.</i>)	з метою
związek <i>m</i> zawodowy	профспілка

Текст і словник

Największa bitwa średniowiecznej Europy

15 lipca 1410 roku pod Grunwaldem połączone wojska polsko-litewskie pokonały niezwyciężony dotąd zakon krzyżacki wspierany przez kwiat średniowiecznego rycerstwa. Bitwa ta, w której wojska krzyżackie poniosły

druzgocącą klęskę, rozpoczęła się w samo południe, a skończyła się wraz ze śmiercią wielkiego mistrza.

Noblista Henryk Sienkiewicz w powieści historycznej pt. *Krzyżacy* opisuje bardzo ciekawy epizod, który miał miejsce przed samą bitwą. Wielki mistrz podarował władcy polskiemu dwa nagie miecze w celu sprowokowania go do podjęcia walki. Owym władcą był Władysław Jagiełło, protoplasta nowej dynastii królewskiej — dynastii Jagiellonów. Oto jak według pisarza przebiegało to spotkanie:

«— Mistrz Ulryk [von Jungingen] — rzekł pierwszy herold — wzywa twój majestat, panie, i księcia Witolda na bitwę śmiertelną i aby męstwo wasze, którego wam widać brakuje, podniecić, śle wam te dwa nagie miecze.

To rzekłszy złożył miecze u stóp królewskich. [...]

— Mistrz Ulryk — przemówił drugi herold — kazał wam też oznajmić, panie, iż jeśli skąpo wam pola do bitwy, to się z wojskami wam ustąpi, abyście nie gnuśnieli w zaroślach. [...]

Ostatnie nadzieje Jagiełły rozwiały się jak dym. Spodziewał się poselstwa zgody i pokoju, a tymczasem było to poselstwo pychy i wojny.

Więc wzniosłszy zażawione oczy do góry tak odrzekł:

— Mieczów ci u nas dostatek, ale i te przyjmuję jako wróżbę zwycięstwa, którą mi sam Bóg przez wasze ręce zsyła. A pole bitwy On także wyznaczy».

Словник

dotąd <i>adv</i>	до того часу
epizod <i>m</i>	епізод
męstwo <i>n</i>	мужність (<i>літ.</i>)
miecz <i>m</i>	меч
nagi <i>adj.</i>	нагий
niezwyciężony <i>pp</i>	непереможний
odrzec <i>v perf.</i>	відповісти (<i>літ.</i>)
ów <i>pron.</i> (owym władcą był Jagiello)	той (тим правителем був Ягайло)
podarować <i>v perf.</i>	подарувати
pokój <i>m</i>	мир, спокій
poselstwo <i>n</i>	посольство

protoplasta *m*

przebiegać *v imperf.*

przemówić *v perf.*

pycha *f*

rzec *v imperf. (rzekl)*

ślać (śle, ślesz) *v imperf.*

spodziewać się *v imperf.*

sprowokować *v perf. do (+ gen.)*

śmiertelny *adj.*

średniowiecze *n*

ustąpić *v perf.*

wojna *f*

wróżba *f*

wzywać *v imperf.*

zaczawiony *adj.*

zarośla *pl*

zgoda *f*

засновник

походити; проходити

сказати, промовити (*літ.*)

пиха

ректи (він прорік) (*літ.*)

слати (*літ.*)

сподіватися

спонукати до, спровокувати

смертельний

Середньовіччя

відступити

війна

знак, передвістя

викликати

наповнений слізьми

зарості

згода

Вирази

dynastia / królewska

jeśli wam brakuje (+ *dat.*, *np.*
męstwa)

kazał ci oznajmić

kwiat *f* średniowiecznego
rycerstwa

majestat *m* królewski

pole *n* bitwy

ponieść *v perf. (druzgocąca)* klęskę

rozwiąć się *v perf. jak dym*

w celu sprowokowania go do
podjęcia walki

wielki mistrz *m*

wzniść *v perf. oczy do góry*

z pewnością

zakon *m* krzyżacki

королівська династія

якщо вам не вистачає (*напр.*,
хоробрості)

він наказав (нам) сказати тобі (*літ.*)

цвіт середньовічного лицарства

королівська величність

поле битви

зазнати (нищівної) поразки

розвіятись як дим

з метою викликати його на битву

великий магістр

звести очі вгору

напевно

орден тевтонських лицарів

Вправи

Словник

bezczyinnie <i>adv.</i>	ларемно
naczelnik <i>m</i>	командир
poseł <i>m</i>	посол
wycofać <i>v perf.</i>	відступити

Вирази

dodać <i>v perf.</i> odwagi	надати хоробрості
rzucić <i>v perf.</i> wyzwanie	кинути виклик

ВПРАВА 3. Поднайте сучасні синонімічні слова й вирази із застарілими з тексту.

1. herold — .....
2. Krzyżak — .....
3. wielki mistrz — .....
4. rzecz — .....
5. skąpo — .....
6. gnuśnieć — .....
7. ślać — .....
8. podniecić męstwo — .....
9. mieczów ci u nas dostatek — .....
10. złożyć coś u stóp królewskich — .....
11. wzywać majestat (królewski) — .....
12. ustąpić się z wojskami — .....
13. kwiat średniowiecznego rycerstwa — .....

- a) powiedzieć
- b) mało
- c) poseł
- d) nudzić się beczynnie
- e) tytuł naczelnika zakonu krzyżackiego
- f) dodać odwagi
- g) rycerze najlepsi z najlepszych
- h) posyłać
- i) mamy wystarczająco dużo broni
- j) położyć coś na ziemi przed królem (jako dar)
- k) zrobić miejsce, wycofując oddziały wojska
- l) rycerz zakonu krzyżackiego, noszący biały płaszcz z charakterystycznymi czarnymi krzyżami po bokach
- m) rzucić władcy wyzwanie

■ *Культурологічний аспект*

Zakon krzyżacki (tj. **Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie***) — jeden z trzech największych średniowiecznych zakonów rycerskich w Europie (obok np. zakonu templariuszy). Powstał w Jerozolimie w czasie krucjat w XII w.

W 1226 r. Krzyżaków sprowadził do Polski książę mazowiecki Konrad i podarował im ziemię chełmińską**, gdyż mieli oni pomóc księciu w chrystianizacji pogańskich Prusów. Wkrótce potem okazało się, że chcą oni prowadzić własną politykę ekspansywną, dlatego stali się zagrożeniem dla państw ościennych, w tym dla Polski.

■ *Словник*

chrystianizacja <i>f</i>	християнізація
ekspansywny <i>adj.</i>	експансивний
Jerozolima <i>f</i>	Єрусалим
krucjata <i>f</i>	хрестовий похід

* Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie = Орден братів німецького дому Св. Марії в Єрусалимі.

** ziemia chełmińska = історичний регіон Кульмерланд (Хелмінська земля) (частина Куявсько-Поморського воєводства).

mazowiecki <i>adj.</i>	мазовецький
pogański <i>adj.</i>	язичницький
powstać <i>v perf.</i>	виникнути
Prusowie <i>m pl</i>	пруси
sprowadzić <i>v perf.</i>	привести
templariusz <i>m</i>	тамплієр
zagrożenie <i>n</i>	загроза

Вирази

Najświętsza Maria (Maryja) Panna	Пресвята Діва Марія
państwa <i>n pl</i> ościennie	сусідні країни
prowadzić <i>v imperf.</i> politykę	дотримуватися політичного курсу
w czasie (+ <i>gen.</i>)	у часи
w tym dla (+ <i>gen.</i>) Polski	в тому числі Польща

Словник

deklaracja <i>f</i>	декларація
obóz <i>m</i>	табір
podarunek <i>m</i>	подарунок
postawa <i>f</i>	поза
rozczarowanie <i>n</i>	розчарування
ukazać <i>v perf.</i>	показати
wróg <i>m</i>	ворог
wygłosić <i>v perf.</i>	виголосити

ВІПРАВА 4. Доповніть низку подій з уривку «Krzyżacy» поданими словами.

Wygłoszenie, Przyjęcie, Wysłanie, Przekazanie, Przyjęcie, Ukazanie

1. .... przez Ulryka von Jungingena posłów do polskiego obozu.
2. .... przez króla polskiego Władysława Jagiełłę posłów wroga.

3. .... przez posłów krzyżackich wiadomości królowi Władysławowi Jagielle.
4. .... rozczarowania króla Jagielle postawą wielkiego mistrza.
5. .... przez króla Jagiełłę podarunku od przeciwnika.
6. .... deklaracji przez króla Jagiełłę.

Граматика

Словник

awans <i>m</i>	заохочення, просування
bić <i>v imperf.</i>	бити
chwalić <i>v imperf.</i>	хвалити
napis <i>m</i>	напис
poparcie <i>n</i>	підтримка
pozwoić <i>v perf.</i>	дозволити
rozpocząć <i>v perf.</i>	розпочати
wabić <i>v imperf.</i>	приваблювати
zysk <i>m</i>	вигода

Вирази

zyskać <i>v perf. na czasie</i>	виграти час
--	-------------

Віддієслівні іменники

Від дієслів, що закінчуються на **-ać** в інфінітиві, утворюються іменники за допомогою приєднання суфікса **й** закінчення **-anie**, наприклад:
czytać — **czytanie**, **zwycięzać** — **zwyciężanie**.

Від дієслів, що закінчуються на **-eć, -ić (-yć)** в інфінітиві, утворюються іменники за допомогою приєднання суфікса **й** закінчення **-enie**, наприклад:
myśleć — **myślenie**, **lubić** — **lubienie**,
chwalić — **chwalenie**, **służyć** — **służenie**,
jeść — **jedzenie**, **zwyciężyć** — **zwyciężenie**.

Запам'ятайте! Якщо інфінітив закінчується на **-lić**, його віддієслівний іменник утрачає **i** перед закінченням **-ć**: **rozwo- ć** — **rozwole** тощо, але для інших закінчень таких змін немає, наприклад: **wabić** — **wabie** тощо.

У випадку дуже коротких інфінітивів, таких як **bić**, **być**, **myć**, **szyc**, **żyć**, а також інфінітивів, що закінчуються на **-jść**, віддієслівні іменники утворюються додаванням до основи слова суфікса **й** закінчення **-cie**, наприклад: **bicie**, **mycie**, **szycie**, **wyjście**, **przejscie**.

Від дієслів, що закінчуються на **-ać** в інфінітиві, утворюються іменники за допомогою суфікса **й** закінчення **-ćcie**, наприклад: **wynająć** — **wynajęcie**, **rozpocząć** — **rozpoczęcie**, **wziąć** — **wzięcie**.

Віддієслівні іменники можуть замінювати правильні дієслова в реченні. У випадку дієслова, яке потребує знахідного відмінка (наприклад, **czytać** (co?) **książkę**), віддієслівний іменник, що замінює його, вживається з іменниками в родовому відмінку: **czytanie** (czego?) **książek**.

Приклади, що ілюструють це правило:

czytać + 3. в. (co?) **gazetę** — **czytanie** + Р. в. (czego?) **gazety**,

jeść (co?) **chleb** — **jedzenie** (czego?) **chleba**,

myć (co?) **naczynia** — **mycie** (czego?) **naczyń**.

В інших випадках іменники зберігають конструкцію, що передбачається дієсловами, від яких вони утворені, наприклад:

rządzić + О. в. (czym?) **państwem** — **rządzenie** + О. в. (czym?) **państwem**,

gratulować + Д. в. (komu?) **zwycięzcy** — **gratulowanie** + Д. в. (komu?) **zwycięzcy**,

marzyć o + М. в. (czym?) **awansie** — **marzenie o** + М. в. (czym?) **awansie**.

У польській мові також можливе утворення іменників за допомогою скорочення дієслів, наприклад:

podróżować — **podróż**,

przyjeżdżać — **przyjazd**,

powracać — **powrót**,

awansować — **awans** тощо.

Таким чином, один іменник може мати кілька дериваційних форм, наприклад:

podróżować — **podróżowanie** — **podróż**,

powracać — **powracanie** — **powrót**.

Традиційно деякі з них використовуються частіше й/або завжди у визначеному контексті, наприклад, говоримо **mieliśmy dobrą podróż** (це конкретна подорож), **podróż dookoła świata, podróż życia** (а не mieliśmy dobre podróżowanie, podróżowanie dookoła świata, podróżowanie życia); але також можна сказати **podróżowanie jest przyjemne** (дія в цілому), а не podróż jest przyjemna тощо.

Дериваційні форми одного й того самого іменника іноді взаємозамінні, але можуть також відноситися до абсолютно різних ситуацій, наприклад:

zyskać

— **zyskanie** (zyskanie zaufania/poparcia/głosów, zyskanie na czasie тощо)

— **zysk** (= вигода);

napisać

— **napisanie** (= виконання дії, наприклад, **napisanie zdania, wypracowania, ogłoszenia, pracy magisterskiej, reklamacji** тощо)

— **napis** (напис на чомусь, наприклад, **napis na nagrobku, na drzwiach, na bilecie**).

Вправи

ВІПРАВА 5. Підкресліть правильну конструкцію з віддієслівним іменником.

1. odniesienie zwycięstwo/zwycięstwa
2. pokonanie armii wroga/armię wroga
3. uchwalenie konstytucji/konstytucję
4. wybranie na prezydenta/na prezydentem
5. odzyskanie niepodległość/niepodległości
6. utracenie wolności/wolność
7. przyjęcie chrztu/chrzest
8. sprowokowanie do działanie/do działania

9. podjęcie walkę/walki
10. rozpoczęcie bitwę/bitwy

ВПРАВА 6. Для кожної основи доберіть правильний суфікс: **-nie**, **-enie**, **-ęcie** або **-cie**.

1. powtarza-
2. powtórz(y)-
3. wejś-
4. powsta-
5. przedstawi-
6. przedstawia-
7. ży-
8. przyj(ą)-
9. połącz(y)-
10. zakończ(y)-
11. zdoby-
12. by-

Граматика

Словник

piec *v imperf.*

polec *v perf.*

strzec *v imperf.*

strzyc *v imperf.*

tluc *v imperf.*

zapobiec *v perf.*

пекти

полягти (на війні, в битві тощо)

стерегти

стригти

ламати

запобігти

■ Нетипові форми інфінітива

Як уже відомо, більшість інфінітивів у польській мові закінчується на -ć. Проте невелика група інфінітивів має закінчення -с, наприклад: **piec, strzec, móc, biec, rzec, polec, ulec, strzyc, tuc, zapobiec.**

Вправи

ВПРАВА 7. Напишіть інфінітиви дієслів, від яких утворені подані слова й форми (два з них будуть мати закінчення -с).

1. połączone — .....
2. mogłyby — .....
3. podjęcie — .....
4. wzniosłszy — .....
5. rzekł — .....
6. zwycięstwo — .....
7. brakuje — .....
8. wspierany — .....
9. sprowokowanie — .....
10. pokonały — .....

ВПРАВА 8. Підкресліть правильну форму.

1. brak/brakowanie pieniędzy
2. spis/spisanie treści
3. przepis/przepisanie na gołąbki
4. napis/napisanie artykułu
5. przylot/przylecenie samolotu
6. złożyć podpis/podpisanie

7. podpisanie/podpis umowy
8. objazd/objechanie remontowanego odcinka jezdni
9. zysk/zyskanie akceptacji
10. strata/stracenie czasu

Граматика

■ Класифікація прийменників

P. v. kogo? czego?	Д. в. komu? czemu?	З. в. kogo? co?	О. в. kim? czym?	М. в. (o) kim? czym?
(skąd?) z Warszawy	ku pamięci	przez most	nad łóżkiem	w domu, pracy
do domu	zmierzać ku Warszawie	na kiedy? — na piątek	pod ręką	na polu, stole
wokoło/ wokół/ naokoło jeziora, stołu	dzięki tobie	na co? — jechać na narty, iść/czekać na koncert	z kim? —rozmawiać z Szymkiem i Olą	myśleć/ marzyć/ mówić/ pisać/czytać/ pamiętać/ rozmawiać o poezji
dla mamy	przeciwko/ przeciw władzy	iść na obiad	chleb z masłem	po południu
zza stołu		w co? — grać w brydża	przed lekcją	przy domu

P. B. kogo? czego?	Д. В. komu? czemu?	З. В. kogo? co?	О. В. kim? czym?	М. В. (о) kim? czym?
znad książki		materiał w kratkę	za domem	film/książka o nobliście
sprzed lat		pytać/prosić o radę		grać na gitarze
spod oka		płacić za usługę		
obok szkoły				
wzdłuż brzegu				
w poprzek drogi				
od syna				
u fryzjera				
bez problemu				
oprócz nas				
koło/około północy, wtorku				
koło domu, sklepu				
zamiast kapelusza				
podczas podróży				

Вправи

Словник

biegle <i>adv.</i>	швидко, вільно
bieżący <i>pp</i>	поточний
blahy <i>adj.</i>	пустий, дріб'язковий
dziwny <i>adj.</i>	дивний
obciążać <i>v imperf.</i>	обтягувати
pensjonat <i>m</i>	пансіонат
pochwała <i>f</i>	похвала
pośpiech <i>m</i>	поспіх
próg <i>m</i>	поріг
ruszać <i>v imperf.</i>	рухати
sen <i>m</i>	сон
sweter <i>m</i>	светр
świetność <i>f</i>	довершеність
zdumiony <i>pp</i>	вражений
bój <i>m</i>	бій (<i>літ.</i>)
filozof <i>m</i>	філософ
pióropusz <i>m</i>	плюмаж; султан
przecinać <i>v imperf.</i>	перетинати
rozplątać <i>v perf.</i>	розплутати (<i>вузол</i>)
spojrzeć <i>v perf.</i>	подивитися
węzelek <i>m</i>	вузлик
złożony <i>pp</i>	який складається

Вирази

Doszło do tego, że...

nikomu nie przyszło to do głowy

powstanie *n* warszawskie

ruszać *v imperf.* w drogę

w stronę

węzel *m* gordyjski

wsiadać *v imperf.* na konia

Дійшло до того, що...

нікому це не прийшло в голову

варшавське повстання

вирушати в дорогу

в бік

гordіїв вузол

сідати на коня

ВПРАВА 9. Доповніть уривки віршів польського нобелівського лауреата 1996 року Віслави Шимборської прийменниками з рамки.

Tekst 1:

do, w, na, bez, pod, do

Może być 1) ..... *tytułu*

Doszło 2) ..... tego, że siedzę 3) ..... drzewem.

4) ..... brzegu rzeki,

5) ..... słoneczny poranek.

Jest to zdarzenie błahe

i 6) ..... historii nie wejdzie.

Tekst 2:

w, We, na, z, z, pod, po

Pochwała snów

1) ..... śnie maluję jak Vermeer van Delft. Rozmawiam biegle

2) ..... grecku i nie tylko 3) ..... żywymi.

[...]

Bylibyście zdumieni świetnością mojej gry 4) ..... fortepianie.

[...]

Spadając 5) ..... dachu umiem spaść miękko 6) ..... zielone. Nie jest mi trudno oddychać 7) ..... wodą.

Tekst 3:

z, Do, W, na, do, do, w, z, od, w, w, bez

- 1) ..... *biały dzień*
 2) ..... pensjonatu 3) ..... górach jeździłby,
 4) ..... obiad 5) ..... jadalni schodziłby,
 [...]

Czekając, aż podadzą rosół 6) ..... makaronem,
 dziennik 7) ..... bieżącą datą czytałby, [...]

[...]

Czasami ktoś 8) ..... progu wołałby:

«panie Baczyński*, telefon 9) ..... pana» —

I nic dziwnego 10) ..... tym nie byłoby,

że to on, i że wstaje, obciążając sweter

i 11) ..... pośpiechu rusza 12) ..... stronę drzwi.

ВПРАВА 10. Перевірте, чи знаєте ви, в яких відмінках вживати різні іменники відповідно до контексту. Доповніть вірш Віслави Шимборської питальними словами, які відповідають різним відмінкам, з рамки. Деякі з них можуть бути вжиті двічі, інші можуть не знадобитися.

kto co, kogo czego, komu czemu, kogo co, (z) kim czym,
 (o) kim (o) czym

Lekcja

- 1) ..... Król Aleksander 2) ..... mieczem
 przecina
 3) ..... gordyjski węzeł.

* Krzysztof Kamil Baczyński — wybitny poeta pokolenia międzywojennego, zginął w powstaniu warszawskim w 1944 r. w wieku 23 lat.

Nie przyszło to do głowy 4) ..... nikomu.

Było stu filozofów — żaden nie rozplątał
(...)

Dość. Spojrzał król spod pióropusza,
na konia wsiada, w drogę rusza.

A za nim (...)

5) ..... armia złożona z 6) ..... z wę-
zelków

na 7) ..... na bój.

Ключі

■ Урок 1

Тест 1b • 2b • 3a • 4a • 5b • 6b

Впр. 1 a) Płock • b) Warmia i Mazury • c) Sopot • d) Białorusini • e) Wrocław • f) Wielkopole

Впр. 2

Lokalizacja geograficzna	Charakterystyka historyczno-kulturowa
b, d, e	a, c, f

Впр. 3 1b • 2a • 3b • 4b • 5a • 6b

Впр. 4 1a • 2c • 3b • 4c • 5a • 6b

Впр. 5 Tatarzy, jedno z plemion mongolskich zamieszkujących imperium zwane Złotą Ordą, przywędrowali na tereny dawnej Polski około XIV wieku. Za wierną służbę Rzeczypospolitej wiele tatarskich rodów otrzymało przywileje szlacheckie. Część Tatarów spolonizowała się, część zachowała kulturową, organizacyjną i religijną odrębność. Polscy Tatarzy są wyznawcami islamu i posługują się dialektem języka tatarskiego. Obecnie żyje ich w Polsce około trzech tysięcy — między innymi w Białymstoku, Gorzowie Wielkopolskim i Gdańsku oraz w dwóch wsiach województwa podlaskiego, Bohonikach i Kruszynianach.

Впр. 6 1. Zakopane • 2. Zakopanego • 3. Zakopanem • 4. Zakopanem • 5. Zakopanem

Впр. 7 1. Bystrego 2. Chyżnem 3. Zakopanem 4. Czarnem 5. Dobrem

Впр. 8 1. urozmaicony • 2. różnorodnych • 3. wielokulturowe i wielowyznaniowe • 4. wielonarodowościowy • 5. różnokolorowe • 6. różnorodne

Впр. 9 1. F — W Dzielnicy Czterech Wyznań sąsiadują ze sobą: kościół katolicki, kościół protestancki, cerkiew i synagoga. • 2. P • 3. F — Festiwal odbywa się co roku w Łodzi. • 4. F — Sandomierz nazywany jest «małym Rzymem». • 5. F — Podlasie to najbardziej różnorodny etnicznie region Polski. • 6. P

Впр. 10 1. Zjadłszy obiad, poszedł spać. • 2. Obejrzawszy film, długo dyskutowali. • 3. Zwiedziwszy muzeum, warto odpocząć w jednej z pobliskich kafejek. • 4. Napisawszy artykuł, Marta zadzwoniła do przyjaciółki. • 5. Dobięwszy do domu, byli bardzo zmęczeni. • 6. Przyszedłszy na miejsce, zobaczyła, że nikogo tam nie ma.

Впр. 11 1. słynące • 2. urzekający • 3. wyróżniająca się • 4. charakteryzujący się • 5. znajdujący się • 6. mieszczący się

Впр. 12 Surfując (...), interesującą (...) zachwycającego (...), mieszczącym się (...) urzekającą (...), Oglądając (...), przedstawiających (...), przeczytawszy (...) zlikwidowane (...), przeniesiona

■ Урок 2

Впр. 1

Tytuły	Tekst
Polscy koszykarze poznali rywali	Najpoważniejszym rywalem Polski w eliminacjach do olimpiady okazali się Kubańczycy.
Pierwsze zwycięstwo po serii porażek	Kibice tak długo czekali na tę chwilę, że gdy wreszcie ich drużyna zwyciężyła, nie mogli w to uwierzyć.
Niemieccy pływacy wciąż liczą się w grze o finał	Wszystko wskazuje na to, że miłośnicy niemieckiego stylu pływania będą mieli na co popatrzeć. Niemcy nie mają zamiaru przegrać.
Triumfatorzy biegu Konstytucji 3 Maja	Pięciokilometrową trasę warszawskiego maratonu pokonało 1700 uczestników i wszystkich możemy nazwać bohaterami.
Na stadionie znowu więcej było kiboli niż kibiców	Można ich poznać po dwumetrowych szalikach zawiązanych wokół szyi.
Posypały się żółte i czerwone kartki.	Pięciu zawodników z powodu kar za żółte i czerwone kartki nie zagra w półfinałach piłkarskich mistrzostw świata.
Polska! Biało-czerwoni!	Biało-czerwoni nie zaufali taktyce swojego trenera i okrzyku «biało-czerwoni!» zabraknie na mistrzostwach.

Bnp. 2 a) bohater • b) przegrać • c) stadion • d) rywal

Bnp. 3 Czterdziestodwukilometrowy maraton ukończyło tysiąc maratończyków. • Dziesięciokilometrowe biegi organizowane są od lat w wielu miastach Polski. • Dwugodzinny mecz między Francją a Hiszpanią obejrzały setki miłośników tenisa. • Zawodnicy stumetrowy dystans pokonują w mniej niż 10 sekund. • Półtoragodzinny mecz zakończył się zwycięstwem Irlandii. • Zakończyła się dziewięćdziesięciminutowa transmisja meczu piłki nożnej.

Bnp. 4 1c • 2c • 3b • 4a

Bnp. 5

Co robi kibic?	Co robi kibol?
śpiewa piosenki	wszczyzna awantury
dopinguje swój zespół	zazdrości sukcesów przeciwnikowi
współczuje porażek	przeklina
tworzy widowisko sportowe	wyzywa innych kibiców
ogląda z zainteresowaniem zawody	jest agresywny
	pali szaliki
	rzuca racami

Bnp. 6 Z zainteresowaniem przyglądaliśmy się ostatnim mistrzostwom świata. • Muszę pogratulować temu krakowskiemu trenerowi awansu do finału. • Ten zawodnik jest wierny swojemu klubowi od wielu lat. • Komu kibicujesz? • Zazdrościsz kondycji maratończykom? • Współczuję waszej drużynie przegranej w turnieju.

Bnp. 7 przebiec dystans — pokonać dystans • zwyciężyć — wygrać • pobić rekord — ustanowić rekord • oznajmić — poinformować • uznać — zaakceptować • błyskawicznie — szybko • wówczas — w tym czasie

Bnp. 8 Niemiecki sprinter Armin Hary, ze względu na swój biały strój w czasie startów, nazywany był «białą błyskawicą». 50 lat temu w Zurychu jako pierwszy na świecie przebiegł 100 m w 10 sekund, ustanawiając ówczesny rekord świata. Okoliczności pobicia tego rekordu były niezwykle. Stuosiemdziesięciocentymetrowy biegacz znany był ze swego błyskawicznego startu i, niestety, częstych falstartów. I tym razem w Zurychu było podobnie. Hary osiągnął metę w niewiarygodnym czasie 10 sekund, ale sędzia anulował bieg, twierdząc, że zawodnik popełnił falstart, a on nie zdołał w porę biegu przerwać. Hary zażądał powtórzenia

biegu, ale do tego potrzebna była zgoda co najmniej dwóch rywali, których udało mu się pozyskać. W powtórzonym **biegu** Hary znowu **wygrał**, a stopery pokazały czasy 10 sekund. Po obradach jury **rekord** świata uznano. • Spośród Polaków tylko Marianowi Woroninowi udało się w 1984 r. **przebiec** 100 m w 10 sekund. Był to wówczas **rekord** Europy, a do dziś jest **rekordem** Polski.

Bnp. 9 Polska przegrała 5: 8 **pięć do ośmiu**. • Mecz zakończył się wynikiem 3 : 1 **trzy do jednego** dla Wielkiej Brytanii. • Pierwszego seta wygrała drużyna z Warszawy 15 : 9 **piętnaście do dziewięciu**. • Remis 2 : 2 **dwa do dwóch** nie był satysfakcjonujący dla żadnej drużyny. • Zwycięstwem 4 : 3 **cztery do trzech** zespół zapewnił sobie awans do finału. • Kraków pokonał Gdańsk 6 : 5 **sześć do pięciu**.

Bnp. 10 I znowu niecelne uderzenie. • Piłka znalazła się w tłumie zawodników. • Słysząc doping! Głośne brawa! • Minuta doliczona do pierwszej połowy meczu. • Start na 50 metrów, to jest na długość dwóch basenów. • To jest najszybsza zawodniczka.

■ Урок 3

Bnp. 1 1. szacować • 2. prężny • 3. ponadstuletni • 4. wymienić • 5. ma być

Bnp. 2 1. Na Okinawie — trzydziestu czterech • 2. W regionie Bama w Chinach — dwudziestu czterech • 3. W Nowej Szkocji w Kanadzie — dwudziestu jeden • 4. Na Hawajach — dwudziestu • 5. Na Sardynii — szesnastu • 6. W Polsce — siedmiu

Bnp. 3 1. ile • 2. ilu • 3. ilu • 4. ilu • 5. ilu • 6. ile • 7. ile • 8. ilu

Bnp. 4 1. wiekowy • 2. przebywać • 3. stronić od czegoś • 4. przechodzić anginę • 5. trafić do szpitala • 6. dobrze się układa

Bnp. 5 b) zawsze jedli dużo warzyw i owoców • c) zawsze ciężko pracowali • d) nie stronili od alkoholu/lubili alkohol • e) ich dietę cechował pewien niedobór białka i kalorii

Bnp. 6 1. opóźnić • 2. przyspieszyć • 3. wydłużyć • 4. podwyższyć • 5. obniżyć • 6. skrócić • 7. zwiększyć

Bnp. 7 1. trzydziestolatkami • 2. osiemnastolatków • 3. sześciolatki • 4. dwudziestolatki • 5. osiemdziesięciolatkowie • 6. dwunastolatek

■ Урок 4

Впр. 1 1. F — Janusz Tazbir jest znawcą (fenomenu) kultury staropolskiej. • 2. P • 3. F — Na system polityczny Rzeczypospolitej szlacheckiej nie wpłynął ani ustroj zachodnioeuropejski, ani wschodnioeuropejski. • 4. P • 5. NW

Впр. 2 1. swoich/swych • 2. Swoją/Swą • 3. swój • 4. swoich/swych • 5. swoich/swych • 6. swojej/swej • 7. swojego/swego • 8. swoich/swych • 9. swojego/swego • 10. swoimi/swymi

Впр. 3 1. swych • 2. własną • 3. swe • 4. ich • 5. ich • 6. swego • 7. własnego • 8. swoje • 9. twoja

Впр. 4 1. wolności • 2. wierności • 3. miłością • 4. szlachetności • 5. solą • 6. uczciwość • 7. mądrość

Впр. 5 1. chlubiła się • 2. posługiwała się • 3. Cechowała się • 4. Uwielbiała • 5. obchodziła • 6. brała • 7. Charakteryzowała

Впр. 6 1e • 2c • 3d • 4a • 5b

Впр. 7 1c • 2a • 3b

Впр. 8 1c • 2c • 3b • 4a • 5e

Впр. 9 1b • 2a • 3c • 4e • 5d

■ Урок 5

Впр. 1 a) co • b) że • c) dlatego • d) jak • e) kto • f) skąd

Впр. 2 1. Podobnie jak mój mąż pasjonuję się polityką i historią. • 2. Naprawdę interesujesz się sztuką współczesną? • 3. Czym się pan tak denerwuje?/Czym pan tak się denerwuje? • 4. Zastanawiamy się, kto wygra wybory samorządowe. • 5. Lider konserwatystów martwi się wynikami ostatnich sondaży. • 6. Przeciwnicy premiera ucieszyli się z jego politycznej wpadki./Przeciwnicy premiera ucieszyli się jego polityczną wpadką.

Впр. 3 a) prawicowa — Tradycja, rodzina, religia • b) lewicowa — Razem przeciwko biedzie i bezrobociu • c) liberalna — Przede wszystkim wolny rynek • d) ludowa — Bogata wieś — bogate miasto • e) zielonych — «Nie» dla żywności modyfikowanej genetycznie • f) feministyczna — Polityka jest kobietą • g) nacjonalistyczna — Stop imigrantom

Впр. 4 a) Jerzy Michalak • b) Adam Nowak • c) Jerzy Michalak • d) Beata Walicka • e) Adam Nowak • f) Adam Nowak • g) Beata Walicka • h) Jerzy Michalak • i) Beata Walicka

Впр. 5 a) F — Adam Nowak to nowa twarz lewicy, więc kandyduje do sejmu pierwszy raz. • b) F — Nie ma informacji na ten temat. • c) F — Politycznym awanturnikiem jest Jerzy Michalak. • d) P • e) P • f) F — Jerzy Michalak jest kandydatem na posła. • g) F — Nie ma informacji o tym, że Beata Walicka jest prawicowym politykiem. • h) P • i) P

Впр. 6 1b • 2a • 3c • 4b • 5b

Впр. 7 Według ostatniego sondażu w nadchodzących wyborach samorządowych 35 % **Polaków poprze** kandydatów PO. Na PiS **zagłosuje** prawdopodobnie 25,4 % **dorosłych obywateli***. Z sondażu wynika również, że na SLD **odda** swoje głosy blisko 17 % **wyborców**.

Впр. 8 1. 40%, 50%, • 2. 50% • 3. 35% • 4. 66%, 11% • 5. 67%, 42%

Впр. 9

partia **opozycyjna**

partyjny spór

polityczna kłótnia

prawo **wyborcze**

konserwatywny światopogląd

liberalne poglądy

lewicowy polityk

prasa **prawicowa**

radykałny działacz

feministyczna manifestacja

hasła **nacjonalistyczne**

demokratyczne wybory

Впр. 10 Co **wybory** powraca ta sama melodia — nie ma na kogo **głosować**, znów **wybijamy** mniejsze zło, opowiadamy się **przeciwko** komuś lub czemuś, a nie **za** kimś lub czymś (...). Polska **polityka** zbiera jak najgorsze opinie, **politycy**, jako grupa, nisko sytuują się w **rankingach**

* Іменники чоловічого роду, що закінчуються на **-el** в називному відмінку однини, отримують закінчення **-i** або **-ów** в родовому відмінку множини. Оскільки конкретного правила для цього випадку немає, вживання закінчення **-i** зазвичай надійніше.

zaufania i prestiżu. O **partiach** politycznych mówi się, że są niedemokratyczne w swej wewnętrznej strukturze, **oligarchiczne**, że stają się prywatnymi armiami wyposażonymi hojnie w **budżetowe** pieniądze, które wydają nie na prace programowe, ale na **kampanie** mające w gruncie rzeczy zwodzić **wyborców**.

■ Урок 6

Bnp. 1 Spróbował swoich sił w biznesie restauracyjnym. • Nikomu nie zdradzaj tajemnicy swojego sukcesu. • Przedstawienie nie tylko nie odniosło sukcesu, ale można nawet powiedzieć, że zakończyło się kląpą. • Trudno będzie komukolwiek podważyć twoją tezę. • Czasownik splajtować jest bardziej potoczny od czasownika zbankrutować. • Sława wcale nie pomaga w prowadzeniu własnego biznesu.

Bnp. 2 Nie mam pojęcia, jak zabrać się za rozwiązanie tego problemu = **nie wiem z czym to się je** • Spółka Marka źle zainwestowała pieniądze i wszystko straciła = **zbankrutowała** • Wspólnik zawsze akcentuje potrzebę rozwoju = **podkreśla** • Zwykle nie powtarza się tych samych błędów = **nie popelnia się** • Piotr zachęca mnie do otwarcia własnego biznesu = **namawia** • Mam na swoim koncie zarówno sukcesy, jak i porażki = **zaliczyłem**

Bnp. 3 Przestańmy mówić ciągle tylko o **pieniądzach**. • Z **pieniędzmi** czy bez i tak wyjedziemy w tę podróż. • Na szczęście nigdy w życiu nie brakowało mi **pieniędzy**. • Przedsiębiorcy często inwestują **pieniądze** na giełdzie papierów wartościowych. • Zastanawiam się czy nie zainwestować trochę **pieniędzy** w nieruchomości. • Dżentelmeni o **pieniądzach** nie rozmawiają, po prostu je zarabiają.

Bnp. 4 Wielkie firmy obracają **pieniędzmi**. • Nie każdy umie oszczędzać **pieniądze**. • O **pieniądzach** trzeba umieć rozmawiać. • To dzięki **pieniądom** rodziców mógł otworzyć działalność. • **Pieniądze** nie śmierdzą. • Inwestorzy czasami też się mylą i nie są pewni, jak pomnażać swoje **pieniądze**.

Bnp. 5 1. Przelewać pieniądze na konto. = Robić (przelewkę **przelew** wylewkę) • 2. Iść do banku po pieniądze na kredyt. = Wziąć (**pożyczkę** pożyczyczenie) • 3. W tym miesiącu muszę wydać sporą sumę. = W tym miesiącu mam sporo (wydatek **wydatków** datków) • 4. Nie zawsze trzeba oszczędzać w banku. = Nie zawsze trzeba mieć (oszczędzanie oszczędnie **oszczędności**) w banku. • 5. Wygrać milion złotych to wielka sprawa. = (wygrana wygranych) miliona złotych to wielka sprawa. • 6. To jest

prawdziwy bogacz, odziedziczył wielki majątek. = On ma wielki majątek, jest naprawdę (dziedziczny **dziedzicem** dziedzina) pełną gębą.

Впр. 6 1. F — Popaść w długi to być komuś winnym pieniądze. • 2. F — Rozkręcić własny interes to założyć i rozwijać swoją firmę. • 3. P • 4. P • 5. P • 6. P • 7. F — Wyrzucić pieniądze w błoto to wydać pieniądze niepotrzebnie, na coś co nie ma żadnej wartości.

Впр. 7 1. **okrągły** milion • 2. **postawić** piwo • 3. wyrzucać pieniądze w **błoto** • 4. trzymać pieniądze w **skarpecie** • 5. skończyło się **klapą** • 6. parę **groszy**

Впр. 8 Paweł **roztrwoni** oszczędności całego życia w ciągu kilku miesięcy. • Kiedy Kaska i Olka **rozkręca** własną działalność gospodarczą konkurencja przestanie spać spokojnie. • Gdzie wy **nazbieracie** tyle informacji o funduszach inwestycyjnych? • Teraz korzystaj z chwili, jeszcze się w życiu **naoszczędzasz**. • Oni nie mają dość pieniędzy, więc rodzice **dolożą** im do mieszkania. • Spółka stanie na nogi, jeśli inwestorzy **włożą** swój kapitał. • **Pogram** trochę na giełdzie, jeśli będę miał czym.

Впр. 9 stanąć na nogi — **wyjść na prostą** • lecieć na pieniądze — **być pazernym** • prowadzić działalność gospodarczą — **pracować na własny rachunek** • postawić — **zafundować** • być przy forsie — **być zamożnym** • sądzić — **oceniać**

■ Урок 7

Впр. 1 2e • 3f • 4g • 5b • 6c • 7a

Впр. 2 1. Współcześnie • 2. współczesne • 3. ówczesne • 4. współczesnej • 5. ówczesna

Впр. 3 1. Oni stanowią zgrany zespół. • 2. Stanowimy integralną część społeczeństwa. • 3. Brak tolerancji stanowi źródło konfliktów. • 4. Determinacja stanowi podstawę sukcesu. • 5. Brak pieniędzy na badania stanowi poważny problem. • 6. Zaufanie stanowi siłę tego związku.

Впр. 4 1. bezcelowe • 2. bezcenna • 3. bezsporny • 4. bezskuteczna

Впр. 5 1. człowiek wielkiego serca • 2. człowiek ogromnej kultury • 3. człowiek honoru • 4. człowiek czynu

Впр. 6 1. Obydwie • 2. Obydwoje • 3. Obydwie • 4. Obydwaj • 5. Obydwoje • 6. Obydwa

Впр. 7 1. i ją i jego • 2. formy • 3. muzea • 4. bracia • 5. płaszcze

■ Урок 8

Упр. 1 1. ciuchy • 2. szafiarka • 3. lumpeks • 4. strasznie • 5. hit • 6. kujonkie

Впр. 2 1. strój • 2. biżuteria • 3. uśmiech • 4. szpilki • 5. perfumy • 6. gracia • 7. nogi • 8. sylwetka • 9. spodnie • 10. garnitur • 11. usta • 12. włosy

Впр. 3 brwi (ta brew); • kości (ta kość), bliźnięta (jedno bliźnię), widelce (ten widelec); • —••••• zarobki (ten zarobek); • Węgrzy (ten Węgier), Czesi (ten Czech), Niemcy (ten Niemiec), ludzie (ten człowiek); • lata (jeden rok), dni (jeden dzień), muzea (to muzeum), logo (wyraz nieodmienny, bardzo (!) potocznie: te loga) • —•••••

Впр. 4 1. państwa • 2. państwu • 3. państwa • 4. państwie • 5. państwu • 6. państwo • 7. państwo, państwa

Впр. 5 1. na razie • 2. szacunek (z podziwem) • 3. oburzenie • 4. osoba/ rzecz pozbawiona gustu • 5. kompromitacja • 6. dobrze • 7. w porządku • 8. na piechotę • 9. osoba pozbawiona talentu • 10. atrakcyjna dziewczyna • 11. • atrakcyjny mężczyzna • 12. idę • 13. kłamstwo • 14. komputer

Впр. 6 1. Niech państwo wykonają • 2. Dobrze • 3. W każdym razie • 4. (My) jeszcze nie przygotowaliśmy • 5. Czy (wy) już skończyliście? • 6. Co (wy) zrobiliście? • 7. (My) o niczym nie wiedzieliśmy. • 8. cudzysłowie • 9. dworze • 10. odnośnie do

Впр. 7 1. nie sypia • 2. jadałem • 3. miewa • 4. bywać • 5. czytuje • 6. nie widzimy • 7. chadzać • 8. grywają

Впр. 8 1. wygrywają • 2. lata • 3. grają • 4. sprawiał • 5. spotykam • 6. dawać • 7. wywozić • 8. nosił • 9. nie pływam • 10. kupować • 11. nie mów • 12. myjcie

■ Урок 9

Впр. 1 a) przeraża • b) uspokaja • c) rozśmiesza • d) nudzi • e) dłuży się

Впр. 2 świetny — b, d • beznadziejny — a, d • oryginalny — b, c, d • ciekawy — a, b, d • nudny — a, b

Впр. 3 1. F — Piotr wolałby obejrzeć horror niż melodramat. • 2. P • 3. F — Piotr lubi kino akcji. • 4. F — Jola nie przepada za scenami pościgów i strzelanin. • 5. P • 6. P • 7. F — Jola nie jest fanką dreszczowców. • 8. F — Oboje kochają opery mydlane.

Впр. 4 a • c • e • g

Впр. 5

Recenzje pozytywne	Recenzje negatywne
a, b, d, f	c, e

Впр. 6 Wczoraj byłem na świetnym filmie. Rewelacja/pierwszorzędny, mówię ci! Pełno efektów specjalnych, znakomici aktorzy i humor też pierwszorzędny/rewelacja. No i te niesamowite zdjęcia! • Poza tym Morricone zrobił naprawdę sugestywną muzykę, więc wszystko razem wypada kapitałnic.

Впр. 7 1. superszampon • 2. superkonto • 3. superokazji, supernagrodę • 4. superszybka, superkomfortową, supercenie • 5. superserialu

Впр. 8 1. Bak jest pełny. Bak jest pełen. • 2. Piotr jest pełen życia. Piotr jest pełny życia. • 3. dom pełen gości, dom pełny gości • 4. pełny program na jutro, pełen program na jutro • 5. pełny komplet, pełen komplet • 6. pełny przygód, pełen przygód • 7. pełny wątpliwości, pełen wątpliwości.

1, 4, 5 — Слово «pełen» не можна вживати в цих реченнях, тому що за ним не йде іменник у родовому відмінку.

Впр. 9 1. błędów • 2. przemocy • 3. cennych antyków • 4. różnych atrakcji • 5. wad • 6. zabawnych perypetii

Впр. 10 1. P • 2. F — Polańskiego • 3. F — Chopina • 4. F — Kościuszki • 5. F — Jandy • 6. P • 7. F — Kolumba • 8. F — Szyborskiej • 9. F — Wajdzie • 10. P

Впр. 11 1b • 2a • 3b • 4b • 5c

Впр. 12 1. «Pianista» to tytuł głośnego filmu w reżyserii **Romana Polańskiego**. • 2. Akcja «Pianisty» rozgrywa się w czasach **drugiej wojny światowej**. • 3. Film opowiada **prawdziwą** historię polskiego pianisty żydowskiego pochodzenia. • 4. Scenariusz filmu jest oparty na wojennych wspomnieniach **Władysława Szpilmana**. • 5. Za zdjęcia do filmu operator **Paweł Edelman** był **nominowany do Oscara**. • 6. W rolę głównego bohatera wcielił się, nagrodzony za tę kreację **Oscarem**, **Adrien Brody**. • 7. Obraz zdobył trzy Oscary — za **reżyserię**, **scenariusz** i **główną rolę męską**.

Впр. 13 1. Oscarem • 2. Złoty Glob • 3. Cezara • 4. Złotym Smokiem • 5. Złotą Palmę

■ Урок 10

Bnp. 1 1. miłośnica • 2. harem • 3. nałożnica • 4. elektor

Bnp. 2 1. August Mocny był: (a) elektorem saskim i królem Polski • 2. August Mocny miał: (b) **niezliczone romanse** • 3. Nałożnica to: (c) **kochanka mężczyzny stojącego wyżej w hierarchii społecznej** • 4. Kochankami króla Augusta Mocnego były: (c) **zarówno arystokratki, jak i proste dziewczęta**

Bnp. 3 1. romansidło — **romans** • 2. flircik — **flirt** • 3. paluszek — **palec** • 4. brzuszek — **brzuch** • 5. nosek — **nos** • 6. nóżka — **noga** • 7. tygrysek — **tygrys** • 8. konisko — **koń**

Bnp. 4 1. To był tylko krótki, niewinny **flircik**. • 2. Kochanek szepcze komplementy do **uszka**. • 3. Dzieci mają maleńkie **usteczka**. • 4. Nie pokazuj tego swoim grubym **paluchem**. • 5. To nieelegancko tak mówić, ale on ma naprawdę olbrzymi **nochal**. • 6. Jej synek to bardzo miły **chłopczyk**.

Bnp. 5 1. Czy oni naprawdę zdecydowali się na ślub i na **sakramentalne tak** do końca życia? • 2. Uwielbiam czytać historie **plamiennych** romansów znanych ludzi. • 3. Ta książka stała się bestsellerem i jest **rozchwytywana** przez czytelników. • 4. Nie wierzę mu, musi mi **udowodnić** swoją wierność. • 5. Nasza miłość obroni się przed wszystkimi **pokusami**.

Bnp. 6 1. Ludzie pragną się ogrzać w **blasku** jego sławy. • 2. Ona ma **słabość** do sportowców. • 3. Jak pisze **prasa** bulwarowa, zdecydowali się na rozwód. • 4. Mąż nigdy nie **nadużył** mojego zaufania. • 5. Widziano ją w **towarzystwie** znanego polityka. • 6. To jest ciekawy temat dla reżyserów teatralnych i **filmowych**. • 7. Miała na **koncie** kilka głośnych romansów i niewinnych **flirtów**.

Bnp. 7 a) Niech mi pan powie, co powinnam zrobić. • b) Niech pani wejdzie do środka. • c) Niech pani mi nie mówi, co mam robić. (Niech mi pani nie mówi, co mam robić.) • d) Niech ci będzie, chyba masz rację. • e) Niech pan przestanie tak dużo pracować.

Bnp. 8 1. To był **burzowy** dzień. • 2. To był **burzliwy** romans. • 3. To było **owocne** spotkanie. • 4. Lubię sok **owocowy**. • 5. Na zakończenie spotkania zrobili sobie **pamiątkowe** zdjęcie. • 6. Dla ich związku to było **pamiętne** lato. • 7. **Bajkowy** świat dziecięcych marzeń. • 8. Spędzili noc w **bajecznym** hoteliku. • 9. Założyła piękną, **wieczorową** suknię. • 10. W **wieczornych** wiadomościach mówiono o tym wydarzeniu.

Впр. 9 P • P • F — Wg Garbo ten przegrywa, kto pierwszy wyznaje miłość.
• P • F — Mężowie dzielą obowiązki z żonami.

Впр. 10 1. Od wielu lat mieszkają razem i **wspólżyją** ze sobą. • 2. Lubię jak mój chłopak **dotyka** moich włosów. • 3. Pierwszy raz **całowaliśmy się** w usta na szkolnej wycieczce. • 4. W czasie miodowego miesiąca **kochaliśmy się** na plaży przy blasku księżycy. • 5. Według sondaży coraz więcej uczniów zaczyna **uprawiać** seks.

■ Урок 11

Впр. 1 1. k.ż. • 2. i.z.a. • 3. k.ż. • 4. i.z.a. • 5. k.ż. • 6. k.ż. • 7. i.z.a. • 8. i.z.a.

Впр. 2 a) każda klęska • b) powódź • c) wichura • d) tsunami • e) pożar

Впр. 3 1c • 2b • 3d • 4a

Впр. 4 1. zginęły • 2. zginęły • 3. zginęło • 4. zginęły • 5. zginęli • 6. zginęło • 7. zginęło/zginęły • 8. zginął • 9. zginęło • 10. zginęła

Впр. 5 1. zmarło • 2. zginęło • 3. zmarło • 4. zginęło • 5. zmarło • 6. zginęło

Впр. 6 1. E • 2. P • 3. E • 4. P • 5. E • 6. P • 7. P • 8. E

Впр. 7 1. burzliwy związek • 2. wulkan energii • 3. burza oklasków • 4. żywiołowa reakcja • 5. burza uczuć

Впр. 8 A 4 • B 3 • C 1 • D 2

Впр. 9 1. jak burza • 2. jak powietrze • 3. jak dwie krople wody • 4. jak ryba w wodzie • 5. jak powietrze • 6. jak woda i ogień

■ Урок 12

Впр. 1 1. lipca, dziewięćdziesiątego piątego • 2. dziewięćdziesiątym ósmym • 3. trzecim • 4. jedenastym • 5. trzynastego maja, szóstego • 6. dwudziestego trzeciego, jedenastego, siedemdziesiątym dziewiątym • 7. dziesięć — jedenaście • 8. czwartego lipca, trzydziestego czwartego • 9. drugiego lipca, dziewiątego

Впр. 2 1. sześćdziesiątym szóstym • 2. sześćset, trzeciego • 3. Trzeciego, siedemset, pierwszego • 4. dziewięćdziesiątym piątym, listopada, osiemnastego • 5. piętnastego sierpnia, dwudziestego • 6. września tysiąc, dziewiątego

• 7. siedemnastego, dziewięćset trzydziestego • 8. tysiąc, osiemdziesiątym, osiemdziesiątym trzecim, dziewięćdziesiątym • 9. pierwszego maja, czwartego

Впр. 3 1c • 2l • 3e • 4a • 5b • 6d • 7h • 8f • 9i • 10j • 11m • 12k • 13g

Впр. 4 1. Wysłanie • 2. Przyjęcie • 3. Przekazanie • 4. Ukazanie • 5. Przyjęcie • 6. Wygłoszenie

Впр. 5 1. odniesienie zwycięstwa • 2. pokonanie armii wroga • 3. uchwalenie konstytucji • 4. wybranie na prezydenta • 5. odzyskanie niepodległości • 6. utracenie wolności • 7. przyjęcie chrztu • 8. sprowokowanie do działania • 9. podjęcie walki • 10. rozpoczęcie bitwy

Впр. 6 1. powtarzanie • 2. powtórzenie • 3. wejście • 4. powstanie • 5. przedstawienie • 6. przedstawianie • 7. życie • 8. przyjęcie • 9. połączenie • 10. zakończenie • 11. zdobycie • 12. bycie

Впр. 7 1. połączyć • 2. móc • 3. podjąć • 4. wznieść • 5. rzecz • 6. zwyciężyć • 7. brakować • 8. wspierać • 9. sprowokować • 10. pokonać

Впр. 8 1. brak • 2. spis • 3. przepis • 4. napisanie • 5. przylot • 6. podpis • 7. podpisanie • 8. objazd • 9. zyskanie • 10. strata

Впр. 9

Текст 1: 1) bez • 2) do • 3) pod • 4) na • 5) w • 6) do

Текст 2: 1) We • 2) po • 3) z • 4) na • 5) z • 6) w • 7) pod

Текст 3: 1) W • 2) Do • 3) w • 4) na • 5) do • 6) z • 7) z • 8) od • 9) do • 10) w • 11) bez • 12) w

Впр. 10 Nie wykorzystano — loc.: (o) kim, (o) czym: 1. Kto co (H. B.) • 2. kim czym (O. B.) • 3. kogo co (З. B.) • 4. komu czemu (Д. B.) • 5. kto co (H. B.) • 6. kogo czego (P. B.) • 7. kogo co (З. B.)

Польсько-український словник

А

aforyzm *m* — афоризм
aktorstwo *n* — акторська гра
ambicja *f* — амбіція
angina *f* — ангіна
aniżeli *conj.* — ніж
antyki *m pl* — антикваріат
antykomunistyczny *adj.* —
антикомуністичний
antyoksydant *m* — антиоксидант
armia *f* — армія
artykuł *m* — стаття
arystokratka *f* — аристократка
ascetyczny *adj.* — аскетичний
atmosferyczny *adj.* — атмосферний
awans *m* — заохочення
Azja *f* — Азія
azjatycki *adj.* — азійський

В

baba *f* — баба (*зневажл.*)
badacz *m* — дослідник
bagno *n* — болото
bak *m* — бензобак
barwny *adj.* — барвистий
bezapelacyjnie *adv.* — рішуче
bezczyennie *adv.* — даремно
bezguście (*coll.*) — несмак
bezrobocie *n* — безробіття
białaczka *f* — лейкозія

białko *n* — білок
Białorusin *m* — білорус
biblijny *adj.* — біблійний
bić *v imperf.* — бити
bieda *f* — біда, лихо
bieg *m* — біг
biegle *adv.* — швидко, вільно
bieżący *pp* — поточний
biżuteria *f* — коштовності
bliznię *n* — близнюк
blagać *v imperf.* — благати
blahy *adj.* — пустий, дріб'язковий
błąd *m* — помилка
błyskawica *f* — блискавка
błyskawiczny *adj.* — блискавичний
bodziec *m* — стимул, спонукання
bohater *m* — герой
bolszewik *m* — більшовик
bowiem *conj.* — тому що
Bóg *m* — Бог
boj *m* — бій (*літ.*)
brak *m* — нестача
brakować *v imperf.* — бракувати
brew *f* — брова
broń *f* — броня
broń *m* — зброя
brzyd *m* — бридж (*карткова гра*)
brylować *v imperf.* — сяяти
brzmieć *v imperf.* — звучати
brzozowy *adj.* — березовий
budownictwo *n* — архітектура

bulwers (*coll.*) — шок, гнів (*від*
bulwersować)

burmistrz *m* — мер

burza *f* — буря, шторм

buzia *f* — личко (*змени.*)

C

całkowicie *adv.* — в цілому, абсолютно
cechować *v imperf.* — характеризувати
cechować się (+ *instr.*) *v imperf.* —

характеризуватися

celebryta *m* — знаменитість

celebrytka *f* — знаменитість (*жінка*)

cesarz *m* — імператор

Cezar *m* — «Сезар» (*премія*)

charakteryzować się *v imperf.* — ха-
раактеризуватися

charyzma *f* — харизма

chata *f* — хата, дім

chętny *adj.* — жадаючий

Chiny *pl* — Китай

chlubić się (= *instr.*) *v imperf.* — пи-
шатися

chłopski *adj.* — селянський

choć *conj.* — хоча

chrystianizacja *f* — християнізація

chrześcijański *adj.* — християнський

chwalić *v imperf.* — хвалити

ciacho (*coll.*) — ласий шматок (*досл.*
торт) (*розм. про гарного чоловіка*)

ciemki *adj.* — тонкий

cierpienie *n* — страждання

ciężarówka *f* — вантажівка

ciuch *m* (*coll.*) — одяг (*розм.*)

ciulać *v imperf.* — заощаджувати

cid *m* — диво

cywilizacja *f* — цивілізація

cywilizacyjny *adj.* — цивілізагорський

członek *m* — член

czyn *m* — дія

czynnik *m* — чинник

czysty *adj.* — чистий

czytelniczka *f* — читачка

D

datek *m* — пожертвування

dawny *adj.* — давній

dążność *f* — бажання, прагнення
(*літ.*)

deklaracja *f* — декларація

deklarować *v imperf.* — декларувати

demencja *f* — слабоумство

demograf *m* — демограф

demolować *v imperf.* — руйнувати

denerwować (się) *v imperf.* —
дратувати(ся)

determinacja *f* — рішучість

długowieczność *f* — довговічність

dłużyć się *v imperf.* — тривати

dobiec *v perf.* — добігти

dobra (*coll.*) — добре, гаразд (*розм.*)

doceniać *v imperf.* — оцінювати

dochodzący pp z (+ *gen.*) — лунаю-
чий з

doczekać się *v perf.* — дочекатися

dodatek (*do gazety*) — додаток
(*до газети*)

dodatek (*np. apaszka*) — аксесуар
(*напр., шийна хустка*)

dojrzewanie *n* — дозрівання

dokładać *v imperf.* — додавати

dokładać się *v imperf.* — вносити
пай

dolegliwość *f* — хвороба

dopingować *v imperf.* —
підбадьорювати

doprowadzić *v perf.* — привести
(*до результату*)

doroczny adj. — щорічний
dorzecze n — басейн річки
dosłownie adv. — дослівно
dotąd adv. — доти
dotychczasowy adj. — попередній
dramat m — драма, трагедія
dreszczowiec m — трилер
dreńwy adj. — нудний, банальний
drobny adj. — дрібний
drożdże pl — дріжджі
duchowieństwo n — духовенство
dworek m (dim.) — невелика садиба
 (змени.)
**dwór (polski, moskiewski, brytyjski
 itd.)** — двір (польський, російський,
 британський тощо)
dynamiczny adj. — динамічний
dysciplina f (sportowa) — дисципліна
 (спортивна)
dystyngowany adj. — елегантний,
 витончений
działacz m — активіст, діяч
działać v imperf. — робити
działanie n — дія
dziedzic m — спадкоємець
dziedziczny adj. — спадковий
dziedziczyć v imperf. — успадковувати
dziedzina f — галузь (напр., науки)
dzieje pl — історія
dzielić v imperf. — ділити
dzielić się v imperf. — ділитися
dzielo n — справа, робота
dziesiątki f pl — десятки
dziewczę n — дівчина (літ.)
XIX-wieczny adj. — який належить
 до 19-го століття
dziwić v imperf. — дивувати
dziwny adj. — дивний
dźwięk m — звук

E

ekosfera f — екофера (заселена зона)
ekranizacja f — екранізація
ekspansywny adj. — експансивний
eksplozja f — вибух
elektorat m — електорат
eloquentny adj. — чіткий; красно-
 мовний
entuzjastyczny adj. — сповнений
 ентузіазму
epizod m — епізод
era f — ера
Etiopia f — Ефіопія
 europejski adj. — європейський
europoseł m — член Європейського
 парламенту

F

fabula f — сюжет, фабула
facet m (coll.) — хлопець (розм.)
fajny adj. (coll.) — крутий (розм.)
farbowany adj. — фарбований
faworyzować v imperf. — бути при-
 хильним
feministyczny adj. — феміністичний
fenomen m — феномен
ferie pl — короткі шкільні канікули
fiasko n — фіаско
fikcyjny adj. — фіктивний, вигаданий
film m akcji — бойовик
film m grozy — фільм жахів
filozof m — філософ
final m — фінал
finansować v imperf. — фінансувати
firmowy adj. — фірмовий; діловий
fizyczny adj. — фізичний
flaga f — прапор
flawonoidy m pl — флавоноїди

flisacki *adj.* — призначений для
рафтингу
folklor *m* — фольклор
francuszczyzna *f* — французька мова

G

gaj *m* — гай
galaktyka *f* — галактика
garnitur *m* — костюм
gasić *v imperf.* — гасити
gawędziarz *m* — оповідач
gdy *conj.* — коли
gdzieś *pron.* — десь
generał *m* — генерал
genetyczny *adj.* — генетичний
geograficznie *adv.* — географічно
gerontologia *f* — геронтологія
giełda *f* — фондова біржа
glob *m* — глобус
gładko *adv.* — гладко
goić się *v imperf.* — гоїтися
gorszący *pp* — неналежний
gospodarka *f* — економіка
gospodarz *m* — господар
górnik *m* — шахтар
gra *f* — гра
gracja *f* — грація
grad *m* — град
groźny *adj.* — грізний
grypa *f* — грип
gubić *v imperf.* — губити
gwizdać *v imperf.* — свистіти

H

harować *v imperf.* — важко працювати
Hawaje *pl* — Гаваї
hermetyczny *adj.* — герметичний,
закритий

historyk *m* — історик
hitlerowski *adj.* — гітлерівський
hojnie *adv.* — рясно, щедро
honor *m* — честь
honorowy *adj.* (*np. tytuł*) — почесний
(*напр., титул*)
hospitalizacja *f* — госпіталізація
hucznie *adv.* — гучно
huragan *m* — ураган

I

ideologia *f* — ідеологія
ignorować *v imperf.* — ігнорувати
implikować *v imperf.* — викликати
intensywność *f* — інтенсивність
intensywny *adj.* — інтенсивний
intrygować *v imperf.* — інтригувати
irański *adj.* — іранський
iż *conj.* — що

J

jad *m* — отрута
jednocześnie *adv.* — одночасно
Jerozolima *f* — Єрусалим

K

kafejka *f* — кафе (*маленьке*)
kalkulować *v imperf.* — підраховувати
kaloria *f* — калорія
kameralny *adj.* — затишний
Kanada *f* — Канада
kapitałny *adj.* — капітальний; чудо-
вий (*розм.*)
kapitał *m* — капітал
kara *f* — кара
kataklyzm *m* — катаклізм
katolicki *adj.* — католицький
kawior *m* — ікра

kibicować *v imperf.* — підтримувати

kibol *m* — хуліган (*про спортивного фаната, вболівальника*)

kiczowaty *adj.* — кітчевий

kiepski *adj.* — поганий

kilkakrotnie *adv.* — неодноразово

klimatyczny *adj. (coll.)* — який викликає спогади (*розм.*)

klamstwo *n* — неправда

klócić się *v imperf.* — сваритися

klótnia *f* — сварка

kombinacja *f* — комбінація

komentator *m* — коментатор

komp (*coll.*) — комп'ютер (*розм.*)

kompleks *m* **budynków** — комплекс будівель

komplet *m* — комплект

kompletnie *adv.* — повністю

kompromitacja *f* — компромітація

komunikować się *v imperf.* — спілкуватися

komunistyczny *adj.* — комуністичний

konflikt *m* — конфлікт

konserwatysta *m* — консерватор

kontekst *m* — контекст

kontra *praep.* — проти

kontynuować *v imperf.* — продовжувати

koralowy *adj.* — кораловий

koronka *f* — мереживо

kosmetologia *f* — косметологія

kosmos *m* — космос

kosztowny *adj.* — коштовний

koszykarz *m* — баскетболіст

kość *f* — кість

kraina *f* — земля, регіон

krajobraz *m* — пейзаж, ландшафт

krasomówczy *adj.* — красномовний

kraść *v imperf.* — красти

kreacja *f* (**aktorska**) — подача (акторська)

kreator *m* — дизайнер

krew *f* — кров

krewni *m pl* — рідня, родичі

kruczata *f* — хрестовий похід

kryminal *m* — детектив

Kryształowe Serce *n* — «Кришталеве серце» (*нагорода польського Чорвоного Хреста*)

krytyk *m* — критик

krzywy *adj.* — кривий

kształtować *v imperf.* — формувати

kubek *m* — горнятко

kujon *m* (*coll.*) — зубріння (*розм.*)

kultowy *adj.* — культовий

kurort *m* — курорт

kurtka *f* — куртка

kwiatowy *adj.* — квітковий

L

laska (*coll.*) — пташка (*розм. про жінку*)

laureat *m* — лауреат

laureatka *f* — лауреатка

lecę (*coll.*) — я лечу, я прагну (*розм.*)

lenistwo *n* — лінощі

lewica *f* — ліві (*про партію*)

liberal *m* — ліберал

liczny *adj.* — численний

lokata *f* — внесок

ludowy *adj.* — народний

lumpex *m* (*coll.*) — магазин уживаного одягу (*розм.*)

L

lapka *f* — лапка (*змени.*)

lebek *m* — голівка (*змени.*)

M

- magiczny** *adj.* — магічний
magnat *m* — магнат
maleńki *adj.* — маленький
malowniczy *adj.* — мальовничий
maluch *m* — малюк
Małopolanin *m* — житель Малої Польщі
Małopolska *f* — Мала Польща (*region na północnym wschodzie Polski*)
malżonka *f* — дружина
manifestacja *f* — демонстрація
maraton *m* — марафон
martwić (się) *v imperf.* — хвилювати(ся)
masowy *adj.* — масовий
material *m* — матеріал
mazowiecki *adj.* — мазовецький
meczet *m* — мечеть
mediator *m* — посередник
medytacje *f pl* — медитації
melodramat *m* — мелодрама
metabolizm *m* — метаболізм
męstwo *n* — мужність (*zim.*)
mężatka *f* — заміжня жінка
miecz *m* — меч
mieścić się *v imperf.* — розташовуватися
migrena *f* — мігрень
miłosny *adj.* — любовний
miłośnik *m* — любитель
minąć *v perf.* — пройти
mit *m* — міф
młodziutki *adj.* — молоденький
mniejść *f* — меншина; меншість
mocno *adv.* — сильно
moda *f* — мода
modny *adj.* — модний
mordka *f* — мордочка (*zmeni.*)

- mroczny** *adj.* — похмурий
mróz *m* — мороз
muzułmański *adj.* — мусульманський
mylic się *v imperf.* — помилятися

N

- naczelnik** *m* — командир, начальник
nachodzić *v imperf.* — підходити
nadwiślański *adj.* — розташований на річці Вісла
nadzwyczaj *adv.* — занадто
nagi *adj.* — нагий
naivność *f* — наївність
naivny *adj.* — наївний
namawiać *v imperf.* — переконувати
napaść *v perf.* **na** (+ *dat.*) — напасти на
napis *m* — напис
naprawdę *part.* — насправді
nara (*coll.*) — побачимось (*розм.*)
narazić się *v perf.* **na** (+ *acc.*) — наразитися на
narzekać *v imperf.* — жалітися
narzędzie *n* — інструмент
nastąpić *v perf.* — настати, відбутися
nawiedzony *pp* — навіжений
nawijać *imperf.* (*coll.*) — теревентити (*розм.*)
niecały *adj.* — менш ніж; неповний
niecelny *adj.* — невлучний
nieco *adv.* — дещо
niedbale *adv.* — недбало
niedobór *m* — нестача
niegdys *adv.* — колись
niejednokrotnie *adv.* — неодноразово
niekiedy *adv.* — час від часу
niektórz *pron.* — деякий
nienawidzić *v imperf.* — ненавидіти
niepochlebny *adj.* — несприятливий

niewpowtarzalny *adj.* — неповторний
nierprzewidywalny *pp* — непередбачуваний

nieruchomość *f* — нерухомість

nieruchomy *adj.* — нерухомий

niesamowity *adj.* — надзвичайний

nieskażony *adj.* — бездоганний, неспотворений

nieszczęsny *adj.* — нещасливий

nieubлагanie *adv.* — невблаганно

nieustannie *adv.* — постійно

nieustępliwość *f* — непоступливість

niewiarygodny *adj.* — неймовірний

niewielki *adj.* — невеликий

niewygodny *adj.* — незручний

niezgodny *adj.* *z (+ instr.)* — не згодний з; невідповідний

niezmienny *adj.* — незмінний

niezrozumiały *adj.* — незрозумілий

niezwycięzony *pp* — непереможний

niezwykłość *f* — незвичайність

niezwykly *adj.* — незвичайний

nikogo *pron. (gen./acc. від nikt)* — нікого

niszczyć *v imperf.* — нищити

nizina *f* — низина

noblista *m* — нобелівський лауреат

Nowa Szkocja *f* — Нова Шотландія

noworodek *m* — новонароджений

nożyce, nożyczki *pl* — ножиці

O

oba *m* — обидва

obaj *num.* — обидва

obcas *m* — підбор

obcegi *pl* — кліщі

obciach *(coll.)* — сором, ганьба

(розм.)

obciągać *v imperf.* — обтягувати

obcisly *adj.* — тісний

obecność *f* — присутність

oberwanie *n* **chmury** — злива

obie *f* — обидві

obiegać *v imperf.* — обертатися

objaw *m* — симптом

obniżyć *v imperf.* — зменшувати

obojętny *adj.* — байдужий

obóz *m* — табір

obracać *v imperf.* — обертати

obrady *pl* — обговорення

(журі)

obserwacja *f* — спостереження

oburzenie *n* — обурення

obywatel *m* — громадянин

Ocean *m* **Indyjski** — Індійський океан

odcień *m* — відтінок

oddalony *adj.* — віддалений

oddziaływać *v imperf. na (+ acc.)* — впливати на

odkrycie *n* — відкриття

odkryć *v perf.* — відкрити

odkrywca *m* — першовідкривач

odlotowy *adj. (coll.)* — класний *(розм.)*

odnaleźć *v perf.* — відкрити

odprężyć *v imperf.* — розслабляти

odprężający *pp* — який розслабляє

odrządzać *v imperf.* — відмовляти

odrębność *f* — відокремленість; особливість

odrzec *v perf.* — відповісти *(літ.)*

odrzucony *pp* — відкинутий

odwaga *f* — відвага

odwiedzać *v imperf.* — відвідувати

ofiara *f* — жертва

oficer *m* — офіцер

ogień *m* — вогонь, полум'я

ogólnopolski *adj.* — всенольський
ogromny *adj.* — величезний
okazać się *v perf.* — опинитися
okazały *adj.* — вражаючий
oklaski *m pl* — оплески
okoliczność *f* — обставина
określać *v imperf.* — описувати
okrzyk *m* — окрик, крик
oligarchiczny *adj.* — олігархічний
olimpiada *f* — олімпіада
ośniewający *pp* — засліплюючий
opady *m pl* — опади
oparty *pp* — заснований
operator *m* — оператор
opowiadać *v imperf.* — розповідати
opowieść *f* — оповідання
opozycja *f* — опозиція
oprawki *f pl* — оправа
Orient *m* — схід
orientacyjnie *adv.* — приблизно
Ormianin *m* — вірменин
osobiście *adv.* — особисто
ostatecznie *adv.* — остаточно
ostry *adj.* — гострий
oszczędnie *adv.* — бережливо
oszczędności *f pl* — заощадження
oszczędzać *v imperf.* — заощаджувати
oszołom *m (coll.)* — дивак (*розм.*)
oś *f* — вісь
ośrodek *m* — центр
otchłań *f* — безодня
otoczenie *n* — оточення
otyły *adj.* — гладкий, товстий
owalny *adj.* — овальний
owszem *adv.* — звичайно, безперечно
oznaczать *v imperf.* — означати;
 означувати
oznajmić *v perf.* — оголосити

Ó

ów *pron.* — тогочасний; інший
ówczesny *adj.* — тодішній

P

pagórek *m* — пагорб
pałac *m* — палац
panować *v imperf.* — панувати
państwo *n* — країна
partyjny *adj.* — партійний
pazerny *adj.* — жадібний
pejoratywnie *adv.* — зневажливо
pensja *f* — зарплата
pensjonat *m* — пансіонат
perfumy *pl* — духи
perypetie *f pl* — пригоди, перипетії
pewny (jakiś) *pron.* — певний
 (якийсь)
piasek *m* — пісок
piec *v imperf.* — пекти
Pieniny *pl* — Пеніни (*гірський масив*)
pierwiastek *m* — елемент
pierwszorządny *adj.* — першокласний
pióropusz *m* — плюмаж; султан
planeta *f* — планета
plecy *pl* — плечі; спина
plemię *n* — плем'я
plomienny *adj.* — гарячий,
 пристрасний
plonać *v imperf.* — палати
plynać *v imperf.* — текти
plywak *m* — плавець
po *praep.* — після
pobrać się *v perf.* — побратися
pochodzenie *n* — походження
pochwala *f* — похвала
počzątkowo *adv.* — спочатку

poczynania *pl* — дії; захід;
починання

podarować *v perf.* — подарувати

podarunek *m* — подарунок

poddawać się *v imperf.* — здаватися

Podhale *n* — Подхале (*region*)

podkreślić *v perf.* — підкреслити

podmurować *v perf.* — підмурувати

podobno *adv.* — мабуть

podrywać *v imperf.* — залицятися

podstawa *f* — підстава

podwodny *adj.* — підводний

podwyżka *f* — зростання

podziw *m* — подив

podziwiać *v imperf.* — дивувати,
вражати

pogański *adj.* — язичницький

poгляд *m* — погляд

po głębi *v perf.* — поглибити

pogodny *adj.* — радісний

pogranicze *n* — прикордонна зона

pogrzeb *m* — похорон

pojawić się *v perf.* — виникнути

pojęcie *n* — поняття

poker *m* — покер (*карткова гра*)

pokonać *v perf.* — перемогти

pokój *m* — мир, спокій

pokusa *f* — спокуса

pole *n* — поле

polec *v perf.* — полягти, загинути (*na
wiiini, в битві тощо*)

polityczny *adj.* — політичний

polon *m* — полоній

położenie *n* — ситуація, положення

położony *pp* — розташований

pomnażać *v imperf.* — накопичувати

pomniejszy *adj.* — менший

Pomorze *n* — Помор'я

ponad *praep.* — понад

ponadstuletni *adj.* — якому більше
ста років

poparcie *n* — підтримка

popatrzyć *v perf.* — подивитися

popierać *v imperf.* — підтримувати

poprawiać *v imperf.* — покращувати

poprzec *v perf.* — підтримати

poprzedni *adj.* — попередній

popularny *adj.* — популярний

porażka *f* — поразка

poruszający *pp* — рухомий

poselstwo *n* — посольство

poseł *m* — посол

posłanka *f* — депутат (*жінка*)

posługiwać się *v imperf.* — користу-
ватися

postać *f* — постать

postarać się *v perf.* — постаратися

postawa *f* — позиція, поза

postęp *m* — прогрес

posypać się *v perf.* — обрушитися

pościel *m* — постіль

pościg *m* — погоня, переслідування
(*сцена*)

pośpiech *m* — поспіх

potarmoszony *pp (coll.)* — скуйов-
джений

potocznie *adv.* — розмовно

potoczyć się *v perf.* — розвинутись

powierzchnia *f* — поверхня

powieść *f* — роман, повість

powietrze *n* — повітря

powódź *f* — повінь

powstać *v perf.* — виникнути

powstały *pp* — створений

powtórny *adj.* — повторний

powtórzenie *n* — повторення

pozbawiony *pp* — позбавлений

pozornie *adv.* — певно

pozostać *v perf.* — залишитися
pozostawiać *v imperf.* — залишати
pozwalać *v imperf.* — дозволяти
pozwolić *v perf.* — дозволити
pozyskać *v perf.* — здобути, виграти
pożar *m (np. lasu)* — пожежа (*напр., лісова*)
pożycie *n* — співжиття
pożyczka *f* — позика
półdługi *adj.* — середньої довжини
półfinał *m* — півфінал
prać *v imperf.* — прати
pragnący *pp* — прагнучий
prastary *adj.* — давній
prawdopodobnie *adv.* — можливо
prawica *f* — прави (*партія*)
prawosławny *adj.* — православний
presja *f* — тиск
prestiżowy *adj.* — престижний
prezentować *v imperf.* — показувати, презентувати
prezydencki *adj.* — президентський
prężny *adj.* — активний, енергійний; пружний
profesura *f* — професура
promieniotwórczość *f* — радіоактивність
promieniotwórczy *adj.* — радіоактивний
promieniować *v imperf.* **na** (+ *acc.*) — випромінювати; впливати на
propozycja *f* — пропозиція
protestancki *adj.* — протестантський
protoplasta *m* — засновник
przewodzić *v imperf.* — вести, очолювати
próg *m* — поріг
Prusowie *m pl* — пруси
prywatna *f* — егоїзм

przebiec *v perf.* — пробігти (*дистанцію*)
przebiegać *v imperf.* — проходити; тривати
przebrać się *v perf.* — вдягнутися
przebywać *v imperf.* — перебувати
przechadzać się *v imperf.* — прогулюватися
przechodzić (+ *acc.*) (*np. grype, anginę*) — хворіти (*напр., на грип, ангину*)
przecież *part.* — адже, бо; усе-таки
przeciętny *adj.* — посередній, середній
przecinać *v imperf.* — перетинати
przeciwko *praep.* (+ *dat.*) — проти
przeciwnik *m* — опонент, супротивник
przeciwstawić się *v perf.* (+ *dat.*) — протиставитися
przedsiębiorca *m* — підприємець
przegapić *v perf.* — пропустити
przegrać *v perf.* — програти
przegrywać *v imperf.* — програвати
przeklinać *v imperf.* — проклинати
przekład *m* — переклад
przekonujący *pp* — переконливий
przekroczyć *v perf.* — перевищити
przelew *m* — переказ (*грошовий*)
przelewać *v imperf.* — переказувати (*гроші*)
przełamać *v perf.* — переломити
przełom (*rzeki*) *m* — тіснина (*річки*)
przełomowy *adj.* — переломний
przemijać *v imperf.* — проходити
przemówić *v perf.* — сказати, мовити (*лім.*)
przenieść *v perf.* — перенести
przerażać *v imperf.* — вражати

przesada *f* — перебільшення
przesłanie *n* — послання
przeostać *v perf.* — припинити
przeostreń *f* — простір
przetrwać *v perf.* — вижити; пережити
przetrwanie *n* — виживання
przewodnik *m* — провідник, гід
przeżycie *n* — досвід
przeżyć *v perf.* — прожити; пережити
przodek *m* — предок
przodować *v imperf.* — очолювати; іти попереду
przybliżać *v imperf.* — наближати
przygoda *f* — пригода
przypadać *v imperf.* — випадати; припадати
przy pieczętować *v perf.* — прикласти печатку; підкріпити; припечатати
przyspieszać *v imperf.* — прискорювати
przystosować *v perf.* — пристосувати
przywędrować *v perf.* — прибути
przywiązany *adj.* — прив'язаний
przywilej *m* — привілей
przywódca *m* — лідер
przyznać *v perf.* — визнати
przyznawać *v imperf.* — визнавати
przyzwyczajenie *n* — звичка
pulsar *m* — пульсар
pycha *f* — пиха
pyszczek *m* — мордочка (змени.)

R

raca *f* — патрон, ракета
rad *m* — радій
radykal *m* — радикал
raj *m* — рай
rajstopy *pl* — колготки

rana *f* — рана
ranny *adj./m* — поранений
reagować *v imperf.* — реагувати
reakcja *f* — реакція
recenzja *f* — рецензія
relacjonować *v perf.* — відзвітувати, повідомити
reprezentacja *f* (*np. kraju*) — збірна (напр., національна)
rewelacja *f* — сенсація
rewolucja *f* — революція
rodowód *m* — родовід
rodzaj *m* — рід
rozbić się *v perf.* — розбитися
rozchwytywany *pp* — запитаний
rozczarować *v perf.* — розчарувати
rozczarowanie *n* — розчарування
rozdawać *v imperf.* — роздавати
rozkazać *v perf.* — наказати
rozmaitość *f* — різноманітність
rozmaity *adj.* — різноманітний
rozmiary *m pl* — розміри
rozmieniać *v imperf.* — розмінювати
rozpłatać *v perf.* — розплутати
rozpocząć *v perf.* — розпочати
rozprzestrzeniać się *v imperf.* — поширюватися
rozstanie *n* — розставання
rozstawać się *v imperf.* — розставлятися
rozśmieszać *v imperf.* — смішити
rozwickły *adj.* — багатослівний; розтягнутий
ród *m* — рід
równo *adv.* — рівно
równocześnie *adv.* — одночасно
róznorodny *adj.* — різnorідний
ruch *m* — рух
ruchomy *adj.* — рухомий

ruszać *v imperf.* — рухати
 rutyna *f* — рутина
 rynek *m* — ринок
 rynna *f* — ринва
 rywal *m* — суперник
 ryzyko *n* — ризик
 rzec *v imperf.* — ректи (*літ.*)
 Rzeczpospolita *f* (Polska) —
 Республіка Польща
 rzeźbiarz *m* — скульптор
 rzucać *v imperf.* — кидати

S

samodzielnie *adv.* — самостійно
 samorządowy *adj.* — муніципальний
 sanie, sanki *pl* — сани, санки
 Sardynia *f* — Сардинія
 scenariusz *m* — сценарій
 schody *pl* — сходи
 sen *m* — сон
 senat *m* — сенат (*верхня палата парламенту Польщі*)
 senator *m* — сенатор
 senior *m* — старша людина
 seria *f* — серія
 serial *m* — серіал
 sędzia *m* — суддя
 siedziba *f* — житло
 silnie *adv.* — сильно
 siła *f* — сила
 skala *f* — масштаб
 skapitulować *v perf.* — капітулювати
 skądże *inter.* — анітрохи
 skrócić *v perf.* — скоротити
 słać *v imperf.* — слати (*літ.*)
 słoneczko *n* — сонечко
 Słońce *n* — Сонце
 Słowianie *m pl* — слов'яни
 słowo *n* — слово

śłużba *f* — служба
 spolonizować *v perf.* — ополячити
 słyszeć *v imperf.* — чути
 sobotni *adj.* — суботній
 sowiecki *adj.* — радянський
 spalić *v perf.* — спалити
 splajtować *v perf.* — зазнати невдачі
 spływ *m* — сплав, рафтинг
 spodobać się *v perf.* — сподобатися
 spodziewać się *v imperf.* — сподіватися
 spojrzeć *v perf.* — подивитися
 społeczeństwo *n* — суспільство
 sponsor *m* — спонсор
 spontanicznie *adv.* — спонтанно
 spośród *praep.* — з-поміж
 spowalniać *v imperf.* — уповільнювати
 spoza *praep.* — з-за
 spożywać *v imperf.* — споживати
 spółka *f* — компанія, товариство
 spór *m* — суперечка
 sprawić *v perf.* — зробити
 sprinter *m* — бігун
 sprowadzić *v perf.* — привести
 sprowokować *v perf. do (+ gen.)* —
 спровокувати на
 stać *v imperf.* — стояти
 stale *adv.* — постійно
 stanowczo *adv.* — рішуче
 stanowić *v imperf.* — становити
 starać się *v imperf.* — старатися
 starożytny *adj.* — давній
 staruch *m* — старий (*зневажл.*)
 status *m* — статус
 stołeczny *adj.* — столичний
 stoper *m* — секундомер
 stosować *v imperf.* — застосовувати
 stracić *v perf.* — втратити
 strasznie *adv.* — страшенно (*рози.*)
 strata *f* — втрата

strażak *m* — пожежник
strój *m* — форма одягу
strzec *v imperf.* — стерегти
strzelanina *f* — стрілянина (*сцена*)
strzyc *v imperf.* — стригти
stulatak *m* — столітня людина
stulecie *n* — століття
stworzyć *v perf.* — створити
styl *m* (*np. ubierania, życia*) — стиль
     (*напр., одягу, життя*)
stylista *m* — стиліст
stylowy *adj.* — стильний
subtelny *adj.* — витончений
superpomysł *m* (*coll.*) — чудова ідея
susza *f* — засуха
sweter *m* — светр
swojski *adj.* — знайомий
sylwetka *f* — фігура
system *m* — система
sytuować się *v imperf.* — розташову-
     ватися
sytuować *v imperf.* — розташовувати
szacować *v imperf.* — оцінювати
szacun (*coll.*) — повага (*від szacunek*)
szaleć *v imperf.* — бушувати
szalik *m* — шарф
szastać *v imperf.* — сипати грошима
szczególnie *adv.* — особливо
szefostwo *n* — керівництво
szeptać *v imperf.* — шепотіти
szeroki *adj.* — широкий
szeroko *adv.* — широко
szlachcic *m* — дворянин
szlachecki *adj.* — дворянський
szlachetność *f* — дворянство;
     шляхетність
szlachta *f* — дворянський стан,
     шляхта
szokować *v imperf.* — шокувати

szpilki *f pl* — шпильки, високі
     підбори
sztab *m* — штаб (*військ.*)
szuflada *f* — шухляда
szyja *f* — шия
szyjka *f* — шийка (*змени.*)

Ś

ściema (*coll.*) — обман, шахрайство
śledzić *v imperf.* — стежити
ślubny *adj.* — весільний
śmieci *m pl* — сміття
śmierć *f* — смерть
śmierdzieć *v imperf.* — смердіти
śmiertelny *adj.* — смертельний
śpieszyć się *v imperf.* — поспішати
średniowiecze *n* — Середньовіччя
średniowieczny *adj.* —
     середньовічний
środowiskowy *adj.* — довірливий
świadczyć *v imperf.* **o** (+ *loc.*) —
     свідчити про
światopogląd *m* — світогляд
świątynia *f* — храм, церква
świątliwość *f* — величність

T

taki sobie *pron.* — так собі
taktyka *f* — тактика
targać *v imperf.* — мучити (*про по-
     чуття*)
Tatar *m* — татарин
tchórz *m* — боягуз
templariusz *m* — тамплієр
tenisówki *f pl* — легкі парусинові
     черевики
teoria *f* — теорія
teren *m* — територія

tluc *v imperf.* — товкти
tolerancja *f* — толерантність
towarzyszyc *v imperf.* — супроводжувати
trafienie *n* — удар; попадання
trasa *f* — траса
triumfator *m* — триумфатор
tron *m* — трон
trujący *pp* — отруйний
trwoniec *v imperf.* — марногратити
trzęsienie *n* — землетрус
turecki *adj.* — турецький
turniej *m* — турнір
twierdzić *v imperf.* — стверджувати
tworzyć *v imperf.* — творити

U

ubiór *m* — одяг
ubranie *n* — одяг
uchodzić *v imperf.* **za** (+ *acc.*) — вважатися
ucierpieć *v perf.* — потерпіти
uczestnik *m* — учасник
uczony *m* — вчений
udowadniać *v imperf.* — доводити
udzielić *v perf.* — надати
ukazać *v perf.* — показати
układać *v imperf.* — укладати
ukochany *pp* — коханий
ulec *v perf.* — поступитися; зазнати
ulewa *f* — злива
ulewny *adj.* — проливний
umysłowy *adj.* — розумовий
uniwersalny *adj.* — універсальний
upadek *m* — занепад
uparciuch *m* — упертюх
upaść *v perf.* — упасти
uratować *v perf.* — врятувати
uroczystość *f* — урочистість

uroczysty *adj.* — урочистий
urozmaicość *pp* — різноманітний
uruchamiać *v imperf.* — зрушувати
urządzać *v imperf.* — організовувати
urządzenie *n* — прилад, пристрій
urzekać *v imperf.* — зачаровувати
uspokajać *v imperf.* — заспокоювати
usta *pl* — рот
ustąpić *v perf.* — відступити
ustrój *m* — державний устрій
uszcześliwiać *v imperf.* — ошаслилювати
uśmiech *m* — посмішка
utknąć *v perf.* — застрягти
utonać *v perf.* — потонути
utrudniać *v imperf.* — ускладнювати
utworzyć *v perf.* — створити
uwiecznić *v perf.* — увічнити
uzależniony *pp od* (+ *gen.*) — залежний від
uzdrowisko *n* — курорт
uznać *v perf.* — визнати
uznawać (+ *acc.*) **za** (+ *acc.*) *v imperf.* — визнавати (*когось кимось*)

W

w kant *adj.* — з напрасованими стрілками (*брюки*)
wabić *v imperf.* — вабити
walczyć *v imperf.* — боротися
waleczność *f* — хоробрість
warowny *adj.* — укріплений
wąsy *m pl* — вуса
wciągać *v imperf.* — втягувати
wciągnąć *v perf.* — втягти
wczasy *pl* — канікули
westchnąć *v perf.* — зітхнути
węzelek *m* — вузлик
wierny *adj.* — вірний

wioska *n* — село
wiać *v imperf.* — віяти
wichura *f* — шторм, буря
widowisko *n* — видовище
widowiskowy *adj.* — видовищний
widywać *v imperf.* — бачити
widz *m* — глядач
wieczny *adj.* — вічний
wieczorowy *adj.* — вечірній
wiedza *f* — знання
wiekowy *adj.* — давній
wielokulturowy *adj.* — багатокультурний
wielu *num.* — багато
wieść *v imperf.* — вести (*заст.*)
wirtualny *adj.* — віртуальний
wklejać *v imperf.* — клеювати
wkład *m* — внесок
władca *m* — правитель
wojaż *m* — подорож
województwo *n* — воєводство
wojna *f* — війна
wojowniczy *adj.* — воєвничий
wokół *praep.* — навколо
wola *f* — воля
wówczas *pron.* — в той час
wóz *m* — віз
wpadka *f (coll.)* — похибка, помилка
wpaść *v perf.* — напасти; вбігти;
     вдертися
wpływ *m* — вплив
wpływowy *adj.* — впливовий
wręcz *adv.* — прямо
wróg *m* — ворог
wróžba *f* — знак, передвістя
wschodni *adj.* — східний
Wschód *m* — схід
wskutek *praep.* (+ *gen.*) — внаслідок
wspomnienie *n* — спогад

wspólnik *m* — партнер, спілєник
współczesny *adj.* — сучасний
współcześnie *adv.* — у наш час, тепер
współczuć *v imperf.* — співчувати
współzależność *v imperf.* **z** (+ *instr.*) —
     правити разом із
współtworzyć *v imperf.* — сприяти
współtwórca *m* — співзасновник
współzałożyciel *m* — співзасновник
współżyć *v imperf.* — мати любовний
     зв'язок
wszechświat *m* — всесвіт
wszelki *adj.* — всякий
wujostwo *pl* — тітка й дядько
wulkan *m* — вулкан
wybitny *adj.* — видатний
wyborczy *adj.* — виборчий
wybuch *m* — вибух, виверження
wybuchnąć *v perf.* — вибухнути
wychowawczyni *f* — класний
     керівник
wyciągać *v imperf.* — витягувати
wycierpieć *v perf.* — витерпіти
wycinać *v imperf.* — вирізати
wycofać *v perf.* — відступити
wydatek *m* — видаток
wydłużyć *v perf.* — подовжити
wydzielić *v perf.* — виділити
wygodany *pp* — гострий на язик
wygrościć *v perf.* — виголосити
wygrać *v perf.* — виграти
wygrana *f* — виграш
wygrywać *v imperf.* — вигравати
wyjaśnienie *n* — пояснення
wykastrować *v imperf.* — каструвати
wykazać *v perf.* — показати
wykonać *v perf.* — виконати
wykonawca *m* — виконавець
wykupić *v perf.* — купити

wylewka *f* — довга промова
wyliczyć *v perf.* — перерахувати
wylaniać się *v imperf.* — виникати
wyłącznie *part.* — виключно
wyłożyć *v perf.* — викласти
wymieniać *v imperf.* — обмінювати
(напр., валюту)
wymienić *v perf.* — назвати
wymięty *adj.* — пом'ятий
wymyślić *v perf.* — вигадати
wyodrębnić *v perf.* — виділити
wypluć *v perf.* — виплюнути
wypowiedzieć *v perf.* — виразити
wyrostek *m* **robaczkowy** — апендикс
wyróżniać się *v imperf.* — виділятися
wystawiający *pp* — який
     виставляється
wystawny *adj.* — розкішний
występować *v imperf.* — виступати
wyścig *m* — гонки; змагання
wywodzić się *v imperf.* **z/od** (+ *gen.*) —
     походить з/від
wyznaczyć *v perf.* — визначити
wyznanie (religijne) *n* —
     віросповідання
wyznawać *v imperf.* — визнавати
wyznawca *m* — послідовник,
     віруючий
w używać *v imperf.* — ображати
wyższość *f* — вищість
wzbogacić się *v perf.* — розбагатіти
wzdłuż *praep.* (+ *gen.*) — вздовж
wzgórze *n* — пагорб
wzniesienie *n* — узвиштя
wznosić się *v imperf.* — височіти
(напр., про будівлю)
wzrosnąć *v perf.* — зрости
wzruszać *v imperf.* — зачіпати
     (емоційно)

wzruszający *adj.* — зворушливий
wzywać *v imperf.* — викликати

Z

z buta (*coll.*) — пішки (*досл.* в чере-
     виках)
zaatakować *v perf.* — атакувати
zabić *v perf.* — убити
zabić się *v perf.* — убитися
zabijać *v imperf.* — убивати
zabraknąć *v perf.* — забракнути
zabudowa *f* — забудова
zabytkowy *adj.* — історичний,
     старовинний
zachęcać *v imperf.* — заохочувати
zachodni *adj.* — західний
zachodnioeuropejski *adj.* —
     західноєвропейський
zachować *v perf.* — зберегти
Zachód *m* — захід
zachwycać *v imperf.* — захоплювати
zadecydować *v perf.* — вирішити
zadziwić *v perf.* — вразити
zagadkowy *adj.* — загадковий
zagłębie *n* — осередок, регіон із висо-
     кою густотою населення
zagłosować *v perf.* — проголосувати
zagrożenie *n* — загроза
zainicjować *v perf.* — ініціювати,
     розпочати
zajadać się *v imperf.* — наїдатися
zakręcony *pp* (*coll.*) — божевільний
     (*розм.*)
zalewać *v imperf.* — zalивати
zaloty *pl* — заліцця
zalać się *v perf.* — заламатися; над-
     ломитися
zalamywać się *v imperf.* — занепадати
     духом

- załzawiony** *adj.* — наповнений
 слізьми
zamek *m* — замок
zamieszkaný *pp* — заселений
zamieszkujący *pp* — який заселяє
zamordowany *pp* — вбитий
zamotany *pp (coll.)* — загорнутий
 (рози.)
zamożny *adj.* — багатий
zanieczyszczać *v imperf.* — забруднювати
zaniedbać *v perf.* — занедбати
zaokrąglony *adj.* — округлий
zapalenie *n pluc* — запалення легень
zapięcie *n* — застібка
zapobiec *v perf.* — запобігти
zapomniany *pp* — забутий
zapowiadać *v imperf.* — передвіщати
zaprezentować *v perf.* — показати
zarazem *adv.* — разом
zaręczyny *pl* — заручини
zarobek *m* — заробіток
zarośla *pl* — зарослі
zaryglować *v perf.* — заперти на засув
zarząd *m* — рада (директорів)
zaskakiwać *v imperf.* — дивувати
zaskakujący *pp* — дивовижний
zasłaniać *v imperf.* — заслоняти
zasnąć *v perf.* — заснути
zastrzeżenie *n* — застереження
zatrzymać *v perf.* — затримати
zaufać *v perf.* — довірити
zaufanie *n* — довіра
zawarty *pp* — який міститься
zawiązany *adj.* — зв'язаний
zawodnik *m* — суперник
zazdrościć *v imperf.* — заздрити
zazębiać się *v imperf.* — посидуватися
zazwyczaj *part.* — зазвичай
zbierać *v imperf.* — збирати (напр., на добродішність)
zbliżać się *v imperf.* — наближатися
zbulwersować *v perf.* — шокувати
zdarzać się *v imperf.* — відбуватися
zdobyć *v perf.* — отримати
zdolny *adj.* — обдарований
zdolać *v perf.* — змогти
zdrada *f* — зрада
zdradzać *v imperf.* — показувати; зраджувати
zdumiony *pp* — вражений
zebranie *n* — збори
zerwać *v perf.* — зірвати
zestawienie *n* — зіставлення
zgoda *f* — згода
zgrabny *adj.* — стрункий
Ziemia *f* — Земля
zjawisko *n* — явище
zlikwidować *v perf.* — ліквідувати
złośliwy *adj.* — злий
Złota Orda *f* — Золота Орда
Złoty Glob *m* — «Золотий глобус» (нагорода)
Złoty Lew *m* — «Золотий лев» (нагорода)
Złoty Niedźwiedź *m* — «Золотий ведмідь» (нагорода)
zmniejszać *v imperf.* — зменшувати
zmysłowy *adj.* — почуттєвий
znakomicie *adv.* — чудово
znaleźć się *v perf.* — опинитися
znawca *m* — знавець
zniszczenie *n* — знищення
zniszczony *pp* — знищений
znowu *adv.* — знову
zostać *v perf. bez (+ gen.)* — залишити
 без
zrehabilitowany *pp* — реабілітований

zresztą *part.* — зрештою
 zróżnicowany *pp* — диференційований
 zwany *pp* — названий
 zwariować *v perf.* — збожеволіти
 zwariowany *pp* — божевільний
 zwiedziwszy *pp* — відвідавши
 zwierzać się *v imperf.* — вилити душу
 zwinąć *v perf.* — згорнути
 zwodzić *v imperf.* — обманювати
 zwolennik *m* — прихильник
 zwycięstwo *n* — перемога
 zwyciężyć *v perf.* — перемогти
 zwyczajnie *adv.* — звичайно, просто
 zwyczajowo *adv.* — традиційно
 zysk *m* — вигода

ВИРАЗИ

agencja *f pomocowa* — консультація
 Akademia *f Nauk* — Академія наук
 akcja *f ratownicza* — рятувальні дії
 akcja *f rozgrywa się* — дія відбувається
 alarmujące wieści *f pl* — тривожні вісті
 Amerykańska Akademia *f Filmowa* — Американська кіноакадемія
 atrakcja *f turystyczna najwyższej klasy* — першокласна туристична принада
 aż do czasów (+ *gen.*) Kopernika — до часів Коперника

ź
 źródło *n* — джерело
 ź
 żaden *pron.* — жоден
 żądać *v imperf.* — вимагати
 zmija *f* — змія
 żwir *m* — гравій
 życzliwość *f* — дружельюбність
 żydowski *adj.* — єврейський
 żywioł *m* — стихія

aż miło — на повну силу
 aż trudno uwierzyć *v perf.* — у це важко повірити
 badania *n pl nad starością* — дослідження старіння
 bezsporny fakt *m* — незаперечний факт
 bębnienie *n kropli deszczu o szybę* — стукіт крапель дощу по віконному склу
 biała broń *f* — холодна зброя
 bitwa *f rozegrała się* — битва відбулася

bliźniaczo *adv.* podobny — майже ідентичний

blysk *m gamma* — спалах гама-променів

bogaty w (+ *acc.*) **rzadkie gatunki flory i fauny** — багатий на рідкісні види флори і фауни

bohater *m narodowy* — національний герой

brać czynny udział w (+ *loc.*) — брати активну участь у

broń *f palna* — вогнепальна зброя

Brzmi intrygująco... — Звучить цікаво...

budować/stawiać zamki na lodzie — будувати повітряні замки (*dosł.* замки на льоду)

budynek stoi (= *jest, znajduje się*) — будівля стоїть (*znajduje się, rozташована*)

budzić *v imperf.* **spór/spory** — викликати суперечку/суперечки

bujny temperament *m* — бурхливий темперамент

być na bieżąco z (+ *instr.*) — бути в курсі

być na dworze — бути надворі

być na medal — бути першокласною роботою (*dosł.* бути на медаль)

być oznaką złego smaku — бути ознакою поганого смаку

być przy forsie — бути з грошима

być sobą — бути собою

być w stanie coś zrobić — бути в змозі зробити щось

cechuje go gawędziarski styl wypowiedzi — він природжений оповідач

centralna pozycja *f* — центральна позиція

chadzać *v imperf.* **własnymi**

drogami — йти власним шляхом

Ciekawi mnie to. — Мені це цікаво.

ciężko *adv.* **pracować** — важко працювати

ciśnienie *n krwi* — кров'яний тиск

co najmniej — принаймні

Co tam, panie, w polityce? — Що відбувається в політиці, пане?

cofające się fale — хвилі, що відступають

cudza kieszeń *f* — чужа кишеня (= *sprowi* або *trapu*)

czas *m reakcji* — час реакції

czasy takie niepewne — часи такі мінливі

czerwona kartka *f* — червона картка

czynnik *m warunkujący* (+ *acc.*) — визначний чинник

dane *pl* **demograficzne** — демографічні дані

dążyć *v imperf.* **do prawdy** — шукати правду

dekadencki urok *m* — декадентський шарм

dla miłośników gatunku — для любителів жанру

dług *m wdzięczności* — борг удячності

długość *f życia* — тривалість життя

do schyłku wieku — до кінця століття

dobrze mi się układało (w życiu) — у мене все добре склалося (в житті)

dodać *v perf.* **odwagi** — додати хоробрості

dojść *v perf.* **do wniosku** — дійти згоди

dokładna liczba *f* — точне число/кількість

dopiero *part.* **po (jego) śmierci** — тольки після його смерті

doprowadzić do upadku (+ *gen.*) — призвести до занепаду

Doszło do tego, że... — Дійшло до того, що...

dowodem na to miał być fakt, że... — Доказом цього був факт, що...

dożyć *v perf.* **stu lat** — дожити до ста років

dramatyczna sytuacja *f* — драматична ситуація

druga wojna *f* **światowa** — Друга світова війна

drży *ziemia* *f* — дрижить земля

Dwie osoby nie żyją. — Загинуло дві особи.

dwór *m* (*szlachecki, magnacki, książęcy, królewski*) — двір (*дворянина, магната, князя, короля*)

dynastia *f* **królewska** — королівська династія

dyscyplina *f* **naukowa** — галузь науки

działalność *f* **gospodarcza** — підприємницька діяльність

dziedzina *f* **życia** — сфера життя

dzięki czemu — завдяки чому

efekty *m pl* **specjalne** — спеціальні ефекти

Europejska Nagroda *f* **Filmowa** — європейська кінопремія

fundusz *m* **inwestycyjny** — інвестиційний фонд

gadające głowy *f pl* — «балакучі голови» (*телев.*)

galeria *f* **handlowa** — торговельна галерея

gdzieś tam — десь там

głęboka wiara *f* — глибока віра

głośne fiasko *n* — гучна поразка

główna rola *f* **męska** — головна чоловіча роль

główny bohater *m* — головний герой

godny *adj.* **bohatera** — гідний героя

gorąca piątka (*coll.*) — гаряча п'ятірка (*розм.*)

gorący tytuł *m* — передовий заголовок

grać *v imperf.* **na giełdzie** — грати на біржі

grać *v imperf.* **w kasynie** — грати в казино

grono *n* **członków** — група членів

gruba ryba (*coll.*) — важлива персона, велике цабе (*досл.* товста риба)

grupa *f* **etniczna** — етнічна група

gwałtowna ulewa *f* — сильна злива

hollywoodzka superprodukcja *f* — голлівудська суперпродукція

holdować *v imperf.* **haremowym obyczajom** — слідувати звичаям гарему

humor *m* **językowy** — мовний гумор

igrzyska *n pl* **olimpijskie** — Олімпійські ігри

Indeks *m* **ksiąg zakazanych** — «Список заборонених книг» (*Index Librorum Prohibitorum*)

integralna część *f* — інтегральна частина

iść na całość — поставити все на карту, йти ва-банк

iść z buta — йти пішки

Jak cię widzą, tak cię piszą. — Яким тебе бачать, таким ти видаєшся. (досл. вони пишуть тебе так, як бачать тебе)

jak wynika z danych — як видно з даних

jeden z najgłośniejszych filmów — один із найзнаменитіших фільмів

jedna osoba / zginęła — одна особа загинула

jedna z najprężniej rozwijających się dyscyplin — одна з галузей, що найшвидше розвиваються

jedni..., drudzy... — одні..., інші...

jednostki / pl szlachełtne — шляхетні особи

jedyny sposób m — єдиний спосіб

jeśli wam brakuje (+ dat., np. męstwa) — якщо вам не вистачає (напр., хоробрості)

kandydaci m pl na posłów — кандидати в депутати

kandydat m z ramienia partii... — кандидат від партії...

katastrofa / lotnicza — авіакатастрофа

katastrofalny adj. w skutkach — з катастрофічними наслідками

każal ci oznajmić — він наказав нам сказати тобі (літ.)

kłęska / głodu — голод

kłęska / żywiołowa — стихійне лихо

kolejny odcinek m — наступний епізод

komórka / nerwowa — нервова клітина

koncepcja / heliocentryczna — геліоцентрична теорія

kończyć v imperf. się kłapa — закінчитися лихом

kopalnia / węgla — вугільна шахта

korzystać v imperf. z chwili/z

życia — насолоджуватися хвилиною/життям

kraina / jezior i lasów — земля озер і лісів

kryzys m żywnościowy — продовольча криза

kształt m ustrojowy — форма правління

kwiat / średniowiecznego rycerstwa — цвіт середньовічного лицарства

lanie n wody — пушта балаканина (досл. переливання води)

lata pl świetlne — світлові роки

lecieć na (+ acc.) (coll.) — прагнути (чогось)

lekka komedia f — легка комедія

leżeć v imperf. na pograniczu dwóch

kultur — розташовуватися на стику двох культур

liczba f osób — кількість людей

liczba f zabitych i zaginionych — кількість загиблих та зниклих безвісти

liczyć się v imperf. w grze — вважати-ся у грі

liczyć v imperf. ... lat — бути у віці ... років

linia f energetyczna — лінія електропередачі

lipowa aleja prowadziła do (+ gen.) domu — липова алея, що веде до будинку

literacka Nagroda Nobla —

Нобелівська премія з літератури

lokomotywa / wyborcza — провідний кандидат

ludzkie życie n — людське життя

magazyn *m* naukowy — науковий журнал

majątek *m* ziemski — земельна власність

majestat *m* królewski — королівська величність

mało prawdopodobne *adj.* — малоімовірний

Masz zdrowie! — Ну й здоров'я маєш!

metoda *f* fotometryczna — фотометричний метод

mieć coś na końcu języka — крутитися на язичці (*досл.* мати щось на кінці язика)

mieć czegoś po dziurki w nosie — бути ситим по горло (*досл.* мати щось до самих ніздрів)

mieć do czynienia z (+ *instr.*) — мати справу з

mieć fiola na punkcie (+ *gen.*) — божеволіти, мати пунктик

mieć romans z (+ *instr.*) — мати роман з

mieć słabość do — мати слабкість до

mieć u kogoś kredyt zaufania — мати в когось кредит довіри

miejsce *n* uprawy — орна земля

mieszkać *v imperf.* we dworze — жити в палаці

mistrzostwa *n pl* świata — чемпіонати світу

mniej zło *n* — менше зло

mniejzość *f* narodowa — національна меншина

moda *f* nakazuje — мода диктує

mozaika *f* kultur — мозаїка культур

Może skoczmy do kina? — Може, сходимо (*досл.* заскочимо) в кіно?

mrozić *v imperf.* krew w żyłach — морозити кров у жилах

na 100 tys. mieszkańców przypada 34 stulatków — на 100 тисяч жителів припадає 34 сторічних людини

na cześć (+ *gen.*) — на честь

Na kogo będziesz głosować? — За кого ти будеш голосувати?

na miarę wielkości — пропорційно величині

na piechotę — пішки

na skalę lokalną/międzynarodową — у місцевому/міжнародному масштабі

na styku — на поверхні

na tyle (+ *adj./adv.*) — достатньо

na zewnątrz — зовні

nadmierny stres *m* — надмірний стрес

nadużyć *v perf.* zaufania — зловжити довірою

Nagroda Nobla w dziedzinie chemii — Нобелівська премія з хімії

Nagroda Nobla w dziedzinie ekonomii — Нобелівська премія з економіки

Nagroda Nobla w dziedzinie fizjologii lub medycyny — Нобелівська премія з фізіології або медицини

Nagroda Nobla w dziedzinie fizyki — Нобелівська премія з фізики

Nagroda Nobla w dziedzinie literatury — Нобелівська премія з літератури

Najświętsza Maria (Maryja) Panna — Пресвята Діва Марія

nakładać się *v imperf.* na siebie — збігатися

należy spowodować *v perf.* — слід спровокувати

naród *m wybrany* — обраний народ

nie bez znaczenia jest również to, że... — немаловажно також те, що...

nie dać po sobie poznać (+ *gen.*, *np. rozczarowania*) — не показувати (*напр.*, розчарування)

Nie dowierzam (+ *dat.*) *sondażom.* — Я не довіряю опитуванням.

Nie ma (to) jak... — Нічого немає кращого, ніж...

nie mieć zielonego pojęcia — не мати гадки

nie mniej słynny *adj.* — не менш відомий

nie powinno dziwić — не повинно дивувати

Nie przegap. — Не пропусти.

nie sposób określić *v perf.* — неможливо визначити/позначити

Nie stronili od alkoholu. — Вони не цуралися алкоголю.

nie tylko..., lecz także... — не тільки..., але також...

nie wypaść sroce spod ogona — бути не ликом шитим

niedostatek *m żywności* — нестача їжі

nielegalny imigrant *m* — нелегальний іммігрант

niezapomniana przygoda *f* — незабутня пригода

niezbędny *adj. do życia* — необхідний для життя

nikomu nie przyszło to do głowy — нікому не прийшло в голову

niszczycielska siła *f* — нищівна сила

nominacja *f do Oscara* — номінація на Оскар

nosić *v imperf. fryzurę* — носити зачіску

Nosił wilk razy kilka, ponieśli i wilka. — Що посієш, те й пожнеш.

nowa twarz *lewicy* — нове обличчя лівих

nudny *adj. jak flaki z olejem* — дуже нудний, зовсім нецікавий (*досл.* нудний як рубець з олією)

O czym jest ten film? — Про що цей фільм?

O gustach się nie dyskutuje. — Про смаки не сперечаються.

o jedną dziesiątą (sekundy) — за одну десяту (секунди)

«O obrotach sfer niebieskich» — «Про обертання небесних сфер» (*De revolutionibus orbium coelestium*)

obliczenia *n pl matematyczne* — математичні обчислювання

obracać się *v imperf. wokół* — обертатися навколо

od czasów starożytnych po renesans — з давніх часів до Ренесансу

od lat — протягом років

odczuć *v perf. ulgę* — відчути полегшення

odgrywać *v imperf. podobną/ważną rolę* — грати схожу/важливу роль

odmienne natury — несумісні натури

odmówić udziału w (+ *loc.*) — відмовитися брати участь у

odnieść *v perf. obrażenia* — отримати травми

odnieść *v perf. zwycięstwo* — одержати перемогу

odnośnie do (+ *gen.*) — відносно
(чогось)

odporność f organizmu — опір
організму

odrobić (+ *acc.*) **pracę domową** —
зробити домашню роботу

odrzuć v perf. wniosek — відхилити
пропозицію

odzyskać v perf. niepodległość — от-
римати незалежність

ofiary f pl śmiertelne — смертельні
випадки

Ogarnęła (тільки 3-я особа) **ja
melancholia.** — Її охопила
меланхолія.

ogrzzać się v perf. w blasku sławy —
іритися в променях слави

okrągły milion m — круглий мільйон

opera f mydlana — мильна опера

opinia f publiczna — суспільна
думка

opowiadać się przeciwko (+ *dat.*) —
бути проти

opowiadać się za (+ *instr.*) — бути за

opracować v perf. sposób — створити
метод

osadzony pp w egzotycznej scenerii —
знятий в екзотичній місцевості

**osiągać v imperf. monstrialne
rozmiary** — досягати величезних
розмірів

**owo przekonanie nabierało cech
religijnych** — це переконання
носило релігійний характер

oznaki f pl starzenia się skóry — озна-
ки старіння шкіри

panowało przekonanie n — панувало
переконання

państwa n pl ościenne — сусідні
країни

państwo n polskie — польська дер-
жава

państwo pl Kowalscy — пан та пані
Ковальські

papiery m pl wartościowe — цінні
папери

paraliż m lotniczy — параліч
повітряного сполучення

para groszy — дрібні гроші (*досл.*
пара грошів)

**pasować v imperf. jak kwiatek do
kożucha** — виглядати смішно,
невідповідно (*досл.* пасувати як
квітка до кожуха)

pełen epickiego rozmachu — сповне-
ний епічного розмаху

pełen optymizmu — сповнений
оптимізму

pełną gębą — абсолютно

pełnić v imperf. funkcję/funkcje —
виконувати функцію

plac m budowy — будівельний май-
данчик

planeta f pozasłoneczna — планета
поза Сонячною системою

pluskanie n wody — плескіт води

po odejściu męża — після того, як від-
неї пішов чоловік

po raz pierwszy — уперше

pobić v perf. rekord — побити
рекорд

pobierać v imperf. krew — брати
зразок крові

pochowany pp bezimiennie — похова-
ний безіменним

pod (+ *instr.*) **Smoleńskiem** — під
Смоленськом

- pod gołym niebem** — просто неба
pod gruzami — під уламками
pod kierunkiem (+ *gen.*) — під керівництвом
pod warunkiem, że ... — за умови, що...
pod względem masy — відносно маси
pod względem wielkości — відносно розміру
podać v perf. kilka przykładów — навести кілька прикладів
poddawać się v imperf. rutynie — піддаватися рутині
podejrzenie n zawalu — підозра на серцевий напад
podnosi się stan wody — підвищення рівня води
podobnie jak (+ *nom.*) — подібно
podobno ma — ніби/здається
podtrzymywać v imperf. aktywność — підтримувати активність
podważyć v perf. tezę — заперечити тезу
poetka f światowej sławy — всесвітньо відома поетеса
pokaz m mody — показ мод
 pokojowa Nagroda Nobla — Нобелівська премія миру
pole n bitwy — поле битви
polszczyzna f ogólna — загальна польська мова
ponieść v perf. (druzgocąca) klęskę — зазнати (нищівної) поразки
popalać v imperf. papierosy — палити (інколи)
poraść v perf. w dlugi — влізти в борги
popelniać v imperf. błędy — припускається помилок
popelnić v perf. falstart — зробити фальшстарт
poruszyć v perf. niebo i ziemię — зі шкiри лізти (*досл.* зрушити небо й землю)
postawić v perf. na swoim — наполягати на своєму
postawić v perf. piwo — купити пиво (*камусь*)
poralone drzewa n pl — повалені дерева
poważnie adv. chorować — серйозно хворіти
poważny problem m — серйозна проблема
powstanie n warszawskie — варшавське повстання
poza tym — крім того
poziom m kortyzolu — рівень кортизолу
Pożyjemy — zobaczymy. — Поживемо — побачимо.
Prasa donosi o (+ loc.) skandalu. — Преса повідомляє про скандал.
prasa f bulwarowa — бульварна преса
prawa n pl pracowników — права робітників
presja f czasu — тиск часу
proces m naprawczy — відновлювальний процес
prognoza f meteorologiczna — метеорологічний прогноз
program m badawczy — дослідницька програма
prowadzić v imperf. politykę — дотримуватися політики
przebieg m opadów — цикл опадів

przeciwność f losu — бидування, злигодні

przede wszystkim — насамперед

przejście n dla pieszych — пішохідний перехід

przejsć v perf. do historii — увійти в історію

przełom m kopernikański — переворот, здійснений Коперником

przepadać v imperf. za (+ instr.) — обожнювати

przewagą dwóch głosów — перевага в два голоси

przewód m lufy — отвір дула гармати

przeżyć v perf. zawód (miłosny) — пережити розчарування (в коханні)

przybrać v perf. nazwisko (+ gen.) męża/żony — взяти прізвище чоловіка/дружини

przyjąć v perf. chrzest — прийняти християнство

przyjąć v perf. wniosek — прийняти пропозицію

przyjmowanie n leków — прийняття ліків

przysługiwało (+ gen.) mu prawo — у нього було право, він мав право

przyświeca (+ dat., np. nam) idea — веде ідея (напр., нас)

publiczna służba f zdrowia — соціальна служба охорони здоров'я

rada f nadzorcza — спостережна рада

radzić sobie z (+ instr., np. dolegliwościami) — зарадити (напр., хворобі)

recepta na (+ acc.) długowieczność — рецепт довголіття

region m geograficzny — географічний регіон

rodziły się i upadali — вони з'являлися і зникали

rozkloszowana spódnica f — розкльошена спідниця

rozkrecić v perf. własny interes — розпочати власну справу

rozwiąć się v perf. jak dym — розвіятись як дим

ruch m oporu — рух опору

ruchome schody pl — ескалатор

ruszać v imperf. w drogę — вирушати в дорогу

rządy m pl komunistyczne — комуністичний уряд

rządzić się v imperf. własnymi prawami — керуватись власними правилами

Rzeczpospolita f / Obojga Narodów — Річ Посполита Обох Народів

Rzeczpospolita szlachecka — шляхетська республіка

rzucić v perf. wyzwanie — кинути виклик

sakramentalne «tak» — sacramentalne «так»

sama sława f — одна слава

sąsiedują ze sobą — вони сусідять один з одним

scena f polityczna — політична арена

seryjny morderca m — серійний убивця

setki f pl zaginionych — сотні зниклих

sfery f pl niebieskie — небесні сфери

sięgać v imperf. po (+ acc.) papierosy/alkohol — палити сигарети/вживати алкоголь

sila f wyższa — форс-мажор
skakać v imperf. sobie do oczu — сваритися (досл. стрибати один одному в очі)
skala f wydarzenia — масштаб події
skuty lodem — скутий кригою
slusznosc f koncepcji — точність концепції/теорії
slyniec z (+ gen.) piekna krajobrazu — відомий красою своїх пейзажів
smak m wiśni — смак вишні
snuć v imperf. marzenia — мріяти
sondaże wskazują na... (+ acc.), że... — опитування показують.../що...
sól f ziemi — сіль землі
spadek m popularności — спад популярності
sposób m widzenia i przeżywania świata — спосіб пізнання і сприйняття світу
spółka f akcyjna — акціонерне товариство
sprawić (+ dat.) niespodziankę — здивувати
sprawić (+ dat.) zawód — підводити когось
stać się v perf. czymś obowiązkowym — стати обов'язковим
stan m ciekły — рідкий стан
stan m organizmu — стан організму
stan m szlachecki — дворянський стан
stanąć v perf. na nogi — встати на ноги
stanąć v perf. na ślubnym kobiercu — побратися (досл. стати на весільний килим)

stanąć v perf. w obliczu głodu — зіткнутися з голодом (досл. стояти перед лицем голоду)
stoczyć v perf. bitwę — дати битву
sygnał m zagrożenia — попереджувальний сигнал
symbioza f kulturalna — культурний симбіоз
symbol m pierwiastka (np. As = arsen) — символ елемента (напр., As = миш'як)
system m monarchiczny — монархічна система
szczęście n do ludzi — везіння на людей
szkody f pl materialne — матеріальні збитки
sztab stoi (= stacjonuje) w (+ loc.) — штаб стоїть (розташований) у (військ.)
sztuka f dekoracyjna — декоративне мистецтво
sztuka f współczesna — сучасне мистецтво
szum m deszczu — шум дощу
ścieżka f dźwiękowa — звукова доріжка, саундтрек
świat m biznesu — світ бізнесу
tak się nie da — так не може бути/не можна вчиняти
taki mit należy łączyć z — цей міф пов'язаний з
tluszcze m pl zwierzęce — тваринні жири
To wiązało się z przeświadczeniem, że... — Це було пов'язано з переконанням, що...
totalne bezgusie n — абсолютний несмак

towarzyszyć (+ gen.) w dobrych i złych chwilach — бути поруч у добрі й погані часи
trafić v perf. do szpitala — потрапити до лікарні
trafić v perf. na indeks — потрапити до чорного списку
tragicznie zmarły adj. — трагічно загиблий
traktować v imperf. (+ acc., np. go) jak (+ acc.) — ставитися (напр., до нього), як
trąba f powietrzna — ураган
trudno przewidzieć — важко передбачити
trzymać v imperf. pieniądze w skarpecie — тримати гроші в панчосі (досл. в шкарпетці)
trzymać v imperf. w napięciu — тримати в напрузі
twarda zawodniczka f (coll.) — сильний суперник
tygiel m kultur i narodowości — плавильний котел культур і народів
tylko samo, co — стільки ж, як
tysiąc, a nawet więcej — тисяча і навіть більше
u stóp (+ gen.) Tatr — біля підніжжя гір Татри
uchwalić v perf. konstytucję — ухвалити конституцію
uczczyć v perf. minutą ciszy — вшанувати хвилиною мовчання
uczczyć v perf. pamięć (+ gen., np. poległych) — вшанувати пам'ять (напр., загиблих)
uczesnik m walk niepodległościowych — борець за волю
udar m mózgu — інсульт

układ m planetarny — планетарна система
układ m pozasłoneczny — поза Сонячною системою
ukończyć v perf. ... lat — виповнитися ... років
ulegać v imperf. modzie — піддаватися моді
ulewy f pl przejdą nad Polską — зливи пройдуть над Польщею
ulubieniec m mediów — улюбленець засобів масової інформації
umiar m w jedzeniu — помірність у їжі
umrzeć v perf. po ciężkiej chorobie — померти після серйозної хвороби
umrzeć v perf. śmiercią naturalną — померти своєю смертю
Unia f Europejska — Європейський союз
unikatowy kompleks m leśny — унікальний лісовий комплекс
upadek m muru berlińskiego — падіння Берлінської стіни
uraz m psychiczny — психологічна травма
urządzić v perf. pochówek — поховати
urzeka (+ instr.) atmosferą — зачарує атмосферою
ustanawiać v imperf. rekord świata — встановлювати світовий рекорд
utracić v perf. niepodległość — утратити незалежність
uzasadniony pp naukowo — науково обгрунтований
uznać (+ acc., kogoś) za zaginionego — визнати зниклим безвісти

- uznano jego wielkość *f* — його велич
визнана
- w celu (+ *gen.*) — з метою
- w celu sprowokowania go do podjęcia
walki — з метою спровокувати
його на битву
- w cudzyslowie — в лапках
- w czasie (+ *gen.*) — у часи
- w dobie renesansu — в епоху Рене-
сансу
- w drugiej połowie XVII wieku — у
другій половині 17 століття
- w dziejach — в історії
- w gruncie rzeczy — насправді
- w gwiazdorskiej obsadzie — у
зірковому складі
- w inny sposób *m* — в інший спосіб
- w każdym razie — у будь-якому
випадку
- w latach swojej świetności — в роки
своєї слави
- w odniesieniu do — відносно
- w pewnym stopniu — у певному
ступені
- w pigulce — коротко
- w porę — вчасно
- w ramach projektu — в рамках про-
екту
- w starszym wieku — у похилому
віці
- w stronę — у бік, у напрямку
- w ten sposób — таким чином
- w tym dla (+ *gen.*) Polski — включаю-
чи Польщу
- w wieku ... lat — у віці ... років
- w wyniku (+ *gen.*) — у результаті
(чогось)
- w związku z tym — у зв'язку з цим
- warto wybrać się do... (+ *gen.*) — вар-
то відвідати...
- wchodzić w skład (+ *gen.*) — входити
до складу, бути частиною
- wcielić się *v perf.* w rolę — зіграти
роль
- według oficjalnych danych — за
офіційними даними
- według szacunków UNESCO — за
оцінками ЮНЕСКО
- wejść *w* (+ *acc.*) (*Wchodzę w to!*) —
бути зацікавленим (*Я — за!*)
- węzeł *m* gordyjski — гордіїв вузол
- wielki mistrz *m* — великий магістр
- większościowy rząd *m* — уряд, сфор-
мований більшістю
- większość *f* z nich — більшість із них
- władze *f/pl* państwowe — державна
влада
- włożyć *v perf.* pieniądze *w* — вкласти
гроші *w*
- wobec tego — у такому випадку
- wolne rodniki *m/pl* — вільні ради-
кали
- wolny rynek *m* — вільний ринок
- worki *m/pl* z piaskiem — мішки з
піском
- wpaść *v perf.* do pokoju — увірватися
до кімнати
- wschód *m* słońca — схід сонця
- wsiadać *v imperf.* na konia — сідати
на коня
- wskazywać *v imperf.* na to, że — вка-
зувати на те, що
- wsluchać się *v perf.* w (+ *acc.*) — вслу-
хатися *w*
- współcześnie *adv.* żyjący — сучасник
- wstępna analiza *f* — попередній
аналіз

wszczynać *v imperf.* **awanturę** — почати скандал, сварку
wszech czasów — усіх часів
wszystkie chwyt (są) dozwolone — без церемоній, все дозволено
wszystko wypada (+ *adv.*, *np.* **wspaniale**) — в результаті все виявилось (*напр.*, *чудово*)
wybrać się *v perf.* **na film** — зібратися в кіно
wybrać *v perf.* (+ *acc.*, *np.* **robotnika**) **na prezydenta** — обрати (*напр.*, *robotnika*) президентом
wychodzić/wyjsć na dwór — виходити/вийти надвір
wyciskacz *m lez* — слізливий фільм
wydarzenie *n lokalne* — окремішній випадок
Wydukusimy z niego pieniądze na piwo. — Ми отримасмо з нього гроші на пиво.
wydział *m nauki* — галузь науки
wyglądać *v imperf.* **jak** (+ *nom.*) — виглядати як
wyjsć *v perf.* **na jaw** — виявитися
wyjsć *v perf.* **z mody** — вийти з моди
wylamać się *v perf.* **z rygorów** — вийти за рамки
wymykać się *v imperf.* **spod kontroli** — вийти з-під контролю
wypasiona bryka (*coll.*) — чудова машина
wyróżnia się (+ *instr.*) **położeniem** — виділяється розташуванням
wyrzucać *v imperf.* **pieniądz** **w błoto** — кидати гроші на вітер (*досл.* у бруд)
wysiłek *m fizyczny* — фізичне зусилля

wysiłek *m umysłowy* — розумове зусилля
występować *v imperf.* **z brzegów** — вийти з берегів
wysunąć *v perf.* **hipotezę** — висунути гіпотезу
wywierać *v imperf.* **istotny wpływ na** (*np.* **moje życie**) — робити істотний вплив на (*напр.*, *моє життя*)
wywodzić *v imperf.* **swe pochodzenie od** — походити від
wywołać *v perf.* **awanturę** — почати сварку
wyznaczyć *v perf.* **na następcę/następczynię** — призначити наступником
wzbudzać *v imperf.* **kontrowersje** — розпочинати дискусію
wziąć *v perf.* **góre** — взяти гору
wznieść *v perf.* **oczy do góry** — звести очі вгору
wzór *m chemiczny* (*np.* **H₂O**) — хімічна формула (*напр.*, **H₂O**)
wzywać *v imperf.* (+ *acc.*, *np.* **ucznią**) **do odpowiedzi** — викликати (*напр.*, *учня*) до дошки
z czym to się je — що це таке (*досл.* з чим це їдять)
z drzewa (= **z drewna**) — дерев'яний (*досл.* з дерева)
z dzisiejszego punktu widzenia — з нинішньої точки зору
z innej beczki — до речі, з іншого боку (*досл.* з іншої бочки)
z jednej strony..., z drugiej strony... — з одного боку..., з іншого боку...
z pewnością — напевно
z powodzeniem — успішно

z tego powodu — з цієї причини
 za każdym razem — щоразу
 za wszelką cenę — будь-якою ціною
 zabici i ranni — вбиті й поранені
 zabudowania *pl* gospodarze —
 господарські споруди
 zaburzenia *n pl* porażowe — пост-
 травматичний стрес
 zachować *v perf.* niepodległość — збе-
 регти незалежність
 zachód *m* słońca — захід сонця
 zagrożić (+ *gen. np. jej*) pozycji — за-
 грожувати (*напр., її*) положенню
 zajęty *pp* czymś innym — зайнятий
 чимось іншим
 zajmować *v imperf.* wysokie
 stanowiska (państwowe) — займа-
 ти високу посаду (в уряді)
 zakon *m* krzyżacki — орден тевтонсь-
 ких лицарів
 zaliczyć *v perf.* porażkę — зарахувати
 поразку
 załadować *v perf.* nabój — зарядити
 патрон
 zamach *m* terrorystyczny — терори-
 стична атака
 zamek *m* błyskawiczny (suwak) —
 застібка-блискавка
 zamek *m* broni palnej — затвор
 вогнепальної зброї
 zamek *m* obronny — укріплений
 замок
 zamek *m* od drzwi — двірний замок
 Zamknij się! (*coll.*) — Замовкни!
 (*рози.*)
 zapiera dech w piersiach — дух
 займає
 Zapracował sobie na etykietkę... —
 Він заслужив собі ярлик...

zarość się *v perf.* od (+ *gen.*) — запов-
 нитися чимось
 zarówno..., jak i... — так само...,
 як і...
 zatrzęsała się ziemia *f* — почався
 землетрус
 zawiadomić *v perf.* straż pożarną —
 викликати пожежну бригаду
 zdawać *v imperf.* relację na żywo —
 вести «живий» репортаж
 zdobyć *v perf.* uznanie — здобути
 визнання
 zdrożeje benzyna *f* — подорожчання
 бензину
 ze względu na... (+ *acc.*) — через,
 внаслідок
 zginąć *v perf.* w katastrofie — загину-
 ти в катастрофі
 zginąć *v perf.* w wypadku — загинути
 внаслідок нещасного випадку
 zginąć *v perf.* w zamachu — загинути
 внаслідок замаху
 zgrany zespół *m* — згуртована/зіграна
 команда
 zimna wojna *f* — холодна війна
 Złota Palma *f* — «Золота пальмова
 гілка» (*нагорода*)
 złota wolność *f* szlachecka — золота
 шляхетська вільність
 Złoty Smok *m* — «Золотий дракон»
 (*нагорода*)
 zmarli z głodu — померли від
 голоду
 zmiatać *v imperf.* z powierzchni
 ziemi — змитати з лица землі
 zostać *v perf.* bez dachu nad
 głową — залишитися без даху
 над головою

zrobić się *v perf.* **na bóstwo** —

вирядитися (досл. зробитися божеством)

zrobić *v perf.* **krok naprzód** — зроби-

ти крок уперед

zrobił się z niego dusigrosz — він

зробився скнарою

zrodzić się *v perf.* **w czyjejs głowie** —

зародитися в чийсь голові

związek *m* **malżeński** — шлюб

związek *m* **nieformalny** — цивільний

шлюб

związek *m* **zawodowy** — профспілка

zwrot *m* **akcji** — поворот сюжету

zwykl mawiać *v imperf.* — як він

казав

zyskać *v perf.* **na czasie** — виграти

час

żółta kartka *f* — жовта картка

żyć w środowisku pełnym miłości —

жити в дружньому середовищі

żyją obok siebie — вони живуть пліч-

о-пліч

АБРЕВІАТУРИ

ok. (około) — близько

p.n.e. (przed naszą erą) — до нашої ери

pt. (pod tytułem) — під назвою

tys. (tysiąc) — тисяча

tzw. (tak zwany) — так званий

w. (wiek(u)) — вік

Українсько-польський словник

А

абсолютно — kompletnie *adv.*
адже — przecież *part.*
азіатський — azjatycki *adj.*
Азія — Azja *f.*
аксесуар (напр., шийна хустка) —
dodatek *m* (np. apaszka)
активіст — działacz *m.*
активний — prężny *adj.*
акторська гра — aktorstwo *n.*
амбіція — ambicja *f.*
ангіна — angina *f.*
анігрохи — skądże *inter.*
антикваріат — antyki *m pl.*
антикомуністичний —
antykomunistyczny *adj.*
антиоксидант — antyoksydant *m.*
апендикс — wyrostek *m* robaczkowy
аристократка — arystokratka *f.*
армія — armia *f.*
архітектура — budownictwo *n.*
аскетичний — ascetyczny *adj.*
атакувати — zaatakować *v perf.*
атмосферний — atmosferyczny *adj.*
афоризм — aforyzm *m.*

Б

баба (зневажл.) — baba *f.*
багатий — zamożny *adj.*

багато — wielu *num.*
багатокультурний — wielokulturowy
adj.
багатослівний — rozwlekły *adj.*
бажання — dążność *f* (lit.)
бажаючи — chętny *adj.*
байдужий — obojętny *adj.*
барвистий — barwny *adj.*
басейн річки — dorzecze *n.*
баскетболіст — koszykarz *m.*
бачити — widywać *v imperf.*
безапеляційно — bezapelacyjnie *adv.*
бездоганний — nieskazony *adj.*
безробіття — bezrobocie *n.*
бензобак — bak *m.*
бережливо — oszczędnie *adv.*
березовий — brzoźowy *adj.*
бити — bić *v imperf.*
біблійний — biblijny *adj.*
біг — bieg *m.*
бігун — sprinter *m.*
біда — bieda *f.*
бій — bój *m.*
білок — białko *n.*
білорус — Białorusin *m.*
більшовик — bolszewik *m.*
біржа — giełda *f.*
благати — błagać *v imperf.*
близнюк — bliźnięć *n.*
блискавичний — błyskawiczny *adj.*

блискавка — błyskawica *f*
 Бог — Bóg *m*
 божевільний — zakręcony *pp* (*coll.*),
 zwariowany *pp*
 бойовик — film *m* akcji
 болото — bagno *n*
 боротися — walczyć *v imperf.*
 боягуз — tchórz *m*
 бракувати — brakować *v imperf.*
 бридж (*карткова гра*) — brydż *m*
 брова — brew *f*
 буря — burza *f*
 бути відсутнім — brakować *v imperf.*
 бути прихильним — faworyzować
v imperf.
 бушувати — szaleć *v imperf.*

В

в наш час — współcześnie *adv.*
 в той час — wówczas *pron.*
 вабити — wabić *v imperf.*
 важко працювати — harować
v imperf.
 вантажівка — ciężarówka *f*
 вбивати — zabijać *v imperf.*
 вбити — zabić *v perf.*
 вбитий — zamordowany *pp*
 вбрання — ubranie *n*, ubiór *m*
 вважатися (*кимось*) — uchodzić
v imperf. za (+ *acc.*)
 вдягтися — przebrać się *v perf.*
 величезний — ogromny *adj.*
 величність — świetność *f*
 весільний — ślubny *adj.*
 вести — wieść *v imperf.*; prowadzić
v imperf.
 вечірній — wieczorowy *adj.*
 вздовж — wzdłuż *praep.* (τ *gen.*)
 виборчий — wyborczy *adj.*

вибух — wybuch *m*
 вибухнути — wybuchnąć *v perf.*
 вигадати — wymyślić *v perf.*
 вигода — zysk *m*
 виголосити — wygłosić *v perf.*
 вигравати — wygrywać *v imperf.*
 виграти — wygrać *v perf.*, zwyciężyć
v perf.
 виграш — wygrana *f*
 вид — rodzaj *m*
 видатки — wydatek *m*
 видатний — wybitny *adj.*
 виділити — wydzielić *v perf.*,
 wyodrębnić *v perf.* —
 виділятися — wyróżniać się *v imperf.*;
 brylować *v imperf.*
 видовище — widowisko *n*
 видовишний — widowiskowy *adj.*
 виживання — przetrwanie *n*
 вижити — przetrwać *v perf.*
 визнавати (*когось кимось*) —
 uznawać *v imperf.* (+ *acc.*) za
 (+ *acc.*)
 визнавати — przyznawać *v imperf.*
 визнати — przyznać *v perf.*, udzielić
v perf.
 визначити — wyznaczyć *v perf.*
 виймати — wyciągać *v imperf.*
 викликати — wyzywać *v imperf.*;
 (*емоції*) wzruszać *v imperf.*
 виключно — wyłącznie *part.*
 виконавець — wykonawca *m*
 виконати — wykonać *v perf.*
 виливати душу — zwierzać się
v imperf.
 вимагати — żądać *v imperf.*
 вимовити — wygłosić *v perf.*
 виникати — wyłaniać się *v imperf.*

виникнути — powstać *v perf.*; pojawić się *v perf.*
випадати — przyrzucać *v imperf.*
виплонути — wypluć *v perf.*
виразити — wypowiedzieć *v perf.*
вирізати — wycinać *v imperf.*
вирішальний — przełomowy *adj.*
вирішити — zadecydować *v perf.*
височіти (напр., про будівлю) — wznosić się *v imperf.*
виступати — występować *v imperf.*
виперіти — wycierpieć *v perf.*
втончений — dystyngowany *adj.*; subtelny *adj.*
вигнути — wycofać *v perf.*
вихор — trąba *f* powietrzna
вищість — wyższość *f*
відвага — odwaga *f*
відвідавши — zwiedziwszy *pp*
відвідувати — odwiedzać *v imperf.*
віддалений — oddalony *adj.*
відзвітувати — relacjonować *v perf.*
відкинутий — odrzucony *pp*
відкладати — ciułać *v imperf.*
відкрити — odkryć *v perf.*
відкриття — odkrycie *n*
відмовитися — wycofać (się) *v perf.*
відмовляти — odradzać *v imperf.*
відпочивати — odprężać *v imperf.*
відступити — ustąpić *v perf.*
відтінок — odcień *m*
відшукати — odnaleźć *v perf.*
віз — wóz *m*
війна — wojna *f*
вірменин — Ormianin *m*
вірний — wierny *adj.*
віросповідання — wyznanie (religijne) *n*
віртуальний — wirtualny *adj.*

віруючий — wyznawca *m*
вісь — oś *f*
вічний — wieczny *adj.*
вказати — ukazać *v perf.*
вкласти — włożyć *v perf.*
вклеювати — klejać *v imperf.*
внаслідок — wskutek *praep.* (+ *gen.*)
внесок — wkład *m*
вносити — współtworzyć *v imperf.*
вносити пай — dokładać się *v imperf.*
вогонь — ogień *m*
восводство — województwo *n*
войовничий — wojowniczy *adj.*
воля — wola *f*
ворог — wróg *m*
вплив — wpływ *m*
впливати на — oddziaływać *v imperf.* na (+ *acc.*); promieniować *v imperf.* na (+ *acc.*)
впливовий — wpływowy *adj.*
вразити — przerażać *v imperf.*
вважаючий — okazały *adj.*
врятувати — uratować *v perf.*
всесвіт — wszechświat *m*
втрата — strata *f*
втратити — stracić *v perf.*
втрачати — gubić *v imperf.*
втягнути — wciągnąć *v perf.*
втягувати — wciągać *v imperf.*
вузлик (зменш.) — węzełek *m*
вулкан — wulkan *m*
вуса — wąsy *m pl*
вчений — badacz *m*, uczoney *m*
вчинити самогубство — zabić się *v perf.*

Г

Гаваї — Hawaje *pl*
гай — gaj *m*

галактика — galaktyka *f*
 галузь (*напр., науку*) — dziedzina *f*
 гаразд — dobra (*coll.*)
 генерал — general *m*
 генетичний — genetyczny *adj.*
 географічно — geograficznie *adv.*
 герметичний — hermetyczny *adj.*
 герой — bohater *m*
 геронтологія — gerontologia *f*
 гітлерівський — hitlerowski *adj.*
 гладко — gładko *adv.*
 глядач — widz *m*
 гнів — bulwers (*coll.*)
 гоїтися — goić się *v imperf.*
 голівка (*змени.*) — lebek *m*
 горнятко — kubek *m*
 госпіталізація — hospitalizacja *f*
 господар — gospodarz *m*
 гострий — ostry *adj.*
 гострий на язик — wygadany *pp*
 гра — gra *f*
 гравій — żwir *m*
 град — grad *m*
 грація — gracia *f*
 грип — grypa *f*
 грізний — groźny *adj.*
 громадянин — obywatel *m*
 гучно — hucznie *adv.*

Д

давній — dawny *adj.*, prastary *adj.*,
 starożytny *adj.*, wiekowy *adj.*
 даремно — bezczynnie *adv.*
 двір (*польський, російський, бри-
 танський тощо*) — dwór (*polski,
 moskiewski, brytyjski, itd.*)
 дворянин — szlachcic *m*, magnat *m*
 дворянство — szlachta *f*

дворянський — szlachecki *adj.*
 декларація — deklaracja *f*
 декларувати — deklarować *v imperf.*
 демограф — demograf *m*
 демонстрація — manifestacja *f*
 депутат — poseł *m*, posłanka *f*
 державний устрій — urząd *m*
 дець — gdzieś *pron.*
 десятки — dziesiątki *f/pl*
 детектив — kryminał *m*
 дещо — — nieco *adv.*
 деякий — niektoś, niektóre (*тільки
 мн.*) *pron.*
 джерело — źródło *n*
 дивак (*розм.*) — oszołom *m (coll.)*
 дивний — dziwny *adj.*
 диво — cud *m*
 дивовижний — zaskakujący *pp*
 дивувати — zaskakiwać *v imperf.*
 дизайнер — kreator *m*
 динамічний — dynamiczny *adj.*
 дисципліна (*спортивна*) — dyscy-
 plina *f (sportowa)*
 дівчина (*літ.*) — dziewczę *n*
 дії — poczynania *pl*
 ділити — dzielić *v imperf.*
 ділитися — dzielić się *v imperf.*
 дія — czyn *m*, działanie *n*
 добігти — dobiec *v perf.*
 добре (*розм.*) — dobra (*coll.*)
 добрий (*розм.*) — fajny *adj. (coll.)*
 доброзичливість — zyczliwość *f*
 довга промова — wylewka *f*
 довговічність — długowieczność *f*
 довіра — zaufanie *n*
 довірити — zaufać *v perf.*
 довкільний — środowiskowy *adj.*
 доводити — udowodniać *v imperf.*

додаток (*до газети*) — *dodatek m (do gazety)*

дозволити — *pozwolić v perf.*

дозволяти — *pozwalać v imperf.*

дозрівання — *dojrzewanie n*

досвід — *przeżycie n*

дослівно — *dosłownie adv.*

дослідник — *badacz m*

доти — *dotąd adv.*

дочекатися — *doczekać się v perf.*

драма — *dramat m*

дратувати(ся) — *denerwować (się) v imperf.*

дріб'язковий — *biahy adj.*

дрібний — *drobny adj.*

дріжджі — *drożdże pl*

дружелюбність — *życzliwość f*

дружина — *małżonka f.*

дути — *wiać v imperf.*

духи — *perfumy pl*

духовенство — *duchowieństwo n*

Е

егоїзм — *prywatna f*

економіка — *gospodarka f*

екосфера — *ekosfera f*

екранізація — *ekranizacja f*

експансивний — *ekspansywny adj.*

елегантний — *dystyngowany adj.*

електорат — *elektorat m*

елемент — *pierwiastek m, żywioł m*

епізод — *epizod m*

ера — *era f*

Ефіопія — *Etiopia f*

Є

єврейський — *żydowski adj.*

європейський — *europejski adj.*

Єрусалим — *Jerozolima f*

Ж

жадібний — *pazerny adj.*

жертва — *ofiara f*

живописний — *malowniczy adj.*

житель Малої Польщі —

Małopolanin m

житло — *siedziba f*

жоден — *żaden pron.*

З

забруднювати — *zanieczyszczać v imperf.*

забудова — *zabudowa f*

забутий — *zapomniany pp*

завантажувати — *wklejać v imperf.*
(*na stronie internetowej*)

загадковий — *zagadkowy adj.*

загальнопольський — *ogólnopolski adj.*

загасити — *gasić v perf.*

загинути (*на війні, у битві тощо*) —
polec v perf.

загорнутий — *zamotany pp (coll.)*

загроза — *zagrożenie n*

завичай — *zazwyczaj part.; zwyczajowo adv.; zwyczajnie adv.*

заздрити — *zazdrościć v imperf.*

зазнати невдачі — *splajtować v perf.*

закритий — *hermetyczny adj.*

залежний від — *uzależniony pp od (+ gen.)*

заливати — *zalewać v imperf.*

залицяння — *zaloty pl*

залищитися — *podrywać v imperf.*

залишати — *pozostawiać v imperf.*

залишитися — *pozostać v perf.*

залишитися без — *zostać v perf. bez (+ gen.)*

- заміжня жінка — mężatka *f*
 замок — zamek *m*
 занадто — nadzwyczaj *adv.*
 занепад — upadek *m*
 занепадати духом — załamywać się
v imperf.
 заохочення — awans *m*
 заощадження — oszczędności *f pl*
 заощаджувати — oszczędzać *v imperf.*
 запалення легень — zapalenie *n* płuc
 заперти на засув — zaryglować
v perf.
 припечатати — przypieczętować
v perf.
 запитуваний — rozchwytywany *pp*
 запобігти — zapobiec *v perf.*
 заробіток — zarobek *m*
 зарослі — zarośla *pl*
 зарплата — pensja *f*
 заручини — zaręczyny *pl*
 заселений — zamieszkały *pp*
 засліплюючий — oślniewający *pp*
 заслоняти — zasłaniać *v imperf.*
 заснований — oparty *pp*
 засновник — protoplasta *m*
 заснути — zasnąć *v perf.*
 заспокоювати — uspokajać *v imperf.*
 застібка — zapięcie *n*
 застібка-блискавка — zamek *m*
 błyskawiczny (suwak)
 застосовувати — stosować *v imperf.*
 засуха — susza *f*
 затишний — kameralny *adj.*
 затримати — zatrzymać *v perf.*
 захід — Zachód *m*
 західний — zachodni *adj.*
 західноєвропейський —
 zachodnioeuropejski *adj.*
 застрягти — utknać *v perf.*
 захоплювати — podziwiać *v imperf.*;
 zachwycać *v imperf.*
 зачаровувати — urzekać *v imperf.*
 зачіпати (емоційно) — wzruszać
v imperf.
 застереження — zastrzeżenie *n*
 зберегти — zachować *v perf.*
 збирати — zbierać *v imperf.*
 збірна (напр., національна) —
 reprezentacja *f* (np. kraju)
 збожеволіти — zwariować *v perf.*
 збори — zebranie *n*
 зброя — broń *f*
 звичайно — owszem *adv.*
 звичка — przyzwyczajenie *n*
 зворушливий — wzruszający *adj.*
 звук — dźwięk *m*
 звучати — brzmieć *v imperf.*
 зв'язаний — zawiązany *adj.*
 згода — zgoda *f*
 згорнути — zwinąć *v perf.*
 здивований — zdumiony *pp*
 дивувати — dziwić *v perf.*
 здивувати — zadziwić *v perf.*
 злобути — pozyskać *v perf.*; zdobyć
v perf.
 землетрус — trzęsienie *n* ziemi
 Земля — Ziemia *f*
 зизнаватися — wyznawać *v imperf.*
 зирвати — zerwać *v perf.*
 зіставлення — zestawienie *n*
 зітхнути — westchnąć *v perf.*
 зламатися — załamać się *v perf.*
 злива — oberwanie *n* chmury; ulewa *f*
 злобний — złośliwy *adj.*
 зменшувати — zmniejszać *v imperf.*
 змія — żmija *f*
 змогти — zdołać *v perf.*
 знавць — znawca *m*

знайомий — swojski *adj.*
 знайти — odnaleźć *v perf.*
 знак — wróżba *f*
 знаменитість — celebryta *m*,
 celebrytka *f*
 знання — wiedza *f*
 знаряддя — narzędzie *n*
 знаходитися — mieścić się *v imperf.*
 зневажливо — pejoratywnie *adv.*
 знехтувати — zaniedbać *v perf.*
 знищений — zniszczony *pp*
 знищення — zniszczenie *n*
 знову — znowu *adv.*
 Золота Орда — Złota Orda *f*
 «Золотий ведмідь» (*нагорода*) —
 Złoty Niedźwiedź *m*
 «Золотий глобус» (*нагорода*) — Złoty
 Glob *m*
 «Золотий лев» (*нагорода*) — Złoty
 Lew *m*
 з-поза — spoza *praep.*
 з-поміж — spośród *praep.*
 зрада — zdrada *f*
 зраджувати — zdradzać *v imperf.*
 зрештою — przecież *part.*; zreszta
part.
 зробити — sprawić *v perf.*
 зростання — podwyżka *f*
 зрости — wzrosnąć *v perf.*
 зрушувати — uruchamiać *v imperf.*
 зубріння — kujon *m*
 зчиняти (*скандал*) — urządzać
v imperf. (*awanturę*)

I

ігнорувати — ignorować *v imperf.*
 ідеологія — ideologia *f*
 ікра — kawior *m*
 імператор — cesarz *m*

інвестиції — lokata *f*
 Індійський океан — Ocean *m*
 Indyjski
 ініціювати — zainicjować *v perf.*
 інтелектуальний — umysłowy *adj.*
 інтенсивний — intensywny *adj.*
 інтенсивність — intensywność *f*
 інтригувати — intrygować *v imperf.*
 іранський — irański *adj.*
 історик — historyk *m*
 історичний — zabytkowy *adj.*
 історія — dzieje *pl*
 іти попереду — przodować *v imperf.*

Й

ймовірно — podobno *adv.*

К

калорія — kaloria *f*
 Канада — Kanada *f*
 канікули — wczasy *pl*
 капітал — kapitał *m*
 капітулювати — skapitulować *v perf.*
 каструвати — wykastrować *v imperf.*
 катаклізм — kataklizm *m*
 католицький — katolicki *adj.*
 кафе (*маленьке*) — kafejka *f*
 квітковий — kwiatowy *adj.*
 керівництво — szefostwo *n*
 кидати — rzucić *v imperf.*
 Китай — Chiny *pl*
 кість — kość *f*
 кітчевий — kiczowaty *adj.*
 класний (*розм.*) — fajny *adj.* (*coll.*);
 odlotowy *adj.* (*coll.*)
 класний керівник — wychowawczyni
f
 кліщі — obcęgi *pl*

колготки — rajstopy *pl*
 коли — gdy *conj.*
 колись — niegdyś *adv.*
 комбінація — kombinacja *f*,
     zestawienie *n*
 коментатор — komentator *m*
 комп'ютер — komp (*coll.*)
 компанія — spółka *f*
 комплекс будівель — kompleks *m*
     budynków
 комплект — komplet *m*
 комуністичний — komunistyczny *adj.*
 консерватор — konserwatysta *m*
 контекст — kontekst *m*
 конфлікт — konflikt *m*
 кораловий — koralowy *adj.*
 користуватися — posługiwać się
     v imperf.
 косметологія — kosmetologia *f*
 космос — kosmos *m*
 костюм — garnitur *m*
 коханий — ukochany *pp*
 коштовний — kosztowny *adj.*
 коштовності — biżuteria *f*
 країна — państwo *n*
 край — kraina *f*
 красномовний — krasomówczy *adj.*
 красти — kraść *v imperf.*
 кривий — krzywy *adj.*
 крик — okrzyk *m*
 критик — krytyk *m*
 «Кришталеве серце» (*пагорода*
     польського Червоного Хреста) —
     Kryształowe Serce *n*
 кров — krew *f*
 культовий — kultowy *adj.*
 купити — wykupić *v perf.*
 курорт — kurort *m*; uzdrowisko *n*
 куртка — kurtka *f*

Л

лапка (*змени.*) — łapka *f*
 ласий шматок (*розм. про гарного*
     чоловіка) — ciacho (*coll.*)
 лауреат — laureat *m*, laureatka *f*
 легкі парусинові черевики —
     tenisówki *fpl*
 лейкемія — białaczka *f*
 личко (*змени.*) — buzia *f*
 ліберал — liberał *m*
 ліві (*партія*) — lewica *f*
 лідер — przywódca *m*
 ліквідувати — zlikwidować *v perf.*
 лінощі — lenistwo *n*
 любитель — miłośnik *m*
 любовний — miłosny *adj.*

М

магазин уживаного одягу —
     lumpeks *m (coll.)*
 магічний — magiczny *adj.*
 магнат — magnat *m*
 мазовецький — mazowiecki *adj.*
 Мала Польща (*регіон на південному*
     сході Польщі) — Małopolska *f*
 маленька садиба (*змени.*) — dworek
     m (dim.)
 маленький — małeńki *adj.*
 малюк — maluch *m*
 марафон — maraton *m*
 марнотрагити — trwonić *v imperf.*
 масовий — masowy *adj.*
 масштаб — skala *f*
 матеріал — materiał *m*
 медитації — medytacje *fpl*
 мелодрама — melodramat *m*
 менший — pomniejszy *adj.*
 меншість — mniejszość *f*

мер — burmistrz *m*
 мереживо — koronka *f*
 метаболізм — metabolizm *m*
 меч — miecz *m*
 мечеть — meczet *m*
 мир (спокій) — pokój *m*
 мігрень — migrena *f*
 міф — mit *m*
 мовити (літ.) — przemówić *v perf.*,
 rzec *v imperf.*
 мода — moda *f*
 модний — modny *adj.*
 можливо — prawdopodobnie *adv.*
 молоденький — młodziutki *adj.*
 мордочка (змени.) — mordka *f*,
 pyszczek *m*
 мороз — mróz *m*
 мужність — męstwo *n*
 муніципальний — samorządowy *adj.*
 мусульманський — muzułmański *adj.*
 мучити (про почуття) — targać
v imperf.

Н

наближати — przybliżyć *v imperf.*
 наближатися — nadchodzić *v imperf.*,
 zbliżyć się *v imperf.*
 навіжений — nawiedzony *pp*
 навколо — wokół *praep.*
 нагий — nagi *adj.*
 нагорода — wygrana *f*
 надзвичайний — niesamowity *adj.*
 назвати — wymienić *v perf.*
 називаний — zwany *pp*
 наївний — naiwny *adj.*
 наївність — naiwność *f*
 наїдатися — zjadać się *v imperf.*
 наказати — rozkazać *v perf.*
 накопичувати — pomnażać *v imperf.*

напасти на — paraść (*v perf.*) na
 (+ *dat.*)
 напис — napis *m*
 наповнений слізьми — zalzawiony
adj.
 наразитися на — parazić się *v perf.*
 на (+ *acc.*)
 нарікати — narzekać *v imperf.*
 народний — ludowy *adj.*
 насправді — naprawdę *part.*
 настати — nastąpić *v perf.*
 начальник — naczelnik *m*
 не вистачити — zabraknąć *v perf.*
 не згодний з (чимось) — niezgodny
adj. z (+ *instr.*)
 неблаганно — nieubłaganie *adv.*
 невеликий — niewielki *adj.*
 невідповідний — gorszący *pp*
 невлучний — niecelny *adj.*
 недбало — niedbale *adv.*
 незалежно — samodzielnie *adv.*
 незвичайний — niezwykły *adj.*
 незмінний — niezmienny *adj.*
 незрозумілий — niezrozumiały *adj.*
 незручний — niewygodny *adj.*
 неймовірний — niewiarygodny *adj.*
 ненавидіти — nienawidzić *v imperf.*
 неодноразово — kilkakrotnie *adv.*,
 niejednokrotnie *adv.*
 непередбачуваний — nieprzewidy-
 walny *pp*
 непереможний — niewyciężony *pp*
 неповний — niecały *adj.*
 неповторний — niepowtarzalny *adj.*
 неправда — kłamstwo *n*
 нерухомий — nieruchomy *adj.*
 нерухомість — nieruchomość *f*
 несмак — bezguście (*coll.*)
 несприятливий — niepochebny *adj.*

нестача — brak *m*; niedobór *m*
 нещасливий — nieszczęśny *adj.*
 низина — nizina *f*
 нищити — niszczyć *v imperf.*
 ніж — aniżeli *conj.*
 нікого — nikogo *pron. (gen./acc. від nikt)*
 нобелівський лауреат — noblista *m*
 Нова Шотландія — Nowa Szkocja *f*
 новонароджений — noworodek *m*
 пожиці — nożyce, nożyczki *pl*
 нудний — dręty *adj.*

O

обговорення (журі) — obrady *pl*
 обдарований — zdolny *adj.*
 обертати — obracać *v imperf.*
 обертатися — obiegać *v imperf.*
 обидва — oba *num.*, obaj *num.*, obie *num.*
 обман — ściema (*coll.*)
 обманювати — zwodzić *v imperf.*
 обмінювати (напр., валюту) — wymieniać *v imperf.*
 ображати — wyzywać *v imperf.*
 обрушитися — posypać się *v perf.*
 обставина — okoliczność *f*
 обтягувати — obciążać *v imperf.*
 обурення — oburzenie *n*
 овальний — owalny *adj.*
 оголосити — oznajmić *v perf.*
 одночасно — równocześnie *adv.*,
 zarazem *adv.*; jednocześnie *adv.*
 одяг — ubranie *n*; ciuch *m (coll.)*
 означати — oznaczać *v imperf.*
 округлий — zaokrąglony *adj.*
 олігархічний — oligarchiczny *adj.*
 олімпіада — olimpiada *f*
 опади — opady *m pl*

оператор — operator *m*
 опинитися — okazać się *v perf.*;
 znaleźć się *v perf.*
 опиратися — przeciwstawić się *v perf.*
 (+ *dat.*)
 описувати — określać *v imperf.*
 оплески — oklaski *m pl*
 оповідання — opowieść *f*
 оповідач — gawędziarz *m*
 опозиція — opozycja *f*
 ополячитися — spolonizować (się)
v perf.
 опонент — przeciwnik *m*
 оправа — oprawki *f pl*
 організовувати — urządzać *v imperf.*
 осередок (регіон з високою густиною населення) — zagłębienie *n*
 особисто — osobiście *adv.*
 особливність — odrębność *f*;
 niezwykłość *f*
 особливо — szczególnie *adv.*
 остаточно — ostatecznie *adv.*
 оточення — otoczenie *n*
 отруйний — trujący *pp*
 отрута — jad *m*
 офіцер — oficer *m*
 оцінювати — szacować *v imperf.*
 ошасливлювати — uszczęśliwiać
v imperf.

П

пагорб — pagórek *m*, wzgórze *n*,
 wzniesienie *n*
 палати — płonąć *v imperf.*
 палац — pałac *m*
 пансіонат — pensjonat *m*
 панувати — panować *v imperf.*
 партійний — partyjny *adj.*
 патрон — raca *f*

- певний — pewny (jakiś) *pron.*
 певно — pozornie *adv.*
 пейзаж — krajobraz *m*
 пекти — piec *v imperf.*
 Пеніни — Pieniny *pl*
 перебільшення — przesada *f*
 перебувати у любовному зв'язку —
 współżyć *v imperf.*
 перебувати — przebywać *v imperf.*
 переважати — zwyciężyć *v perf.*
 перевищити — przekroczyć *v perf.*
 передвістя — wróżba *f*
 передвіщати — zapowiadać *v imperf.*
 пережите — przeżycie *n*
 пережити — przetrwać *v perf.*; przeżyć
v perf.
 переказ (зрошований) — przelew *m*
 переказувати (зроши) — przelewać
v imperf.
 переклад — przykład *m*
 переконувати — namawiać *v imperf.*
 переломний — przełomowy *adj.*
 перемога — zwycięstwo *n*
 перемогти — pokonać *v perf.*;
 pozyskać *v perf.*
 переможець — triumfator *m*
 перенести — przenieść *v perf.*
 перерахувати — wyliczyć *v perf.*,
 wymienić *v perf.*
 перетинати — przecinać *v imperf.*
 перипетії — perypetie *f pl*
 першовідкривач — odkrywca *m*
 першокласний — pierwszorzędny *adj.*
 пиха — pucha *f*
 пишатися — chlubić się (+ *instr.*)
v imperf.
 півфінал — półfinał *m*
 підбальорювати — dopingować
v imperf., zachęcać *v imperf.*
 підбор — obcas *m*
 підводний — podwodny *adj.*
 піддаватися — poddawać się
v imperf.
 підкреслити — podkreślić *v perf.*
 підмурувати — podmurować *v perf.*
 підприємець — przedsiębiorca *m*
 підраховувати — kalkulować *v*
imperf.
 підробний — fikcyjny *adj.*
 підстава — podstawa *f*
 підтримати — poprzeć *v perf.*
 підтримка — poparcie *n*
 підтримувати — popierać *v imperf.*,
 dopingować *v imperf.*; (команду)
 kibicować *v imperf.* (zespolowi)
 підходити — nadchodzić *v imperf.*
 після — po *praep.*
 пісок — piasek *m*
 пішки (розм.) — z buta (*coll.*)
 плавець — pływak *m*
 планета — planeta *f*
 плем'я — plemię *n*
 плечі — — plecy *pl*
 плюмаж — pióropusz *m*
 побратися — pobrać się *v perf.*
 поверхня — powierzchnia *f*
 повінь — powódź *f*
 повітря — powietrze *n*
 повністю — całkowicie *adv.*; komplet-
 nie *adv.*
 повторення — powtórzenie *n*
 повторний — powtórny *adj.*
 поганий — kiepski *adj.*
 поглибити — pogłębić *v perf.*
 погляд — pogląd *m*
 погоня (сцена) — pościg *m*
 подарувати — podarować *v perf.*
 подарунок — podarunek *m*

подача (*акторська*) — kreacja *f*
(*aktorska*)
подив — podziw *m*
подивитися — popatrzeć *v perf.*;
spojrzeć *v perf.*
подовжити — wydłużyć *v perf.*
подолати — pokonać *v perf.*
подорож — wojaż *m*
Подхале — Podhale *n*
подшуватися — zazębiać się *v imperf.*
пожежа (*напр., лісова*) — pożar *m*
(*np. lasu*)
пожежник — strażak *m*
пожертвування — datek *m*
поза — — postawa *f*
позбавлений — pozbawiony *pp*
позика — pożyczka *f*
показати — wykazać *v perf.*
покарання — kara *f*
покер (*карткова гра*) — poker *m*
покрощувати — poprawiać *v imperf.*
поле — pole *n*
політичний — polityczny *adj.*
полоній — polon *m*
полягти (*у битві тощо*) — polec
v perf.
помилка — błąd *m*
помилятися — mylić się *v imperf.*
Помор'я — Pomorze *n*
пом'ятий — wymięty *adj.*
понад — ponad *praep.*
понадголітній — ponadstuletni *adj.*
понижувати — obniżać *v imperf.*
поняття — pojęcie *n*
попередній — dotychczasowy *adj.*,
poprzedni *adj.*
популярний — popularny *adj.*
поразка — porażka *f*
поранений — ranny *adj./m*

поріг — próg *m*
посередник — mediator *m*
посередній — przeciętny *adj.*
посипатися — posypać się *v perf.*
послання — przesłanie *n*
послідовник — wyznawca *m*
посмішка — uśmiech *m*
посол — poseł *m*
посольство — poselstwo *n*
поспіх — pośpiech *m*
поспішати — śpieszyć się *v imperf.*
постаратися — postarać się *v perf.*
постійно — stale *adv.*; nieustannie *adv.*
постіль — pościel *m*
поступитися — ulec *v perf.*
потерпіти — uciepieć *v perf.*
погонути — utonąć *v perf.*
поточний — bieżący *pp*
похвала — pochwała *f*
похибка — wpadka *f (coll.)*
похмурий — mroczny *adj.*
походження — pochodzenie *n*
походити з/від — wywodzić się
v imperf. z/od (+ gen.)
походити — przebiegać *v imperf.*
похорон — pogrzeb *m*
почати — rozpocząć *v perf.*
початково — początkowo *adv.*
почесний (*напр., титул*) —
honorowy *adj. (np. tytuł)*
починання — poczynania *pl*
почуттєвий — zmysłowy *adj.*
поширюватися — rozprzestrzeniać się
v imperf.
пояснення — wyjaśnienie *n*
правитель — władca *m*
правити спільно з — współrządzić
v imperf. z (+ instr.)
пращі (*партия*) — prawica *f*

православний — prawosławny *adj.*
 прагнучий — pragnący *pp*
 прапор — flaga *f*
 прати — prać *v imperf.*
 предок — przodek *m*
 представити — zaprezentować *v perf.*
 презентувати — prezentować
v imperf.
 президентський — prezydencki *adj.*
 престижний — prestiżowy *adj.*
 приблизно — orientacyjnie *adv.*
 прибути — przywędrować *v perf.*
 прив'язаний — przywiązany *adj.*
 привести (до результату) —
 doprowadzić *v perf.*
 привести — sprowadzić *v perf.*
 привілей — przywilej *m*
 привітний — pogodny *adj.*
 пригода — przygoda *f*
 призначений для рафтингу — flisacki *adj.*
 прикордонна зона — pogranicze *n*
 припинити — przestać *v perf.*
 прискорювати — przyspieszać
v imperf.
 пристосувати — przystosować *v perf.*
 пристрасний — płomienny *adj.*
 пристрій — urządzenie *n*
 присутність — obecność *f*
 прихильник — zwolennik *m*
 прірва — otchłań *f*
 пробігти — przebiec *v perf.*
 провідник — przewodnik *m*
 проголосувати — zagłosować *v perf.*
 програвати (напр., матч) —
 przegrywać *v imperf.* (np. mecz)
 програти (напр., матч) — przegrać
v perf. (np. mecz)
 прогрес — postęp *m*

прогулюватися — przechadzać się
v imperf.
 продовжувати — kontynuować
v imperf.
 пройти — minąć *v perf.*
 проклинати — przeklinać *v imperf.*
 проливний — ulewny *adj.*
 пропозиція — propozycja *f*
 пропустити — przegapić *v perf.*
 проректи (літ.) — odrzec *v perf.*
 простір — przestrzeń *f*
 протестантський — protestancki *adj.*
 проти — kontra *praep.*; przeciwko
praep. (+ *dat.*)
 професура — profesura *f*
 проходить — przemijać *v imperf.*
 проявляти (напр., симптоми) —
 zdradzać *v imperf.* (np. objawy)
 пружний — prężny *adj.*
 пруси — Prusowie *m pl*
 прямо — wręcz *adv.*
 пташка (розм. про жінку) — laska
 (coll.)
 пульсар — pulsar *m*

Р

рада (директорів) — zarząd *m*
 радикал — radykal *m*
 радії — rad *m*
 радіоактивний — promieniotwórczy
adj.
 радіоактивність —
 promieniotwórczość *f*
 радянський — sowiecki *adj.*
 рай — raj *m*
 ракета — raka *f*
 рана — rana *f*
 рафтинг — spływ *m*
 реабілітований — zrehabilitowany *pp*

реагувати — reagować *v imperf.*
 реакція — reakcja *f*
 революція — rewolucja *f* —
 регіон — kraina *f*
 Республіка Польща — Rzeczpos-
 polita *f* (Polska)
 рецензія — recenzja *f*
 ризик — ryzyko *n*
 ринва — rynna *f*
 ринок — rynek *m*
 рівно — równo *adv.*
 рідня — krewni *m pl*
 різноманітний — rozmaity *adj.*;
     urozmaicony *pp*
 різноманітність — rozmaitość *f*
 різнорідний — różnorodny *adj.*
 рішуче — stanowczo *adv.*
 рішучість — determinacja *f*
 робити — działać *v imperf.*
 родовід — rodowód *m*
 розбагатіти — wzbogacić się *v perf.*
 розбивати — tłuc *v imperf.*
 розбитися — rozbić się *v perf.*
 розв'язати — rozplątać *v perf.*
 розвинути — potoczyć się *v perf.*
 роздавати — rozdawać *v imperf.*
 розкішний — wystawny *adj.*
 розлютити — zbulwersować *v perf.*
 розмінювати — rozmieniać *v imperf.*
 розміри — rozmiary *m pl*
 розмовно — potocznie *adv.*
 розплутати — rozplątać *v perf.*
 розповідати — opowiadać *v imperf.*
 розслабляти — odprężać *v imperf.*
 розсмішити — rozśmieszyć *v perf.*
 розставання — rozstanie *n*
 розставання — rozstanie *n*
 розставатися — rozstawać się *v*
     imperf.
 розташований — położony *pp*

розташований на річці Вісла —
     nadwiślański *adj.*
 розташовуватися — sytuować się
     v imperf.
 розташування — położenie *n*
 розтягувати — wyciągać *v imperf.*
 розчарування — rozczarowanie *n*
 розчарувати — rozczarować *v perf.*
 роман — powieść *f*
 рот — usta *pl*
 руйнувати — demolować *v imperf.*
 рутина — rutyna *f*
 рух — ruch *m*
 рухати(ся) — ruszać (się) *v imperf.*
 рухомий — ruchomy *adj.*; wzruszający
     adj.
 рясно — hojnie *adv.*

С

самостійно — samodzielnie *adv.*
 сани — sanie, sanki *pl*
 Сардинія — Sardinia *f*
 сваритися — kłócić się *v imperf.*
 сварка — kłótnia *f*
 светр — sweter *m*
 свистіти — gwizdać *v imperf.*
 свідчити про — świadczyć *v imperf.*
     o (+ *loc.*)
 світогляд — światopogląd *m*
 «Сезар» (премія) — Cezar *m*
 секундомер — stoper *m*
 село — wioska *n*
 селянський — chłopski *adj.*, ludowy
     adj.
 сенат (верхня палата парламенту
     Польщі) — senat *m*
 сенатор — senator *m*
 сенсація — rewelacja *f*
 середньовічний — średniowieczny *adj.*

- Середньовіччя — średniowiecze *n*
 середньої довжини — półdługi *adj.*
 серіал — serial *m*
 серія — seria *f*
 сила — siła *f*
 сильно — mocno *adv.*; silnie *adv.*
 симптом — objaw *m*
 сипати грошима — szastać *v imperf.*
 система — system *m*
 сказати — wypowiedzieć *v perf.*
 скоротити — skrócić *v perf.*
 скуйовджений — potarmoszony *pp*
 (*coll.*)
 скульптор — rzeźbiarz *m*
 слабоумство — demencja *f*
 слати (*літ.*) — słać *v imperf.*
 слов'яни — Słowianie *m pl*
 слово — słowo *n*
 служба — służba *f*
 смердіти — śmierdzieć *v imperf.*
 смертельний — śmiertelny *adj.*
 смерть — śmierć *f*
 сміливість — waleczność *f*
 сміття — śmieci *m pl*
 сон — sen *m*
 сонечко — słońeczko *n*
 сонце — Słońce *n*
 сором — obciach (*coll.*)
 спадковий — dziedziczny *adj.*
 спадкоємець — dziedzic *m*
 спалах — eksplozja *f*
 спалити — spalić *v perf.*
 співжиття — życie *n*
 співзасновник — współzałożyciel *m*,
 współtwórca *m*
 співчувати — współczuć *v imperf.*
 спілкуватися — komunikować się
v imperf.
 спільник — współnik *m*
 сповнений ентузіазму — entuzjasty-
 czny *adj.*
 спогад — wspomnienie *n*
 сподіватися — spodziewać się
v imperf.
 сподобатися — spodobać się *v perf.*
 споживати — spożywać *v imperf.*
 спокуса — pokusa *f*
 спонсор — sponsor *m*
 спонтанно — spontanicznie *adv.*
 спостереження — obserwacja *f*
 спочатку — początkowo *adv.*
 справа — dzieło *n*
 спринтер — sprinter *m*
 спричиняти — implikować *v imperf.*
 спровокувати на — sprowokować
v perf. do (+ *gen.*)
 становити — stanowić *v imperf.*
 старатися — starać się *v imperf.*
 старик (*зневажл.*) — staruch *m*
 (*pej.*)
 старовинний — zabytkowy *adj.*
 старша людина — senior *m*
 стаття — artykuł *m*
 статус — status *m*
 стверджувати — twierdzić *v imperf.*
 створений — powstały *pp*
 створити — stworzyć *v perf.*, utworzyć
v perf.
 стежити — śledzić *v imperf.*
 стеретти — strzec *v imperf.*
 стиліст — stylist *m*
 стиль (*напр., одягу, життя*) — styl
m (*np. ubierania, życia*)
 стильний — stylowy *adj.*
 стимул — bodziec *m*
 стихія — żywioł *m*
 столичний — stołeczny *adj.*
 столітня людина — stuletek *m*

століття — stulecie *n*
 стояти — stać *v imperf.*
 страждання — cierpienie *n*
 страшенно (розм.) — strasznie *adv.*
 стригти — strzyc *v imperf.*
 стрілянина (сцена) — strzelanina *f*
 стрункий — zgrabny *adj.*
 суботній — sobotni *adj.*
 суддя — sędzia *m*
 суперечка — spór *m*
 суперник — rywal *m*; zawodnik *m*
 супроводжувати — towarzyszyć
v imperf.
 суспільство — społeczeństwo *n*
 сучасний — współczesny *adj.*
 схід — Orient *m*; Wschód *m*
 східний — wschodni *adj.*
 сходи — schody *pl*
 сценарій — scenariusz *m*
 сюжет — fabuła *f*
 сягати — brylować *v imperf.*

T

табір — obóz *m*
 так собі — taki sobie *pron.*
 тактика — taktyka *f*
 талановитий — zdolny *adj.*
 тамплієр — templariusz *m*
 татарин — Tatar *m*
 творити — tworzyć *v imperf.*
 текти — płynąć *v imperf.*
 теорія — teoria *f*
 теревенити (розм.) — nawijać *imperf.*
(coll.)
 територія — teren *m*
 тиск — presja *f*
 тісний — obcisły *adj.*
 тіснина (річки) — przełom (rzeki) *m*
 тітка й дядько — wujostwo *pl*

товариство (компанія) — spółka *f*
 товкти — tłuc *v imperf.*
 товстий — otyły *adj.*
 тогочасний — ów *pron.*
 толерантність — tolerancja *f*
 тому що — bowiem *coni.*
 тонкий — cienki *adj.*
 траплятися — zdarzać się *v imperf.*
 траса — trasa *f*
 тривати — dłużyć się *v imperf.*
 трилер — dreszczowiec *m*, thriller *m*
 трон — tron *m*
 турецький — turecki *adj.*
 турнір — turniej *m*

У

увічнити — uwiecznić *v perf.*
 удар — trafienie *n*
 узвишся — wzniesienie *n*
 укладати — układać *v imperf.*
 укріплений — warowny *adj.*
 універсальний — uniwersalny *adj.*
 упасти — upaść *v perf.*; wpaść *v perf.*
 упертість — nieustępliwość *f*
 упертюх — uparciuch *m*
 уповільнювати — spowalniać
v imperf.
 ураган — huragan *m*
 урочистий — uroczysty *adj.*
 урочистості — uroczystość *f*
 успадковувати — dziedziczyć
v imperf.
 усякий — wszelki *adj.*
 утримувати — zachować *v perf.*
 утруднення — kompromitacja *f*,
 obciach *(coll.)*
 утрудняти — utrudniać *v imperf.*
 учасник — uczestnik *m*

Ф

- фанатичний — nawiedzony *pp*
 фарбований — farbowany *adj.*
 феміністичний — feministyczny *adj.*
 феномен — fenomen *m*
 фіаско — fiasko *n*, kompromitacja *f*
 фігура — postać *f*, sylwetka *f*
 фізичний — fizyczny *adj.*
 філософ — filozof *m*
 фільм жахів — film *m* grozy, horror *m*
 фінал — final *m*
 фінансувати — finansować *v imperf.*
 фірмовий — firmowy *adj.*
 флавоноїди — flawonoidy *m pl*
 фольклор — folklor *m*
 форма одягу — strój *m*
 формувати — kształtować *v imperf.*
 французька мова — francuszczyzna *f*

Х

- характеризувати(ся) — cechować
 (się) *v imperf.*, charakteryzować (się)
v imperf.
 харизма — charyzma *f*
 хага — chata *f*
 хвалити — chwalić *v imperf.*
 хвилювати(ся) — martwić (się)
v imperf.
 хворіти (*напр.*, на грип, ангіну) —
 przechodzić (+ *acc.*) (*np.* gripę,
 anginę)
 хвороба — dolegliwość *f*
 хлопець (*розм.*) — facet *m (coll.)*
 хоробрість — waleczność *f*
 хоча — choć *conj.*
 храм — świątynia *f*
 хрестовий похід — krucjata *f*
 християнізація — chrystianizacja *f*

- християнський — chrześcijański *adj.*
 хуліган (*про спортивного фаната*)
 — kibol *m*

Ц

- центр — ośrodek *m*
 церква — świątynia *f*; cerkiew *f*
 цивілізаційний — cywilizacyjny *adj.*
 цивілізація — cywilizacja *f*
 цінувати — doceniać *v imperf.*

Ч

- час від часу — niekiedy *adv.*
 честь — honor *m*
 чинник — czynnik *m*
 численний — liczny *adj.*
 чистий — czysty *adj.*
 читач — czytelnik *m*
 читачка — czytelniczka *f*
 чіткий — elokwentny *adj.*
 член Європейського парламенту —
 europoseł *m*
 член — członek *m*
 чоловік — małżonek *m*
 чудова ідея — superpomysł *m (coll.)*
 чудовий (*напр.*, ідея) (*розм.*) —
 kapitalny *adj.* (*np.* pomysł) —
 чудово — znakomicie *adv.*
 чути — słyszeć *v imperf.*

Ш

- шарф — szalik *m*
 шахтар — górnik *m*
 швидко — biegle *adv.*
 шепотіти — szeptać *v imperf.*
 шийка (*змени.*) — szyjka *f*
 широкий — szeroki *adj.*
 широко — szeroko *adv.*

шня — szyja *f*
 шкільні канікули (*короткі*) — ferie
pl
 шляхетність — szlachetność *f*
 шляхта — szlachta *f*
 шок — bulwers (*coll.*)
 шокувати — szokować *v imperf.*,
 zbulwersować *v perf.*
 шпильки (*високі підбори*) — szpilki
f pl
 штаб (*військ.*) — sztab *m*
 шторм — wichura *f*
 шухляда — szuflada *f*

Щ

що — iż *conj.*
 щорічний — doroczny *adj.*

ВИРАЗИ

абсолютно — pełną gębą
 авіакатастрофа — katastrofa *f*
 lotnicza
 Академія наук — Akademia *f* Nauk
 Американська кіноакадемія —
 Amerykańska Akademia *f* Filmowa
 багатий на рідкісні види флори
 й фауни — bogaty w (+ *acc.*) rzad-
 kie gatunki flory i fauny

Я

явище — zjawisko *n*
 язичницький — pogański *adj.*
 який викликає спогади —
 klimatyczny *adj. (coll.)*
 який виставляється — wystawiający
pp
 який міститься — zawarty *pp*
 який належить до 19 століття —
 XIX-wieczny *adj.*
 який населяє — zamieszkujący *pp*
 який переконує — przekonujący *pp*
 який походить з — pochodzący *pp z*
 (+ *gen.*)
 який розслаблює — odprężający *pp*
 який рухається — poruszający *pp*
 який складається — złożony *pp*

«балакучі голови» (*ром.*) —
 gadające głowy *f pl*
 битва відбулася — bitwa *f* rozegrała
 się
 бідкування — przeciwność *f* losu
 більшість із них — większość *f*
 z nich
 біля підніжжя гір Татри — u stóp
 (+ *gen.*) Tatr

- богемний** (досл. декадентський)
шарм — dekadenci urok *m*
- борг уячності** — dług *m*
wdzięczności
- борець за свободу** — uczestnik *m*
walk niepodległościowych
- брати активну участь у** — brać
czynny udział w (+ *loc.*)
- брати кров** — pobierać *v imperf.*
krew
- будівельний майданчик** — plac *m*
budowy
- будівля стоїть (знаходиться)** — bu-
dynek stoi (= jest, znajduje się)
- будувати повітряні замки** (досл. на
льоді) — budować/stawiać zamki
na lodzie
- будь-якою ціною** — za wszelką cenę
- бульварна преса** — prasa *f* bul-
warowa
- бурхливий темперамент** — bujny
temperament *m*
- бути в змозі щось зробити** — być
w stanie coś zrobić
- бути в курсі** — być na bieżąco z
(+ *instr.*)
- бути з грошима** — być przy forsie
- бути за** — opowiadać się za (+ *instr.*)
- бути зацікавленим** (**Я — за!**) —
wejść w (+ *acc.*) (*Wchodzę w to!*)
- бути на межі двох культур** — leżeć
v imperf. na pograniczu dwóch
kultur
- бути надворі** — być na dworze
- бути не ликом шитим** — nie wypaść
srocc spod ogona
- бути ознакою поганого смаку** — być
znaką złego smaku
- бути першокласною роботою** (досл.
бути на медаль) — być na medal
- бути проти, опиратися** — opowiadać
się przeciwko (+ *dat.*)
- бути ситим по горло** (досл. мати
щось до ніздрів) — mieć czegoś po
dziurki w nosie
- бути собою** — być sobą
- бути у віці ... років** — liczyć *v imperf.*
... lat
- в епоху Ренесансу** — w dobie rene-
sansu
- в історії** — w dziejach
- в певному ступені** — w pewnym
stopniu
- в результаті все виявилось**
(*напр., чудово*) — wszystko wypada
(+ *adv., np. wspaniale*)
- важко повірити** — aż trudno uwierzyć
v perf.
- важко працювати** — ciężko *adv.*
pracować
- важко уявити** — trudno przewidzieć
- важлива персона, велике цабе**
(досл. товста риба) — gruba ryba
(*coll.*)
- варшавське повстання** — powstanie
n warszawskie
- вважатися у грі** — liczyć się *v imperf.*
w grze
- везіння на людей** — szczęście *n* do
ludzi
- великий магістр** — wielki mistrz *m*
- вести «живий» репортаж** — zdawać
v imperf. relację na żywo
- вжитися в роль** — wcielić się *v perf.*
w rolę
- взяти прізвище чоловіка/дружини**
— przybrać *v perf.* nazwisko
(+ *gen.*) męża/żony

виглядати смішно, невідповідно

(*досл.* пасувати як квітка до
кожуха) — pasować *v imperf.* jak
kwiatek do kozucha

виглядати як — wyglądać *v imperf.*
jak (+ *nom.*)

виграти час — zyskać *v perf.* na
czasie

виділяється розташуванням —
wyróżnia się (+ *instr.*) położeniem

визнати (когось) зниклим безвісти
— uznać (+ *acc.*, *kogoś*) za
zaginionego

визначний чинник — czynnik *m*
warunkujący (+ *acc.*)

вийти з моди — wyjść *v perf.* z mody

вийти за рамки — wyłamać się *v perf.*
z rygorów

вийти з-під контролю — wymykać
się *v imperf.* spod kontroli

вийти на світ — wyjść *v perf.* na jaw

викликати (напр., учня) до дошки
— wzywać *v imperf.* (+ *acc.*, *np.*
ucznia) do odpowiedzi

викликати пожежну бригаду —
zawiadomić *v perf.* straż pożarną

викликати суперечку/суперечки —
budzić *v imperf.* spór/spory

виповнитися ... років — ukończyć
v perf. ... lat

вирушати в дорогу — ruszać
v imperf. w drogę

**вирядитися (досл. зробитися
божеством)** — zrobić się *v perf.* na
bóstwo

виступати у функції — pełnić
v imperf. funkcję/funkcje

висунути гіпотезу — wysunąć *v perf.*
hipotezę

виходити з берегів — występować
v imperf. z brzegów

виходити/вийти надвір —
wychodzić/wyjść na dwór

відкрите акціонерне товариство —
spółka *f* akcyjna

відмовитися брати участь у —
odmówić udziału w (+ *loc.*)

відносно маси — pod względem
masy

відносно розміру — pod względem
wielkości

відносно — w odniesieniu do

відносно (чогось) — odnośnie do (+
gen.)

відхилити пропозицію — odrzucić
v perf. wniosek

відчутти полегшення — odczuć *v perf.*
ulgę

вільний ринок — wolny rynek *m*

вільні радикали — wolne rodniki
m pl

він зазвичай казав — zwykł mawiać
v imperf.

Він заслужив ярлик... — Zapracował
sobie na etykietkę...

він мав право — przysługiwało
(+ *gen.*) mu prawo

він наказав сказати тобі (нім.) —
kazał ci oznajmić

він перетворився на скнапу —
zrobił się z niego dusigrosz

він природжений оповідач —
cehuje go gawędziarski styl
wypowiedzi

вказувати на те, що... — wskazywać
v imperf. na to, że...

вкласти гроші в — włożyć *v perf.*
pieniądze w

включаючи Польщу — w tym dla (+ *gen.*) Polski
 влізти у борги — poraść *v perf.* w dlugi
 внаслідок (чогось) — ze względu na... (+ *acc.*)
 вогнепальна зброя — broń *f* palna
 вони живуть пліч-о-пліч — żyją obok siebie
 вони з'являлися і зникали — rodziły się i upadały
 вони не цуралися алкоголю — nie stronili od alkoholu
 вони сусідять один з одним — sąsiadują ze sobą
 всесвітньо відома поетеса — poetka *f* światowej sławy
 велухатися у — wsluchać się *v perf.* w (+ *acc.*)
 встановлювати світовий рекорд — ustanawiać *v imperf.* rekord świata
 встати на ноги — stanąć *v perf.* na nogi
 вугільна шахта — kopalnia *f* węgla
 входити до складу — wchodzić w skład (+ *gen.*)
 вшанувати пам'ять (напр., загиблих) — uczcić *v perf.* pamięć (+ *gen.*, *np.* poległych)
 вшанувати хвилиною мовчання — uczcić *v perf.* minutą ciszy
 галузь науки — wydział *m* nauki
 «гаряча п'ятірка» (розм.) — gorąca piątka (*coll.*)
 гарячий заголовок — gorący tytuł *m*
 геліоцентрична теорія — koncepcja *f* heliocentryczna
 географічний регіон — region *m* geograficzny

гідний героя — godny *adj.* bohatera
 глибока віра — głęboka wiara *f*
 голлівудська суперпродукція — hollywoodzka superprodukcja *f*
 головна чоловіча роль — główna rola *f* męska
 головний герой — główny bohater *m*
 голод (як лихо) — klęska *f* głodu
 гордіїв вузол — węzeł *m* gordyjski
 господарські споруди — zabudowania *pl* gospodarcze
 грати в казино — grać *v imperf.* w kasynie
 грати на біржі — grać *v imperf.* na giełdzie
 грати схожу/важливу роль — odgrywać *v imperf.* podobną/ważną rolę
 гритися в променях слави — ogrzewać się *v imperf.* w blasku sławy
 гучна поразка — głośne fiasko *n*
 дати битву — stoczyć *v perf.* bitwę
 дверний замок — zamek *m* od drzwi
 дві особи загинуло — dwie osoby nie żyją
 двір (шляхетський, магната, князя, короля) — dwór *m* (szlachecki, magnacki, książęcy, królewski)
 дворяни — jednostki *f pl* szlachečne
 дворянство — stan *m* szlachecki
 демографічні дані — dane *pl* demograficzne
 дерев'яний (досл. з дерева) — z drzewa (= z drewna)
 державна влада — władze *f pl* państwowe
 десь там — gdzieś tam

- дійти висновку — dojść *v perf.* do wniosku
- Дійшло до того, що... — Doszło do tego, że...
- дія відбувається — akcja *f* rozgrywa się
- для любителів жанру — dla miłośników gatunku
- до кінця століття — do schyłku wieku
- до речі (досл. з іншої бочки) — z innej beczki
- до часів Коперника — aż do czasów (+ *gen.*) Kopernika
- додати хоробрості — dodać *v perf.* odwagi
- дожити до ста років — dożyć *v perf.* stu lat
- Доказом цього був факт, що... — Dowodem na to miał być fakt, że...
- дослідження старіння — badania *n pl* nad starością
- дослідницька програма — program *m* badawczy
- достатньо — na tyle (+ *adj./adv.*)
- досягати величезних розмірів — osiągać *v imperf.* monumentalne rozmiary
- дотримуватися політики — prowadzić *v imperf.* politykę
- дотримуватися традицій гарему — hołdować *v imperf.* haremowym obyczajom
- драматична ситуація — dramatyczna sytuacja *f*
- дрижить земля — drzy ziemia *f*
- дрібні гроші (досл. пара грошів) — parę groszy
- Друга світова війна — druga wojna *f* światowa
- дружити (з кимось) у добрі й погані часи — towarzyszyć (+ *gen.*) w dobrych i złych chwilach
- дуже нудний, зовсім нецікавий (досл. нудний як рубець з олією) — nudny *adj.* jak flaki z olejem
- дух займає — zapiera dech w pierśsiach
- ескалатор — ruchome schody *pl*
- етнічна група — grupa *f* etniczna
- європейська кінопремія — Europejska Nagroda *f* Filmowa
- Європейський союз — Unia *f* Europejska
- єдиний спосіб — jedyny sposób *m*
- жити в дружньому середовищі — żyć w środowisku pełnym miłości
- жити у палаці — mieszkać *v imperf.* we dworze
- жовта картка — żółta kartka *f*
- з давніх часів до Ренесансу — od czasów starożytnych po renesans
- з катастрофічними наслідками — katastrofalny *adj.* w skutkach
- з метою викликати його на битву — w celu sprowokowania go do podjęcia walki
- з метою — w celu (+ *gen.*)
- з одного боку..., з іншого боку... — z jednej strony..., z drugiej strony...
- з теперішньої точки зору — z dzisiejszego punktu widzenia
- з упевненістю — z pewnością
- з цієї причини — z tego powodu
- За кого ти будеш голосувати? — Na kogo będziesz głosować?
- за одну десятю (секунди) — o jedną dziesiątą (sekundy)

за офіційними даними — według oficjalnych danych
 за оцінками ЮНЕСКО — według szacunków UNESCO
 за умови, що... — pod warunkiem, że...
 завдяки чому — dzięki czemu
 завершитися катастрофою — kończyć *v imperf.* się kłapą
 загальна польська мова — polszczyzna *f* ogólna
 загинути в катастрофі — zginąć *v perf.* w katastrofie
 загинути внаслідок замаху — zginąć *v perf.* w zamachu
 загинути внаслідок нещасного випадку — zginąć *v perf.* w wypadku
 загрожувати (напр., їй) становищу — zagrozić (+ *gen. np. jej*) pozycji
 зазнати (нищівної) поразки — ponieść *v perf.* (druzgocącą) klęskę
 займати високу посаду (в уряді) — zajmować *v imperf.* wysokie stanowiska (państwowe)
 зайнятий чимось іншим — zajęty *pp* czymś innym
 залишитися без даху над головою — zostać *v perf.* bez dachu nad głową
 Замокни! — Zamknij się! (*coll.*)
 заперечити тезу — podważyć *v perf.* tezę
 заповнитися чимось — zaroić się *v perf.* od (+ *gen.*)
 зарадити (напр., хворобі) — radzić sobie z (+ *instr., np. dolegliwości*)
 зарахувати поразку — zaliczyć *v perf.* porażkę

зародитися в чийсь голові — zrodzić się *v perf.* w czyjejs głowie
 зарядити патрон — załadować *v perf.* nabój
 затвор вогнепальної зброї — zamek *m* broni palnej
 захід сонця — zachód *m* słońca
 зачаровує атмосферою — urzeka (+ *instr.*) atmosfera
 зберегти незалежність — zachować *v perf.* niepodległość
 збігатися — nakładać się *v imperf.* na siebie
 звести очі догори — wznieść *v perf.* oczy do góry
 звукова доріжка, саундтрек — ścieżka *f* dźwiękowa
 Звучить цікаво... — Brzmi intrygująco...
 здивувати — sprawić (+ *dat.*) niespodziankę
 здійсмати суперечки — wzbudzać *v imperf.* kontrowersje
 здобути визнання — zdobyć *v perf.* uznanie
 земельна власність — majątek *m* ziemski
 зі шкіри лізти (докл. зрушити небо й землю) — poruszyć *v perf.* niebo i ziemię
 зібратися в кіно — wybrać się *v perf.* na film
 зіграла команда — zgrany zespół *m*
 зіткнулися з голодом (докл. стояти перед лицем голоду) — stanąć *v perf.* w obliczu głodu
 зловживати довірою — nadużyć *v perf.* zaufania

- знаменитий красою пейзажу —
słynie z (+ *gen.*) piękna krajobrazu
- знятий в екзотичній місцевості —
osadzony *pp* w egzotycznej scenerii
- зовні — na zewnątrz
- «Золота пальмова гілка» (*нагорода*)
— Złota Palma *f*
- золота шляхетська вільність —
złota wolność *f* szlachecka
- «Золотий дракон» (*нагорода*) —
Złoty Smok *m*
- зробити домашнє завдання —
odrobić (+ *acc.*) pracę domową
- зробити крок уперед — zrobić *v perf.*
krok naprzód
- зробити фальстарт — popełnić
v perf. fałstart
- зчинити скандал — wywołać *v perf.*
awanturę
- зчиняти скандал — wszczynać
v imperf. awanturę
- інвестиційний фонд — fundusz *m*
inwestycyjny
- інеульт — udar *m* mózgu
- іншим способом — w inny sposób *m*
- іти ва-банк, поставити все на карту
— iść na całość
- іти пішки — iść z buta
- іти своєю дорогою — chadzać
v imperf. własnymi drogami
- її охопила меланхолія. — Ogarnęła
(лише 3-тя особа) ją melancholia.
- Його велич була визнана. — Uznano
jego wielkość.
- кандидат від ... партії — kandydat *m*
z ramienia partii...
- кандидати в депутати — kandydaci
m pl na posłów
- керуватися власними правилами
— rządzić się *v imperf.* własnymi
prawami
- кидати гроші на вітер (*досл. у бруд*)
— wyrzucać *v imperf.* pieniądze
w błoto
- кинути виклик — rzucić *v perf.*
wyzwanie
- кількість загиблих і зниклих
безвісти — liczba *f* zabitych
i zaginionych
- кількість людей — liczba *f* osób
- комуністичний уряд — rządy *m pl*
komunistyczne
- консультація — agencja *f* pomocowa
- королівська величність — majestat
m królewski
- королівська династія — dynastia *f*
królewska
- коротко — w pigułce
- край озер і лісів — kraina *f* jezior
i lasów
- крім того — poza tym
- кров'яний тиск — ciśnienie *n* krwi
- круглий мільйон — okrągły milion *m*
- крутитися на язичі (*досл. мати
щось на кінці язика*) — mieć coś
na końcu języka
- культурний симбіоз — symbioza *f*
kulturalna
- легка комедія — lekka komedia *f*
- липова алея веде до будинку —
lipowa aleja prowadziła do (+ *gen.*)
domu
- лінії електропередачі — linia *f*
energetyczna
- людське життя — ludzkie życie *n*
- майже ідентичний — bliźniaczo *ady*
podobny

- малоюмовірно** — malo prawdopodobne *adj.*
масштаб події — skala *f* wydarzenia
математичні обчислення — obliczenia *n pl* matematyczne
матеріальні збитки — szkody *f pl* materialne
мати в когось кредит довіри — mieć u kogoś kredyt zaufania
мати власний бізнес — rozkręcić *v perf.* własny interes
мати істотний вплив на (напр., мого життя) — wywierać *v imperf.* istotny wpływ na (*np.* moje życie)
мати пунктик — mieć fiola na punkcie (+ *gen.*)
мати роман з — mieć romans z (+ *instr.*)
мати слабкість до — mieć słabość do
мати справу з — mieć do czynienia z (+ *instr.*)
Мені це цікаво. — Ciekawi mnie to.
менше зло — mniejsze zło *n*
метеорологічний прогноз — prognoza *f* meteorologiczna
Ми візьмемо з нього гроші за пиво. — Wydusimy z niego pieniądze na piwo.
мильна опера — opera *f* mydlana
мішки з піском — worki *m pl* z piaskiem
мовний гумор — humor *m* językowy
мода диктує — moda *f* nakazuje
Може, підемо (досл. заскочимо) в кіно? — Może skoczmy do kina?
мозаїка культур — mozaika *f* kultur
монархічна система — system *m* monarchiczny
морозити кров у жилах — mrozić *v imperf.* krew w żyłach
мріяти — snuć *v imperf.* marzenia
на 100 тисяч жителів припадає 34 столітні людини — na 100 tys. mieszkańców przypada 34 stulatków
на повну силу — aż miło
на стику — na styku
на честь — na cześć (+ *gen.*)
навести кілька прикладів — podać *v perf.* kilka przykładów
надмірний стрес — nadmierny stres *m*
нами керує ідея — przyświeca (+ *dat., np.* nam) idea
наполягти на своєму — postawić *v perf.* na swoim
насамперед — przede wszystkim
насолоджуватися хвилиною/життям — korzystać *v imperf.* z chwili/z życia
насправді — w gruncie rzeczy
наступний епізод — kolejny odcinek *m*
наукова дисципліна — dyscyplina *f* naukowa
науковий журнал — magazyn *m* naukowy
науково обґрунтований — uzasadniony *pp* naukowo
національна меншина — mniejszość *f* narodowa
національний герой — bohater *m* narodowy
не мати гадки — nie mieć zielonego pojęcia
не менш відомий — nie mniej słynny *adj.*
не повинно дивувати — nie powinno dziwić

не показувати (*напр.* розчарування)
— nie dać po sobie poznać (+ *gen.*,
np. rozczarowania)

Не пропусти. — Nie przegap.

не тільки..., але також... — nie
tylko..., lecz także...

небесні сфери — sfery *f pl* niebieskie
невід'ємна частина — integralna
część *f*

незабутня пригода — niezapomniana
przygoda *f*

незаперечний факт — bezsporny
fakt *m*

нелегальний іммігрант — nielegalny
imigrant *m*

немає нічого краще, ніж... — nie ma
(to) jak...

Немає важко також те, що... —
Nie bez znaczenia jest również to,
że...

неможливо визначити — nie sposób
określić *v perf.*

необхідний для життя — niezbędny
adj. do życia

нервова клітина — komórka *f* ner-
wowa

несгача їжі — niedostatek *m* żywności

несумісні натури — odmienne natury

ніби/здається — podobno *ma*

нікому не прийшло в голову —
nikomu nie przyszło to do głowy

Нобелівська премія з економіки
— Nagroda Nobla w dziedzinie
ekonomii

Нобелівська премія з літератури —
literacka Nagroda Nobla

Нобелівська премія з фізики — Na-
groda Nobla w dziedzinie fizyki

**Нобелівська премія з фізіології
або медицини** — Nagroda Nobla
w dziedzinie fizjologii lub medy-
cyny

Нобелівська премія з хімії — Na-
groda Nobla w dziedzinie chemii

Нобелівська премія миру — poko-
jowa Nagroda Nobla

нове обличчя лівих — nowa twarz
lewicy

номінація на премію «Оскар» —
nominacja *f* do Oscara

носити зачіску — nosić *v imperf.*
fryzurę

Ну й здоров'я маєш! — Masz
zdrowie!

обертатися навколо — obracać się
v imperf. wokół

обожнювати — przepadać *v imperf.* za
(+ *instr.*)

обраний народ — naród *m* wybrany

обрати (*напр.*, *робітника*) **президентом**
— wybrać *v perf.* (+ *acc.*, *np.*
robotnika) na prezydenta

один з найвідоміших фільмів
— jeden z najgłośniejszych filmów

**одна з галузей, що розвиваються
найшвидше** — jedna z najprędniej
rozwijających się dyscyplin

одна особа загинула — jedna osoba *f*
zginęła

одна слава — sama sława *f*

одні..., інші... — jedni..., drudzy...

ознаки старіння шкіри — oznaki *f pl*
starzenia się skóry

окремий випадок — wydarzenie *n*
lokalne

Олімпійські ігри — igrzyska *n pl*
olimpijskie

- Опитування показують, що... — Sondaze wskazują na... (+ *acc.*),
że...
- опір організму — odporność *f* organ-
izmu
- орден тевтонських лицарів — zakon
m krzyżacki
- орна земля — miejsce *n* uprawy
- отвір дула гармати — przewód *m*
lufy
- отримати незалежність — odzyskać
v perf. niepodległość
- отримати травми — odnieść *v perf.*
obrażenia
- падіння Берлінської стіни — upadek
m muru berlińskiego
- палити сигарети/вживати алко-
голь — sięgać *v imperf.* po (+ *acc.*)
papierosy/alkohol
- пан та пані Ковальські — państwo *pl*
Kowalscy
- панувало переконання — panowało
przekonanie *n*
- параліч повітряного сполучення —
paraliż *m* lotniczy
- превага у два голоси — przewaga
dwóch głosów
- перемогти — odnieść *v perf.*
zwycięstwo; wziąć *v perf.* górę
- першокласна туристична принада
— atrakcja *f* turystyczna najwyższej
klasy
- під керівництвом — pod kierunkiem
(+ *gen.*)
- під смоленськом — pod (+ *instr.*)
Smoleńskiem
- під уламками — pod gruzami —
підвести (когось) — sprawić (+ *dat.*)
zawód
- піддаватися моді — ulegać *v imperf.*
modzie
- піддаватися рутині — poddawać się
v imperf. rutynie
- підозра на серцевий напад — pode-
jrzenie *n* zawału
- підприємницька діяльність —
działalność *f* gospodarcza
- підтримувати діяльність —
podtrzymywać *v imperf.* aktywność
- після того, як від неї пішов чоловік
— po odejściu męża
- пішки — na piechotę
- пішохідний перехід — przejście *n* dla
pieszych
- плавильний котел культур і наро-
дів — tygiel *m* kultur i narodowości
- планета поза Сонячною системою
— planeta *f* pozasłoneczna
- планетарна система — układ *m*
planetarny
- плескіт води — pluskanie *n* wody
- побачимось (пока) — nara (*coll.*)
- побити рекорд — zrobić *v perf.* rekord
- побратися (досл. стати на весільний
килим) — stanąć *v perf.* na ślubnym
kobiercu
- повага — szacun (*coll.*) (wid szacunek)
- повалені дерева — powalone drzewa
n pl
- повний несмак — totalne bezguscie *n*
- поворот сюжету — zwrot *m* akcji
- подорожчання бензину — zdrożeje
benzyna *f*
- Поживемо — побачимо. — Pożyjemy
— zobaczymy.
- показ мод — pokaz *m* mody
- поле битви — pole *n* bitwy
- політична арена — scena *f* polityczna

- польська держава — państwo *n*
polskie
- померли від голоду — zmarli z głodu
- померти після серйозної хвороби —
umrzeć *v perf.* po ciężkiej chorobie
- померти своєю смертю — umrzeć
v perf. śmiercią naturalną
- помірність у їжі — umiar *m* w
jedzeniu
- палити (інколи) сигарети — popalać
v imperf. papierosy
- попереджувальний сигнал — sygnał
m zagrożenia
- попередній аналіз — wstępna analiza
f
- поставити комусь пиво — postawić
v perf. piwo
- посттравматичний стресовий роз-
лад — zaburzenia *n pl* pourazowe
- потрапити до лікарні — trafić *v perf.*
do szpitala
- потрапити у чорний список — trafić
v perf. na indeks
- похований безіменним — pochowany
pp bezimiennie
- поховати — urządzić *v perf.* pochówek
- походити від — wywodzić *v imperf.*
swę pochodzenie od
- почався землетрус — zatrzęsała się
ziemia *f*
- права робітників — prawa *n pl*
pracowników
- прагнути (чогось) — lecieć na
(+ *acc.*) (*coll.*)
- преса повідомляє про скандал —
prasa donosi o (+ *loc.*) skandalu
- Пресвята Діва Марія — Najświętsza
Maria (Maryja) Panna
- привести до занепаду —
doprowadzić do upadku (+ *gen.*)
- призначити наступника —
wyznaczyć *v perf.* na następcę/
następczynię
- прийняти пропозицію — przyjąć
v perf. wniosek
- прийняти християнство — przyjąć
v perf. chrzest
- прийняття ліків — przyjmowanie *n*
leków
- прикладне мистецтво — sztuka *f*
dekoracyjna
- принаймні — co najmniej
- припускатися помилок — popełniać
v imperf. błędy
- «Про обертання небесних сфер» —
«O obrotach sfer niebieskich»
(De revolutionibus orbium coele-
stium)
- Про смаки не сперечаються. —
O gustach się nie dyskutuje.
- Про що цей фільм? — O czym jest
ten film? —
- провідний кандидат — lokomotywa
f wyborcza
- продовольча криза — kryzys *m*
żywnościowy
- пропорційно величині — na miarę
wielkości
- просто неба — pod gołym niebem
- протягом багатьох років — od lat
- профспілка — związek *m* zawodowy
- процес відновлення — proces *m*
naprawczy
- психологічна травма — uraz *m*
psychiczny
- пуста балаканина (досл. переливан-
ня води) — lanie *n* wody

- революція Коперника — *przełom m kopernikański*
- рецент довгожителства — *recepta na (+ acc.) długowieczność*
- рівень води підіймається — *podnosi się stan wody*
- рівень кортизолу — *poziom m kortyzolu*
- рідкий стан — *stan m ciekły*
- Річ Посполита Обох Народів — *Rzeczpospolita f Obojga Narodów*
- розвіятись як дим — *rozwiać się v perf. jak dym*
- розкльошена спідниця — *rozkloszowana spódnica f*
- розпочати власний бізнес — *rozkręcić v perf. własny interes*
- розумове зусилля — *wysiłek m umysłowy*
- розчаруватися (в коханні) — *przeżyć v perf. zawód (miłosny)*
- руйнівна сила — *niszczycielska siła f*
- рух опору — *ruch m oporu*
- рятувальні дії — *akcja f ratownicza*
- сакраментальне «так» — *sakramentalne «tak»*
- сваритися (досл. стрибати один одному в очі) — *skakać v imperf. sobie do oczu*
- світ бізнесу — *świat m biznesu*
- світлові роки — *lata pl światne*
- серійний убивця — *seryjny morderca m*
- серйозна проблема — *poważny problem m*
- серйозно хворіти — *poważnie adv. chorować*
- сильна злива — *gwałtowna ulewa f*
- сильний суперник — *twarda zawodniczka f (coll.)*
- символ елемента (напр., As = мийш 'як) — *symbol m pierwiastka (np. As = arsen)*
- система поза Сонячною — *układ m pozasłoneczny*
- сідати на коня — *wsiadać v imperf. na konia*
- сіль землі — *sól f ziemi*
- скутий кригою — *skuty lodem*
- слід викликати/спровокувати — *należy spowodować v perf.*
- слізливий фільм — *wyciskacz m łez*
- смак вишні — *smak m wiśni*
- смертельні випадки — *ofiary f pl śmiertelne*
- сотні загиблих — *setki f pl zaginionych*
- соціальна служба охорони здоров'я — *publiczna służba f zdrowia*
- спад популярності — *spadek m popularności*
- спалах гама-променів — *błysk m gamma*
- спеціальні ефекти — *efekty m pl specjalne*
- «Список заборонених книг» — *«Indeks m ksiąg zakazanych» (Index Librorum Prohibitorum)*
- сповнений епічного масштабу — *pełen epickiego rozmachu*
- сповнений оптимізму — *pełen optymizmu*
- спосіб пізнання і сприйняття світу — *sposób m widzenia i przeżywania świata*
- спостережна рада — *rada f nadzorcza*

ставитися (*напр., до нього*) як —
 traktować *v imperf.* (+ *acc., np. go*)
 як (+ *acc.*)

стан організму — stan *m* organizmu

стати чимось обов'язковим — stać
 się *v perf.* czymś obowiązkowym

створити метод — opracować *v perf.*
 sposób

стирати з лица землі — zmiatać
v imperf. z powierzchni ziemi

стихийне лихо — klęska *f* żywiołowa

стільки ж, скільки й... — tyle samo,
 co...

страждати від розбитого серця —
 przeżyć *v perf.* zawód (miłosny)

стукіт дощу по віконному склу —
 bębnienie *n* kropli deszczu o szybę

скупність/група членів
 (організації) — grono *n* członków

сусідні держави/країни — państwa *n*
pl ościenne

суспільна думка — opinia *f* publiczna

сучасне мистецтво — sztuka *f*
 współczesna

сучасник — współcześnie *adv.* żyjący

сфера життя — dziedzina *f* życia

схід сонця — wschód *m* słońca

так не може бути/не можна вчиняти
 — tak się nie da

так само, як — podobnie jak (+ *nom.*)

так само..., як і... — zarówno..., jak
 i...

тваринні жири — tłuszcz *m pl*
 zwierzęce

терористична атака — zamach *m*
 terrorystyczny

тиск часу — presja *f* czasu

тисяча і навіть більше — tysiąc,
 a nawet więcej

тільки після його смерті — dopiero
part. po (jego) śmierci

торговельна галерея — galeria *f*
 handlowa

точна кількість — dokładna liczba *f*

точність концепції/теорії —
 słuszność *f* koncepcji

трагічно загиблій — tragicznie
 zmarły *adj.*

тривалість життя — długość *f* życia

тривожні вісті — alarmujące wieści
f pl

тримати в напрузі — trzymać
v imperf. w napięciu

тримати гроші в панчосі (*докл.*
 в шакаретці) — trzymać *v imperf.*
 pieniądze w skarpecie

у будь-якому випадку — w każdym
 razie

у віці ... років — w wieku ... lat

у другій половині 17 століття —
 w drugiej połowie XVII wieku

у зв'язку з ним — w związku z tym

у зірковому складі — w gwiaz-
 zdorskiej obsadzie

у лапках — w cudzysłowie

у мене все добре складалося (*в*
 житті) — dobrze mi się układało
 (w życiu)

у місцевому/міжнародному
 масштабі — na skalę lokalną/
 międzynarodową

у напрямку — w stronę

у Польщі очікуються зливи —
 ulewę *f pl* przejdą nad Polską

у похилому віці — w starszym wieku

у рамках проекту — w ramach
 projektu

- у результаті (чогось) — w wyniku (+ *gen.*)
- у роки своєї слави — w latach swojej świetności
- у такий спосіб — w ten sposób
- у такому випадку — wobec tego
- у часи — w czasie (+ *gen.*); w porę
- убиті й поранені — zabici i ranni
- увійти в історію — przejść *v perf.* do historii
- увірватися до кімнати — wpaść *v perf.* do pokoju
- укріплений замок — *zamek m* obronny
- улюбленець засобів масової інформації — *ulubieniec m* mediów
- унікальний лісовий комплекс — *unikatowy kompleks m* leśny
- уперше — po raz pierwszy
- уряд, сформований більшістю — *większościowy rząd m*
- усі засоби добрі — wszystkie chwytły (*są*) *dozwolone*
- усіх часів — *wszech czasów*
- успішно — z powodzeniem
- утратити незалежність — *utracić v perf.* *niepodległość*
- ухвалити конституцію — *uchwalić v perf.* *konstytucję*
- фізичне зусилля — *wysiłek m* fizyczny
- фонометричний метод — *metoda f* fotometryczna
- форма правління — *kształt m* ustrojowy
- форс-мажор — *siła f* wyższa
- хвилі, що відступають — *cofające się fale*
- хімічна формула (*напр., H₂O*) — *wzór m* chemiczny (*np. H₂O*)
- ховати — *urządzić v perf.* *pochówek*
- холодна війна — *zimna wojna f*
- холодна зброя — *biała broń f*
- цвіт середньовічного лицарства — *kwiat f* średniowiecznego gycerstwa
- це було пов'язано з переконанням, що... — to wiązało się z *przeświadczeniem, że...*
- це переконання носило релігійний характер — owo przekonanie *nabierało cech* religijnych
- цей міф слід пов'язувати з — *taki m* należy *łączyć z*
- центральна позиція — *centralna pozycja f*
- цивільний шлюб — *związek m* nieformalny
- цикл опадів — *przebieg m* opadów
- цінні папери — *papiery m pl* wartościowe
- час реакції — *czas m* reakcji
- часи такі непевні — *czasy takie niepewne* —
- чемпіонати світу — *mistrzostwa n pl* świata
- червона картка — *czzerwona kartka f*
- чудова машина — *wypasiona bryka (coll.)*
- чужа кишенья (= гроші або трапи) — *cudza kieszeń f*
- шлюб — *związek m* małżeński
- шляхетська республіка — *Rzeczpospolita szlachecka*
- штаб стоїть (розташований) у (військ.) — *sztab stoi (= stacjonuje) w (+ loc.)*

шукати правду — dążyć *v imperf.* do
prawdy

щум дощу — szum *m* deszczu

Що відбувається в політиці, пане?

— Co tam, panie, w polityce?

Що посієш, те й пожнеш.— Nosił

wilk razy kilka, ponieśli i wilka.

що це таке (досл. з чим це їдять) —

z czym to się je —

шоразу — za każdym razem

я лечу — leczę (*coll.*)

Я не довіряю опитуванням.— Nie
dowierzam (+ *dat.*) sondażom.

як показують дані — jak wynika z
daných

Яким тебе бачать, таким ти
видаєшся. (досл. вони пишуть
тебе так, як бачать тебе) — Jak
cię widzą, tak cię piszą.

якщо вам не вистачає (напр.,
мужності) — jeśli wam brakuje
(+ *dat.*, *np.* męstwa)

АБРЕВІАТУРИ

століття — w. (wiek(u))

до нашої ери — p.n.e. (przed naszą erą)

близько — ok. (około)

під назвою — pt. (pod tytułem)

так званий — tzw. (tak zwany)

тисяча — tys. (tysiąc)

Вивчайте польську мову на високому рівні (B2-C1), щоб без зусиль розуміти тексти й повідомлення, а також вільно висловлюватися на будь-яку тему. «Польська без проблем!» допоможе зробити навчання інтенсивним і ефективним. Ви вивчите основні слова й граматичні структури, пов'язані зі складними спеціалізованими й технічними темами, й запам'ятаєте їх назавжди завдяки SuperMemo — методу інтелектуального повторення.

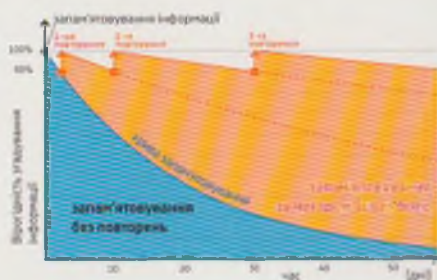
Посібник, призначений для вивчення лексики й граматики, містить тексти, діалоги, пояснення, вправи й словник, а також:

- ✦ **Мультимедійний курс*** на базі матеріалу посібника, який можна завантажити з сайту SuperMemo.com у вигляді додатків для пристроїв на платформах Android та iOS і для стаціонарних комп'ютерів на платформі Windows.

* **Мова навчання (українська або російська) — на вибір!**

Із SuperMemo.com ви зможете:

- ✦ Запам'ятати тисячі слів із майже 100-відсотковою ефективністю за методикою SuperMemo, яка заснована на наукових дослідженнях і відзначена багатьма нагородами.
- ✦ Користуватися розширеним словником із можливістю знайти й додати нові слова в процесі навчання.
- ✦ Отримати доступ до безлічі мовних курсів.
- ✦ Створювати власні записи до будь-якого курсу.
- ✦ Навчатись онлайн і через додатки.

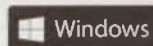
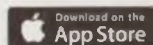
Комп'ютер

Планшет

Смартфон

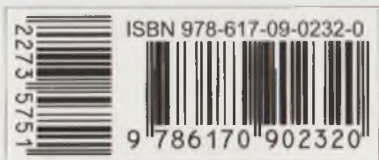

унікальна
методика

20 хвилин
на день

впевнена
польська

ВИДАВНИЦТВО
РАНOK

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА
УСІ КНИГИ ТУТ!

- 🌐 ranok.com.ua
- 📄 e-ranok.com.ua
- ✉ pochta@ranok.com.ua
- ☎ (057) 727-70-90